

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยย่อยที่ 1 : โอกาสการส่งออกสินค้าภาคเหนือสู่อนุภูมิภาคุ่ม
แม่น้ำโขงผ่านด่านชายแดนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา เพื่อยกระดับเศรษฐกิจ
ชายแดน

โดย ดร.นิรมล พรหมนิล และคณะ

กุมภาพันธ์ 2563

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยย่อยที่ 1 : โอกาสการส่งออกสินค้าภาคเหนือสู่อนุภูมิภาคกลุ่ม
แม่น้ำโขงผ่านด่านชายแดนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา เพื่อยกระดับเศรษฐกิจ
ชายแดน

คณะผู้วิจัย	สังกัด
1 ดร. นิรมล พรหมนิล	คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัย พะเยา
2 ผศ.นริศรา ประสิทธิ์พานวัง	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
3 อาจารย์จิตติมา สกกุลเจียมใจ	คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัย พะเยา
4 อาจารย์ณปภา สุวรรณรงค์	คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัย พะเยา

ภายใต้แผนงานวิจัย การจัดการโลจิสติกส์ด่านชายแดนบ้านฮวก อ.ภูซาง จ.พะเยา
เพื่อยกระดับการค้าชายแดนไปสู่เมืองเศรษฐกิจชายแดน

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและ
นวัตกรรม (สกสว.) (ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกสว.ไม่จำเป็นต้อง
เห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปผู้บริหาร

“โอกาสการส่งออกสินค้าภาคเหนือผ่านด่านชายแดนบ้านฮวก อำเภอภูซาง

จังหวัดพะเยาเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชายแดน”

โดย ดร.นิรมล พรหมนิล และคณะ (2562)

บทนำ

จุดผ่อนปรนบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ได้รับการยกระดับให้เป็นจุดผ่านแดนถาวร เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2561 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2561 ในเวลาต่อมา กลายเป็นจุดผ่านแดนถาวรที่ใหม่ที่สุดในปัจจุบัน ทำให้ข้อมูลการค้าผ่านแดนของประเทศไทยที่ผ่านมาไม่มีด่านถาวรบ้านฮวกเป็นด้านการค้าที่สำคัญกับประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เช่น สปป. ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ (กองความร่วมมือการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ, 2562)

เมื่อพิจารณาจะพบว่าด่านถาวรบ้านฮวกมีข้อได้เปรียบด้านที่ตั้งของด่าน ที่มีเส้นทางเชื่อมโยงสู่ประเทศภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregion : GMS) โดยเฉพาะ สปป. ลาว เวียดนามตอนบนและจีนตอนใต้ (กรรณิกา พิมพ์ศรี และอดิสร เรือลม, 2556) กอปรกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของจีน "One belt, One road" ที่ต้องการเชื่อมต่อโครงสร้างพื้นฐานกระจายทั่วเอเชีย จีนจึงได้มีโครงการก่อสร้างทางรถไฟความเร็วสูง เรียกว่าทางรถไฟ "คุนหมิง – สิงคโปร์" และมีสถานีย่อย 28 แห่ง และสถานีใหญ่ 5 แห่ง และ 1 ใน 5 สถานีใหญ่ตั้งอยู่ที่แขวงอุดมไซ สปป. ลาว ซึ่งมีระยะทางห่างจากด่านถาวรบ้านฮวก ประมาณ 265 ก.ม. นอกจากนี้เมื่อพิจารณามูลค่าการค้าชายแดนผ่านด่านถาวรบ้านฮวกก่อนที่จะยกระดับเป็นด่านถาวร มีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 30 ล้านบาทต่อเดือน เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 350 ล้านบาทต่อปี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี (ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์, 2018) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าด่านถาวรบ้านฮวก มีโอกาสในการพัฒนาให้เป็นประตูการค้าไป GMS และสามารถพัฒนาเป็นด้านการค้าที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของไทยได้เช่นกัน

อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ด่านถาวรบ้านฮวกที่ผ่านมาเป็นการศึกษาด้านการท่องเที่ยวข้ามพรมแดน เพื่อสนับสนุนนโยบายการเปิดด่านถาวรบ้านฮวก (ธนวัต ลิ้มป้าณิชกุล และคณะ, 2558) โดยงานวิจัยดังกล่าว ยังขาดการศึกษาถึงโอกาสการนำเข้าและส่งออกสินค้าของภาคเหนือตอนบนผ่านด่านถาวรบ้านฮวก เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด่านถาวรบ้านฮวกสู่เมืองเศรษฐกิจชายแดน นำมาสู่การศึกษาวิจัยเรื่อง “โอกาสการส่งออก

สินค้าภาคเหนือผ่านด่านชายแดนบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยาเพื่อการยกระดับสู่เมืองเศรษฐกิจชายแดน”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพในการส่งออกสินค้าภาคเหนือของไทยสู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านถาวรบ้านฮวก
2. เพื่อศึกษาความต้องการนำเข้าสินค้าภาคเหนือของไทยจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง
3. เพื่อศึกษาข้อจำกัดและข้อสนับสนุนทางกฎหมายของการค้าชายแดนไทยไปยังกลุ่มประเทศ อนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง
4. เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนวทางส่งเสริมการส่งออกสินค้าผ่านด่านถาวรบ้านฮวกเพื่อรองรับระบบโลจิสติกส์สู่ประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง

ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสมบูรณ์ต่อการยกระดับเศรษฐกิจชายแดนบ้านฮวก คณะวิจัยจึงได้ศึกษาเพิ่มเติมถึงโอกาสในการนำเข้าสินค้าจากประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านพื้นที่** การศึกษาครั้งนี้ครอบคลุม พื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบนในประเทศไทย และ 4 เมืองหลักในเส้นทางการค้าจากบ้านฮวก สู่ 3 ประเทศในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ แขวงอุดมไชย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, เมืองฮานอย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และเมืองหนานหนิง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน
2. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** การศึกษาโอกาสการส่งออกสินค้าภาคเหนือผ่านด่านชายแดนบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชายแดน มีขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้
  - ศึกษาศักยภาพและความสามารถในการส่งออกสินค้าในพื้นที่ภาคเหนือของไทยไปยังประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงตามขอบเขตด้านพื้นที่ของงานวิจัย
  - ศึกษาความต้องการนำเข้าสินค้าภาคเหนือของไทยจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง
  - ศึกษาข้อจำกัดและข้อสนับสนุนทางกฎหมายของการค้าชายแดนไทยไปยังกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มี 3 กลุ่มดังนี้

- ประชากรกลุ่มที่ 1: หน่วยงานภาครัฐ และตัวแทนผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย จำนวน 32 ราย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การค้นหากลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออก ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนสำนักงานพาณิชย์จังหวัด ตัวแทนสำนักงานเกษตรจังหวัด ตัวแทนพัฒนาชุมชนจังหวัด ตัวแทนจากหอการค้าจังหวัดและตัวแทนผู้ประกอบการ (เอกชนหรือวิสาหกิจชุมชน) ที่ผลิตและจำหน่ายสินค้าตามคำแนะนำจากหน่วยงานภาครัฐ โดยทำการสัมภาษณ์ 1 ผู้ประกอบการ ต่อ 1 กลุ่มสินค้า ในทั้ง 8 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 40 ราย
- ประชากรกลุ่มที่ 2: หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนกับไทย และตัวแทนผู้ประกอบการในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง 3 ประเทศ 4 เมือง จำนวนทั้งสิ้น 11 ราย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาความต้องการและแนวโน้มความต้องการการนำเข้าสินค้าภาคเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย 1) ตัวแทนหน่วยงานเกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนกับไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน 2) ตัวแทนหน่วยงานเกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนกับไทยในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและ 3) ตัวแทนหน่วยงานเกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนกับไทยใน สปป. ลาว
- ประชากรกลุ่มที่ 3: เจ้าหน้าที่ศุลกากร ณ ด่านบ้านฮวก ในประเด็นด้านกฎหมายและกฎระเบียบ ตลอดจนวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการนำเข้า – ส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษาโอกาสและข้อจำกัดด้านกฎหมายในการนำเข้า-ส่งออกสินค้าสู่ประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา การศึกษารั้ครั้งนี้ได้กำหนดระยะเวลาวิจัย 12 เดือนหลังจากลงนามสัญญารับทุน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Research Approach) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการศึกษาข้อมูลทางสถิติย้อนหลัง 3-5 ปี ของชุดข้อมูลดังต่อไปนี้

- ข้อมูลรายการและมูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออกระหว่างประเทศไทยและประเทศคู่ค้าในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้)
- ข้อมูลรายการและมูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออกชายแดนประเทศไทยและประเทศคู่ค้าในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้)

- ข้อมูลรายการและมูลค่าสินค้าทั้งนำเข้า-ส่งออกผ่านแดนในภาคเหนือตอนบน 5 ด้าน (บ้านฮวก แม่สาย เชียงของ เชียงแสน และห้วยโก๋น)

การศึกษาเชิงปริมาณนี้จะสามารถช่วยให้นักวิจัยตอบคำถามได้ว่า กลุ่มสินค้าอะไร (what and which?) อาจจะมีโอกาสในการนำเข้า-ส่งออกได้ ประกอบกับการศึกษาข้อมูลสถิติ การนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านสำคัญในภาคเหนือ จะสามารถทราบโอกาสของด่านบ้านฮวกในการนำเข้า-ส่งออกสินค้าไปยัง สปป.ลาว สาธารณรัฐเวียดนาม และสาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้) ได้ ตลอดจนสามารถพยากรณ์แนวโน้มการนำเข้า-ส่งออกสินค้าได้

แต่อย่างไรก็ตาม เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในการศึกษาข้อมูลทางสถิติเพียงอย่างเดียว นั้น ไม่สามารถสร้างความเข้าใจถึงที่มา สาเหตุ ความสามารถในการนำเข้า-ส่งออกสินค้านี้ระหว่าง 8 จังหวัดภาคเหนือ ประเทศไทย และกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงได้อย่างถ่องแท้ (How? And Why?) ซึ่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการค้นหาความจริงกระบวนการตีความ (Interpretative Process) จากปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (Phenomena) มากกว่าการวิเคราะห์จากตัวเลข (Numeric Analysis) (Creswell, 2007 และ Easterby-Smith และอื่นๆ, 2015) ดังนั้นและเพื่อให้ผลการศึกษาที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นการสนับสนุนข้อค้นพบจากการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ การวิจัยครั้งนี้ ได้มีการศึกษาเชิงคุณภาพมาใช้ เพื่อให้ทราบถึงความต้องการและความพร้อมในการนำเข้า-ส่งออกสินค้าในภาคเหนือ ผ่านด่านชายแดนบ้านฮวก และทราบถึงโอกาส และข้อจำกัดทางกฎหมายในการนำเข้า-ส่งออกสินค้า ระหว่างไทยและประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง โดยวิธีการสัมภาษณ์ (Interviews) และสังเกตพฤติกรรมการอุปโภคและบริโภคของประชากรทั้งในไทยและประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง

หลังจากได้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว คณะวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากการเก็บข้อมูลด้วยวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) คณะวิจัย ได้ทำการรวบรวมสถิติการนำเข้า-ส่งออกสินค้า 10 อันดับแรกระหว่างไทย-สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ โดยยึดปี 2561 เป็นหลัก และได้นำข้อมูลสินค้านี้ดังกล่าวมาไว้ เพื่อจะให้เห็นภาพว่าการนำเข้า-ส่งออกสินค้านั้นมีลักษณะเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไรในระยะเวลาย้อนหลัง 5 ปี คณะวิจัยได้ใช้วิธีดังกล่าวในการวิเคราะห์สถิติการนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านทั้ง 5 ในภาคเหนือ ได้แก่ ด่านแม่สาย ด่านเชียงของ ด่านเชียงแสน ด่านห้วยโก๋น และด่านบ้านฮวก อย่างไรก็ตามการเก็บสถิติการรายการสินค้านำเข้า-ส่งออกสินค้านี้ระหว่างประเทศ และแม้กระทั่งการเก็บสถิติระหว่างด่านทั้ง 5 มีความแตกต่างกัน ทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบสัดส่วน และส่วนแบ่งการนำเข้า-ส่งออกระหว่างด่านทั้ง 5 ได้ ดังนั้นคณะวิจัยจึงได้

จัดหมวดรายการสินค้าใหม่ ตามพิภักตรมศุลกากร ทำให้สามารถเปรียบเทียบมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านทั้ง 5 ได้ และสามารถแสดงถึงศักยภาพในการนำเข้า-ส่งออกสินค้าของด่านบ้านฮวกได้ชัดเจน

การวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการเก็บข้อมูลด้วยวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) โดยเลือกใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตภาคสนาม เพื่อค้นหาที่มา สาเหตุ ความสามารถในการส่งออกสินค้าจากประเทศไทย และความต้องการในการนำเข้าสินค้าของกลุ่มประเทศเป้าหมายนั้นได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยการนำข้อมูลไปให้ผู้ให้ข้อมูลอ่านซ้ำอีกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง และใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological Triangulation)

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลครบทั้งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ร่วมทั้งการทบทวน รวบรวมสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางสถิติต่าง ๆ ที่สำคัญที่มีการค้าชายแดนบ้านฮวก คณะผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์แนวโน้มในอนาคตของการนำเข้า-ส่งออกสินค้า 8 จังหวัดภาคเหนือผ่านด่านบ้านฮวกอนาคต โดยการพยากรณ์แบบอนุกรมเวลา (Time series) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะปานกลาง (5 ปี) และระยะยาว (10 ปี)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กิจกรรมการค้าชายแดน คือ 1) การส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก และ 2) การนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก โดยในแต่ละกิจกรรมจะนำเสนอเป็นช่วงเวลา (Time Series) ดังนี้

1. การนำเข้า-ส่งออกสินค้าจากด่านบ้านฮวกจากอดีต - ปัจจุบัน (ปี 2559-2561)
2. การนำเข้า-ส่งออกสินค้าจากด่านบ้านฮวกในอนาคต 5 ปี (ปี 2562-2567)
3. การนำเข้า-ส่งออกสินค้าจากด่านบ้านฮวกในอนาคต 10 ปี (ปี 2562-2572)

1. การส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก

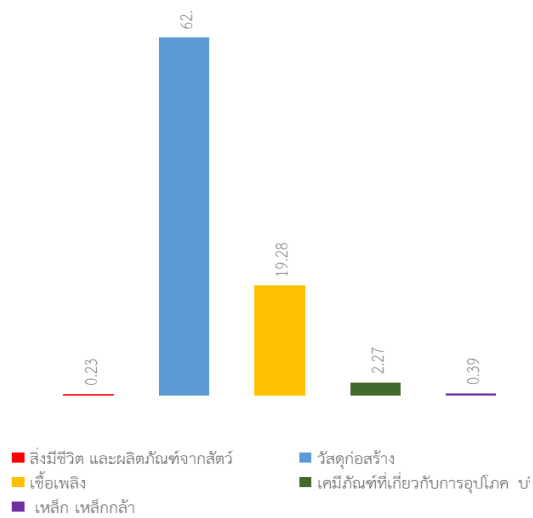
การศึกษา พบว่า ณ ปัจจุบัน ด่านบ้านฮวกมีศักยภาพการแข่งขันกับด่านอื่น ๆ ในภาคเหนือค่อนข้างมากคิดเป็นร้อยละ 0.01 มีสินค้าทั้งสิ้น 5 หมวด และวัสดุก่อสร้างมีการส่งออกมากที่สุด มูลค่า 62.76 ล้านบาท

การส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2562-2567) พบว่า โอกาสส่งออกสินค้าใน 4 รูปแบบส่งผลให้มีรายการสินค้าและมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 5 หมวด เป็น 15 หมวด และมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 84.67 ล้านบาท เป็น 1658.14 ล้านบาท

การส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2562-2572) พบว่าสินค้าเกษตรของไทยอาหาร โดยเฉพาะอาหารแปรรูป และเครื่องสำอาง ยาสมุนไพร เวชสำอางจะยังคงเป็นที่ต้องการในจีน ลาว และเวียดนาม ในทางกลับกันพบว่า สินค้ากลุ่มเครื่องจักรกล เครื่องจักรไฟฟ้า และรถยนต์จะมีแนวโน้มลดลง ส่งผลให้มีรายการสินค้าและมูลค่าการส่งออกลดลงจากปี พ.ศ. 2567 เหลือเพียง 6 หมวด และมีมูลค่าการส่งออกลดลงเหลือ 515.65 ล้านบาท

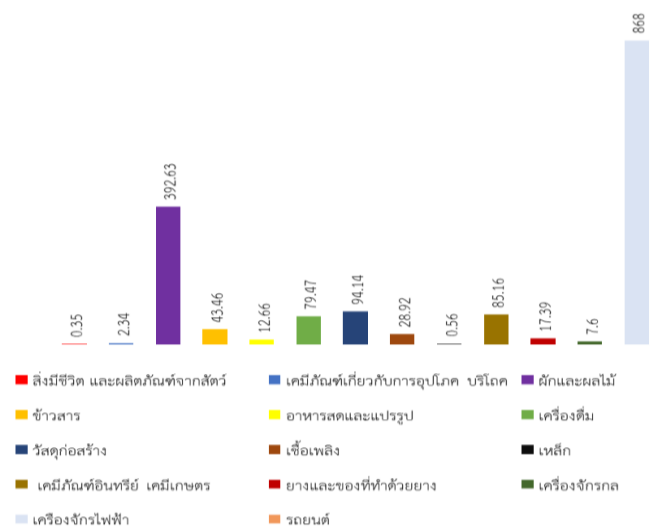
อดีต - ปัจจุบัน (พ.ศ.2559-2561)

62.76 ล้านบาท

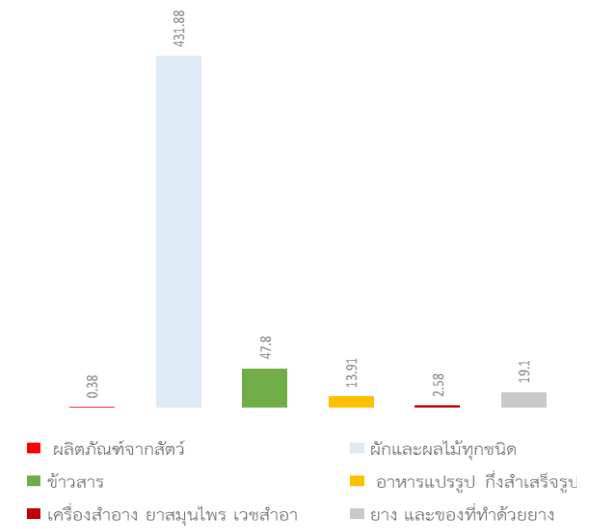
ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2562 - 2567)

1658.14 ล้านบาท

ระยะ 10 ปี (พ.ศ.2562-2572)

515.65 ล้านบาท

2. การนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก

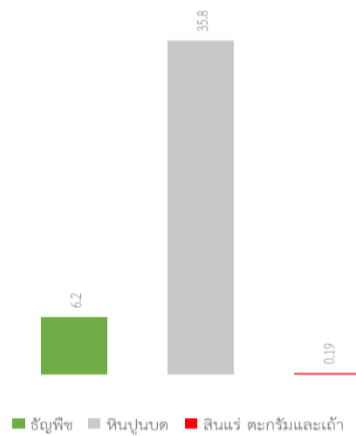
ในปัจจุบันด่านบ้านฮวก มีมูลค่าการนำเข้า 42.19 ล้านบาท ลดลงจากปี 2560 ร้อยละ 3.60 ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยมีการกำหนดมาตรการการนำเข้าสินค้า ลดการนำเข้าสินค้าเกษตร อีกทั้งจุดผ่อนปรนของประเทศลาว (เมืองคอบ) และด่านบ้านฮวก มีการขนส่งสินค้าระหว่างกันระดับชาวบ้านและยังขาดการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน เช่น ระบบโลจิสติกส์ และมาตรฐานของด่านศุลกากร

การนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก ในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2562-2567) พบว่า โอกาสในการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกใน 2 รูปแบบ ส่งผลให้มีรายการสินค้าและมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นจาก 3 หมวด เป็น 16 หมวด และมีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นจาก 42.19 ล้านบาท เป็น 578.69 ล้านบาท

การนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก ในระยะ 10 ปี (พ.ศ.2562 – 2572) ตามที่คณะกรรมการบริหารนโยบายการนำเข้า มีการกำหนดมาตรการนำเข้าสินค้าในระดับที่เหมาะสม ดังนั้น จึงคาดว่าในอีก 10 ข้างหน้าด่านบ้านฮวกจะมีรายการสินค้านำเข้าเท่าเดิม คือ 16 หมวด และมีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นจาก 578.69 ล้านบาท เป็น 636.57 ล้านบาท

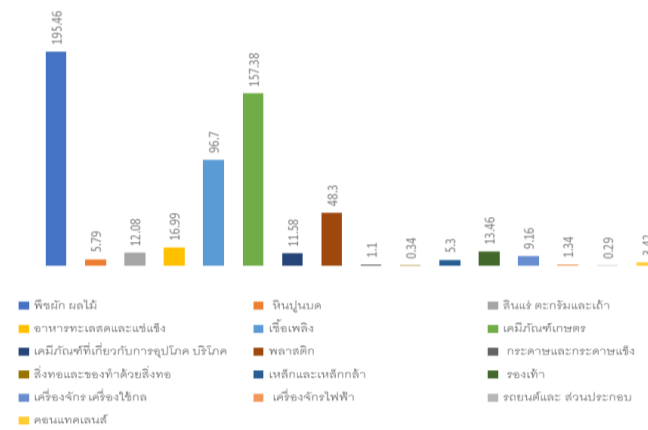
อดีต - ปัจจุบัน (พ.ศ.2559-2561)

42.19 ล้านบาท

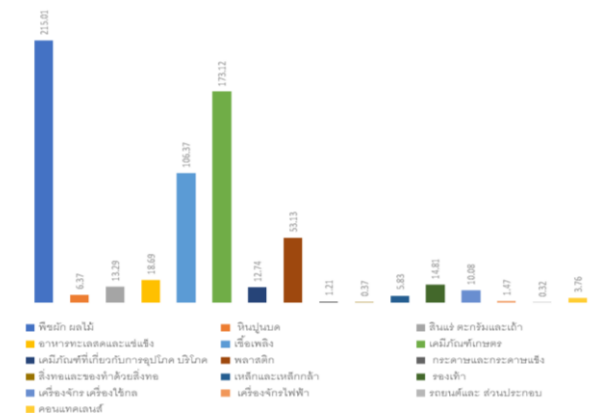
ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2562 - 2567)

578.69 ล้านบาท

ระยะ 10 ปี (พ.ศ.2562-2572)

636.57 ล้านบาท

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการส่งเสริมการนำเข้า-ส่งออกสินค้าสู่ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก

1.1 นโยบายเพื่อการส่งเสริมการนำเข้า-ส่งออกสินค้า 5 ปี

- สินค้าการเกษตรหลายพื้นที่ที่ยังไม่สามารถของ GI ได้ จึงไม่สามารถส่งออกได้ ทั้งนี้เป็นเพราะมากกว่า 80 % ของพื้นที่เพาะปลูกเป็นพื้นที่ไม่มีเอกสาร ดังนั้น ในเบื้องต้นสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการรับรองโดยส่งเสริมให้มีการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ร่วมกับคณะทำงานจากส่วนราชการ เอกชนสถาบันการศึกษา และภาคประชาสังคม แทน จะส่งผลให้สินค้าเกษตรส่งออกได้มากขึ้น

- สินค้าหมวดหมวด 6 (30, 33, 34) : เครื่องสำอาง สบู่ ผลิตภัณฑ์รักษาผิว และเวชสำอาง ที่การผลิตไม่ได้มาตรฐานอาหารและยา ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าไปดูแลให้ความรู้และยกระดับผลิตภัณฑ์จากกลุ่มวิสาหกิจเหล่านี้ให้สามารถผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐานอาหารและยาเพื่อพัฒนาสินค้าให้สามารถส่งออกได้

- ผลการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการบางรายมีความสามารถและศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออก แต่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการส่งออกสินค้า อีกทั้งยังไม่เคยส่งออกผ่านทางด่านบ้านฮวก หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดตั้ง Shipping agent หรือ ตัวกลางให้ความช่วยเหลือในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก โดยมีการให้ความช่วยเหลือ เช่น การจัดหารถขนส่ง การจัดทำเอกสารทางด้านศุลกากร และการปฏิบัติตามขั้นตอนของกรมศุลกากร เป็นต้น อาจส่งผลให้ผู้ประกอบการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกมากยิ่งขึ้น

- สินค้าหมวด 2(10) ธัญพืช ได้แก่ ลูกเดือย ลูกตำลึง ดอกไม้กวาด แต่ทั้งนี้ มีการนำเข้าในปริมาณที่ลดลง เนื่องจากปัญหานี้สินที่ผู้ประกอบการในไทยไม่จ่ายตามกำหนดเวลา และในบางรายเกิดภาวะหนี้สูญ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหานี้การนำเข้าสินค้าในหมวดดังกล่าวผ่านด่านบ้านฮวก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศของทั้ง 2 ประเทศ ควรร่วมกันหามาตรการในการแก้ไขปัญหา เช่น การทำทะเบียนผู้ประกอบการของทั้ง 2 ประเทศ และมีการตรวจสอบประวัติของผู้ค้าทั้ง 2 ฝ่าย รวมทั้งการค้าระหว่าง 2 ประเทศต้องมีการรายงานให้หน่วยงานด้านการปกครองหรือการค้าให้ทราบ เพื่อจะสามารถช่วยเหลือติดตามหนี้ หรือเอาผิดทางกฎหมายได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

1.2 นโยบายเพื่อการส่งเสริมการนำเข้า-ส่งออกสินค้า 10 ปี

- ควรมีการผลักดันให้มีศูนย์การแปรรูปยางพาราในจังหวัดพะเยาและจังหวัดใกล้เคียงแล้ว โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีบทบาทในการให้ความรู้แก่เกษตรกรที่ปลูกยางพาราในจังหวัดพะเยาในการพัฒนาผลผลิตและยกระดับไปสู่การส่งออกยางพาราและการ

ส่งออกผลิตภัณฑ์ยางผ่านด่านบ้านฮวก ไปยังแขวงอุดมไซ หลวงพระบาง ฮานอย และจีนตอนใต้ต่อไป

- สินค้าแปรรูปมีแนวโน้มในการส่งออกมากขึ้นในอีก 10 ปีข้างหน้า หากจังหวัดพะเยา สามารถสร้างหรือมีโรงงานแปรรูปสินค้าดังกล่าวเองได้ จะส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจของพะเยาดีขึ้น ผ่านการจ้างแรงงาน และการผลิตวัตถุดิบเพื่อการแปรรูป เป็นต้น

- ประเทศไทยจะมีการนำเข้าสินค้าสินค้าหมวด 16 (85) เครื่องใช้ไฟฟ้า ยี่ห้อ SAMSUNG หมวด 11 เสื้อผ้า รองเท้า และหมวด 18 (90) คอนเทคเลนส์ ซึ่งสินค้าในหมวดดังกล่าวมีฐานการผลิตในเวียดนามและส่งกลับมาขายในประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าผ่านด่านชายแดนนครพนม และมุกดาหารผ่านบริษัทนำเข้าที่เป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าจากประเทศไทย แล้วกระจายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย จึงไม่พบสินค้าจากเวียดนามมีศักยภาพและความสามารถในการส่งออกมายังประเทศผ่านด่านบ้านฮวก อย่างไรก็ตาม หากต้องการนำเข้าสินค้าจากเวียดนามผ่านด่านบ้านฮวก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งพัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้สามารถรองรับการค้าระหว่างภาคเหนือของไทย และภาคเหนือของเวียดนามได้

- สินค้าที่มีศักยภาพและความสามารถในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก ได้แก่ สินค้าหมวด 2 (8) ผัก ผลไม้ ผลไม้เมืองหนาว หรือของสด และกระจายไปในจังหวัดพะเยาเอง ซึ่งปัจจุบันสินค้าในหมวดดังกล่าวมีการนำเข้าผ่านด่านเชียงแสนและเชียงของ ทั้งนี้ หากด่านบ้านฮวกสามารถพัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้สามารถดำเนินการได้อย่างสมบูรณ์ ด่านบ้านฮวกจะเป็นอีก 1 ช่องทางในการนำเข้าผัก และผลไม้สดจากจีนตอนใต้ ด้วยระยะทางที่สั้นกว่าเส้นทางเชียงของและเชียงแสน ส่งผลต่อต้นทุนด้านขนส่งที่ลดลง

ชื่อเรื่อง: โอกาสการส่งออกสินค้าภาคเหนือสู่อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่าน
ชายแดนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา

ผู้วิจัย: ดร.นิรมล พรหมนิล, ผศ.นริศรา ประสิทธิ์พานัง,
ดร.ณปภา สุวรรณรงค์, อาจารย์จิตติมา สกุลเจียมใจ

คำสำคัญ: การส่งออกสินค้า, สินค้าในภาคเหนือ, ด่านชายแดนบ้านฮวก,
อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

บทคัดย่อ

จุดผ่อนปรนบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ได้รับการยกระดับให้เป็นจุดผ่านแดนถาวร เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2561 และกลายเป็นจุดผ่านแดนถาวรที่ใหม่ที่สุดในปัจจุบัน ด่านถาวรบ้านฮวกมีข้อได้เปรียบด้านที่ตั้ง ประกอบกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของจีน และแนวโน้มมูลค่าการค้าชายแดนผ่านด่านถาวรบ้านฮวกที่เพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้ด่านถาวรบ้านฮวก มีโอกาสในการพัฒนาให้เป็นประตูการค้าไป GMS และสามารถพัฒนาเป็นด้านการค้าที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของไทยได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ด่านถาวรบ้านฮวกที่ผ่านมาเป็น การศึกษาด้านการท่องเที่ยวข้ามพรมแดน เพื่อสนับสนุนนโยบายการเปิดด่านถาวรบ้านฮวก และ ยังขาดการศึกษาถึงโอกาสส่งออกสินค้าของภาคเหนือตอนบนผ่านด่านถาวรบ้านฮวก เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด่านถาวรบ้านฮวกสู่เมืองเมืองเศรษฐกิจชายแดน ดังนั้นการวิจัยนี้ได้ ประยุกต์ใช้การวิจัยผสมผสาน เพื่อศึกษาโอกาสการส่งออกสินค้าภาคเหนือผ่านด่านชายแดน บ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา จากการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติย้อนหลัง 3 -5 ปีของการ นำเข้า-ส่งออกสินค้า ระหว่างไทย และสปป.ลาว, เวียดนาม, และจีนตอนใต้ การสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการใน 8 จังหวัดภาคเหนือของไทย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศใน 8 จังหวัดภาคเหนือของไทย สปป.ลาว เวียดนาม และ จีน รวมทั้งสิ้น 83 ราย ตลอดจนการสำรวจ พฤติกรรมการบริโภคของประชากรของทั้ง 3 ประเทศ ได้ผลการศึกษา ดังนี้

การศึกษา พบว่า ณ ปัจจุบัน ด่านบ้านฮวกมีศักยภาพการแข่งขันกับด่านอื่นๆ ในภาคเหนือ น้อยมากคิดเป็นร้อยละ 0.01 มีสินค้าทั้งสิ้น 5 หมวด มูลค่า 62.76 ล้านบาท และในระยะ 5 ปี (2562 - 2567) พบว่า ด่านบ้านฮวกมีโอกาสการส่งออกสินค้าใน 4 รูปแบบส่งผลให้มีรายการ สินค้าและมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น เป็น 15 หมวด และมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น เป็น 1658.14

ล้านบาท สำหรับอนาคตระยะ 10 ปี (ปี 2562-2572) พบว่าสินค้าเกษตร โดยเฉพาะการแปรรูป และเวชสำอางจะยังคงเป็นที่ต้องการในจีน ลาว และเวียดนาม ในทางกลับกันพบว่า สินค้ากลุ่มเครื่องจักรกล เครื่องจักรไฟฟ้า และรถยนต์จะมีแนวโน้มลดลง ส่งผลให้มีรายการสินค้าและมูลค่าการส่งออกลดลงจากปี 2567 เหลือเพียง 6 หมวด และมีมูลค่าการส่งออกลดลง เหลือ 515.65 ล้านบาท

สำหรับการนำเข้า พบว่า ปัจจุบันด่านบ้านฮวกมีนำเข้าสินค้า 3 หมวด มูลค่า 42.19 ล้านบาท ในระยะ 5 ปี (2562 – 2567) พบว่า ด่านบ้านฮวกมีโอกาสการนำเข้าสินค้าใน 2 รูปแบบ ส่งผลให้มีรายการสินค้าและมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นเป็น 16 หมวด และมีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นเป็น 578.69 ล้านบาท และจากการที่ตามคณะกรรมการบริหารนโยบายการนำเข้า มีการกำหนดมาตรการนำเข้าสินค้าที่ในระดับที่เหมาะสม ดังนั้น จึงคาดว่าในอีก 10 ปี (2562 – 2572) ด่านบ้านฮวกจะรายการสินค้านำเข้าเท่าเดิมแต่มีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นเป็น 636.57 ล้านบาท

งานวิจัยฉบับนี้ได้จัดทำ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการส่งเสริมการนำเข้า-ส่งออกสินค้าสู่ประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวกในระยะเวลา 5-10 ปี ตลอดจนข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

Title of the Study: The Opportunities of Northern Thai Goods exporting to the Greater Mekong Subregion through Baan Huak Border in Phayao Province

Researcher: Niramol Promnil Ph.D, Assistant Professor Narissara Prasitthipanwang, Napapa Suwannarong Ph.D, Jittima Sakuljiamjai

Keyword: Goods exporting, Northern Thai goods, Baan Huak Border, the Greater Mekong Subregion

Abstarct

Baan Huak Temporary Checkpoint, Phu Saang District, Phayao Province had been elevated to the Border Checkpoint on October 10th, 2018. It is known as the latest Checkpoint of this area. Because of a number of supportive factors, such as its decent location, the Development Strategy of China, and the increasing values from the cross-border trade, Baan Huak Checkpoint could be effectively developed as another gateway of cross-border trade to the GMS Region. The previous studies about the development of this Checkpoint were focused on the border – crossing tourism and, therefore, the opportunities for the export of local products of the Northern Thailand has always been disregarded. This research applied a mixed research approach and conducted in 8 provinces in Northern Thailand and 3 GMS's member countries: Laos PDR, Vietnam, and Southern China to explore the import-export opportunities of Thai goods to Laos PDR, Vietnam, and Southern China via Baan Huak border. By collecting both secondary data from international trading laws, international trade of Thailand with Laos PDR, Vietnam, and Southern China and primary data from interviewing 83 informants including entrepreneurs, state official from Thailand, Laos PDR, Vietnam, and Southern China as well as observing consumer behavior, this research reveals opportunities of import-export opportunities via Baan Huak border.

Recently (2018) the exporting capability of Baan Huak border ranked the lowest (0.001%) among other Border Checkpoints in northern Thailand. There are only 5 product clusters exporting via Baan Huak border with the export value of 62.72 million baht. The study has forecasted that within the next 5 years (2023) Baan Huak border will perform 4 approaches of the export. This provides the exporting opportunities for 15 product clusters and increases the export value to 1658.14 million baht. Moreover, for the next 10 years (2028), the agriculture products, foods, particularly processing products, and herbal cosmetics will continue to be highly demanded, while mechanical and electronic products, as well as vehicles, tend to be decreased in demand. This results in the reduction of exporting opportunities from 15 product clusters in 2023 to 6 product clusters in 2028 with the export value of 515.65 million baht.

In terms of the importing opportunities, there are only 3 product clusters importing via Baan Huak border in 2018 and the import value is 42.19 million baht. The study forecasts that within the next 5 years (2023), Baan Huak border will perform 2 approaches of the import. This provides the importing opportunities for 16 product clusters and increases the import value to 578.69 million baht. Although, the demand of importing product clusters is increased in 2028, the importing opportunity is limited due to Thailand importing policy which aims to controls the balance of trade. This limits the importing products within 16 clusters, however, the importing value can be increase to 636.57 million baht.

This research also provided guidelines for promoting the export of Thai products via the Baan Huak Checkpoint to the GMS Region in a period of 5–10 years and the recommendation for further study at the end of this research.

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
	แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดการวิจัย.....	6
2	เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
	แนวคิดเกี่ยวกับการค้าชายแดน การค้าผ่านแดน และการค้าระหว่างประเทศ....	7
	ความสำคัญของการค้าข้ามชายแดน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของ ประเทศ	9
	สถานการณ์การค้าชายแดนไทยกับประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง.....	10
	สถานการณ์การค้าชายแดนในภาคเหนือตอนบนย้อนหลัง 3 ปี (2559-2561)....	28
	สินค้าเศรษฐกิจของภาคเหนือตอนบน.....	58
	กฎหมายเกี่ยวกับการค้าผ่านแดนชายแดนไทยไปยังกลุ่มประเทศ อนุภูมิภาคลุ่ม แม่น้ำโขง	68
	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	64
3	ระเบียบวิธีวิจัย.....	63
	รูปแบบการวิจัย.....	63
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	64
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4 ผลการวิจัย.....	73
โอกาสในการส่งออกส่งสินค้าจาก 8 จังหวัดภาคเหนือผ่านด่านบ้านฮวก สู่ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง.....	73
ความต้องการสินค้าไทยในประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง.....	74
ศักยภาพและความต้องการส่งออกสินค้า 8 จังหวัดภาคเหนือผ่านด่าน บ้านฮวกสู่ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง.....	97
โอกาสและข้อจำกัดทางกฎหมาย ในการส่งออกสินค้าไปยังประเทศ อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก.....	147
โอกาสในการนำเข้าสินค้าจากประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่าน บ้านฮวก.....	169
การนำเข้าสินค้าจากประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง.....	169
การนำเข้าสินค้าผ่านด่านต่าง ๆ ในภาคเหนือ ย้อนหลังปี 2562.....	189
โอกาสและข้อจำกัดทางกฎหมาย ในการนำเข้าสินค้าจากประเทศ อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง.....	193
ข้อสรุปโอกาสการนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัด พะเยา.....	210
การนำเข้า-ส่งออกสินค้า ณ ด่านบ้านฮวก ในอดีต-ปัจจุบัน	211
โอกาสการนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 5 ปี	215
โอกาสการนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 10 ปี	224

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผลการวิจัย.....	228
การส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก.....	229
การส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกจากอดีต-ปัจจุบัน (ปี 2559-2561).....	229
แนวโน้มการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 5 ปี (ปี 2562-2567).	230
แนวโน้มการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 10 ปี (ปี 2562-2572).	232
การนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก.....	232
การนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกจากอดีต-ปัจจุบัน (ปี 2559-2561).....	233
แนวโน้มการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 5 ปี (ปี 2562-2567)..	234
แนวโน้มการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 10 ปี (ปี 2562-2572).	236
ข้อเสนอแนะ.....	238
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการส่งเสริมการนำเข้า-ส่งออกสินค้าในระยะ 5 ปี.....	238
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการส่งเสริมการนำเข้า-ส่งออกสินค้าในระยะ 10 ปี.....	239
บรรณานุกรม	242
ภาคผนวก.....	248

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2-1 การส่งออกสินค้าของไทยจำแนกรายประเทศ ปี 2557-2561 (มกราคม-ธันวาคม) (ล้านบาท).....	12
2-2 อัตราการขยายตัว (ร้อยละ) การส่งออกสินค้าของไทยจำแนกรายประเทศ ปี 2558-2561 (มกราคม-ธันวาคม).....	13
2-3 สินค้าส่งออก 10 อันดับแรกของการค้าชายแดนไทย-ลาว ย้อนหลัง 5 ปี (2557-2561).....	15
2-4 สินค้านำเข้า 10 อันดับแรกของการค้าชายแดนไทย-ลาว ย้อนหลัง 5 ปี (2557-2561).....	16
2-5 สินค้าส่งออก 10 อันดับแรกของการค้าผ่านแดนไทย-เวียดนามย้อนหลัง 5 ปี (2557-2561).....	19
2-6 สินค้านำเข้า 10 อันดับแรกของการค้าผ่านแดนไทย-เวียดนามย้อนหลัง 5 ปี (2557-2561).....	21
2-7 สินค้าส่งออก 10 อันดับแรกของการค้าผ่านแดนไทย-จีนตอนใต้ย้อนหลัง 5 ปี (2557-2561).....	24
2-8 สินค้านำเข้า 10 อันดับแรกของการค้าผ่านแดนไทย-จีนตอนใต้ย้อนหลัง 5 ปี (2557-2561).....	25
2-9 ด้านการค้าชายแดนที่สำคัญระหว่างไทย, สปป.ลาว, เวียดนาม และจีนตอนใต้ ปี 2561.....	27
2-10 มูลค่าการค้าของด่านห้วยโก๋นในรอบ 3 ปี (2559-2561)	29
2-11 สถานการณ์การส่งออกสินค้าผ่านด่านห้วยโก๋นในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561).....	30
2-12 สถานการณ์การนำเข้าสินค้าผ่านด่านห้วยโก๋นในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561).....	31

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
2-13 มูลค่าการค้าของด่านศุลกากรแม่สาย ปี 2559-2561.....	32
2-14 สถานการณ์การส่งออกสินค้าผ่านด่านแม่สายในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561)	34
2-15 สถานการณ์การนำเข้าสินค้าผ่านด่านแม่สายในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561).....	35
2-16 มูลค่าการค้าของด่านศุลกากรเชียงของในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561).....	36
2-17 สถานการณ์การส่งออกสินค้าผ่านด่านเชียงของในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561).....	38
2-18 สถานการณ์การนำเข้าสินค้าผ่านด่านเชียงของในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561).....	39
2-19 มูลค่าการค้าของด่านศุลกากรเชียงแสนรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561).....	40
2-20 สถานการณ์การส่งออกสินค้าผ่านด่านเชียงแสนในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561).....	41
2-21 สถานการณ์การนำเข้าสินค้าผ่านด่านเชียงแสนในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561)	42
2-22 มูลค่าการค้าของด่านบ้านฮวก 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561).....	44
2-23 สถานการณ์การส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561)	45
2-24 สถานการณ์การนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561).....	46
2-25 การเปรียบเทียบรายการและมูลค่าการส่งออกสินค้าชายแดนทั้งประเทศ กับด่านสำคัญในภาคเหนือตอนบน ปี 2561.....	49
2-26 การเปรียบเทียบรายการและมูลค่าการนำเข้าสินค้าชายแดนทั้งประเทศ กับด่านสำคัญในภาคเหนือตอนบน ปี 2561.....	54

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
2-27 สินค้าที่มีศักยภาพและสินค้าเศรษฐกิจของภาคเหนือตอนบน.....	58
4-1 เปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกระหว่างประเทศและการส่งออกชายแดนไทย – สปป.ลาว พ.ศ. 2559-2561.....	72
4-2 สรุปความต้องการนำเข้าสินค้าของไทยในสปป.ลาว (แขวงไซยะบูลีและแขวงอุดมไซ)	78
4-3 เปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกระหว่างประเทศและการส่งออกชายแดนไทย – เวียดนาม พ.ศ. 2559-2561.....	80
4-4 สรุปความต้องการนำเข้าสินค้าของไทยในสาธารณรัฐเวียดนาม.....	84
4-5 เปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกระหว่างประเทศและการส่งออกชายแดนไทย-จีน ปี 2559-2561 (ล้านบาท).....	85
4-6 สรุปความต้องการนำเข้าสินค้าของไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้).....	90
4-7 สรุปความต้องการสินค้าของไทยในประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง.....	92
4-8 เปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกของ 5 ด้านในภาคเหนือใน พ.ศ. 2559-2561 (ล้านบาท)	96
4-9 สินค้าที่ได้รับการแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของจังหวัดแพร่.....	101
4-10 สรุปสถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดแพร่ และศักยภาพในการส่งออก ผ่านด่านบ้านฮวก.....	106
4-11 สินค้าที่ได้รับการแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	108
4-12 สรุปสถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดแม่ฮ่องสอนและศักยภาพในการ ส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก.....	111
4-13 สินค้าที่ได้รับการแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	112

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4-14 สรุปสถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดลำพูนและศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก.....	116
4-15 สินค้าที่ได้รับการแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	117
4-16 สรุปสถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดเชียงใหม่ และศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก.....	119
4-17 สินค้าที่ได้รับการแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของจังหวัดลำปาง.....	120
4-18 สรุปสถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดเชียงรายและศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก.....	124
4-19 สินค้าที่ได้รับการแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	125
4-20 สรุปสถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดน่าน และศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก.....	130
4-21 สินค้าที่ได้รับการแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของจังหวัดเชียงราย.....	131
4-22 สรุปสถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดเชียงราย และศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก.....	135
4-23 สินค้าที่ได้รับการแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	137
4-24 สรุปสถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดพะเยา และศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก.....	141
4-25 สรุปความต้องการและศักยภาพในการส่งออกสินค้าไทยที่ผ่านด่านบ้านฮวกสู่ประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง.....	144
4-26 ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรอง ในการส่งออกสินค้า.....	148

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4-27 เปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกระหว่างประเทศและการส่งออกชายแดนไทย – สปป.ลาว ปี 2559-2561 (ล้านบาท)	168
4-28 สรุปความต้องการนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาว ผ่านด่านบ้านฮวก.....	171
4-29 เปรียบเทียบมูลค่าการนำเข้าระหว่างประเทศและชายแดนไทย-เวียดนาม ปี พ.ศ. 2559-2561 (ล้านบาท).....	173
4-30 สรุปความต้องการนำเข้าสินค้าจากสาธารณรัฐเวียดนามผ่านด่านบ้านฮวก.....	176
4-31 เปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกระหว่างประเทศและการนำเข้าชายแดนไทย-จีน ปี 2559-2561 (ล้านบาท).....	178
4-32 สรุปความต้องการนำเข้าสินค้าจากจีนผ่านด่านบ้านฮวก.....	180
4-33 สรุปความต้องการการนำเข้าสินค้าจากประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงสู่ประเทศไทย	182
4-34 มูลค่าการนำเข้าสินค้าผ่านด่านชายแดนในภาคเหนือของประเทศไทย (ล้านบาท).....	189
4-35 ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรอง ในการนำเข้าสินค้า.....	193
4-36 สถานการณ์การค้าชายแดนด่านบ้านฮวก 3 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559-2561).....	209
4-37 สถานการณ์การส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559-2561).....	210
4-38 การเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกของด่านบ้านฮวก กับด่านชายแดนสำคัญในภาคเหนือ (ปี พ.ศ. 2561).....	211
4-39 สถานการณ์การนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559-2561).....	212

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4-40 การเปรียบเทียบมูลค่าการนำเข้าผ่านด่านบ้านฮวกกับด่านชายแดนสำคัญใน ภาคเหนือ (ปี พ.ศ.2561).....	213
4-41 การพยากรณ์มูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในปี พ.ศ. 2567 รูปแบบที่ 1	215
4-42 การพยากรณ์มูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในปี พ.ศ. 2567 รูปแบบที่ 2	216
4-43 การพยากรณ์มูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในปี พ.ศ. 2567 รูปแบบที่ 3	217
4-44 การพยากรณ์มูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในปี พ.ศ. 2567 รูปแบบที่ 4	218
4-45 การพยากรณ์ความต้องการนำเข้าสินค้าจากอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงปีพ.ศ.2567	219
4-46 การพยากรณ์ความต้องการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกปีพ.ศ.2567 รูปแบบที่ 1	221
4-47 การพยากรณ์ความต้องการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกปีพ.ศ.2567 รูปแบบที่ 2	221
4-48 การพยากรณ์แนวโน้มการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 10 ปี (ปีพ.ศ. 2562-2572).....	224
4-49 การพยากรณ์ความต้องการนำเข้าสินค้าจากอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงปี พ.ศ. 2572	225

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
2-1 กรอบแนวคิดการวิจัย ประยุกต์จากเทคนิค CIPP MODEL.....	64
4-1 ตัวอย่างสินค้าที่เป็นที่นิยมในสปป.ลาว.....	75
4-2 สินค้าที่นำเข้ามาจากประเทศไทยโดยนิยมผ่านทางด่านบ้านฮวกสู่เมืองคอบ และเมืองเชียงฮ่อน.....	76
4-3 ัญชีชอบแห่งที่เป็นที่นิยมในเมืองหนานหนิง วางจำหน่ายใน Walt Mart.....	88
4-4 ข้าวหอมมะลิไทย วางขายบริเวณจุดชำระเงินของห้าง Walt Mart.....	88
4-5 ลิ้นจี่และมังคุดที่ปลูกที่หนานหนิง.....	89
4-6 ผ้า/เสื้อหม้อฮ่อม วิสาหกิจชุมชนหม้อฮ่อมทุ่งเจริญย้อมสีธรรมชาติ.....	102
4-7 แก้วมังกรอบแห้ง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแก้วมังกรตำบลบ้านถิ่น.....	104
4-8 สุรากลั่นพื้นบ้าน ล.สิงร่าเริง.....	105
4-9 หมูทุบ หมูแผ่น.....	105
5-1 รายการสินค้าและมูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก ปี 2561(ล้านบาท)	230
5-2 รายการสินค้าและมูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก ปี 2567 (ล้านบาท)	231
5-3 รายการสินค้าและมูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก ปี 2572 (ล้านบาท)	233
5-4 รายการสินค้าและมูลค่าการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก ปี 2561 (ล้านบาท)	234
5-5 รายการสินค้าและมูลค่าการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก ปี 2567 (ล้านบาท)	236
5-6 รายการสินค้าและมูลค่าการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก ปี 2572 (ล้านบาท)	237

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

เนื่องด้วยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดน ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 ของประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากยุทธศาสตร์ที่ 7 เรื่อง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ โดยมุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ในการสนับสนุนเศรษฐกิจและสังคม การกระจายความเจริญ และการพัฒนาเมืองและพื้นที่ อันมีเป้าประสงค์ที่สำคัญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งและการค้า รวมทั้งมีกลไก กำกับ ดูแล การประกอบกิจการขนส่งที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใสให้สามารถสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และยกระดับคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน อันจะเป็นการยกระดับให้ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันทางการค้า และการอำนวยความสะดวกทางการค้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการนำเข้าส่งออกสินค้า ณ ด่านการค้าชายแดนสำคัญที่เชื่อมต่อกับโครงข่ายทางหลักได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ฉบับที่ 3 พ.ศ.2560-2564 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกกกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านขนส่งและเครือข่ายโลจิสติกส์ตามเส้นทางยุทธศาสตร์เพื่อเชื่อมโยงอนุภูมิภาคและเป็นประตูการค้า (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

จากนโยบายแห่งชาติดังกล่าว นำมาสู่การตอบรับเป็นวิสัยทัศน์จังหวัด อันจะเห็นได้จากนโยบายการบริหารจังหวัดพะเยาที่สำคัญ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา มีเป้าหมายในการขับเคลื่อนและยกระดับจุดผ่อนปรนบ้านสวก อำเภอภูซาง เป็นด่านถาวร เพื่อเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยว และความเป็นอยู่ของประชาชนในจังหวัดพะเยา เนื่องด้วยจุดผ่อนปรนบ้านสวกมีศักยภาพหลายด้านเช่น ความพร้อมเรื่องสาธารณูปโภค ความต้องการของประชาชน และมูลค่าการค้าชายแดน ที่ผ่านจุดผ่อนปรนบ้านสวกไม่ต่ำกว่า 30 ล้านบาท ต่อปี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี (ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์, 2018) ทั้งนี้ จุดผ่อนปรนบ้านสวกยังมีความได้เปรียบด้านที่ตั้งที่ติดต่อกับ 5 จังหวัดของประเทศเพื่อนบ้านและเชื่อมต่อไปยังประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงได้อีกหลายประเทศที่ล้วนแต่เป็นประเทศที่มีศักยภาพ ด้านคมนาคมตลอดจนขนาดของตลาดผู้บริโภค จากข้อได้เปรียบดังกล่าวล้วนเอื้ออำนวย ให้จุดผ่อนปรน

บ้านฮวกสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นประตูการค้าที่จะเปิดสู่ประเทศ ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) อีกแห่งหนึ่งของไทยที่จะนำไปสู่การขยายตัวทางการนำเข้าส่งออกสินค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง อันจะส่งผลให้เกิดขยายตัวและพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศต่อไป ด้วยเหตุนี้เองจึงได้มีมติคณะรัฐมนตรี ประกาศยกระดับให้จุดผ่อนปรนบ้านฮวกให้เป็นจุดผ่านแดนถาวร เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2561 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2561 ในเวลาต่อมา

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลสถิติการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนของประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาค (ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้) ปี 2560-2562 ในเดือนกุมภาพันธ์ 2562 พบว่าการค้าผ่านแดนระหว่างประเทศไทยกับจีนตอนใต้มีมูลค่าสูงสุด โดยผ่านทางด่านการค้าที่สำคัญได้แก่ ด่านมุกดาหาร ด่านเชียงของ ด่านนครพนม รองลงมาคือการค้าผ่านแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม โดยผ่านทางด่านการค้าที่สำคัญได้แก่ด่านนครพนม ด่านมุกดาหาร ด่านสระแก้ว และลำดับสุดท้ายการค้าผ่านแดนระหว่างประเทศไทยกับลาว โดยผ่านทางด่านการค้าที่สำคัญได้แก่ด่านหนองคาย ด่านมุกดาหาร ด่านน่าน (กองความร่วมมือการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ, 2562)

แม้จะเห็นได้ว่า การค้าผ่านแดนของประเทศไทยที่ผ่านมา ไม่มีด่านถาวรบ้านฮวก เป็นด่านการค้าที่สำคัญกับประเทศในภูมิภาค (ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้) ก็ตาม เนื่องจากเพิ่งได้รับการยกระดับให้เป็นด่านถาวรได้ไม่นาน แต่หลังจากที่มีการยกระดับให้เป็นด่านถาวรแล้ว เมื่อพิจารณาจะพบว่าด่านถาวรบ้านฮวกมีข้อได้เปรียบด้านที่ตั้งของด่าน ที่มีเส้นทาง การเชื่อมโยงสู่ประเทศภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregion : GMS) โดยเฉพาะ ลาว เวียดนามตอนบนและจีนตอนใต้ (กรรณิกา พิมลศรี และอดิสร เรือลม, 2556) กอปรกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของจีน "One belt, One road" ที่ต้องการเชื่อมต่อโครงสร้างพื้นฐานกระจายทั่วเอเชีย จีนจึงได้มีโครงการก่อสร้างทางรถไฟความเร็วสูง เรียกว่าทางรถไฟ "คุนหมิง-สิงคโปร์" และมีสถานีย่อย 28 แห่ง และสถานีใหญ่ 5 แห่ง และ 1 ใน 5 สถานีใหญ่ตั้งอยู่ที่ แขวงอุดมไซ สปป. ลาว ซึ่งมีระยะทางห่างจากด่านถาวรบ้านฮวก ประมาณ 265 กม นอกจากนี้เมื่อพิจารณามูลค่าการค้าชายแดนผ่านด่านถาวรบ้านฮวกก่อนที่จะยกระดับเป็นด่านถาวร มีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 30 ล้านบาท ต่อเดือน เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 350 ล้านบาท ต่อปี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี (ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์, 2018) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ด่านถาวรบ้านฮวก มีโอกาสในการพัฒนาให้เป็นประตูการค้าไป GMS และสามารถพัฒนาเป็นด่านการค้าที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของไทยได้เช่นกัน

เมื่อพิจารณาข้อมูลสถิติการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนของประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาค (ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้) ปี 2560-2562 ในเดือนกุมภาพันธ์ 2562 โดย กรมการค้าต่างประเทศ (2562) ได้จัดอันดับสินค้าส่งออกสำคัญ 5 อันดับแรกของไทย ที่

ส่งออกไปยังลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ที่เพิ่มขึ้นจากปี 2561 หลายรายการ กล่าวคือ ประเทศไทยมีการส่งออกสินค้าไปยังประเทศลาว ในกลุ่มสินค้าปศุสัตว์ ที่เพิ่มมากขึ้น 5.67% ส่วนในประเทศเวียดนามประเทศไทยมีการส่งออกสินค้าสำคัญเพิ่มขึ้น ในกลุ่มสินค้าได้แก่ ลำไยแห้ง ที่เพิ่มขึ้น 21.71% ผลไม้สดแช่เย็น แช่แข็ง และแห้ง เพิ่มมากขึ้นอย่างมาก สูงขึ้นถึง 719.16% ลำไยสด เพิ่มขึ้น 76.83% และหม้อเบตเตอร์รี่ เพิ่มขึ้น 34.60% ส่วนในประเทศจีนตอนใต้ ประเทศไทยมีการส่งออกสินค้าสำคัญเพิ่มขึ้น ในกลุ่มผลไม้สดแช่เย็น แช่แข็งและแห้ง เพิ่มขึ้นอย่างมากเช่นกัน โดยเพิ่มสูงขึ้น 532.75% ลำไยแห้ง เพิ่มขึ้น 155.85% วงจรมิพเพิ่มขึ้น 28.43% ตลอดจนอุปกรณ์กึ่งตัวนำทรานซิสเตอร์และไดโอดที่เพิ่มสูงขึ้น 100% เป็นต้น (กองความร่วมมือการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ, 2562) จะเห็นได้ว่าสินค้าส่งออกที่สำคัญและมีอัตราเพิ่มขึ้นจากปี 2561 เป็นสินค้าที่อยู่ในกลุ่มสินค้ามีศักยภาพ (Product Champion: PC) ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดของ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน และแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือ 2 (เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน) พ.ศ. 2561-2564 ข้อมูลดังกล่าว แสดงถึงการขยายตัวและโอกาสในการส่งออกสินค้าของภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ย่อมเป็นโอกาสอันดีที่จะพัฒนาและผลักดันให้มีการส่งออกสินค้าที่อยู่ในกลุ่มสินค้ามีศักยภาพ (Product Champion: PC) ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดของ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบนของไทยผ่านทางด่านถาวรบ้านฮวก ไปสู่ประเทศในภูมิภาค (ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้) ต่อไป

นอกจากนี้การส่งออกสินค้าที่สำคัญของประเทศไทยแล้ว ประเทศไทยยังมีการนำเข้าสินค้าจากประเทศเพื่อนบ้านที่สำคัญผ่านด่านชายแดนของประเทศไทยได้แก่ ด่านแม่สาย ด่านเชียงของ ด่านเชียงแสน ในจังหวัดเชียงราย ด่านห้วยโก๋น จังหวัดน่าน และด่านบ้านฮวก จังหวัดพะเยา ดังนั้นหากสินค้าบางรายการสามารถนำเข้าโดยผ่านด่านชายแดนบ้านฮวกได้ อันจะเป็นการย่นระยะทางและประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่า ย่อมเป็นผลดีกับประเทศไทยมากขึ้น

ดังนั้น ด้วยนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดนของไทย นโยบายการพัฒนาประเทศของจีน ข้อได้เปรียบได้ที่ตั้งของด่านถาวรบ้านฮวก และความต้องการสินค้ามีศักยภาพของ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ของตลาดใน ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ เอื้อประโยชน์และมีโอกาสสนับสนุนให้ ด่านถาวรบ้านฮวก สามารถพัฒนาเป็นด่านการค้าที่สำคัญ และกลายเป็นเมืองเศรษฐกิจชายแดนอีกแห่งหนึ่งของไทยได้ อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ด่านถาวรบ้านฮวกที่ผ่านมาเป็นการศึกษาด้านการท่องเที่ยว ข้ามพรมแดน เพื่อสนับสนุนนโยบายการเปิดด่านถาวรบ้านฮวก (ธนวัฒน์ ลิ้มปัทมาธิกุล และคณะ, 2558) โดยงานวิจัยดังกล่าว ยังขาดการศึกษาถึงโอกาสการนำเข้าและส่งออกสินค้าของภาคเหนือตอนบนผ่านด่านถาวรบ้านฮวก เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด่านถาวรบ้านฮวกสู่เมืองเมืองเศรษฐกิจชายแดน นำมาสู่การศึกษาวิจัยเรื่อง “โอกาสการนำเข้า-ส่งออกสินค้าภาคเหนือ

ผ่านด่านชายแดนบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยาเพื่อการยกระดับสู่เมืองเศรษฐกิจชายแดน”

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษา ศักยภาพในการส่งออกสินค้าภาคเหนือของไทยสู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านถาวรบ้านฮวก โดยวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มสินค้าภาคเหนือ 8 จังหวัดตอนบน ว่ามีศักยภาพในการส่งออกสินค้าตามความต้องการนำเข้าสินค้าของประเทศปลายทางในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ ประเทศลาว ประเทศเวียดนาม และ จีนตอนใต้ผ่านทางด่านถาวรบ้านฮวกหรือไม่ ประกอบกับศึกษาความต้องการนำเข้าสินค้าจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านถาวรบ้านฮวก เพื่อพิจารณาว่าสินค้าประเภทใดจะเป็นผลดีกับประเทศไทยมากกว่าหากสามารถนำเข้าโดยผ่านด่านถาวรบ้านฮวก อันจะเป็นการขยายตัวทางการค้าเพิ่มเส้นทางขนส่งสินค้าที่สำคัญเส้นทางใหม่ของประเทศไทย ตลอดจนศึกษาข้อจำกัดและข้อสนับสนุนทางกฎหมายของการค้าชายแดนไทยไปยังกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงว่ามีข้อจำกัดทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออกสินค้าผ่านด่านถาวรบ้านฮวกหรือไม่อย่างไร รวมทั้งวิเคราะห์และเสนอแนวทางส่งเสริมการนำเข้าและการส่งออกสินค้าผ่านด่านถาวรบ้านฮวกเพื่อรองรับระบบ โลจิสติกส์สู่ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงเป็นลำดับต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาศักยภาพในการส่งออกสินค้าภาคเหนือของไทยสู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านถาวรบ้านฮวก

1.2.2 เพื่อศึกษาความต้องการนำเข้าสินค้าภาคเหนือของไทยจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อจำกัดและข้อสนับสนุนทางกฎหมายของการค้าชายแดนไทยไปยังกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

1.2.4 เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนวทางส่งเสริมการส่งออกสินค้าผ่านด่านถาวรบ้านฮวกเพื่อรองรับระบบโลจิสติกส์สู่ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้ครอบคลุมพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบนในประเทศไทย และ 4 เมืองหลักในเส้นทางการค้าจากบ้านฮวก สู่ 3 ประเทศในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ แขวงอุดมไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว,

เมืองฮานอย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและ เมืองหนานหนิง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหาการศึกษาโอกาสการส่งออกสินค้าภาคเหนือผ่านด่านชายแดนบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชายแดน มีขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้

- ศึกษาศักยภาพและความสามารถในการส่งออกสินค้าในพื้นที่ภาคเหนือของไทย ไปยังประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงตามขอบเขตด้านพื้นที่ของงานวิจัย
- ศึกษาความต้องการนำเข้าสินค้าภาคเหนือของไทยจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง
- ศึกษาข้อจำกัดและข้อสนับสนุนทางกฎหมายของการค้าชายแดนไทยไปยังกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

1.3.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเดียวกัน ได้แก่ ผู้ประกอบการในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย และตัวแทนทูตพาณิชย์ไทยประจำ 4 เมือง ใน 3 ประเทศเป้าหมาย ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการส่งออกทั้งภายในประเทศและประเทศเป้าหมาย

1.3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กำหนดระยะเวลาวิจัย 12 เดือน หลังจากลงนามสัญญารับทุน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ คือ การนำข้อมูลโอกาสการค้าและการส่งออกสินค้าในภาคเหนือผ่านด่านถาวรบ้านฮวกสู่การพัฒนาการเรียน การสอน การบรรยาย การเขียนบทความวิจัย บทความวิชาการ และการเขียนเอกสารประกอบการสอนการส่งออกสินค้าของผู้วิจัย อาจารย์มหาวิทยาลัย และนักวิชาการ

1.4.2 การใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายหรือระดับประเทศ ได้แก่ การนำผลงานวิจัยไปเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดกลยุทธ์ นโยบาย โครงการ และแผนงานเพื่อสนับสนุนพันธกิจด้านการยกระดับความสามารถทางการแข่งขันด้านการค้าและส่งเสริมการประกอบธุรกิจระหว่างประเทศด้านการส่งออกในชุมชน ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภูมิภาคและระดับประเทศ ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หอการค้าจังหวัดพะเยา และกระทรวงพาณิชย์

- การนำผลงานวิจัยไปเป็นข้อมูลประกอบการเพื่อพัฒนาระบบโลจิสติกส์สินค้าภาคเหนือผ่านด่านถาวรบ้านฮวกออกสู่ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

- การนำผลงานวิจัยไปเป็นข้อมูลประกอบการเพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางการยกระดับการค้าชายแดนสู่เมืองเศรษฐกิจชายแดนเมืองบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา

1.4.3 การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ คือ ภาคธุรกิจ ผู้ผลิตและผู้ส่งออก สามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อการเพิ่มมูลค่าการค้าและการส่งออกสินค้าภาคเหนือที่ผ่านด่านถาวรบ้านฮวกสู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

1.5 แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดการวิจัย

1.5.1 ตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารในหรือต่างประเทศ หรือนำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติ

1.5.2 จัดส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ให้กับแหล่งทุนและคืนข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่วิจัยเพื่อนำไปใช้ในขยายโอกาสการส่งออกสินค้าภาคเหนือผ่านด่านถาวรบ้านฮวกยกระดับให้เป็นเมืองเศรษฐกิจชายแดนสู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

บทที่ 2

เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

บทนี้เป็นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ แนวคิดเกี่ยวกับการค้าชายแดน ความสำคัญของการค้าชายแดน ตลอดจน การทบทวนสถิติและสถานการณ์การค้าชายแดนในภาพรวมของประเทศ เพื่อให้เห็นถึงความต้องการสินค้าและมูลค่าที่มีการนำเข้า-ส่งออกของไทย และ สปป.ลาว, เวียดนาม และจีนทั้งหมด (Demand Side) และเพื่อให้ทราบถึงศักยภาพของการค้าชายแดนบ้านฮวก ในบทนี้ได้ทำการทบทวนสถานการณ์การนำเข้า-ส่งออก ของด่านทั้ง 5 ในภาคเหนือ (รวมทั้งด่านบ้านฮวก) เพื่อเปรียบเทียบส่วนแบ่งสินค้าที่มีการนำเข้า-ส่งออกในภาพรวมของประเทศและรายด่าน ซึ่งทำให้เริ่มเห็นโอกาสของการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกได้ อันจะส่งผลให้มองเห็นช่องว่างการวิจัย (Research Gaps) และนำมาสู่การทบทวนเอกสาร เพื่อทราบสินค้าที่มีศักยภาพของภาคเหนือ ทั้ง 8 จังหวัด ในการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกได้ (Supply Side) รวมไปถึงการทบทวนกฎหมายและข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวกับการค้าชายแดนไทยไปยังกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง ทั้งนี้ในท้ายบทที่ 2 ได้มีการนำเสนอกรอบแนวคิดการวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อนำไปสู่วิธีการวิจัยในบทต่อไป

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการค้าชายแดน การค้าผ่านแดน และการค้าระหว่างประเทศ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงโอกาสของการส่งออกสินค้าภาคเหนือของประเทศไทยผ่านด่านบ้านฮวกไปยัง สปป.ลาว เวียดนามและจีนตอนใต้ ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าจึงอยู่ในขอบเขตของการศึกษาเกี่ยวกับการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทย และสปป.ลาวซึ่งมีชายแดนติดต่อกัน และเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการค้าผ่านแดนของสินค้าไทย ผ่านสปป.ลาว ไปยังเวียดนาม และจีนตอนใต้ ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องศึกษานิยาม แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับ “การค้าชายแดน” และ “การค้าผ่านแดน” ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

มีนักเศรษฐศาสตร์ ได้ให้เหตุผลของการเกิดการค้าระหว่างประเทศ เช่น Ohlin (1933) ได้เสนอทฤษฎีทรัพยากรและการค้าว่า การค้าเกิดจากความแตกต่างของทรัพยากรระหว่าง 2 ประเทศ โดย Ohlin มีมุมมองว่าประเทศส่งออกสินค้าที่ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเข้มข้นและนำเข้าสินค้าที่ขาดแคลนปัจจัยการผลิต หมายความว่า ประเทศที่มีทุนจำนวนมากจะส่งออกสินค้าทุนเป็นส่วนใหญ่ในขณะที่ประเทศที่มีแรงงานจำนวนมากจะส่งออกสินค้าที่ใช้แรงงานเป็นส่วนมาก

Tinbergen (1962) เสนอทฤษฎีแรงโน้มถ่วง นั่นคือการค้าทวิภาคีระหว่าง 2 ประเทศมีความสัมพันธ์โดยตรงกับขนาดของเศรษฐกิจและมีความสัมพันธ์เชิงลบกับต้นทุนการค้าระหว่าง 2 ประเทศดังกล่าว

Krugman (1980) ได้คิดทฤษฎีผลกระทบของตลาดในประเทศ กล่าวคือแนวโน้มของประเทศ ที่มีขนาดใหญ่จะเป็นประเทศผู้ส่งออกสินค้าหลักที่มีค่าขนส่งค่อนข้างสูงและมีฐานการผลิตที่แข็งแกร่งกว่าประเทศที่มีขนาดเล็ก

Hanson และ Xiang (2004) ได้ศึกษาเชิงประจักษ์เกี่ยวกับผลกระทบของตลาดในประเทศ และรูปแบบการค้าทวิภาคี อุตสาหกรรมที่มีค่าขนส่งสินค้าสูงมาก ขนาดของตลาดภายในประเทศจะเป็นตัวกำหนดการส่งออกของประเทศ สำหรับอุตสาหกรรมที่มีค่าขนส่งสินค้าสูงระดับปานกลาง ขนาดของตลาดในประเทศเพื่อนบ้านมีความสำคัญต่อการส่งออก ในกรณีนี้ตลาดภายในประเทศบวกกับขนาดของตลาด ในประเทศใกล้เคียงเป็นตัวกำหนดการส่งออกของประเทศ

Krugman, Obstfeld และ Melitz (2010) เสนอโมเดลของปัจจัยเฉพาะและการกระจายรายได้โดยเน้น 3 ปัจจัยคือแรงงานทุนและที่ดิน โดยประเทศที่มีทุนจำนวนมากและมีที่ดินน้อยมีแนวโน้มจะ ผลิตสินค้าอุตสาหกรรม ในขณะที่ประเทศที่มีที่ดินจำนวนมากมีแนวโน้มจะผลิตอาหาร ได้จำนวนมาก สินค้าและบริการที่มีการค้าขายกันได้จากอุตสาหกรรมซึ่งใช้ปัจจัยหลายอย่างและทรัพยากรในการผลิตทำให้ส่งเสริมการกระจายรายได้

สำหรับนักวิชาการไทย เช่น นพรัตน์ วงศ์วิทยาพาณิชย์และคณะ (2554) อธิบายสาเหตุการค้าชายแดนเกิดจากความแตกต่างของราคาสินค้าของ 2 ประเทศ โดยธรรมชาติหากราคาสินค้าในประเทศหนึ่งราคาถูกลงกว่าอีกประเทศหนึ่ง สินค้าจะเกิดการไหลไปประเทศที่มีสินค้าน่าสนใจกว่าที่มีพรมแดนติดต่อกัน

จะเห็นว่า การค้าระหว่างประเทศเกิดจากการที่ 2 ประเทศมีทรัพยากรที่แตกต่างกัน เช่น ปัจจัยการผลิต (Ohlin, 1993; Krugman; 1980) ขนาดของตลาดในประเทศ และต่างประเทศ (Hanson และ Xiang, 2004) และราคาสินค้า (นพรัตน์ วงศ์วิทยาพาณิชย์ และคณะ, 2554) ซึ่งจากนิยามของการค้าระหว่างประเทศนั้น สามารถเป็นได้ทั้งการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดน โดยสำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาพื้นที่ (2559) ได้ทำสรุปความต่างของการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดน ดังนี้

การค้าชายแดน หมายถึง การค้ากับประเทศเพื่อนบ้านโดยการส่งออกและนำเข้าผ่านทางจุดผ่านแดนที่จัดตั้งขึ้นบริเวณชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเป็นทางการตาม

ประกาศกระทรวงมหาดไทยภายใต้พระราชบัญญัติการตรวจคนเข้าเมือง ได้แก่ จุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรน

การค้าผ่านแดน หมายถึง การขนส่งสินค้าผ่านเข้า-ออกไทย ผ่านประเทศเพื่อนบ้านประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นการนำไปขนส่งต่อหรือใช้อุปโภคบริโภคในประเทศเองได้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงโอกาสของการส่งออกสินค้าภาคเหนือของไทย ผ่านด่านบ้านฮวกไปยังประเทศปลายทาง ได้แก่ สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ซึ่งจากนิยามของคำว่า “การค้าชายแดน” และ “การค้าผ่านแดน” ที่กล่าวมาข้างต้น การศึกษาดังนี้จึงอยู่ในขอบเขตของการศึกษาเกี่ยวกับการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทย และสปป.ลาวซึ่งมีชายแดนติดต่อกัน และ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการค้าผ่านแดนของสินค้าไทย ผ่านสปป.ลาว ไปยังเวียดนาม และจีนตอนใต้ด้วย

2.2 ความสำคัญของการค้าข้ามชายแดน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ความสำคัญของการค้าข้ามชายแดนนั้น จากการศึกษาวรรณกรรมเกี่ยวกับการค้าชายแดนของประเทศเมียนมาระหว่างประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน อินเดีย และไทย โดยเฉพาะการศึกษาการค้าชายแดนที่ไม่เป็นทางการ (informal cross-border trade) พบว่าบทบาทของการค้าชายแดนที่ไม่เป็นทางการนั้นมีความสำคัญที่ไม่เพียงแต่การส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อการแก้ปัญหาความยากจนให้กับกลุ่มชาติพันธุ์หรือคนชายขอบที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนนั้นๆ ด้วย (Winston Set Aung, 2009) สอดคล้องกับการศึกษาการส่งเสริมการค้าชายแดนของประเทศเวียดนามและคองโก ซึ่งเป็นแม้จะเป็นประเทศที่มีความขัดแย้งกัน แต่การส่งเสริมการค้าชายแดนของทั้งสองประเทศนั้นสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน ผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ศุลกากรในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถแก้ปัญหาความยากจนให้กับคนในพื้นที่ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ผลการศึกษาของ Winston Set Aung (2009) เสนอว่า เมียนมาควรเพิ่มการส่งออกสินค้ามากกว่าสินค้าที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเพิ่มมูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านด่านชายแดนระหว่างประเทศและพัฒนาประเทศมากขึ้น โดยการเพิ่มอัตราการจ้างงานคนในพื้นที่ และนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีระหว่างประเทศ

ดังนั้นในการพัฒนาระยะสั้น ทางรัฐควรเพิ่มบทบาทความสำคัญของบริษัทตัวแทนทางการค้าและกิจกรรมทางการค้าทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการมากขึ้น ขณะที่ในระยะยาวระบบการให้ใบอนุญาตในการส่งออกนำเข้าสินค้าควรใช้ระบบการรายงานการค้าแทน เพื่อให้

ประหยัดเวลา ต้นทุน และอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการ นอกจากนี้ควรพิจารณาในด้านการเพิ่มสาธารณูปโภคด้านการค้าให้เอื้อต่อการค้า เพื่อให้ผู้ประกอบการและผู้ส่งออกและนำเข้าสินค้าสามารถบริหารธุรกิจโดยไม่จำเป็นต้องผ่านบริษัทนายหน้าทางการค้า

นอกจากการผ่อนคลายเงื่อนไขข้อกำหนดดังกล่าวแล้ว ทางภาครัฐควรพิจารณาส่งเสริมในด้านอื่นๆ เช่น การสร้างความสามารถให้กับผู้ประกอบการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Capacity building) การส่งเสริมการค้า (Trade Promotion) เพื่อให้การค้าขายที่ไม่เป็นทางการหรือไม่เสี่ยงกฎหมายต่างๆ สามารถพัฒนาเป็นผู้ประกอบการได้อย่างถูกกฎหมาย

ธนาคารโลก (2018) ได้วิเคราะห์การค้าชายแดนว่าแนวทางที่ควรส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติงานระหว่างด่านการค้าชายแดนของแต่ละประเทศควรมีดังนี้

- ผู้ค้าสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานศุลกากรหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ได้

- ใช้การประเมินความเสี่ยงที่เน้นการตรวจสอบด้าน Physical Inspections ให้น้อยลงเพื่อประหยัดเวลาในการดำเนินการด้านพิธีการศุลกากร

- ส่งเสริมการค้าภายในกลุ่มศุลกากร หรือสร้างการมีส่วนร่วมอื่นๆ ร่วมกันแบบทวิภาคีหรือพหุภาคี ที่เป็นข้อตกลงหรือยอมรับในการปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้การค้าส่งออก/นำเข้าให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ทั้งด้านเวลาและต้นทุนการดำเนินการ

นอกจากนี้ธนาคารโลกยังเสนอแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับการส่งเสริมการค้าชายแดนระหว่างประเทศควรดำเนินการด้านต่างๆ ดังนี้

- การยกระดับโครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ทางการค้า
- การส่งเสริมประสิทธิภาพของการตรวจสอบคุณลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์
- การเชื่อมโยงการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบเดียวกัน

การดำเนินการดังกล่าวหากสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว จะส่งผลทำให้กระบวนการส่งออกนำเข้าผ่านด่านการค้าชายแดนสามารถประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายและยังสามารถลดโอกาสการทุจริต ในกระบวนการทางการค้าแต่ละขั้นตอนลงได้

2.3 สถานการณ์การค้าชายแดนไทยกับประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

สำหรับสถานการณ์การค้าชายแดนไทยกับประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงนั้น ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง GMS (Greater Mekong Sub-Region) หมายถึง โครงการที่เป็นความร่วมมือของ 6 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย เมียนมา ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนนาน)

เริ่มมีขึ้นมาตั้งแต่ปี 2535 โดยมีธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB: Asian Development Bank) เป็นผู้ให้การสนับสนุนหลัก (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย 2562) ประเทศไทยนี้มีเส้นทางในการขนส่งทางบกที่สามารถเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ เวียดนาม กัมพูชา ไทย ลาว เมียนมา จีนตอนใต้) ทั้งนี้ การก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 4 เชียงของ-ห้วยทราย ได้แล้วเสร็จในปี 2555 ขณะที่ผู้ประกอบการขนส่งพบอุปสรรคการขนส่งสินค้าข้ามแดนใน GMS โดยเฉพาะการส่งสินค้าเข้าไปที่จีน ส่วนไทย-ลาว-เวียดนาม ประสบความสำเร็จในการเจรจาแบบจับคู่ หากการอำนวยความสะดวกตามข้อตกลงขนส่งสินค้าข้ามพรมแดนระหว่าง GMS สำเร็จ (Greater Mekong Subregion Cross-border Transport Agreement: GMS CBTA) จะถือเป็นการปูทางการรวมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC (ASEAN Economic Community) 10 ประเทศ ที่อำนวยความสะดวกด้านการค้า-การขนส่งให้เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของ GMS ได้มีเป้าหมายเพื่อต้องการให้เกิดความเชื่อมโยงระบบโครงข่ายคมนาคม และเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันให้แก่ประเทศในอนุภูมิภาค โดยมีเป้าหมายเพื่อลดต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดต้นทุนโลจิสติกส์ด้านการขนส่ง ซึ่งประเทศไทยมีมากถึง 8.7% ต่อจีดีพี ขณะที่ต้นทุนโลจิสติกส์โดยรวมอยู่ที่ 19% ต่อจีดีพี (สำนักงานการขนส่งสินค้า กรมการขนส่งทางบก. 2562)

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตพื้นที่การศึกษา 4 เมือง 3 ประเทศ ซึ่งเป็นพื้นที่เชื่อมโยงจากด่านบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ได้แก่ สปป.ลาว (แขวงไชยบุรี และแขวงอุดมไซ), เวียดนาม (เมืองฮานอย) และจีน (เมืองหนานหนิง) เมื่อทำการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับสถานการณ์การค้าระหว่างไทยและทั้ง 3 ประเทศปลายทาง พบว่า ประเทศไทยมีความสามารถส่งสินค้าออกไปยังตลาดในกลุ่มอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงเป็นมูลค่ามากกว่า 1 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยคาดว่าจะมีมูลค่าการส่งออกมากถึง 2 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ อย่างไรก็ตามหากไม่นับการส่งออกไปยังประเทศจีน ประเทศไทยสามารถส่งออกสินค้าไปยัง สปป.ลาว และเวียดนาม ได้ประมาณไม่ถึง 4 พันล้านเหรียญสหรัฐ

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ามูลค่าการส่งออกกว่าครึ่งหนึ่งของการส่งออกไปยังตลาดในกลุ่มอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงเป็นการส่งออกไปยังประเทศจีนมากที่สุด เมื่อพิจารณาในระดับรายละเอียดของแต่ละตลาดพบว่าประเทศไทยมีส่วนแบ่งการตลาดใน สปป. ลาว มากที่สุดโดย สปป.ลาว นำเข้าสินค้าจากไทยมากกว่าร้อยละ 60 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของ สปป.ลาว ส่วนเวียดนาม ประเทศไทยมีส่วนแบ่งการตลาดไม่เกินร้อยละ 10 ของมูลค่าการ

นำเข้าทั้งหมดของเวียดนาม สวนจีนมีการนำเข้าจากไทยไม่เกินร้อยละ 3 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของจีน ดังตาราง 2-1

ตาราง 2-1 การส่งออกสินค้าของไทยจำแนกรายประเทศ ปี 2557-2561 (มกราคม-ธันวาคม)
(ล้านบาท)

ประเทศ ปลายทาง	2557		2558		2559		2560		2561	
	อันดับ	มูลค่า	อันดับ	มูลค่า	อันดับ	มูลค่า	อันดับ	มูลค่า	อันดับ	มูลค่า
รวม ทั้งสิ้น		11.89		12.45		13.04		15.25		15.35
จีน	1	8.06	2	8.01	2	8.34	1	9.98	1	9.67
เวียดนาม	9	2.53	7	3.01	3	3.30	5	3.91	5	4.36
ลาว	18	1.30	15	1.43	18	1.40	20	1.34	20	1.32

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

หมายเหตุ : รวบรวมข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

เมื่อพิจารณาถึงอัตราการขยายตัวการส่งออกสินค้าของไทยไปยังทั้ง 3 ประเทศ จากปี 2558 – 2561 พบว่า ไทยมีการส่งออกสินค้าไปยัง เวียดนามในอัตราขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี ในทางกลับกัน พบว่า จีนและลาวในการนำเข้าสินค้าจากไทยลดลง ดังแสดงในตาราง 2-2

ตาราง 2-2 อัตราการขยายตัว (ร้อยละ) การส่งออกสินค้าของไทยจำแนกรายประเทศ ปี 2558-2561 (มกราคม-ธันวาคม)

รายการ	2558	2559	2560	2561
รวมทั้งสิ้น	28.44	11.71	33.50	2.05
จีน	-0.69	4.08	19.73	-3.11
เวียดนาม	18.92	9.60	18.52	6.35
ลาว	10.21	-1.97	-4.57	-1.19

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

หมายเหตุ: รวบรวมข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

อย่างไรก็ตามสว่นแบ่งทางการตลาดของตลาดต่างๆ ในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงพบว่าประเทศไทยมีสว่นแบ่งทางการตลาดไม่เกินร้อยละ 3 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของตลาดในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง หากไม่นับรวมประเทศจีนแล้วประเทศไทยมีสว่นแบ่งตลาดอยู่ที่ประมาณร้อยละ 5-13 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของตลาดในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังมีโอกาสที่จะทำตลาดหรือส่งสินค้าไปยังประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงได้อีกมาก โดยเฉพาะตลาดเวียดนาม ทั้งนี้ อัครพงศ์ อันทอง (2551) ได้ทำการศึกษากลุ่มสินค้ากลุ่มที่มีศักยภาพและโอกาสในการทำการตลาด ในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง พบว่า สินค้าไทยที่มีศักยภาพในตลาด สปป. ลาว กัมพูชา และเมียนมา เป็นสินค้าประเภทอุปโภคบริโภคพื้นฐาน เช่น ปูนซีเมนต์ น้ำมันสำเร็จรูป รถยนต์นั่ง รถจักรยานยนต์ เป็นต้น ในขณะที่ตลาดเวียดนามและจีน สินค้าประเภทวัตถุดิบพื้นฐานที่ใช้ในอุตสาหกรรม เช่น แผ่นเหล็ก เม็ดพลาสติก มันสำปะหลัง เป็นต้น จะเป็นสินค้าที่มีศักยภาพในการแข่งขันสูงกว่าสินค้าอื่น

ดังนั้นเพื่อให้ทราบถึงโอกาสในการส่งออกสินค้าจาก 8 จังหวัดภาคเหนือของไทยไปยังทั้ง 3 ประเทศปลายทางมากยิ่งขึ้น คณะวิจัยจึงได้ทำการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับสถานการณ์การค้า โดยเฉพาะความต้องการนำเข้าสินค้าจากไทยเป็นรายประเทศ ดังนี้

2.3.1 สถานการณ์การค้าชายแดนไทยกับสปป.ลาว

การศึกษาการค้าชายแดน ไทย- สปป.ลาว ในเขตภาคเหนือตอนบน ของ กาญจนนา โศดถาวร (2544) พบว่า กลุ่มสินค้าที่มีการส่งออกไปยังสปป.ลาว ในพ.ศ. 2538-2541 คือ สินค้าหมวดยานพาหนะ, หมวดอาหาร, น้ำมันเชื้อเพลิง และสิ่งก่อสร้าง และสินค้าอุปโภค บริโภคอื่นที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ตามลำดับ ในปี 2554 ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ได้ศึกษาพฤติกรรม การบริโภคของชาวลาว พบว่า สินค้าไทยยังคงเป็นสินค้านำเข้าระดับ Premium Product ในสายตา ผู้บริโภคชาวลาว ไทยยังคงเป็นประเทศคู่ค้าอันดับ 1 ของสปป.ลาวและมีส่วนแบ่งตลาดมากถึง 45% ส่วนใหญ่ชาวลาวนิยมใช้สินค้าไทยและมีการรับรู้ต่อตราสินค้า (Brand Recognition) ของ ไทยค่อนข้างสูง เนื่องจากมองว่าเป็นสินค้าที่มีคุณภาพดีกว่าประเทศจีนและเวียดนาม อีกทั้ง ชาวลาวที่มีความต้องการสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เนื่องจาก สปป.ลาวยังขาดเทคโนโลยี และเงินทุนในการผลิตสินค้าเอง ประกอบกับสปป.ลาวมีประชากรน้อย การลงทุนในการผลิต สินค้าเองจึงไม่คุ้มค่า สินค้าที่เป็นที่นิยมและต้องการในสปป.ลาว ได้แก่ สินค้าประเภทอาหาร อาหารแปรรูปและขนมขบเคี้ยวต่างๆ

จากการทบทวนสถิติการส่งออกชายแดนไทย และสปป.ลาวย้อนหลัง ปี 2557-2561 (ตาราง2-3) พบว่า สปป.ลาว มีความต้องการนำเข้าสินค้าไทยในกลุ่มพลังงานเชื้อเพลิง ได้แก่ น้ำมันดีเซล และน้ำมันสำเร็จรูปอื่นๆ สูงที่สุดในทุกปี ถึงแม้ว่าจะมีอัตราการขยายตัวจากปี 2557-2559 ลดลงร้อยละ 23.46 แต่กลับมาเพิ่มขึ้น ในปี 2560 ถึง 2561 ร้อยละ 28.47 ซึ่งจะ เห็นได้ว่าสินค้านำเข้ากลุ่มพลังงานยังแนวโน้มการส่งออกไปยังสปป.ลาวได้ในอนาคต อีกทั้งยังพบว่า สินค้ากลุ่มปศุสัตว์ เช่นโค กระบือ สุกร ไก่ มีมูลค่าการส่งออกอยู่ที่อันดับ 4 และมีอัตราการ ขยายตัวในปี 2561 ถึงร้อยละ 38.26 และผลิตภัณฑ์พลาสติก มีอัตราการขยายตัวในปี 2561 ถึงร้อยละ 11.16 แสดงให้เห็นถึงโอกาสและแนวโน้มการส่งออกสินค้ากลุ่มอาหารสด และ ผลิตภัณฑ์พลาสติกของไทย ไปยัง สปป.ลาว ได้

ตาราง 2-3 สินค้าส่งออก 10 อันดับแรกของการค้าชายแดนไทย-ลาว ย้อนหลัง 5 ปี (2557-2561)

รายการ	มูลค่าการส่งออก					อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)			
	2557	2558	2559	2560	2561	58/57	59/58	60/59	61/60
น้ำมันดีเซล	19,897.68	16,096.46	12,320.87	14,158.11	18,188.96	-19.10	-23.46	14.91	28.47
เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์	1,854.96	1,198.41	15,866.20	10,416.66	9,251.84	-35.39	1223.94	-34.35	-11.18
น้ำมันสำเร็จรูปอื่นๆ	2,481.66	2,399.62	2,545.62	6,618.54	7,045.36	-3.31	6.08	160.00	6.45
สินค้าปศุสัตว์อื่นๆ	2,755.65	3,869.73	5,553.10	4,297.63	5,942.02	40.43	43.50	-22.61	38.26
สินค้าอุตสาหกรรมอื่นๆ	2,350.82	2,526.37	5,681.00	8,561.26	4,348.13	7.47	124.87	50.70	-49.21
ผลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้า	6,358.41	9,111.68	9,695.15	3,700.64	3,626.64	43.30	6.40	-61.83	-2.00
เครื่องสำอาง เครื่องหอมและ สบู	1,905.70	2,365.95	2,765.87	3,346.19	3,398.38	24.15	16.90	20.98	1.56
เหล็กและเหล็กกล้า	5,330.68	2,842.64	2,509.62	3,169.50	3,330.50	-46.67	-11.72	26.29	5.08
วงจรพิมพ์	1,571.08	3,114.87	2,777.96	3,148.95	2,911.32	98.26	-10.82	13.35	-7.55
สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร อื่นๆ	3,256.49	3,348.00	3,895.60	3,029.01	2,838.66	2.81	16.36	-22.25	-6.28
อื่นๆ	66,255.12	68,098.35	72,829.49	70,815.84	67,984.75	2.78	6.95	-2.76	-4.00
รวม	124,318.95	133,071.77	136,440.48	131,262.33	128,866.56	7.04	2.53	-3.80	-1.83

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์การนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาว ย้อนหลัง 5 ปี (ตาราง 2-4) ไทยมีการนำเข้าสินค้าเชื้อเพลิงอื่นๆ มีการนำเข้ามากที่สุดอันดับ 1 ปีที่มีการนำเข้าเชื้อเพลิงอื่นๆ มากที่สุด โดยปี 2561 มีมูลค่าเท่ากับ 45,790.30 ล้านบาท ซึ่งมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 16.76 และสินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ ปูนซีเมนต์ ลวดและ เคเบิล มีการขยายตัวในปี 2561 ในทางกลับกัน พบว่าสินค้าเกษตร พืชผัก ผลไม้มีการนำเข้าลดลง

ตาราง 2-4 สินค้านำเข้า 10 อันดับแรกของการค้าชายแดนไทย-ลาว ย้อนหลัง 5 ปี (2557-2561)

รายการ	มูลค่าการส่งออก					อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)			
	2557	2558	2559	2560	2561	58/57	59/58	60/59	61/60
เชื้อเพลิงอื่นๆ (พลังงานไฟฟ้า)	-	13,548.95	35,654.10	39,217.89	45,790.26	-	163.15	10.00	16.76
ทองแดงและผลิตภัณฑ์	16,799.01	12,298.32	9,367.36	10,816.28	11,902.70	-26.79	-23.83	15.47	10.04
เครื่องรับ - ส่งสัญญาณและอุปกรณ์ติดตั้ง	4,576.97	9,280.51	8,299.76	8,951.38	8,311.82	102.77	-10.57	7.85	-7.14
เครื่องรับวิทยุโทรศัพท์ โทรเลข โทรศัพท์	1.62	344.75	3,047.15	3,573.39	5,134.34	21,180.86	783.87	17.27	43.68
ผักและของปรุงแต่งจากผัก	1,072.93	1,807.08	2,774.85	3,640.59	2,935.31	68.42	53.55	31.20	19.37
ปูนซีเมนต์	-	0.01	0.03	1,401.24	1,914.28	-	200.00	467	36.61
ลวดและสายเคเบิลที่หุ้มฉนวน	315.07	395.17	631.02	778.45	943.78	25.42	59.68	23.36	21.24
ปุ๋ย	365.39	377.52	462.29	769.41	789.14	3.32	22.45	66.43	2.56
กาแฟ ชา เครื่องเทศ	-	350.41	344.16	586.18	605.20	-	-1.78	70.32	3.24
รองเท้า	175.39	266.62	327.19	413.19	427.16	52.02	22.72	26.28	3.38
อื่นๆ	2,796.65	3,865.32	5,594.31	5,635.51	5,998.03	38.21	44.73	0.74	6.43
รวม	27,145.62	43,908.81	66,502.24	75,783.52	84,752.02	61.75	51.46	13.96	11.83

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

พฤติกรรมผู้บริโภคของสปป.ลาว

ชาวลาว 1 ใน 4 มีค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารมาบริโภคภายในครอบครัว ประมาณ 4,000–5,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 31 และมีค่าใช้จ่ายส่วนตัวอีกประมาณ 2,000–4,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 80 ของผู้บริโภค ชาวลาวยังนิยมซื้อผัก ผลไม้ และอาหารสดจากตลาดสดมาประกอบอาหารกินเองทุกวัน โดยไม่ได้มีการแช่ตู้เย็น คิดเป็นร้อยละ 60 ของกลุ่มตัวอย่างนอกจากนี้ยังไปตลาดสดเพื่อซื้อเนื้อสัตว์มาแช่แข็งทุกสัปดาห์ โดยคิดเป็นร้อยละ 95 ของกลุ่มตัวอย่างที่มีตู้เย็นแช่ภายในบ้าน

ในด้านการประกอบอาหารในครัวเรือนนั้น ผงชูรส ถือว่าเป็นเครื่องปรุงที่ทุกครัวเรือนต้องมีไว้ประจำบ้าน รวมไปถึงน้ำตาลทราย น้ำปลา กะปิ น้ำมันพืช ซอสปรุงรส โดยกินครั้งหนึ่งซื้อเครื่องปรุงเดือนละ 1–2 ครั้ง และส่วนใหญ่จะนิยมซื้อในร้านขายของชำ เมื่อเลือกซื้ออาหาร ชาวลาวจะมีการพิจารณาจากชื่ออาหาร ยี่ห้อที่คุ้นเคย หรือเป็นสินค้าที่เคยลองแล้วมีรสชาติที่ดี มีคุณภาพ รวมไปถึงมีคนใกล้ชิดแนะนำ เป็นต้น โดยพฤติกรรมการเลือกซื้อของชาวลาวแล้ว มักไม่อ่านฉลากอาหารเท่าใดนัก ดังนั้น เครื่องหมายรับรองคุณภาพต่างๆ จึงไม่ค่อยมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า

สำหรับกลุ่มที่มีรายได้ต่ำถึงรายได้ปานกลาง ยังคงนิยมห่ออาหารจากบ้านไปรับประทานในที่ทำงานด้วย เนื่องจากค่าครองชีพในนครเมืองหลวงเวียงจันทร์นั้นค่อนข้างสูง ส่วนกลุ่มที่รายได้ปานกลางถึงรายได้สูง ค่อนข้างให้ความสนใจ ในการเลือกซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ และอาหารต่างชาติ เช่น อาหารญี่ปุ่น ฝรั่งเศส ซึ่งกำลังได้รับความนิยม และถือว่ามีรสนิยมดี มีความหรูหรา (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ คู่มือการลงทุนอาเซียน 10 ประเทศ)

อาจกล่าวได้ว่า ในช่วง 20 ที่ผ่านมา การค้าชายแดนไทยและสปป.ลาว ยังคงมีการส่งออกสินค้าในหมวดอาหาร หมวดเชื้อเพลิง และสินค้าอุปโภคบริโภคที่ใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม การทบทวนสถิติการส่งออกสินค้าไทยไปยังสปป.ลาว ย้อนหลังในปี 2557–2561 พบข้อมูลที่น่าสนใจ กล่าวคือ สินค้ากลุ่มเครื่องสำอางค์ เครื่องหอม และสบู่ เป็นที่นิยมของชาวลาวมากขึ้น โดยพบว่า สินค้าดังกล่าวมีมูลค่าส่งออกเพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยในปี 2557 มีมูลค่าการส่งออก 1,905.70 ล้านบาท และในปี 2561 มีมูลค่าส่งออกสูงถึง 3,398.38 ล้านบาท (กรมการค้าต่างประเทศ, 2562) การทบทวนวรรณกรรม แสดงให้เห็นโอกาสในการส่งออกสินค้าภาคเหนือของไทย ได้แก่ หมวดอาหาร หมวดเชื้อเพลิง และสินค้าอุปโภคบริโภคที่ใช้ในชีวิตประจำวัน สินค้ากลุ่มเครื่องสำอางค์ เครื่องหอม และสบู่ ผ่านด่านบ้านฮวกไปสู่สปป.ลาว ต่อไป

2.3.2 สถานการณ์การค้าชายแดนไทยกับเวียดนาม

ไทยกับเวียดนามได้ยกระดับความสัมพันธ์เป็น“หุ้นส่วนยุทธศาสตร์” (Strategic Partnership) ตั้งแต่ปี 2556 ทำให้ความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างไทยกับเวียดนามมีพัฒนาการเป็นแบบรูปธรรม จนได้กลายเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ที่ใกล้ชิดในทุกมิติ ทั้งด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ระดับประชาชน (กรมเอเชียตะวันออก กระทรวงการต่างประเทศ, 2562) ในปี 2561 เวียดนามจะร่วมมือกับฝ่ายไทย เพื่อยกกระชับความสัมพันธ์ไทย-เวียดนาม ที่เป็นหุ้นส่วนเชิงกลยุทธ์ให้ใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น อีกทั้ง ทั้งสองฝ่ายต่างมีความยินดีที่การค้าการลงทุนระหว่างไทย-เวียดนาม ในปี 2560 มีมูลค่าการค้าสูงถึง 16,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และยังมีความหวังว่าการค้าการลงทุนระหว่างกันให้เพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ โดยเวียดนามพร้อมส่งเสริมและผลักดันมูลค่าการค้าระหว่างกันให้บรรลุเป้าหมาย 20,000 ดอลลาร์สหรัฐ ภายในปี 2563 นี้อีกด้วย (ศูนย์ข้อมูลข่าววสารอาเซียน กรมประชาสัมพันธ์, 2561)

ข้อมูล มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยและเวียดนาม พบว่า ประเทศไทยมีมูลค่าการค้าเพิ่มขึ้นทุกปี อีกทั้ง ปี 2561 ยังเป็นปีที่เกินดุลการค้ามากที่สุด เท่ากับ 231,019.60 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 38.42 ของมูลค่าการค้า การค้าระหว่างประเทศไทยและเวียดนาม ในปี 2561 มีมูลค่าการค้าทั้งหมด 601,297.60 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ร้อยละ 7.21 โดยเป็นมูลค่าการส่งออกทั้งหมด 416,158.60 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 69.21 ของมูลค่าการค้า เพิ่มจากปีก่อนหน้าร้อยละ 6.38 และมีการนำเข้าทั้งหมด 185,139.00 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 30.79 ของมูลค่าการค้า ซึ่งไทยมีการนำเข้าสินค้าจากเวียดนามเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 9.14 จึงส่งผลทำให้ประเทศไทยเกินดุลการค้า เท่ากับ 231,019.60 ล้านบาท ซึ่งมากกว่าปีก่อนหน้าร้อยละ 38.42 (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, 2561)

เมื่อพิจารณาการส่งออกสินค้าในปี 2561 พบว่า ผลไม้สดแช่เย็น แช่แข็งและแห้ง โดยเฉพาะทุเรียน มีการส่งออกไปยังเวียดนามสูงมาก โดยเฉพาะในปี 2561 ในทางกลับกันพบว่า ลำไยทั้งสดและแห้งมีการส่งออกลดลง (ตาราง 2-5) อีกทั้ง การศึกษาผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียนต่อการส่งออกเครื่องประดับเงินแท้ไทยไปยังอาเซียน ของ นิลวรรณ นิยม (2561) พบว่าประเทศที่มีแนวโน้มการนำเข้าเครื่องประดับเงินแท้จากไทยสูงขึ้น ได้แก่ เวียดนามและฟิลิปปินส์ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศในอาเซียน CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) มีเวียดนามเพียงประเทศเดียวที่มีมูลค่าส่งออกโดดเด่นกว่า 3 ประเทศที่กล่าวมา และมีแนวโน้มที่จะสามารถส่งออกได้สูงขึ้นในอนาคตหลังจากมีการปรับลดอัตราภาษีนำเข้าเครื่องประดับเงินจากประเทศสมาชิกอาเซียนในปี พ.ศ. 2555 เป็นร้อยละ 5 ทำให้มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับเงินแท้ของไทยไปยังเวียดนามสูงขึ้นจากเดิม

ตาราง 2-5 สินค้าส่งออก 10 อันดับแรกของการค้าผ่านแดนไทย-เวียดนามย้อนหลัง 5 ปี (2557-2561)

รายการ	มูลค่าการส่งออก (ล้านบาท)					อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)			
	2557	2558	2559	2560	2561	58/57	59/58	60/59	61/60
ผลไม้สดแช่เย็น แช่แข็งและแห้ง	7,244.42	9,653.33	633.93	741.60	13,928.00	33.25	-93.43	16.98	1,778.10
เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์	7,967.13	10,432.15	11,785.16	12,695.25	12,906.10	30.94	12.97	7.72	1.66
ลำไย (แห้ง)	-	3,253.22	5,740.92	11,412.70	9,807.42	-	76.47	98.80	-14.07
ลำไย (สด)	-	3,649.98	5,884.50	7,161.85	5,983.12	-	61.22	21.71	-16.46
หม้อแบตเตอรี่และส่วนประกอบ	3,305.58	2,728.78	1,168.59	5,533.48	4,967.47	-17.45	-57.18	373.52	-10.23
อุปกรณ์กึ่งตัวนำทรานซิสเตอร์ และไดโอด	0.01	2.06	315.75	5,365.07	3,011.17	20,500.00	15,227.67	1,599.15	-43.87
ทุเรียนแช่เย็นจนแข็ง	-	483.59	115.44	218.30	1,323.51	-	-76.13	89.10	506.28
ผ้าฝ้ายและด้าย	329.90	330.68	514.43	588.15	955.01	0.24	55.57	14.33	62.38
ผลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้า	1,126.71	1,840.62	1,637.63	878.52	638.05	63.36	-11.03	-46.35	-27.37
วงจรพิมพ์	247.60	205.67	144.96	340.08	426.12	-16.93	-29.52	134.60	25.30
อื่นๆ	1,640.17	1,554.18	8,020.62	17,244.56	3,725.61	-5.24	416.07	115.00	-78.40
รวม	21,912.61	27,054.12	35,961.94	62,179.55	57,671.59	23.46	32.93	72.90	-7.25

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

สำหรับการนำเข้าสินค้าจากเวียดนามมายังประเทศไทย พบว่า ในปี 2557-2561 ไทยมีการนำเข้าเครื่องรับวิทยุโทรศัพท์ โทรเลข โทรศัพท์ในมูลค่าที่มากที่สุด โดยเฉพาะสินค้านี้ชื่อ Samsung เนื่องจากมีฐานการผลิตที่เวียดนาม แต่กลับมีอัตราการหดตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าถึงร้อยละ 15.99 ในทางกลับกัน พืชและผลิตภัณฑ์จากพืชอื่นๆ มีการนำเข้าในอัตราขยายตัวมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการนำเข้าพืชและผลิตภัณฑ์จากพืช จากประเทศเวียดนามที่มากขึ้นในอนาคต ดังแสดงในตาราง 2-6

ตาราง 2-6 สินค้านำเข้า 10 อันดับแรกของการค้าผ่านแดนไทย-เวียดนามย้อนหลัง 5 ปี (2557-2561)

รายการ	มูลค่าการส่งออก					อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)			
	2557	2558	2559	2560	2561	58/57	59/58	60/59	61/60
เครื่องรับวิทยุโทรศัพท์ โทรเลข โทรศัพท์	21,540.60	19,341.31	15,456.91	13,604.17	16,884.80	-10.21	-	-11.99	24.11
ไดโอด ทรานซิสเตอร์และอุปกรณ์กึ่งตัวนำ	-	-	-	1,067.85	974.16	-	-	-	-8.77
เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์	1,805.68	1,565.51	1,202.49	802.31	681.88	-13.30	-	-33.28	-15.01
วงจรพิมพ์	165.74	566.57	350.08	219.82	313.18	241.84	-	-37.21	42.47
พีซีและผลิตภัณฑ์จากพีซีอื่นๆ	-	13.64	10.32	128.72	282.71	-	-	1,147.29	119.63
อุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับตัดต่อหรือป้องกันวงจรไฟฟ้า	-	-	86.25	115.04	256.29	-	-	33.38	122.78
คอนแทคเลนส์และเลนส์	-	-	108.64	154.48	224.04	-	-	42.19	45.03
ส่วนประกอบและอุปกรณ์รวมทั้งโครงรถและตัวถัง	132.43	180.34	202.29	206.17	184.25	36.18	12.17	1.92	-
เครื่องรับ-ส่งสัญญาณและอุปกรณ์ติดตั้ง (โทรศัพท์ ฯลฯ)	188.07	600.89	346.36	155.02	143.52	219.50	-	-55.24	- 7.42
ผลิตภัณฑ์โลหะทำด้วยเหล็ก	0.14	27.95	229.48	126.87	112.27	19,864.29	721.04	-44.71	-11.51
อื่นๆ	837.55	735.27	1,005.45	846.09	581.63	-12.21	36.75	-15.85	-
รวม	25,228.45	23,608.08	18,998.27	17,426.54	20,638.72	-6.42	-	-8.27	18.43

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

พฤติกรรมผู้บริโภคของประเทศเวียดนาม

พฤติกรรมชาวเวียดนามมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่ของประเทศ กลยุทธ์การเข้าถึงการตลาดจึงมีความจำเป็นที่จะต้องชัดเจน และเหมาะสม เช่น ทางตอนใต้ของเวียดนามพิจารณามูลค่าสินค้าเป็นสำคัญ ในขณะที่ทางเวียดนามตอนกลางให้ความสำคัญกับคุณภาพสินค้า ส่วนทางตอนเหนือของเวียดนามนั้น จะค่อนข้างมีความมั่งคั่งและพิจารณาประโยชน์และความคงทนของสินค้าเป็นสำคัญผู้บริโภคชาวเวียดนาม มีรสนิยมในการบริโภคไปในทิศทางที่ต้องการสินค้าระดับกลางถึงบนมากขึ้น นอกจากนี้ กลุ่มวัยแรงงานของเวียดนามค่อนข้างจะอ่อนไหวต่อกระแสความนิยมในตลาดโลก

ส่วนใหญ่ชาวเวียดนามมักนิยมสินค้าแฟชั่น สินค้าไอที และการสื่อสารที่ทันสมัย ส่วนในด้านอาหารนั้น อาหารที่ได้รับความนิยมจากชาวเวียดนาม จะเป็นอาหารสไตล์ตะวันตก โดยเฉพาะอาหารฟาสต์ฟู้ดที่เข้ามาในรูปแบบธุรกิจเฟรนไชส์ นอกจากนี้ ชาวเวียดนามก็ยังมีความนิยมอาหารสด ผักสดเป็นหลัก ขณะที่ความนิยมอาหารสำเร็จรูป อาหารพร้อมปรุงมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น และพฤติกรรมการจับจ่ายสินค้าของชาวเวียดนามก็จะมีประมาณอาทิตย์ละครั้ง พฤติกรรมทางสังคมของชาวเวียดนามที่มีการพบปะทางธุรกิจและสังสรรค์มีเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับความสะดวกสบายและไม่เสียเวลาทำอาหารเอง ทำให้นิยมรับประทานอาหารนอกบ้านมากขึ้น ส่วนในด้านระดับรายได้ที่สูงขึ้น ทำให้ชาวเวียดนามนิยมซื้อสินค้าตกแต่งบ้าน เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้านมากขึ้น โดยยังนิยมสินค้าที่ราคาไม่สูงมากนัก (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2558)

กล่าวโดยสรุป ผลกระทบจากการที่ไทยกับเวียดนามเป็น “หุ้นส่วนยุทธศาสตร์” (ตั้งแต่ปี 2556 ทำให้ทั้งสองฝ่ายต่างมีความยินดีที่การค้าการลงทุนระหว่างกันเพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ โดยเวียดนามพร้อมส่งเสริมและผลักดันมูลค่าการค้าระหว่างกันให้บรรลุเป้าหมาย 20,000 ดอลลาร์สหรัฐ ภายในปี 2563 โดย ผลไม้สดแช่เย็น แช่แข็งและแห้ง โดยเฉพาะทุเรียน มีการส่งออกไปยังเวียดนามสูงมาก ปี 2561 อีกทั้งพบว่า เครื่องประดับเงินแท้จากไทยสูงขึ้น มีแนวโน้มที่จะสามารถส่งออกได้สูงขึ้น ร้อยละ 5 ทำให้มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับเงินแท้ของไทยไปยังเวียดนามสูงขึ้นจากเดิม ซึ่งแสดงให้เห็นโอกาสในการส่งออกสินค้าภาคเหนือของไทยผ่านด่านบ้านฮวกไปสู่เวียดนามต่อไป

2.3.3 สถานการณ์การค้าชายแดนไทยกับจีนตอนใต้

การทบทวนสถิติมูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยและจีน พบว่า การค้าระหว่าง 2 ประเทศนี้มีมูลค่าการค้าเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะปี 2561 ที่มีมูลค่าการค้าทั้งหมด 2,593,328.90

ล้านบาท ซึ่งมากกว่าปีก่อนหน้าร้อยละ 3.19 (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงาน ปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, 2562)

การศึกษาความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรส่งออกของไทยไปยังประเทศ จีน ของ ชาคริต ศิริรัตน์ และคณะ (2548) พบว่า สินค้าที่มีความสำคัญต่อการค้าระหว่างไทย กับ จีน คือ สินค้าเกษตร ได้แก่ ยางพารา ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ข้าว ผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็งและ แห้ง ตามลำดับ เนื่องจากจากจีนเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่มีความต้องการบริโภคมากแม้ว่าจีนจะ สามารถผลิตสินค้าเกษตรได้ แต่ก็ไม่เพียงพอกับความต้องการของคนในประเทศ ในอีก 12 ปีต่อมา เถลิงศักดิ์ อังกรเศรณี (2560) ได้ศึกษาศักยภาพทางการค้าและโอกาสการส่งออกอุตสาหกรรมโค เนื้อของประเทศไทยในตลาดสาธารณรัฐประชาชนจีน (มณฑลยูนนาน) พบว่า จีนมีความต้องการ โคเนื้อมีชีวิตตลอดทั้งปี โดยไทยมีการส่งออกโคเนื้อไปยังสปป.ลาว เพื่อส่งต่อไปยังจีนร้อยละ 93 รองลงมาคือ เวียดนาม ร้อยละ 5 โดยการส่งออกชายแดน 2 เส้นทางหลักคือ ทางน้ำ ผ่านด่าน เชียงแสน สู่สหภาพเมียนมา และเข้าสู่จีน ร้อยละ 70 และทางบก ผ่านด่านเชียงของในเส้นทาง R3A ผ่านสปป.ลาว สู่มณฑลยูนนานร้อยละ 30

การทบทวนสถิติสินค้าส่งออก 10 อันดับแรกของประเทศไทยที่ส่งออกไปยังประเทศ จีน ปี 2557-2561 (ตาราง 2-7) พบว่า เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบมีการ ส่งออก และนำเข้าในมูลค่าที่มากที่สุดเป็นอันดับ 1 แต่กลับมีอัตราการขยายตัวของการส่งออก น้อยกว่าการนำเข้า (ตาราง 2-8) ส่วนสินค้าที่มีการส่งออกเพิ่มขึ้นมาก ได้แก่ ผลไม้สดแช่เย็นและ แช่แข็ง อุปกรณ์กึ่งตัวนำทรานซิสเตอร์และไดโอด และยานพาหนะ อีกทั้งยังพบว่า ไทยมีการ นำเข้าเคมีภัณฑ์อื่นๆ ในอัตราขยายตัวสูงที่สุด ร้อยละ 703,452 ในปี 2561

ตาราง 2-7 สินค้าส่งออก 10 อันดับแรกของการค้าผ่านแดนไทย-จีนตอนใต้ย้อนหลัง 5 ปี (2557-2561)

รายการ	มูลค่าการส่งออก (ล้านบาท)					อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)			
	2557	2558	2559	2560	2561	58/57	59/58	60/59	61/60
เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และ ส่วนประกอบ	7,680.32	11,894.44	9,817.26	21,410.00	14,675.36	54.87	-17.46	118.09	-31.46
ผลไม้สดแช่เย็นและแช่แข็ง	1,853.73	3,417.88	648.61	1,581.14	7,640.05	84.38	-81.02	143.77	383.20
วงจรพิมพ์	621.51	1,998.29	1,690.40	2,054.81	2,373.89	221.52	-15.41	21.56	15.53
ลำโพงแห่ง	-	364.79	798.53	1,065.88	1,163.15	-	118.90	33.48	9.13
ข้าว	1.17	4.89	1,158.61	1,063.52	777.67	317.95	23,593.46	-8.21	-26.88
น้ำมันดีเซล	2,381.99	702.13	171.33	410.97	709.35	-	-75.60	139.87	72.60
ยางพารา	1,132.02	613.18	829.39	2,952.42	579.47	-45.83	35.26	255.97	-80.37
อุปกรณ์กึ่งตัวนำทรานซิสเตอร์และ ไดโอด	-	-	13.91	74.92	568.19	-	-	438.61	658.40
ยางยานพาหนะ	-	-	0.74	5.75	473.62	-	-	677.03	8,136.87
รถยนต์อุปกรณ์และส่วนประกอบ	642.25	747.99	604.37	260.48	375.12	16.46	-19.20	-	44.01
อื่นๆ	5,934.25	3,679.08	7,206.96	6,365.16	3,586.23	-38.00	95.89	-11.68	-43.66
รวม	21,122.31	25,090.76	22,940.11	37,245.05	32,922.10	18.79	-8.57	62.36	-11.61

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ตาราง 2-8 สินค้านำเข้า 10 อันดับแรกของการค้าผ่านแดนไทย-จีนตอนใต้ย้อนหลัง 5 ปี (2557-2561)

รายการ	มูลค่าการส่งออก (ล้านบาท)					อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)			
	2557	2558	2559	2560	2561	58/57	59/58	60/59	61/60
เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์	15,222.33	21,046.61	18,135.79	15,218.30	15,439.38	38.26	- 13.83	-16.09	1.45
แท็บเล็ต จานแม่เหล็กสำหรับ คอมพิวเตอร์	-	0.52	0.52	7,312.35	15,082.35	-	-	1,406,121.15	106.26
เครื่องรับส่งสัญญาณและอุปกรณ์ติดตั้งฯ	1,134.40	1,574.03	6,507.48	4,709.19	10,836.69	38.75	313.43	-27.63	130.12
เสื้อผ้าสำเร็จรูป	802.20	1,755.20	3,284.56	2,973.46	3,110.90	118.80	87.13	-9.47	4.62
ข้าว	-	-	2,603.03	3,155.57	3,065.50	-	-	21.23	-2.85
ส่วนประกอบคอมพิวเตอร์	-	-	61.53	64.23	2,854.23	-	-	4.39	4,343.76
ผลไม้และของปรุงแต่งจากผลไม้	1,054.58	2,182.61	2,183.94	2,205.58	1,959.55	106.96	0.06	0.99	-11.15
เคมีภัณฑ์อื่นๆ	-	-	0.44	0.23	1,618.17	-	-	-47.73	703,452.17
ผลิตภัณฑ์อื่นๆที่ทำจากพลาสติก	-	240.44	430.58	975.10	1,533.47	-	79.08	126.46	57.26
วงจรพิมพ์	2,089.76	1,326.76	1,293.51	1,474.71	1,480.66	-36.51	-2.51	14.01	0.40
อื่นๆ	4,539.07	4,029.17	8,701.39	11,790.70	13,552.08	-11.23	115.96	35.50	14.94
รวม	27,878.14	35,723.11	43,202.78	49,879.41	70,528.99	28.14	20.94	15.45	41.40

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

พฤติกรรมกรรมการบริโภคของชาวจีน

โกสินทร์ บุญยวัฒน์โนภาส (2019) ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน ณ นครคุนหมิง ชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมการบริโภคคนจีน แต่ละยุคสมัยที่มีส่วนกำหนดทิศทางการบริโภคของคนจีนซึ่งเปลี่ยนไป กระแสการยกระดับการบริโภคในประเทศจีนผ่าน 2 ยุคแรก ที่จะเน้นไปในทางการกินอิ่มนอนหลับ มีความสะดวกสบาย จากนั้นเข้าสู่ยุคที่ 3 เน้นไปในทางการบริโภคแบบล้ำสมัย มีตัวตนของตนเองที่ชัดเจนขึ้น โดยมีพื้นฐานมาจากเผยแพร่ของอินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและหลากหลายมากขึ้น จึงมีทางเลือกในการเลือกซื้อสินค้าที่หลากหลายและสะดวกขึ้น ตามความต้องการของตนเอง โดยมีลักษณะเด่น 4 ประการ คือ (1) การบริโภคเพื่อตอบสนองความต้องการด้านจิตใจ เช่น กิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยว ประสพการณ์ชีวิต (2) การบริโภคเพื่อตอบสนองความต้องการด้านความรู้ เช่น การศึกษา วัฒนธรรม (3) การบริโภคเพื่อตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพ เช่น การรักษาพยาบาล การบำรุงสุขภาพ การออกกำลังกาย และ (4) การบริโภคเชิงอัจฉริยะ เช่น การสื่อสาร โทรคมนาคม การเดินทาง

ดังนั้น จากที่ผู้บริโภคชาวจีนมีกำลังซื้อค่อนข้างสูง สินค้านำเข้าจึงเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้บริโภคชาวจีน โดยสินค้าไทยก็ได้เข้าไปบุกตลาดจีนมาระยะหนึ่งแล้ว แต่ในยุคของการยกระดับการบริโภค ผู้ผลิตสินค้าจึงต้องมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษา และทำความเข้าใจพฤติกรรมของผู้บริโภคจีนที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วย โดยเฉพาะพฤติกรรมการบริโภคสินค้านำเข้าไปในแต่ละประเทศ เพื่อประเมินศักยภาพการแข่งขันของสินค้าในสายตาของผู้บริโภคจีน เพื่อนำไปปรับใช้ในการวางกลยุทธ์การตลาดที่เหมาะสม

อาจกล่าวได้ว่า ในระยะเวลา 15 ปี ที่ผ่านมากลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพและโอกาสในการส่งออกสู่จีนตอนใต้ยังคงเป็นกลุ่มสินค้าเกษตร โดยเฉพาะผลไม้ทั้งสด แปรรูป แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง ที่มีการขยายตัวในปี 2561 ถึงร้อยละ 44.64 ยางพารา ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง และโคเนื้อมีชีวิต และพบว่าสินค้าเม็ดพลาสติกและเคมีภัณฑ์มีแนวโน้มส่งออกเพิ่มสูงขึ้นกว่าอดีตที่ผ่านมา

จากการทบทวนสถานการณ์การค้าชายแดนระหว่างไทย, สปป.ลาว, เวียดนาม และจีนตอนใต้ ทำให้ทราบถึงขนาดของความต้องการ และรายการสินค้าที่มีโอกาสในการส่งออกไปยังทั้ง 3 ประเทศปลายทาง หรือ Demand Side อย่างไรก็ตามการค้าชายแดนระหว่างไทย, สปป.ลาว, เวียดนาม และจีนตอนใต้ มีการนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านสำคัญๆ ที่มีความพร้อมทั้งระเบียบศุลกากร ระบบโลจิสติกส์ และความสะดวกของประเทศปลายทาง ดังแสดงในตาราง 2-9

ตาราง 2-9 ด้านการค้าชายแดนที่สำคัญระหว่างไทย, สปป.ลาว, เวียดนาม และจีนตอนใต้ ปี 2561

ประเทศปลายทาง	ด้านการค้าที่มีการนำเข้า-ส่งออกสูงสุด
จีนตอนใต้	ด้านมุกดาหาร ด้านเชียงของ ด้านนครพนม
สปป.ลาว	ด้านหนองคาย ด้านมุกดาหาร ด้านห้วยโก๋น
เวียดนาม	ด้านนครพนม ด้านมุกดาหาร ด้านสระแก้ว

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากกองความร่วมมือการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ (2562)

ตาราง 2-9 แสดงถึงด้านชายแดนที่สำคัญระหว่างไทย, สปป.ลาว, เวียดนาม และจีนตอนใต้ ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยมี 2 ด้านสำคัญที่อยู่ในภาคเหนือตอนบน ได้แก่ ด้านเชียงของ และด้านห้วยโก๋น ที่มีการเปิดด่านถาวรเป็นระยะเวลาพอสมควรแล้ว จึงนำมาซึ่งคำถามการวิจัยในครั้งนี้ว่า เมื่อด่านบ้านฮวกเปิดเป็นด่านถาวรแล้ว จะมีสินค้าประเภทใดและปริมาณเท่าไรที่สามารถส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก ไปยัง สปป.ลาว, เวียดนาม และจีนตอนใต้ ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงโอกาสของสินค้าที่จะส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกได้ คณะวิจัยจึงได้ทำการทบทวนสถานการณ์การค้าชายแดนในภาคเหนือตอนบนดังต่อไปนี้

2.4 สถานการณ์การค้าชายแดนในภาคเหนือตอนบนย้อนหลัง 3 ปี (2559–2561)

2.4.1 ด้านห้วยโก๋น

ด่านผ่านแดนบ้านห้วยโก๋น ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน เป็นด่านสาขาของด่านศุลกากรทุ่งช้าง ซึ่งอยู่ห่างจากด่านศุลกากรทุ่งช้าง ประมาณ 46 กิโลเมตร เป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตของอุทยานแห่งชาติดอยภูคา และเป็นด่านผ่านแดนระหว่างประเทศไทยกับ สปป.ลาว และมีระยะทางห่างจากจังหวัดน่านประมาณ 140 กิโลเมตร ด่านผ่านแดนบ้านห้วยโก๋นได้เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2537 สามารถเดินทางไปยังเมืองสำคัญทางภาคเหนือของสปป.ลาวได้ อาทิ เมืองไชยบุรี ตามทางหลวงหมายเลข 4 มีระยะทางห่างกันประมาณ 130 กิโลเมตร นอกจากนี้ ยังมีสินค้าสำคัญที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนจาก สปป.ลาว ได้แก่ สินค้าทางการเกษตร ข้าว พืช ผัก ลูกเดือย สิ่งของเครื่องใช้ เสื้อผ้า เครื่องใช้ไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิง เนื่องจาก ด่านห้วยโก๋น มีความสำคัญในเรื่องของการเป็นประตูการค้า การแลกเปลี่ยนสินค้า การติดต่อประสานงานระหว่างประเทศ และการท่องเที่ยว จึงได้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมจากเมืองเงิน แขวงไชยบุรี ถึงเมืองปากแบ่ง แขวงอุดมไชย ยังเป็นเส้นทางไปหลวงพระบาง เวียงจันทร์ (ด่านศุลกากรทุ่งช้าง, 2560)

สำหรับมูลค่าการค้าชายแดนของด่านห้วยโก๋น พบว่ามีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี 2561 ด่านห้วยโก๋น สัดส่วนมูลค่าการส่งออก ร้อยละ 0.62 ของการส่งออกชายแดนทั่วประเทศ และมีสัดส่วนการนำเข้า ร้อยละ 3.88 ของการนำเข้าชายแดนทั่วประเทศ (ตาราง 2-10) เนื่องจากเป็นสะพานเชื่อมถนนระหว่างแขวงอุดมไซ แขวงไชยบุรี แขวงหลวงน้ำทา และห่างจากชายแดน สปป.ลาว-จีน, โครงการโรงไฟฟ้าลิกไนต์เมืองหงสา ที่ส่งกระแสไฟฟ้าเข้าสู่ประเทศไทย และโครงการรถไฟความเร็วสูงของประเทศจีน เชื่อมเมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน-เวียงจันทร์ สปป.ลาว

ตารางที่ 2-10 มูลค่าการค้าของด่านห้วยโก๋นรอบ 3 ปี (2559-2561)

ปี	มูลค่า (ล้านบาท)			อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วนการค้าชายแดน ด้านศุลกากรห้วยโก๋น ต่อการค้าชายแดนทั้ง ประเทศ (ร้อยละ)		
	2559	2560	2561	60/59	61/60	2557	2558	2559
การส่งออก	3,743.29	3,934.01	4,831.61	5.10	22.82	0.54	0.50	0.62
การนำเข้า	14,212.23	22,998.83	23,864.54	61.82	3.76	2.79	4.30	3.88
มูลค่าการค้า	17,955.52	26,932.84	28,696.15	50.00	6.55	1.50	2.04	2.06
ดุลการค้า	-10,468.95	-19,064.83	-19,032.93	82.11	-0.17			

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากด่านศุลกากรทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

เมื่อทบทวนสถานการณ์การส่งออกสินค้าผ่านด่านห้วยโก๋นในรอบ 3 ปี ที่ผ่าน
มา (2559-2561) พบว่า น้ำมันปิโตรเลียม มีมูลค่าและสัดส่วนการส่งออกสูงที่สุดในทุก ๆ ปี
(ตาราง 2-11) ส่วนสินค้าที่มีการนำเข้ามากที่สุดคือ พลังงานไฟฟ้า โดยมีสัดส่วนการนำเข้าถึง
ร้อยละ 97.36 (ตาราง 2-12) เมื่อพิจารณาถึงสินค้าที่มีการนำเข้า-ส่งออกผ่านด่านห้วยโก๋น
พบว่า สินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทเครื่องยนต์ เครื่องจักร เพื่อการก่อสร้าง

ตารางที่ 2-11 สถานการณ์การส่งออกสินค้าผ่านด่านห้วยโก๋นในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561)

รายการส่งออก	มูลค่าการค้า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วนการส่งออก (ร้อยละ)		
	2559	2560	2561	60/59	61/60	2559	2560	2561
น้ำมันปิโตรเลียม	1,926.28	1,689.25	2,396.33	-12.31	41.86	51.46	42.94	49.60
ปูนซีเมนต์	45.60	-	172.56	-	-	1.22	-	3.57
รถบรรทุก	297.30	12.61	169.77	-	1,246.08	7.94	0.32	3.51
จานเบรค	105.13	52.42	89.73	-50.13	71.15	2.81	1.33	1.86
ท่อและเหล็กเส้น	-	65.67	135.41	-	-	-	1.67	2.80
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-	-	-
เครื่องวัดการ	-	55.53	70.11	-	26.26	-	1.41	1.45
สันสะพาน	-	-	-	-	-	-	-	-
เครื่องอุปกรณ์ที่ใช้	44.80	-	64.68	-	-	1.20	-	1.34
กรองของเหลว	-	-	-	-	-	-	-	-
ส่วนประกอบส่วน	-	-	-	-	-	-	-	-
ใหญ่ที่ใช้กับ	44.52	59.03	64.54	-	-	1.19	1.50	1.34
เครื่องจักร	-	-	-	-	-	-	-	-
อุปกรณ์และเครื่องใช้ใน	-	-	54.00	-	-	-	-	1.12
การสำรวจ	-	-	-	-	-	-	-	-
สินค้าอื่นๆ	1,279.65	1,999.49	1,614.48	-	-	34.19	50.83	33.41
รวม	3,743.28	3,934.00	4,831.61	5.10	22.82	100.00	100.00	100.00

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากด้านศุลกากรทุ่งช้าง จังหวัดน่าน (2562)

ตารางที่ 2-12 สถานการณ์การนำเข้าสินค้าผ่านด่านห้วยโก๋นในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561)

รายการนำเข้า	มูลค่าการค้า (ล้านบาท)			อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วนการนำเข้า (ร้อยละ)		
	2559	2560	2561	60/59	61/60	2559	2560	2561
พลังงานไฟฟ้า	13,565.63	22,649.14	23,234.80	66.96	2.59	95.35	98.48	97.36
เครื่องมือที่ใช้งาน ด้วยมือ	-	-	321.30	-	-	-	-	1.35
เครื่องวัดการ สั่นสะเทือน	-	17.53	54.44	-	210.58	-	0.08	0.23
อุปกรณ์และ เครื่องใช้ในการ สำรวจ	12.10	18.10	54.05	49.59	198.66	0.09	0.08	0.23
เครื่องมือชนิดถอด สับเปลี่ยนได้	-	-	19.04	-	-	-	-	0.08
อุปกรณ์กร ตรวจสอบปริมาณ ทางไฟฟ้า	-	39.96	18.88	-	-	-	0.17	0.08
ลูกตัว	9.74	17.23	16.78	76.91	-2.62	0.07	0.07	0.07
ชุดอุปกรณ์นั่ง ก่อสร้าง	-	-	13.01	-	-	-	-	0.05
แหล่งจ่ายไฟ	-	-	10.41	-	-	-	-	0.04
รถบรรทุก(เก่าที่ใช้ แล้ว)	192.67	-	9.27	-	-	1.35	-	0.04
ลูกเคียวแกะเปลือก	11.26	19.50	-	73.13	-	0.08	0.08	-
เครื่องตรวจวัด กระแสไฟฟ้า	15.49	15.49	-	-	-	0.11	0.07	-
สินค้าอื่นๆ	420.84	221.88	112.57	-47.28	-49.27	2.96	0.96	0.47
รวม	14,227.72	22,998.83	23,864.54	61.65	3.76	100.00	100.00	100.00

ที่มา: ด้านศุลกากรทุ่งช้าง, จังหวัดน่าน (2562)

2.4.2 ด้านแม่สาย

ด้านศุลกากรอำเภอแม่สาย ผังตรงข้ามคือด่านท่าซี้เหล็ก สหภาพเมียนมา มีระยะห่างจากอำเภอเมืองเชียงรายประมาณ 60 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง ด่านอำเภอแม่สายตั้งอยู่เชิงสะพานข้ามแดนไทย-เมียนมา เป็นตลาดชายแดนไทย-เมียนมา และเป็นจุดเดินทางท่องเที่ยวไปเชียงตุงได้ ได้มีการก่อตั้งขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2480 ได้ใช้ชื่อว่า ด่านตรวจคนเข้าเมืองแม่สาย และต่อมาในปี พ.ศ. 2521 มีการยกฐานะเป็นด่านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัด มีตำแหน่งสารวัตรเป็นหัวหน้าด่าน และได้ใช้ชื่อว่า ด่านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดเชียงราย (ด้านศุลกากรแม่สาย, 2562)

สำหรับมูลค่าการค้าชายแดนของด่านแม่สาย พบว่ามูลค่าการค้าชายแดนของด่านศุลกากรแม่สาย ลดลงในปี 2560 และเพิ่มขึ้นในปี 2561 สาเหตุของการลดลงมาจากปัญหภัยพิบัติ ตลาดออนไลน์โตขึ้น รวมไปถึงการระบาดของยาเสพติด ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความหวาดกลัว มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า แต่ในปี 2561 ภาครัฐได้หาแนวทางมากระตุ้นเศรษฐกิจ รวมถึงรัฐบาลได้หาแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ จึงทำให้มูลค่าการค้าเพิ่มขึ้นอีกครั้ง ในปี 2561 มีมูลค่าการค้าทั้งสิ้น 9,876.73 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ร้อยละ 19.79 มูลค่าการค้าชายแดนด่านศุลกากรแม่สาย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.71 ของมูลค่าการค้าชายแดนทั้งหมด ดังแสดงในตาราง 2-13

ตาราง 2-13 มูลค่าการค้าของด่านศุลกากรแม่สาย ปี 2559-2561

ปี	มูลค่า (ล้านบาท)			อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วนการค้าชายแดนด่าน ศุลกากรแม่สาย ต่อการค้าชายแดน (ร้อยละ)		
	2559	2560	2561	60/59	61/60	2557	2558	2559
การส่งออก	9,313.68	8,009.59	9,578.76	-14.00	19.59	1.35	1.02	1.23
การนำเข้า	214.79	235.24	297.96	13.30	26.66	0.04	0.04	0.05
มูลค่าการค้า	9,528.47	8,244.83	9,876.73	-13.41	19.79	0.79	0.63	0.71
ดุลการค้า	9,098.91	7,774.35	9,280.80	-14.62	19.38			

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากด่านศุลกากรแม่สาย จังหวัดเชียงราย (2562)

เมื่อทบทวนสถานการณ์การส่งออกสินค้าผ่านด่านแม่สายในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561) พบว่า มูลค่าการส่งออกสินค้าจากด่านศุลกากรแม่สายในปี 2561 มีมูลค่าการส่งออกทั้งหมดเท่ากับ 9,578.76 ล้านบาท ส่งออกเพิ่มจากปีก่อนหน้าร้อยละ 19.59 เนื่องจากจากรัฐบาลได้หาแนวทางแก้ไข รวมไปถึงภาคเอกชนที่พยายามแก้ไขสถานการณ์ทางการค้า สินค้าที่ส่งออกมากที่สุดของด่านศุลกากรแม่สาย ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง, น้ำมันหล่อลื่น มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 2,315.84 ส่งออกเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 39.82 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 24.18 ของมูลค่าการส่งออกด่านศุลกากรแม่สายทั้งหมด (ตาราง 2-14) รองลงมา ได้แก่ เครื่องดื่มต่างๆ เนื่องจากประเทศปลายทางเชื่อมั่นในคุณภาพ และภาพลักษณ์ของไทย อันดับที่ 3 คือ ปูนซีเมนต์ เนื่องจากประเทศปลายทางมีการสร้างระบบสาธารณูปโภค เพื่ออำนวยความสะดวก และเพื่อเป็นโอกาสของประเทศตนเอง รวมไปถึงการสร้างเส้นทางทางการค้า มีมูลค่าเท่ากับ 565.34 ส่งออกลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 1.48 คิดเป็นสัดส่วน 5.81 ของมูลค่าการส่งออกด่านศุลกากรแม่สายทั้งหมด สุรา เป็นสินค้าที่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมบริโภค และความต้องการส่วนบุคคล มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 496.32 ซึ่งมีการส่งออกเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 124.01 คิดเป็นสัดส่วน 5.18 ของมูลค่าการส่งออกด่านศุลกากรแม่สายทั้งหมด เหล็กเส้น, เหล็กข้ออ้อย มีมูลค่าเท่ากับ 325.518 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 3.40 ของมูลค่าการส่งออกด่านศุลกากรแม่สายทั้งหมด ตามลำดับ

ตาราง 2-14 สถานการณ์การส่งออกสินค้าผ่านด่านแม่สายในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559 - 2561)

รายการส่งออก	มูลค่าการค้า (ล้านบาท)			อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วนการส่งออก (ร้อยละ)		
	2559	2560	2561	60/59	61/60	2559	2560	2561
น้ำมันเชื้อเพลิง	1,606.01	1,656.28	2,315.84	3.13	39.82	17.24	20.68	24.18
น้ำมันหล่อลื่น								
เครื่องดื่มต่างๆ	691.00	635.66	603.882	-8.01	-5.00	7.42	7.94	6.30
ปูนซีเมนต์	593.71	565.34	556.953	-4.78	-1.48	6.37	7.06	5.81
สุรา	1,236.33	221.56	496.319	-82.08	124.01	13.27	2.77	5.18
เหล็กเส้น, เหล็ก								
ข้ออ้อย	-	-	325.518	-	-	-	-	3.40
ไฟฟ้า	254.68	255.22	284.179	0.21	11.35	2.73	3.19	2.97
อาหารปรุงแต่ง	-	-	241.001	-	-	-	-	2.52
อาหารเสริม								
รถยนต์ รถเก๋งที่	-	-	197.329	-	-	-	-	2.06
ใช้แล้ว								
เครื่องสำอาง,	-	-	190.645	-	-	-	-	1.99
ครีมบำรุงผิว								
ผลิตภัณฑ์ซักล้าง	-	-	177.417	-	-	-	-	1.85
สินค้าอื่นๆ	4,931.95	4,675.54	4,189.68	-5.20	-	52.95	58.37	43.74
					10.39			
รวม	9,313.68	8,009.59	9,578.76	-14.00	19.59	100.00	100.00	100.00

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากด่านศุลกากรแม่สาย จังหวัดเชียงราย (2562)

ส่วนสินค้าที่มีการนำเข้าผ่านด่านสายสูงที่สุดคือ สินแร่แมงกานีส ซึ่งมีสัดส่วนการนำเข้าร้อยละ 30.42 อีกทั้งพบว่า สินค้าส่วนใหญ่ที่นำเข้า มาจากจีน ได้แก่ กลุ่มพืช ผลไม้ เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า ดังแสดงในตาราง 2-15

ตาราง 2-15 สถานการณ์การนำเข้าสินค้าผ่านด่านแม่สายในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561)

รายการนำเข้า	มูลค่าการค้า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วนการนำเข้า (ร้อยละ)		
	2559	2560	2561	60/59	61/60	2559	2560	2561
สินแร่แมงกานีส	22.86	64.76	90.64	183.27	39.98	10.64	27.53	30.42
ผลส้มสด	50.29	28.31	54.03	-43.71	90.87	23.41	12.03	18.13
เศษเหล็ก	10.07	12.90	33.00	28.10	155.86	4.69	5.48	11.07
ใบชา	30.23	22.34	23.12	-26.10	3.46	14.08	9.50	7.76
กระเทียม		6.63	17.62		165.95		2.82	5.91
หอมหัวใหญ่	-			-		-		
เสื้อผ้าสตรี	11.70	13.38	10.81	14.29	-19.16	5.45	5.69	3.63
เศษกระดาษ	1.0245	9.50	9.19	827.54	-3.27	0.48	4.04	3.08
กระเป๋าดังๆ	-	8.20	5.54	-	-32.49	-	3.49	1.86
เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า	-	-	4.77	-	-	-	-	1.60
เศษอลูมิเนียม	-	-	4.70	-	-	-	-	1.58
สินค้าอื่นๆ	88.61	69.23	44.54	-28.15	-9.96	32.05	21.03	14.95
รวม	214.79	235.2	297.9	9.52	26.66	100.0	100.0	100.0
		4	6			0	0	0

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากด่านศุลกากรแม่สาย จังหวัดเชียงราย (2562)

2.4.3 ด้านเชียงของ

ด้านเชียงของ-ห้วยทราย ตั้งอยู่ที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย มีด่านห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว ตั้งอยู่ฝั่งตรงข้าม มีระยะห่างจากเมืองเชียงรายประมาณ 114 กิโลเมตร นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางผ่านด่านนี้ เพื่อล่องเรือต่อไปยังหลวงพระบาง แต่เมื่อปี 2552 ด่านห้วยโก๋น จังหวัดน่านได้ทำการเปิดเป็นด่านถาวร การเดินทางจากน่านที่ด่านห้วยโก๋น นั่งรถไปปากแบ่ง และต่อเรือไปหลวงพระบางจะใกล้กว่ามาก ด้านเชียงของนี้ นอกจากจะใช้ไปหลวง

พระบางเป็นหลักแล้ว ช่วงหลังได้มีการสร้างสะพานข้ามโขงที่เชียงของ เส้นทางนี้จึงเป็นเส้นทางหลักที่สามารถเดินทางไป หลวงน้ำทา บ่อเต็น เมืองหล้า และญวนนานของจีน

หลังจากเปิดใช้สะพานข้ามแม่น้ำโขงผ่านด่านอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2556 นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการขนส่งสินค้าทางบกผ่านถนน R3 (ไทย-ลาว-จีน) เนื่องจาก สามารถส่งสินค้าด้วยรถยนต์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว แม้ว่าบางครั้งอาจจะมีปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้าง แต่รัฐบาลของทั้ง 3 ประเทศก็ได้ออกมาแก้ไข ปัญหาโดยตลอด จึงส่งผลทำให้การนำเข้าและส่งออกสินค้าผ่านด่านศุลกากรเชียงของ มีปริมาณและมูลค่าการค้าสูงที่สุดใน 3 ด้านการค้าชายแดนของจังหวัดเชียงราย ที่ประกอบด้วย ด่านศุลกากรเชียงของ ด่านศุลกากรเชียงแสน และด่านศุลกากรแม่สาย

มูลค่าการค้าชายแดนของด่านศุลกากรเชียงของ เพิ่มขึ้นทุกปีเนื่องจากการขยายตัวของรายได้ประชากรและปริมาณการค้าไทย ลาว และจีนเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งมีโครงการมอเตอร์เวย์เชื่อมต่อบ่อเต็น-ห้วยทราย ประกอบกับรัฐบาลไทยเดินหน้าก่อสร้างโครงการก่อสร้างรถไฟรางเดี่ยวเส้นเด่นชัย-เชียงราย-เชียงของ ตามแผนโครงสร้างพื้นฐาน 2559-2563 ส่งผลทำให้ปี 2561 มีมูลค่าการค้าทั้งสิ้น 23,939.50 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ร้อยละ 10.08 มูลค่าการค้าชายแดนด่านศุลกากรเชียงของ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.72 ของมูลค่าการค้าชายแดนทั้งหมด ดังแสดงในตาราง 2-16

ตารางที่ 2-16 มูลค่าการค้าของด่านศุลกากรเชียงของในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561)

ปี	มูลค่า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วนการค้าชายแดนด่านศุลกากรเชียงของต่อการค้าชายแดน (ร้อยละ)		
	2559	2560	2561	60/59	61/60	2557	2558	2559
การส่งออก	14,611.27	15,418.43	17,641.45	5.52	14.42	2.11	1.97	2.27
การนำเข้า	5,983.09	6,329.07	6,298.05	5.78	-0.49	1.17	1.18	1.03
มูลค่าการค้า	20,594.36	21,747.50	23,939.50	5.60	10.08	1.71	1.65	1.72
ดุลการค้า	8,628.18	9,089.35	11,343.40	5.34	24.80			

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากด่านศุลกากรเชียงของ จังหวัดเชียงราย (2562)

สำหรับมูลค่าการส่งออกสินค้าจากด่านศุลกากรเชียงของในปี 2561 มีมูลค่าการส่งออกทั้งหมดเท่ากับ 17,641.45 ล้านบาท ส่งออกเพิ่มจากปีก่อนหน้าร้อยละ 14.42 สินค้าที่ส่งออกมากที่สุดของด่านศุลกากรเชียงของได้แก่ ผลไม้สด มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ

7,218.90 ล้านบาท ส่งออกเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 83.39 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 40.92 ของมูลค่าการส่งออกด้านศุลกากรเชียงของทั้งหมด รองลงมาเครื่องอุปโภค-บริโภค ยางพารา และเศษยางพารา ส่วนสินค้าที่เริ่มมีการส่งออกผ่านด่านเชียงของในปี 2561 คือ โค และ กระบือมีชีวิต มีมูลค่าการส่งออกสูงถึง 1,353.82 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 7.67 ของมูลค่าการส่งออกด้านศุลกากรเชียงของทั้งหมด และพืชผัก, ผลไม้แปรรูป มีการส่งออกมูลค่า 259.74 ล้านบาท ดังแสดงในตาราง 2-17

มูลค่าการนำเข้าสินค้าจากด่านศุลกากรเชียงของในปี 2561 มีมูลค่าการนำเข้าการนำเข้า เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ร้อยละ 2.33 สินค้าที่นำเข้ามามากที่สุดในปี 2561 ได้แก่ ผักสด มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 5.08 คิดเป็นสัดส่วน 40.44 ของมูลค่าการนำเข้าด้านศุลกากรเชียงของทั้งหมด สินค้าส่วนใหญ่ที่มีการนำเข้า คือสินค้าประเภทสินค้าเกษตร ได้แก่ พืช ผัก ผลไม้ ดังแสดงในตาราง 2-18

ตาราง 2-17 สถานการณ์การส่งออกสินค้าผ่านด่านเชียงของในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561)

รายการส่งออก	มูลค่าการค้า (ล้านบาท)			อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วนการส่งออก (ร้อยละ)		
	2559	2560	2561	60/59	61/60	2559	2560	2561
ผลไม้สด	2,055.96	3,936.40	7,218.90	91.46	83.39	14.07	25.53	40.92
เครื่องอุปโภค – บริโภค	2,173.40	2,174.71	1,712.39	0.06	– 21.26	14.87	14.10	9.71
ยางพารา, เศษ ยางพารา	425.60	1,194.41	1,652.92	180.64	38.39	2.91	7.75	9.37
โค , กระบือมี ชีวิต	–	–	1,353.82	–	–	–	–	7.67
น้ำมันดีเซลหมุน เร็ว	1,094.40	1,063.09	1,026.59	–2.86	–3.43	7.49	6.89	5.82
วัสดุที่ใช้ในการ ก่อสร้าง	880.33	847.94	938.05	–3.68	10.63	6.03	5.50	5.32
ข้าวสาร	3,971.76	2,236.41	827.78	– 43.69	–62.99	27.18	14.50	4.69
ชิ้นส่วนไก่, เป็ด แช่แข็ง	390.87	486.42	552.56	24.45	13.60	2.68	3.15	3.13
เครื่องใช้บนเตียง , ผ้าขนหนู	–	333.48	26.76	–	–91.97	–	2.16	0.15
พืชผัก, ผลไม้ แปรรูป	–	–	259.74	–	–	–	–	1.47
สินค้าอื่นๆ	3,618.96	3,145.56	2,071.95	–13.08	–34.13	24.77	20.40	11.74
รวม	14,611.28	15,418.43	17,641.45	5.52	14.42	100.00	100.00	100.00

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากด่านศุลกากรเชียงของ จังหวัดเชียงราย (2562)

ตาราง 2-18 สถานการณ์การนำเข้าสินค้าผ่านด่านเชียงของในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561)

รายการนำเข้า	มูลค่าการค้า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วนการนำเข้า (ร้อยละ)		
	2559	2560	2561	60/59	61/60	2559	2560	2561
ผักสด	2,111.47	2,423.87	2,547.04	14.80	5.08	35.29	39.38	40.44
ผลไม้สด	2,886.86	2,388.34	2,519.86	-17.27	5.51	48.25	38.81	40.01
ดอกไม้ ไม้ประดับ	338.65	315.78	423.10	-6.76	33.99	5.66	5.13	6.72
ลีกไนต์	-	118.77	212.99	-	79.32	-	1.93	3.38
เครื่องจักรกล- อุปกรณ์	269.81	534.14	210.01	97.97	-60.68	4.51	8.68	3.33
แก๊สอาร์กอน	125.02	175.22	116.42	40.15	-33.56	2.09	2.85	1.85
อลูมิเนียม	36.47	37.38	65.76	2.48	75.93	0.61	0.61	1.04
หิน	-	20.39	44.22	-	116.84	-	0.33	0.70
ลูกตำว	-	-	24.55	-	-	-	-	0.39
ใบชา	19.11	-	23.74	- 100.00	-	0.32	-	0.38
สินค้าอื่นๆ	195.69	315.19	110.38	61.07	- 64.98	3.27	5.12	1.75
รวม	5,983.09	6,154.37	6,298.05	2.86	2.33	100.00	100.00	100.00

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากด่านศุลกากรเชียงของ จังหวัดเชียงราย (2562)

2.4.4 ด้านเชียงแสน

เมื่อปี 2495 ด้านอำเภอเชียงแสน มีชื่อเดิมเรียกว่า ด้านตรวจคนเข้าเมืองกิ่งอำเภอ เชียงแสน ซึ่งเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนภูมิภาค สังกัดกองตรวจคนเข้าเมือง กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ต่อมา ในปี 2537 กองตรวจคนเข้าเมือง ได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง ให้เป็นสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับกองบัญชาการอยู่ในส่วนราชการกลาง และได้มีการเปลี่ยนชื่อมาเป็น ด้านตรวจคนเข้าเมืองเชียงแสน ฝั่งตรงข้ามของด้านเชียงแสน มีด้านเมืองต้นฝั้ง แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว อยู่ห่างจากอำเภอเมืองเชียงรายประมาณ 60 กิโลเมตร ตั้งอยู่ที่บริเวณท่าเรือหน้าว่าการอำเภอเชียงแสน เป็นจุดเดินทางท่องเที่ยวตามลำน้ำโขงโดยทางเรือไปถึงเชียงรุ่ง ลิบสองปันนาจีนตอนใต้ (ด้านศุลกากรเชียงแสน, 2561)

มูลค่าการค้าชายแดนของด้านศุลกากรเชียงแสน ลดลงในปี 2560 และเพิ่มขึ้นในปี 2561 สาเหตุของการลดลงมาจากภาวะเศรษฐกิจการส่งออกชายแดนซบเซา โดยเฉพาะสินค้าส่งออกที่สร้างรายได้ให้กับด้านเชียงแสนมากที่สุดอย่างน้ำมัน มีการส่งออกลดลง เนื่องจากจีนตอนใต้เริ่มผลิตน้ำมันได้เอง อีกทั้งเกิดภัยพิบัติเหตุจากการเผา ทำให้ผลไม้ออกน้อย ปัญหาค่าเงินบาทสูง อีกทั้งการเมืองที่ไม่ลงตัว ทำให้ไม่มีรัฐบาล ลงมาช่วยแก้ไขปัญห เศรษฐกิจ แต่ในปี 2561 เป็นปีที่เศรษฐกิจเริ่มมีการฟื้นตัว แต่ก็ยังไม่มากนักจึงทำให้มูลค่าการค้าเพิ่มขึ้นอีกครั้ง ในปี 2561 มีมูลค่าการค้าทั้งสิ้น 19,162.65 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ร้อยละ 24.99 มูลค่าการค้าชายแดนด้านศุลกากรเชียงแสน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.38 ของมูลค่าการค้าชายแดนทั้งหมด

ตาราง 2-19 มูลค่าการค้าของด้านศุลกากรเชียงแสนรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561)

ปี	มูลค่า (ล้านบาท)			อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วนการค้าชายแดนด้าน ศุลกากรเชียงแสน ต่อการค้าชายแดน (ร้อยละ)		
	2559	2560	2561	60/59	61/60	2559	2560	2561
การส่งออก	21,246.26	14,431.28	18,452.77	-32.08	27.87	3.07	1.84	2.37
การนำเข้า	710.95	899.90	709.88	26.58	-21.12	0.14	0.17	0.12
มูลค่าการค้า	21,957.21	15,331.18	19,162.65	-30.18	24.99	1.83	1.16	1.38
ดุลการค้า	20,535.31	13,531.38	17,742.89	-34.11	31.12			

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากด้านศุลกากรเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

มูลค่าการส่งออกสินค้าจากด่านศุลกากรเชียงแสนในปี 2561 มีมูลค่าการส่งออกทั้งหมดเท่ากับ 18,905.63 ล้านบาท ส่งออกเพิ่มจากปีก่อนหน้าร้อยละ 31 สินค้าที่ส่งออกมากที่สุดของด่านศุลกากรเชียงแสนได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 3,334.91 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 61.20 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.64 ของมูลค่าการส่งออกด่านศุลกากรเชียงแสนทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ยางพารา มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 2,957.82 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.65 ของมูลค่าการส่งออกด่านศุลกากรเชียงแสนทั้งหมด ส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 75.22 ชิ้นส่วนไก่แช่แข็ง มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 2,660.27 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 43.60 คิดเป็นสัดส่วน 14.07 ของมูลค่าการส่งออกด่านศุลกากรเชียงแสนทั้งหมด โค กระบือมีชีวิต มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 1,766.94 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 9.35 ของมูลค่าการส่งออกด่านศุลกากรเชียงแสนทั้งหมด สุราวิสกี้ มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 931.68 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 4.93 ของมูลค่าการส่งออกด่านศุลกากรเชียงแสนทั้งหมด ซึ่งส่งออกลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 2.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 2-20 สถานการณ์การส่งออกสินค้าผ่านด่านเชียงแสนในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561)

รายการส่งออก	มูลค่าการค้า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วนการส่งออก (ร้อยละ)		
	2559	2560	2561	60/59	61/60	2559	2560	2561
น้ำมันเชื้อเพลิง	968.76	2,068.83	3,334.91	113.55	61.20	6.36	14.34	17.64
ยางพารา	-	1,688.06	2,957.82	-	75.22	-	11.70	15.65
ชิ้นส่วนไก่แช่แข็ง	3,137.83	1,852.60	2,660.27	-40.96	43.60	20.60	12.84	14.07
โค กระบือมีชีวิต	378.48	442.11	1,766.94	16.81	299.66	2.49	3.06	9.35
สุราวิสกี้	-	951.65	931.68	-	-2.10	-	6.59	4.93
น้ำตาลทราย	1,023.25	788.85	834.97	-22.91	5.85	6.72	5.47	4.42
สุกรมมีชีวิต	3,037.74	1,488.82	708.09	-50.99	-52.44	19.95	10.32	3.75
รถยนต์	1,409.25	-	446.75	-100.00	-	9.25	-	2.36
เครื่องดื่มชูกำลัง	494.07	407.15	304.63	-17.59	-25.18	3.24	2.82	1.61
สุราจีน	-	-	277.32	-	-	-	-	1.47
สินค้าอื่นๆ	4,780.14	4,743.20	4,682.25	-0.77	-1.28	31.39	32.87	24.77
รวม	15,229.51	14,431.26	18,905.63	-5.24	31.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากด่านศุลกากรเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

มูลค่าการนำเข้าสินค้าจากด้านศุลกากรเชียงใหม่ในปี 2561 มีมูลค่าการนำเข้าการนำเข้าเท่ากับ 6,712.48 ล้านบาท ลดลงจากปี 2560 ร้อยละ 20.83 สินค้าที่นำเข้ามามากที่สุดในปี 2561 ได้แก่ กระเทียมสด มีมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ 158.78 ล้านบาท นำเข้าลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 17.84 คิดเป็นสัดส่วน 22.29 ของมูลค่าการนำเข้าด้านศุลกากรเชียงใหม่ทั้งหมด รองลงมา เมล็ดดอกทานตะวัน มีมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ 120.01 นำเข้าลดลงปีก่อนหน้าร้อยละ 17.68 คิดเป็นสัดส่วน 16.84 ของมูลค่าการนำเข้าด้านศุลกากรเชียงใหม่ทั้งหมด มันฝรั่ง มีมูลค่าการนำเข้าการนำเข้าเท่ากับ 98.20 ล้านบาท นำเข้าลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 59.93 คิดเป็นสัดส่วน 13.78 ของมูลค่าการนำเข้าด้านศุลกากรเชียงใหม่ทั้งหมด กระเทียมอบแห้ง มีมูลค่าการนำเข้าการนำเข้าเท่ากับ 86.29 ล้านบาท นำเข้าเพิ่มจากปีก่อนหน้าร้อยละ 9.14 คิดเป็นสัดส่วน 12.11 ของมูลค่าการนำเข้าด้านศุลกากรเชียงใหม่ทั้งหมด เมล็ดฟักทอง (แกะเปลือก) มีมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ 31.18 ล้านบาท นำเข้าเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 30.29 คิดเป็นสัดส่วน 4.38 ของมูลค่าการนำเข้าด้านศุลกากรเชียงใหม่ทั้งหมด ตามลำดับ

ตารางที่ 2-21 สถานการณ์การนำเข้าสินค้าผ่านด่านเชียงใหม่ในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561)

รายการนำเข้า	มูลค่าการค้า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วนการนำเข้า (ร้อยละ)		
	2559	2560	2561	60/59	61/60	2559	2560	2561
กระเทียมสด	143.71	193.26	158.78	34.47	-17.84	20.21	21.48	22.29
เมล็ดดอกทานตะวัน	130.05	145.77	120.01	12.09	-17.68	18.29	16.20	16.84
มันฝรั่ง	59.57	245.07	98.20	311.41	-59.93	8.38	27.23	13.78
กระเทียมอบแห้ง	61.71	79.06	86.29	28.13	9.14	8.68	8.79	12.11
เมล็ดฟักทอง(แกะเปลือก)	41.35	23.93	31.18	-42.13	30.29	5.82	2.66	4.38
ชิ้นส่วนแก้วกระดาด	-	18.86	25.80	-	36.74	-	2.10	3.62
เปลือกบง	-	52.23	25.70	-	- 50.80	-	5.80	3.61
กระเทียมเจียว	-	-	18.67	-	-	-	-	2.62
ใบชาเขียวรวมกัน	17.74	32.68	13.92	84.19	- 57.41	2.50	3.63	1.95
ดินเกาสี	14.65	19.08	11.55	30.18	- 39.43	2.06	2.12	1.62
สินค้าอื่นๆ	242.17	89.96	122.38	-62.85	36.04	34.06	10.00	17.18
รวม	710.96	899.90	712.48	26.58	-20.83	100.00	100.00	100.00

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากด้านศุลกากรเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย

2.4.5 ด้านบ้านฮวก

ด้านชายแดนบ้านฮวก-ก๊วก ตั้งอยู่ที่ อ.ภูซาง จ.พะเยา มีอาณาเขตติดกับแขวงไชยะบุรี สปป.ลาว และเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2536 ได้มีการทำข้อตกลงระหว่างจังหวัดพะเยากับแขวงไชยะบุรี สปป.ลาว ณ จุดผ่อนปรนชายแดนไทย-สปป.ลาว โดยกำหนดให้ด้านบ้านฮวกเป็น “ด่านผ่อนปรน” โดยมีวัตถุประสงค์หลักทางด้านมนุษยธรรม และเพื่อการส่งเสริมความสัมพันธ์ระดับท้องถิ่นระหว่างชาวภูซางและแขวงไชยะบุรี โดยอนุญาตให้ประชาชนทั้งสองประเทศสัญจรไปมาเพื่อซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าอุปโภคบริโภคระหว่างกัน ทั้งนี้ ก่อนที่จะได้เป็นด่านผ่านแดนถาวร ได้มีหน่วยงาน 2 ส่วนที่สำคัญในการกำกับดูแล ได้แก่ ศูนย์อำนวยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ (ศอปปค.) อำเภอกู่ซางประจำอยู่ มีหน้ารับผิดชอบดูแลการเข้าออกของประชาชนภายใต้การดูแลของฝ่ายกิจการพิเศษที่ทำการปกครองอำเภอกู่ซาง ซึ่งมีนายอำเภอกู่ซางเป็นผู้ดูแล และศุลกากรเชียงของ จังหวัดเชียงราย ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการนำเข้าสินค้าผ่านเข้า-ออกบริเวณจุดผ่านแดน หลังจากที่ได้ผ่านแดนบ้านฮวก ได้เปิดเป็นด่านถาวร เนื่องด้วยสถานการณ์ด้านความมั่นคง การขยายตัวทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของสองฝั่ง (จังหวัดพะเยากับแขวงไชยะบุรี สปป.ลาว) จึงมีความพยายามผลักดันด่านผ่อนปรนบ้านฮวกให้เป็น “ด่านถาวร” เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2561 (วารุณี เรือนคำ, 2561) ในด้านสถานการณ์การค้า ก่อนเปิดเป็นด่านชายแดน พบว่ามูลค่าการค้าชายแดนผ่านจุดผ่อนปรนบ้านฮวก ขึ้นตรงกับด่านศุลกากรเชียงของ โดยมีรายการสินค้านำเข้าที่สำคัญได้แก่ ไม้แปรรูป เปลือกไม้บง เปลือกไม้บงลาว เปลือกไม้จำหลอด ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลูกเดือย รถดักดิน และหินโม่ ส่วนรายการสินค้าส่งออกที่สำคัญได้แก่ เครื่องจักร รถกระบะบรรทุกและอุปกรณ์ พาหนะเครื่องจักรหนัก น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว น้ำมันเบนซินไร้สาร เหล็กเส้น เส้าไฟฟ้า คอนกรีต ปูนซีเมนต์ วัสดุก่อสร้าง สินค้าอุปโภคบริโภค อุปกรณ์ไฟฟ้า และมีแนวโน้มความต้องการเติบโตต่อเนื่องแปรผันตามระดับพัฒนาเศรษฐกิจ และการขยายการลงทุนจากฝั่งไทยเข้าไปบริเวณบ้านปางมอญ สปป.ลาว และบริเวณใกล้เคียง (สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดพะเยา, 2559)

มูลค่าการค้าชายแดนของด่านศุลกากรบ้านฮวก ลดลงทุกปี สาเหตุของการลดลงมาจากจีนผูกขาดการค้าในพื้นที่ชายแดนลาวโดยการมาเช่าที่ปลูกยางพารา ตั้งโรงงานต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยมีระเบียบกีดกันสินค้าด้านการเกษตรทั้งการนำเข้าและส่งออกที่มีขั้นตอนเป็นอุปสรรคต่อการค้า รวมไปถึงด่านบ้านฮวกยังไม่ได้เปิดเป็นด่านถาวร ในปี 2561 มีมูลค่าการค้าทั้งสิ้น 127.56 ล้านบาท ลดลงจากปี 2560 ร้อยละ 42.37 มูลค่าการค้าชายแดนด่านศุลกากร บ้านฮวก คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.009 ของมูลค่าการค้าชายแดนทั้งหมด

ตาราง 2-22 มูลค่าการค้าของด่านบ้านฮวก 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561)

ปี	มูลค่า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วนการค้าชายแดนด่านบ้านฮวกต่อการค้าชายแดน (ร้อยละ)		
	2559	2560	2561	60/59	61/60	2559	2560	2561
การส่งออก	273.40	177.57	85.37	-35.05	-51.92	0.040	0.023	0.011
การนำเข้า	22.73	43.76	42.19	92.55	-3.60	0.004	0.008	0.007
มูลค่าการค้า	296.13	221.33	127.56	-25.26	-42.37	0.025	0.017	0.009
ดุลการค้า	250.67	133.80	43.19	-46.62	-67.72			

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากด่านศุลกากรเชียงของ จังหวัดเชียงราย (2561)

มูลค่าการส่งออกสินค้าจากด่านบ้านฮวกในปี 2561 มีมูลค่าการส่งออกทั้งหมดเท่ากับ 85.37 ล้านบาท ส่งออกลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 51.92 สินค้าที่ส่งออกมาที่สูงสุดของด่านบ้านฮวกได้แก่ วัสดุก่อสร้างมีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 62.76 ล้านบาท ส่งออกเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 3.33 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 73.51 ของมูลค่าการส่งออกด่านบ้านฮวกทั้งหมด รองลงมาพลังงานไฟฟ้า มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 18.68 ล้านบาท ส่งออกเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 7.20 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 21.88 ของมูลค่าการส่งออกด่านบ้านฮวกทั้งหมด สินค้าเบ็ดเตล็ด(กศก.153) มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 2.27 ล้านบาท ส่งออกลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 44.99 คิดเป็นสัดส่วน 2.66 ของมูลค่าการส่งออกด่านบ้านฮวกทั้งหมด น้ำมันหล่อลื่น มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 0.60 ล้านบาท ส่งออกลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 74.65 คิดเป็นสัดส่วน 0.70 ของมูลค่าการส่งออกด่านบ้านฮวกทั้งหมด เครื่องอุปโภคบริโภคมีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 0.45 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 0.53 ของมูลค่าการส่งออกด่านบ้านฮวกทั้งหมด ส่งออกลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 71.71 ตามลำดับ

ตารางที่ 2-23 สถานการณ์การส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561)

รายการส่งออก	มูลค่าการค้า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วนการส่งออก (ร้อยละ)		
	2559	2560	2561	60/59	61/60	2559	2560	2561
วัสดุก่อสร้าง	52.40	60.74	62.76	15.91	3.33	19.17	34.21	73.51
พลังงานไฟฟ้า	28.34	17.43	18.68	-38.52	7.20	10.37	9.81	21.88
สินค้าเบ็ดเตล็ด (กศก.153)	18.58	4.12	2.27	-77.81	-44.99	6.80	2.32	2.66
น้ำมันหล่อลื่น	0.19	2.35	0.60	1,164.66	-74.65	0.07	1.32	0.70
เครื่องอุปโภคบริโภค	-	1.60	0.45	-	-71.71	-	0.90	0.53
เหล็กเส้น,เหล็กต่างๆ	17.49	0.46	0.39	-97.36	-16.16	6.40	0.26	0.45
สุกร	0.50	0.76	0.20	52.72	-73.60	0.18	0.43	0.23
เปิด	-	-	0.03	-	-	-	-	0.04
สินค้าอื่นๆ	155.90	90.11	-	-42.20	100.00	57.02	50.75	-
รวม	273.40	177.57	85.37	-35.05	-51.92	100.00	100.00	100.00

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากด้านศุลกากรเชียงของ จังหวัดเชียงราย (2561)

มูลค่าการนำเข้าสินค้าจากด่านบ้านฮวกในปี 2561 มีมูลค่าการนำเข้าการนำเข้าเท่ากับ 42.19 ล้านบาท ลดลงจากปี 2560 ร้อยละ 3.60 สินค้าที่นำเข้ามามากที่สุดในปี 2561 ได้แก่ หินปูนบด มีมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ 35.80 ล้านบาท นำเข้าเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 103.04 คิดเป็นสัดส่วน 84.86 ของมูลค่าการนำเข้าด่านบ้านฮวกทั้งหมด รองลงมา ลูกเดือย มีมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ 5.65 ล้านบาท นำเข้าลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 74.42 คิดเป็นสัดส่วน 13.40 ของมูลค่าการนำเข้าด่านบ้านฮวกทั้งหมด ถั่วลิสงทั้งเปลือกมีมูลค่าการนำเข้าการนำเข้าเท่ากับ 0.55 ล้านบาท นำเข้าเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 59.16 คิดเป็นสัดส่วน 1.30 ของมูลค่าการนำเข้าด่านบ้านฮวกทั้งหมด สินแร่พลูมโบรต์ยังไม่ได้คัดแยก มีมูลค่าการ

นำเข้าการนำเข้าเท่ากับ 0.19 ล้านบาท นำเข้าลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 72.57 คิดเป็นสัดส่วน 0.44 ของมูลค่าการนำเข้าด้านบ้านฮวกทั้งหมด ตามลำดับ

ตาราง 2-24 สถานการณ์การนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (2559-2561)

รายการนำเข้า	มูลค่าการค้า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วนการนำเข้า (ร้อยละ)		
	2559	2560	2561	60/59	61/60	2559	2560	2561
หินปูนบด	2.43	17.63	35.80	626.47	103.04	10.68	40.29	84.86
ลูกเดี๋ย	8.07	22.10	5.65	173.88	-74.42	35.50	50.50	13.40
ถั่วลิสงทั้งเปลือก	-	0.35	0.55	-	59.16	-	0.79	1.30
สินแร่ฟลูออไรด์					-72.57		1.54	0.44
ยังไม่ได้คัดแยก	-	0.67	0.19	-		-		
ข้าวโพดเลี้ยง				-76.97		53.59	6.41	
สัตว์	12.18	2.80491	-		-			-
เสื้อผ้าเก่า	0.05	0.09	-	70.29	-	0.23	0.20	-
สินค้าอื่นๆ	-	0.12	-	-	-	-	0.27	-
รวม	22.73	43.76	42.19	92.55	-3.60	100.00	100.00	100.00

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากด่านศุลกากรเชียงของ จังหวัดเชียงราย (2561)

สรุปโอกาสในการนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก สู่ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

โอกาสในการส่งออก

จากการทบทวนสถานการณ์ปัจจุบันการค้าชายแดนระหว่างไทย และ สปป.ลาว, เวียดนาม และจีนตอนใต้ (ปี 2561) (หัวข้อ 2.3) และมูลค่าการค้าชายแดนสำคัญ 5 ด้าน ภาคเหนือตอนบน (หัวข้อ 2.4) พบว่า ด่านบ้านฮวกมีส่วนแบ่งการส่งออกสินค้าไปยัง ประเทศอนุภาคน้อยมาก เมื่อเทียบกับด่านอื่นๆ (ตาราง 2-25) อย่างไรก็ตาม หลังจากด่านบ้านฮวกยกระดับเป็นด่านถาวรในปี 2562 แล้วสินค้าที่เคยส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก อาจจะมีแนวโน้มการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกมากขึ้น ได้แก่

จากการทบทวนสถานการณ์ปัจจุบันการค้าชายแดนระหว่างไทย และ สปป.ลาว, เวียดนาม และจีนตอนใต้ และมูลค่าการค้าชายแดนสำคัญ 5 ด้าน ภาคเหนือตอนบน พบว่า ด่านบ้านฮวกมีส่วนแบ่งการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกน้อยมาก (ดังแสดงในตาราง เมื่อเทียบกับด่านอื่นๆ อย่างไรก็ตาม หลังจากด่านบ้านฮวกยกระดับเป็นด่านถาวรในปี 2562 แล้วสินค้าที่เคยนำเข้าผ่านด่านบ้านฮวก อาจจะมีแนวโน้มการนำเข้าผ่านด่านบ้านฮวกมากขึ้น เช่น หมวด 2(10) : ัญพืช ได้แก่ ลูกเดือย ถั่วลิสงทั้งเปลือก หมวด 5 (25, 26) : ได้แก่ หินปูน บด สีนแร่ฟลูออไรด์ ยังไม่ได้คัดแยก และ สีนแร่ เป็นต้น

สำหรับสินค้าที่ยังไม่เคยนำเข้าผ่านด่านบ้านฮวก แต่ปรากฏการนำเข้าผ่านด่านสำคัญในภาคเหนือ ซึ่งแสดงว่ามีความต้องการสินค้านี้ดังกล่าวนั้นในภาคเหนือของไทย ดังนั้น หากด่านบ้านฮวกยกระดับเป็นด่านถาวรแล้ว สินค้ากลุ่มดังกล่าวมีโอกาสที่จะนำเข้าผ่านด่านบ้านฮวกได้ ซึ่งได้แก่

หมวด 2 (06, 07, 08) พืช ผัก และผลไม้ทุกชนิด

หมวด 2 (09) : กาแฟ ชา ชามาเต้ และเครื่องเทศ

หมวด 6 (28, 29 และ 31) : เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

หมวด 6 (30, 33, 34) : เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภค บริโภค

หมวด 7(39) : พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก

หมวด 10 (48): กระดาษและกระดาษแข็ง

หมวด 11 : สิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ

หมวด 15(72) : เหล็กและเหล็กกล้า

หมวด 12 (64) : รองเท้า สนับแข้งและของที่คล้ายกัน รวมทั้งส่วนประกอบของของดังกล่าว

หมวด 16 (84) : เครื่องจักร เครื่องใช้กลและส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว

หมวด 16 (85) : เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์

หมวด 17(87) : ยานบกนอกจากรถที่เดินบนรางรถไฟหรือรางรถราง

หมวด 18(90) : อุปกรณ์และเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ การถ่ายรูป การถ่ายทำภาพยนตร์ เป็นต้น

ตาราง 2-25 การเปรียบเทียบรายการและมูลค่าการส่งออกสินค้าชายแดนทั่วประเทศ กับด่านสำคัญในภาคเหนือตอนบน ปี 2561

หมวดสินค้า	มูลค่าการนำเข้าชายแดนแยกตามประเทศ (ล้านบาท)			มูลค่าการส่งออกรายด่าน (ล้านบาท)				
	สปป.ลาว	เวียดนาม	จีนตอนใต้	ด่านห้วยโก๋น	ด่านแม่สาย	ด่านเชียงของ	ด่านเชียงแสน	ด่านบ้านฮวก
หมวด 2 (06, 07, 08) ผัก และผลไม้ทุกชนิด ต้นไม้และพืชอื่นๆ ที่มีชีวิต หวี รากและสิ่งที่คล้ายกัน ดอกไม้และใบไม้ที่ใช้ประดับ	2935.31	282.71	1959.55	N/A	71.65	5490.0	535.03	N/A
หมวด 2 (09) : กาแฟ ชา ชามาเต้ และเครื่องเทศ	605.2	N/A	9580.69	N/A	23.12	23.74	13.92	N/A
หมวด 2(10) : ธัญพืช	N/A	N/A	3065.5	16.78	N/A	24.55	N/A	6.2
หมวด 5 (25) : เกลือ กำมะถัน ดิน และหิน วัตถุจำพวกพลาสติก ปูนขาว และซีเมนต์	1941.28	N/A	N/A	172.56	N/A	N/A	11.15	0.19
หมวด 5 (26) : สินแร่ ตะกรั้มและถั่ว	11902.7	12,906.10	N/A	N/A	90.64	257.21	N/A	35.80
หมวด 5 (27) : เชื้อเพลิง	45790.26	N/A	N/A	2,396.33	556.953	116.42	N/A	N/A
หมวด 6 (28, 29 และ 31) : เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร**	789.14	N/A	1618.17	2,396.33	2600	N/A	N/A	N/A

หมวดสินค้า	มูลค่าการนำเข้าชายแดนแยกตาม ประเทศ (ล้านบาท)			มูลค่าการส่งออกรายด้าน (ล้านบาท)				
	สปป.ลาว	เวียดนาม	จีนตอน ใต้	ด้าน ห้วยโก๋น	ด้าน แม่สาย	ด้าน เชียง ของ	ด้าน เชียงแสน	ด้าน บ้านฮวก
หมวด 6 (30, 33, 34) : เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง การอุปโภค บริโภค	789.14	N/A	N/A	N/A	367.65	N/A	N/A	N/A
หมวด 7(39) : พลาสติกและของที่ทำด้วย พลาสติก	N/A	N/A	1533.47	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 10 (48): กระดาษและกระดาษแข็ง ของ ทำด้วยเยื่อกระดาษ หรือทำด้วยกระดาษหรือ กระดาษแข็ง	N/A	N/A	N/A	N/A	9.19	N/A	25.80	N/A
หมวด 11 : สิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ***	N/A	N/A	3110.9	N/A	10.81	N/A	N/A	N/A
หมวด 15(72) : เหล็กและเหล็กกล้า	N/A	112.27	N/A	135.41	33.00	N/A	N/A	N/A
หมวด 12 (64) : รองเท้า สนับแข้งและของที่ คล้ายกัน รวมทั้งส่วนประกอบของ ขอดังกล่าว	427.16	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

หมวดสินค้า	มูลค่าการนำเข้าชายแดนแยกตามประเทศ (ล้านบาท)			มูลค่าการส่งออกรายด้าน (ล้านบาท)				
	สปป.ลาว	เวียดนาม	จีนตอนใต้	ด้าน ห้วยโก๋น	ด้าน แม่สาย	ด้าน เชียง ของ	ด้าน เชียงแสน	ด้าน บ้านฮวก
หมวด 16 (84) : เครื่องจักร เครื่องใช้กลและ ส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว	N/A	N/A	N/A	10.41	4.70	275.77	N/A	N/A
หมวด 16 (85) : เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่อง อุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบของเครื่อง ดังกล่าว	14389.94	18579.67	579.47	37.92	4.77	N/A	N/A	N/A
หมวด 17(87) : ยานบกนอกจากรถที่เดินบนราง รถไฟหรือรางรกราง ส่วนประกอบและอุปกรณ์ ประกอบของ ของดังกล่าว	N/A	184.25	N/A	9.27	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 18(90) : อุปกรณ์และเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ ในทางทัศนศาสตร์ การถ่ายรูป การถ่ายทำ ภาพยนตร์ การวัด การตรวจสอบ การวัด ความเที่ยง การแพทย์หรือ ศัลยกรรม รวมทั้ง ส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของ ของ	N/A	224.04	N/A	108.49	N/A	N/A	N/A	N/A

หมวดสินค้า	มูลค่าการนำเข้าชายแดนแยกตาม ประเทศ (ล้านบาท)			มูลค่าการส่งออกรายด้าน (ล้านบาท)				
	สปป.ลาว	เวียดนาม	จีนตอน ใต้	ด้าน ห้วยโก๋น	ด้าน แม่สาย	ด้าน เชียง ของ	ด้าน เชียงแสน	ด้าน บ้านฮวก
ดังกล่าว								

ที่มา : คณะวิจัย (2562)

หมายเหตุ : เมื่อทำการเปรียบเทียบข้อมูลการค้าชายแดนทั่วประเทศ และการค้าชายแดนผ่านด่านสำคัญในภาคเหนือ พบว่า มีรายการสินค้าที่ไม่เหมือนกัน จึงทำให้เกิดข้อจำกัดในการเปรียบเทียบ คณะวิจัยจึงได้ทำการจัดสินค้าเป็นหมวด ตามพิภักตรมศุลกากร (ภาคผนวกที่ 1)

โอกาสในการนำเข้า

จากการทบทวนสถานการณ์ปัจจุบันการค้าชายแดนระหว่างไทย และ สปป.ลาว, เวียดนาม และจีนตอนใต้ และมูลค่าการค้าชายแดนสำคัญ 5 ด้าน ภาคเหนือตอนบน พบว่า ด่านบ้านฮวกมีส่วนแบ่งการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกน้อยมาก (ดังแสดงในตาราง เมื่อเทียบกับด่านอื่นๆ อย่างไรก็ตาม หลังจากด่านบ้านฮวกยกระดับเป็นด่านถาวรในปี 2562 แล้วสินค้าที่เคยนำเข้าผ่านด่านบ้านฮวก อาจจะมีแนวโน้มการนำเข้าผ่านด่านบ้านฮวกมากขึ้น เช่น หมวด 2(10) : ัญพืช ได้แก่ ลูกเดือย ถั่วลิสงทั้งเปลือก หมวด 5 (25, 26) : ได้แก่ หินปูน บด สินแร่ฟลูออไรด์ ยังไม่ได้คัดแยก และ สินแร่ เป็นต้น

สำหรับสินค้าที่ยังไม่เคยนำเข้าผ่านด่านบ้านฮวก แต่ปรากฏการนำเข้าผ่านด่านสำคัญ ในภาคเหนือ ซึ่งแสดงว่ามีความต้องการสินค้านี้ดังกล่าวในภาคเหนือของไทย ดังนั้น หากด่านบ้านฮวกยกระดับเป็นด่านถาวรแล้ว สินค้ากลุ่มดังกล่าวมีโอกาสที่นำเข้าผ่านด่านบ้านฮวกได้ ซึ่งได้แก่

- หมวด 2 (06, 07, 08) พืช ผัก และผลไม้ทุกชนิด
- หมวด 2 (09) : กาแฟ ชา ชามาเต้ และเครื่องเทศ
- หมวด 6 (28, 29 และ 31) : เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร
- หมวด 6 (30, 33, 34) : เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภค บริโภค
- หมวด 7(39) : พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก
- หมวด 10 (48): กระดาษและกระดาษแข็ง
- หมวด 11 : สิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ
- หมวด 15(72) : เหล็กและเหล็กกล้า
- หมวด 12 (64) : รองเท้า สนับแข้งและของที่คล้ายกัน รวมทั้งส่วนประกอบของของดังกล่าว
- หมวด 16 (84) : เครื่องจักร เครื่องใช้กลและส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว
- หมวด 16 (85) : เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์
- หมวด 17(87) : ยานบกนอกจากรถที่เดินบนรางรถไฟหรือรางรกราง
- หมวด 18(90) : อุปกรณ์และเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ การถ่ายรูป การถ่ายทำภาพยนตร์ เป็นต้น

ตาราง 2-26 การเปรียบเทียบรายการและมูลค่าการนำเข้าสินค้าชายแดนทั่วประเทศ กับด้านสำคัญในภาคเหนือตอนบน ปี 2561

หมวดสินค้า	มูลค่าการนำเข้าชายแดนแยกตามประเทศ (ล้านบาท)			มูลค่าการส่งออกรายด้าน (ล้านบาท)				
	สปป.ลาว	เวียดนาม	จีนตอนใต้	ด้าน ห้วยโก๋น	ด้าน แม่สาย	ด้าน เชียง ของ	ด้าน เชียงแสน	ด้าน บ้านฮวก
หมวด 2 (06, 07, 08) ผัก และผลไม้ทุกชนิด ต้นไม้และพืชอื่นๆ ที่มีชีวิต หัว รากและสิ่งที่คล้ายกัน ดอกไม้และใบไม้ที่ใช้ประดับ	2935.31	282.71	1959.55	N/A	71.65	5490.0	535.03	N/A
หมวด 2 (09) : กาแฟ ชา ชามาเต้ และเครื่องเทศ	605.2	N/A	9580.69	N/A	23.12	23.74	13.92	N/A
หมวด 2(10) : ธัญพืช	N/A	N/A	3065.5	16.78	N/A	24.55	N/A	6.2
หมวด 5 (25) : เกลือ กำมะถัน ดิน และหิน วัตถุจำพวกพลาสติกอร์ ปูนขาว และซีเมนต์	1941.28	N/A	N/A	172.56	N/A	N/A	11.15	0.19
หมวด 5 (26) : สินแร่ ตะกรั้มและถั่ว	11902.7	12,906.10	N/A	N/A	90.64	257.21	N/A	35.80
หมวด 5 (27) : เชื้อเพลิง	45790.26	N/A	N/A	2,396.33	556.953	116.42	N/A	N/A

หมวดสินค้า	มูลค่าการนำเข้าชายแดนแยกตาม ประเทศ (ล้านบาท)			มูลค่าการส่งออกรายด้าน (ล้านบาท)				
	สปป.ลาว	เวียดนาม	จีนตอน ใต้	ด้าน ห้วยโก๋น	ด้าน แม่สาย	ด้าน เชียง ของ	ด้าน เชียงแสน	ด้าน บ้านฮวก
หมวด 6 (28, 29 และ 31) : เคมีภัณฑ์ที่ เกี่ยวข้องกับการเกษตร**	789.14	N/A	1618.17	2,396.33	2600	N/A	N/A	N/A
หมวด 6 (30, 33, 34) : เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับ การอุปโภค บริโภค	789.14	N/A	N/A	N/A	367.65	N/A	N/A	N/A
หมวด 7(39) : พลาสติกและของที่ทำด้วย พลาสติก	N/A	N/A	1533.47	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 10 (48): กระดาษและกระดาษแข็ง ของ ทำด้วยเยื่อกระดาษ หรือทำด้วยกระดาษหรือ กระดาษแข็ง	N/A	N/A	N/A	N/A	9.19	N/A	25.80	N/A
หมวด 11 : สิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ***	N/A	N/A	3110.9	N/A	10.81	N/A	N/A	N/A
หมวด 15(72) : เหล็กและเหล็กกล้า	N/A	112.27	N/A	135.41	33.00	N/A	N/A	N/A

หมวดสินค้า	มูลค่าการนำเข้าชายแดนแยกตามประเทศ (ล้านบาท)			มูลค่าการส่งออกรายด้าน (ล้านบาท)				
	สปป.ลาว	เวียดนาม	จีนตอนใต้	ด้าน ห้วยโก๋น	ด้าน แม่สาย	ด้าน เชียง ของ	ด้าน เชียงแสน	ด้าน บ้านฮวก
หมวด 12 (64) : รองเท้า สนับแข้งและของที่คล้ายกัน รวมทั้งส่วนประกอบของ ของดังกล่าว	427.16	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 16 (84) : เครื่องจักร เครื่องใช้กลและส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว	N/A	N/A	N/A	10.41	4.70	275.77	N/A	N/A
หมวด 16 (85) : เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว	14389.94	18579.67	579.47	37.92	4.77	N/A	N/A	N/A
หมวด 17(87) : ยานบกนอกจากรถที่เดินบนราง รถไฟหรือรางรถราง ส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของ ของดังกล่าว	N/A	184.25	N/A	9.27	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 18(90) : อุปกรณ์และเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ การถ่ายรูป การถ่ายทำภาพยนตร์ การวัด การตรวจสอบ การวัด	N/A	224.04	N/A	108.49	N/A	N/A	N/A	N/A

หมวดสินค้า	มูลค่าการนำเข้าชายแดนแยกตามประเทศ (ล้านบาท)			มูลค่าการส่งออกรายด้าน (ล้านบาท)				
	สปป.ลาว	เวียดนาม	จีนตอนใต้	ด้าน ห้วยโก๋น	ด้าน แม่สาย	ด้าน เชียง ของ	ด้าน เชียงแสน	ด้าน บ้านฮวก
ความเที่ยง การแพทย์หรือ ศัลยกรรม รวมทั้ง ส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของ ของ ดังกล่าว								

ที่มา : คณะวิจัย (2562)

หมายเหตุ : เมื่อทำการเปรียบเทียบข้อมูลการค้าชายแดนทั้งประเทศ และการค้าชายแดนผ่านด่านสำคัญในภาคเหนือ พบว่า มีรายการสินค้าที่ไม่เหมือนกัน จึงทำให้เกิดข้อจำกัดในการเปรียบเทียบ คณะวิจัยจึงได้ทำการจัดสินค้าเป็นหมวด ตามพิภคกรมศุลกากร (ภาคผนวกที่ 1)

2.5 สินค้าเศรษฐกิจของภาคเหนือตอนบน

จากการทบทวนแผนพัฒนาจังหวัดของ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน และแผนพัฒนา
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ 2 (เชียงใหม่ พะเยา แพร่ น่าน) พ.ศ. 2561- 2564 ต่างกำหนดให้มีการ
พัฒนาขีดความสามารถ ในการแข่งขัน ด้านการค้า การลงทุนและบริการโลจิสติกส์เชื่อมโยง
กลุ่มจังหวัด กลุ่มอาเซียน+6 และ GMS เป็นยุทธศาสตร์ของการพัฒนา และให้ความสำคัญกับ
การพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน พบว่า ทั้ง 8 จังหวัด สินค้ากลุ่มสินค้าเกษตร ได้รับการ
กำหนดให้เป็นสินค้าที่มีศักยภาพ (Product champion : PC) เช่นข้าวหอมมะลิ มีเพียงจังหวัด
น่านเท่านั้น ที่กำหนดให้สินค้าประเภทหัตถกรรมและเครื่องประดับเป็นสินค้าที่มีศักยภาพ
สอดคล้องกับแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือ 2 (เชียงใหม่ พะเยา แพร่และน่าน) กำหนดให้
ข้าว ลำไย สมุนไพร และโคเนื้อ พร้อมกับการพัฒนาสินค้าชุมชนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งทอ สินค้าเกษตร
เป็นสินค้าที่มีศักยภาพ รายละเอียดโปรดดูที่ตารางที่ 2-27 โดยจำแนกตามจังหวัดให้มีจุดเน้น
ที่ต่างกันดังนี้

1. จังหวัดเชียงใหม่ มุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาสินค้า ได้แก่ ชา กาแฟ ลิ้นจี่ และ
ลำไย
2. จังหวัดพะเยา มุ่งเน้นสมุนไพรที่เป็นเกษตรปลอดภัย ข้าวและยางพารา
3. จังหวัดแพร่ มุ่งเน้น สมุนไพรและป่าเศรษฐกิจ
4. จังหวัดน่าน มุ่งเน้นสมุนไพรและยางพารา
5. จังหวัดเชียงใหม่ มุ่งเน้นอาหารและสินค้าเพื่อสุขภาพ
6. จังหวัดลำปาง มุ่งเน้นอุตสาหกรรมเซรามิค
7. จังหวัดลำพูน มุ่งเน้นผลไม้แปรรูป สิ่งทอมูลค่าสูง
8. จังหวัดแม่ฮ่องสอน มุ่งเน้นการจัดการเกษตรกรรม

ตาราง 2-27 สินค้าที่มีศักยภาพและสินค้าเศรษฐกิจของภาคเหนือตอนบน

จังหวัด	สินค้าที่มีศักยภาพ	สินค้าเศรษฐกิจ/พืชเศรษฐกิจของจังหวัด
เชียงใหม่	กลุ่มอาหารและสินค้า เพื่อสุขภาพ กลุ่มบริการทาง การแพทย์และสุขภาพ กลุ่มผลิตภัณฑ์เชิง สร้างสรรค์	การแปรรูปพืชผัก ผลไม้ สมุนไพร
เชียงใหม่	ข้าวหอมมะลิปลอดภัย GAP ชา กาแฟ ลิ้นจี่ ลำไย	ชา กาแฟ สับปะรด ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง ลำไย ลิ้นจี่ ยางพารา

จังหวัด	สินค้าที่มีศักยภาพ	สินค้าเศรษฐกิจ/พืชเศรษฐกิจของจังหวัด
พะเยา	ข้าวหอมมะลิปลอดภัย GAP สมุนไพร ข้าว ยางพารา	ข้าว ยางพารา ลำไย ลิ้นจี่ พืชไร่ และโคเนื้อ
แพร่	สินค้าเกษตรและ อาหารปลอดภัย	ผลิตภัณฑ์ไม้สัก ข้าว พืชไร่เลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ถั่วเหลือง ยางพารา พริกยักษ์ โคเนื้อ กระบือเลี้ยงสุกร ไก่เนื้อ ไก่ไข่
น่าน	ผ้าจีน และเครื่องเงิน	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าว ลิ้นจี่ สุกร
ลำพูน	ลำไยแปรรูป ผ้าฝ้ายทอผ้าไหมยก ดอกไม้แกะสลัก สินค้า OTOP	ลำไย หอมแดงกระเทียม มะม่วง พืชผัก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ไคนม โคเนื้อ สุกร การผลิตอาหารสัตว์การแปรรูปพืชผัก ผลไม้ สมุนไพร
ลำปาง	สินค้าเซรามิค	ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง สับปะรด ลำไย การแปรรูป พืชผัก ผลไม้ สมุนไพร
แม่ฮ่องสอน	สินค้าเกษตร	กระเทียม ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กะหล่ำปลี การเลี้ยงสัตว์ กาแฟ ส้ม

ที่มา: คณะวิจัยรวบรวมและเรียบเรียงจากแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน และแผนพัฒนาภาคเหนือ ในช่วง พ.ศ. 2561-2564

จากตารางที่ 2-28 เห็นได้ว่าสินค้าส่งออกที่สำคัญและมีอัตราเพิ่มขึ้นจากปี 2561 เป็นสินค้าที่อยู่ในกลุ่มสินค้ามีศักยภาพ (Product champion : PC) ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดของ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน และแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือ 2 (เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน) พ.ศ. 2561- 2564 ข้อมูลดังกล่าว แสดงถึงการขยายตัวและโอกาสในการส่งออกสินค้าของภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัดสู่ สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวที่ผ่านมามีพบว่า แม้เกือบทุกจังหวัดใน 8 จังหวัดภาคเหนือ ต่างมีแผนการพัฒนาการขยายการค้าการลงทุนไปยังประเทศลุ่มน้ำโขงเพื่อเพิ่มปริมาณการค้าชายแดนให้มากขึ้น คล้ายกัน แต่เมื่อพิจารณาสินค้าส่งออกผ่านด่านชายแดนสำคัญที่กล่าวมา พบว่าสินค้าที่ติดอันดับการส่งออกไม่ได้เป็นสินค้าตามศักยภาพของแต่ละจังหวัดที่พื้นที่สามารถผลิตได้เอง ดังนั้นจึงน่าจะมั่นใจว่าภายใต้แผนการพัฒนาของแต่ละจังหวัดและกลุ่มภาคเหนือตอนบน จะสามารถเพิ่มการส่งออกไปยังประเทศลุ่มน้ำโขงได้มากขึ้นอย่างแน่นอน สินค้าใดจะสามารถพัฒนาไปสู่สินค้าเพื่อการส่งออกได้อย่างแท้จริง และจะมีแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพของสินค้าใน 8 จังหวัดภาคเหนืออย่างไร ให้เป็นที่ต้องการของตลาดเป้าหมาย

2.6 กฎหมายเกี่ยวกับการค้าผ่านด่านชายแดนไทยไปยังกลุ่มประเทศ อนุภูมิภาคสุ่มแม่น้ำโขง

ประเทศไทยมีพันธกรณีต้องผูกพันภายใต้กรอบความตกลงระหว่างประเทศ ตามความตกลงระหว่างประเทศเมื่อเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization) เมื่อปี พ.ศ. 2538 โดยต้องยกเลิกมาตรการห้ามหรือจำกัดการนำเข้าที่มีใช้ภาษี โดยให้กำหนดเป็นมาตรการโควตาอัตราภาษี (Tariff Rate Quota: TRQ) เพื่อกำกับการนำเข้าสินค้า ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการเกษตร ซึ่งเป็นสินค้าที่กระทรวงพาณิชย์ได้กำหนดมาตรการควบคุมการนำเข้าไว้ โดยต้องขออนุญาตในการนำเข้ามาในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยการส่งออกนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า

โดยสินค้าที่ผูกพันโควตาอัตราภาษี ประกอบด้วยสินค้าเกษตร 23 รายการ โดยมีสินค้า อยู่ภายใต้กำกับดูแลของกระทรวงการคลัง 1 รายการ ได้แก่ ใบยาสูบ และอยู่ภายใต้กำกับดูแลตามพิกัดอัตราศุลกากรของกระทรวงพาณิชย์ 22 รายการ ได้แก่

1. นมและครีมและเครื่องดื่มประเภทนมปรุงแต่ง
2. นมผงขาดมันเนย
3. มันฝรั่งสดหรือแช่เย็น
4. หอมหัวใหญ่
5. กระเทียม
6. มะพร้าวและมะพร้าวฝอย
7. ลำไยแห้ง
8. เมล็ดกาแฟ
9. ชา (ชาใบ ชาผง)
10. พริกไทย
11. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
12. ข้าว
13. เมล็ดถั่วเหลือง
14. เนื้อมะพร้าวแห้ง
15. เมล็ดพันธุ์หอมหัวใหญ่
16. น้ำมันถั่วเหลือง
17. น้ำมันปาล์มและน้ำมันเนื้อในเมล็ดปาล์ม
18. น้ำมันมะพร้าว
19. น้ำตาล
20. ผลิตภัณฑ์กาแฟ

21. กากั่วเหลือง

22. ไหมดิบ (ยังไม่ได้เข้าเกลียว)

ในการกำหนดปริมาณโควตานี้ สำหรับสินค้าเกษตร 22 รายการดังกล่าวข้างต้น กระทรวงพาณิชย์ได้กำหนดปริมาณโควตา อัตราภาษีในและนอกโควตาของแต่ละสินค้า โดยใช้หลักเกณฑ์ตามข้อผูกพันปี พ.ศ. 2547 เป็นฐานในการเปิดตลาดในแต่ละสินค้าจนกว่าจะได้มีการเจรจาความตกลงการเกษตรภายใต้ WTO ในรอบต่อไป ทั้งนี้หากสินค้านำเข้ารายการจำเป็นต้องเปิดตลาดในปริมาณโควตา อัตราภาษีในและนอกโควตา แตกต่างจากที่กำหนดจะต้องเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบทุกรายการสินค้าในแต่ละครั้งไป และกระทรวงพาณิชย์จะออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ หรือระเบียบบริหารการนำเข้าตามความเหมาะสมตามมติคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องของแต่ละสินค้า

นอกจากนี้ยังต้องผูกพันมาตรการโควตาอัตราภาษีสินค้าเกษตรไว้ในความตกลงการค้าเสรีอื่นอีก 8 รายการ อันได้แก่

1. ความตกลงการค้าเสรีไทย – ออสเตรเลีย (TAFTA)
2. ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน – จีน (ACFTA)
3. ความตกลงการค้าเสรีไทย – ญี่ปุ่น (JTEPA)
4. ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน – ญี่ปุ่น (AJCEP)
5. ความตกลงการค้าอาเซียน – เกาหลี (AKFTA)
6. ความตกลงการค้าเสรีไทย – ซิลี
7. ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)
8. ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น ไทย – นิวซีแลนด์ (TNZCEP)

ซึ่งตามความตกลงดังกล่าวมานี้ ผู้นำเข้าจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรการนำเข้าที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด แต่ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขการนำเข้าของแต่ละสินค้าในแต่ละความตกลง และต้องมีหนังสือรับรองการได้รับสิทธิชำระภาษีทั้งในหรือนอกโควตาตามพันธกรณีความตกลงต่าง ๆ ที่ออกโดยกรมการค้าต่างประเทศหรือหน่วยงานอื่นที่กระทรวงพาณิชย์มอบหมายไปแสดงต่อกรมศุลกากรเพื่อประกอบการนำเข้า โดยในแต่ละความตกลงจะมีจำนวนสินค้า ปริมาณโควตา อัตราภาษีในและนอกโควตา และหลักเกณฑ์การอนุญาตให้นำเข้าที่แตกต่างกันไป

ทั้งนี้ประเทศไทยยังมีสิทธิพิเศษ หรือสิทธิประโยชน์ที่นำมาใช้กับประเทศคู่ค้า ทั้งที่เป็นแบบพหุภาคี ทวิภาคี หรือในลักษณะการทำความตกลง (MOU) เมื่อประเทศไทยเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาต่าง ๆ แล้ว จะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงในอนุสัญญานั้นๆ ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการทำความตกลงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมากจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการยกเว้นอากรหรือลดอัตราอากร ซึ่งในการนี้ประเทศไทยได้ปฏิบัติตามความตกลงระหว่างประเทศดังกล่าว ซึ่ง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ได้ออกประกาศกระทรวงการคลัง อาศัยอำนาจตาม มาตรา 12 และมาตรา 14 แห่ง พระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 แล้วแต่กรณี

สำหรับสิทธิประโยชน์ที่ประเทศไทยให้กับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะที่มีอาณาเขตติดกับเรา มีดังต่อไปนี้

1. การให้สิทธิประโยชน์ AISP คือ โครงการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ประเทศสมาชิกใหม่อาเซียน (ASEAN Integration System of Preferences – AISP) ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งในลดช่องว่างระดับการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกเดิมและประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียน (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม – CLMV) โดยการกระตุ้นและส่งเสริมขีดความสามารถและพัฒนาระบบการค้าของประเทศ CLMV ให้สอดคล้องกับการลดภาษีภายใต้ AFTA ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ (AEM Retreat) ครั้งที่ 7 ที่เมืองเสียมราฐ เมื่อพฤษภาคม 2544 และระเบียบกรมศุลกากรที่ 58/2549 เรื่อง หลักเกณฑ์และพิธีการยกเว้นอากรและลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับของที่มีถิ่นกำเนิดจากประเทศสมาชิกอาเซียน

2. สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ประเทศสมาชิกใหม่อาเซียน (CLMV) ในลักษณะทวิภาคี และเป็นการให้ฝ่ายเดียว (Unilateral) โดยพิจารณาจากรายการสินค้าที่ประเทศ CLMV สนใจจะส่งออกไปยังประเทศสมาชิกเดิมเป็นพื้นฐานและมีการทบทวนภายใต้กรอบอาเซียนอย่างสม่ำเสมอ

สำหรับประเทศไทย ได้กำหนดหลักเกณฑ์การให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่ CLMV ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 แล้ว โดยมีรายละเอียดที่สำคัญได้แก่

1. แยกให้เป็นรายประเทศ
2. กำหนดอัตราภาษีระหว่าง 0-5%
3. จะเริ่มให้สิทธิพิเศษแก่ CLMV ในวันที่ 1 มกราคม 2545 ถึง 31 ธันวาคม 2552 เป็นระยะเวลา 8 ปี โดยให้ครั้งละ 1 ปี
4. สินค้าที่จะอยู่ในเกณฑ์ได้รับ GSP จะต้องเป็นไปตามกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin) โดยสำหรับสินค้าเกษตร ให้ใช้กฎ Wholly Produced or Obtained (Single Country) คือต้องมีการผลิตโดยใช้วัตถุดิบในประเทศผู้ส่งออกทั้งหมด หรือต้องมีมูลค่าวัตถุดิบของประเทศผู้ส่งออกรวมกับวัตถุดิบจากไทยไม่น้อยกว่า 60% สำหรับสินค้าที่ใช้สินค้าเกษตรจะต้องมีการผลิตโดยใช้วัตถุดิบในประเทศผู้ส่งออกทั้งหมด หรือต้องมีมูลค่าวัตถุดิบของประเทศผู้ส่งออกรวมกับมูลค่าวัตถุดิบจากไทยไม่น้อยกว่า 40% ทั้งนี้ หลักเกณฑ์

ในเรื่องนี้กำหนดขึ้นเพื่อช่วยกระตุ้นระบบการผลิต การพัฒนาสินค้าและการขาย ให้เกิดขึ้นจากรากฐานภายในของแต่ละประเทศ CLMV และเอื้อประโยชน์ต่อการค้าและการลงทุนร่วมกับไทย

5. คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 ได้มีมติให้ความเห็นชอบรายการสินค้าที่ไทยจะให้ GSP แก่ประเทศลาว เมียนมา และเวียดนาม ดังนี้

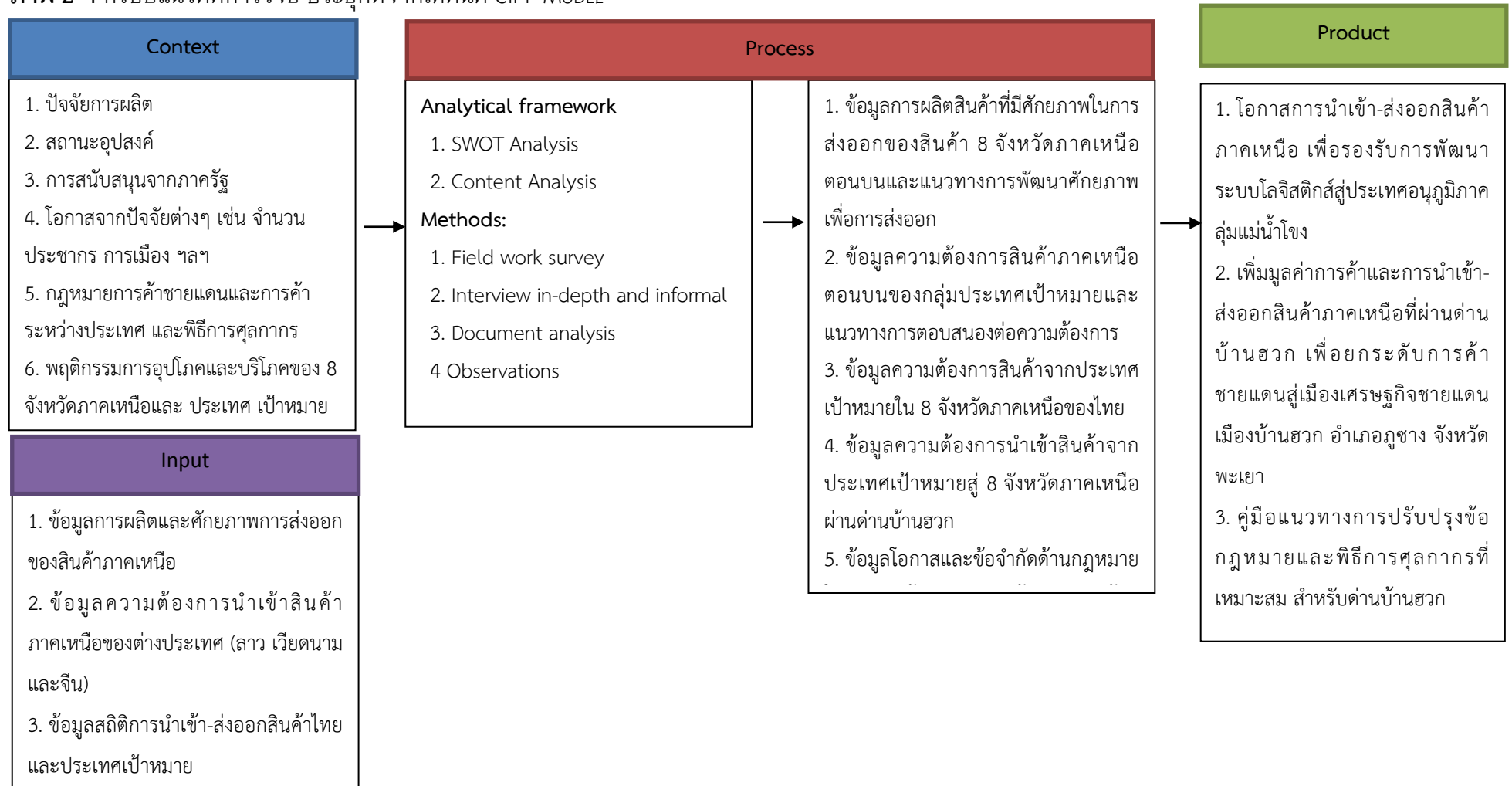
5.1 ลาว จำนวน 24 รายการ จากที่ลาวขอจำนวน 66 รายการ เช่น กระวาน ถั่วลิสง ไม้จำพวกสนไม้ัดพลาญวูด เมล็ดละหุ่ง หนังสัตว์ และปอกระเจา เป็นต้น

5.2 เมียนมา จำนวน 30 รายการ จากที่เมียนมาขอ 80 รายการ เช่น ปู กก และอ้อ ก้าชธรรมชาติ ผ้าย บล็อกปูพื้น และส่วนประกอบของหม้อแปลงไฟฟ้า เป็นต้น

5.3 เวียดนาม จำนวน 19 รายการ จากที่เวียดนามขอจำนวน 65 รายการ เช่น อบเชย แอนทราไซด์ โพลีโครม สายอากาศ เครื่องแต่งกายทำจากหนัง อุปกรณ์ตรวจสอบความดันและเศษเส้นใยประดิษฐ์ เป็นต้น

จากการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโอกาสการส่งออกสินค้าภาคเหนือผ่านด่านบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา เพื่อยกระดับสู่เมืองเศรษฐกิจชายแดน นำมาสู่การพัฒนารอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงภาพที่ 2-1

ภาพ 2-1 กรอบแนวคิดการวิจัย ประยุกต์จากเทคนิค CIPP MODEL

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง โอกาสการส่งออกสินค้าภาคเหนือผ่านด่านชายแดนบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยาเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชายแดน ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- 3.1 รูปแบบการวิจัย
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง โอกาสการส่งออกสินค้าภาคเหนือผ่านด่านชายแดนบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยาเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชายแดน มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาศักยภาพในการส่งออกสินค้าภาคเหนือของไทยสู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านถาวรบ้านฮวก
- 2) ศึกษาความต้องการนำเข้าสินค้าภาคเหนือของไทยจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง
- 3) ศึกษาข้อจำกัดและข้อสนับสนุนทางกฎหมายของการค้าชายแดนไทยไปยังกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง และ
- 4) วิเคราะห์และเสนอแนวทางส่งเสริมการส่งออกสินค้าผ่านด่านถาวรบ้านฮวกเพื่อรองรับระบบโลจิสติกส์สู่ประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง

ทั้งนี้ เพื่อให้การศึกษานี้เกิดประโยชน์อย่างสมบูรณ์ต่อการยกระดับเศรษฐกิจชายแดนด่านบ้านฮวก คณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเพิ่มเติมถึงโอกาสในการนำเข้าสินค้าจากประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์ (Mixed Research Approach)

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการศึกษาข้อมูลทางสถิติเกี่ยวกับมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกสินค้า การค้าระหว่างประเทศ และการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทย และประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง จะสามารถช่วยให้ผู้วิจัยตอบคำถามได้ว่า กลุ่มสินค้าอะไร (what and which?) อาจจะมีโอกาสในการนำเข้า-ส่งออกได้ ประกอบกับ การศึกษาข้อมูลสถิติการ

นำเข้า-ส่งออก สินค้าผ่านด่านสำคัญในภาคเหนือ ได้แก่ ด่านเชียงของ ด่านเชียงแสน ด่านแม่สาย ด่านห้วยโก๋น และด่านบ้านฮวก จะสามารถทราบโอกาสของด่านบ้านฮวกในการนำเข้า-ส่งออก สินค้าไปยัง สปป.ลาว สาธารณรัฐเวียดนาม และสาธารณรัฐประชาชนจีน(ตอนใต้) ได้ ตลอดจนสามารถพยากรณ์แนวโน้มการนำเข้า-ส่งออกสินค้าได้

แต่อย่างไรก็ตาม เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการศึกษาข้อมูลทางสถิติเพียงอย่างเดียว นั้น ไม่สามารถสร้างความเข้าใจถึง ที่มา สาเหตุ ความสามารถในการนำเข้า-ส่งออกสินค้านี้ระหว่าง 8 จังหวัดภาคเหนือ ประเทศไทย และกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงได้อย่างถ่องแท้ (How? And Why?) ซึ่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็น การค้นหาความจริงกระบวนการตีความ (Interpretative process) จากปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (Phenomena) มากกว่าการวิเคราะห์จากตัวเลข (Numeric Analysis) (Creswell, 2007 และ Easterby-Smith และอื่นๆ, 2015) ดังนั้นและเพื่อให้ผลการศึกษามีความน่าเชื่อถือและ เป็นการสนับสนุนข้อค้นพบจากการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ การวิจัยครั้งนี้ ได้มีการศึกษาเชิงคุณภาพมาใช้ เพื่อให้ทราบถึงความต้องการและความพร้อมในการนำเข้า-ส่งออกสินค้าในภาคเหนือ ผ่านด่านชายแดนบ้านฮวก และทราบถึงโอกาส และข้อจำกัดทางกฎหมายในการนำเข้า-ส่งออกสินค้า ระหว่างไทยและประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง โดยวิธีการสัมภาษณ์ (Interviews) และสังเกตพฤติกรรมและการอุปโภคและบริโภคของประชากรทั้งในไทย และประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อค้นหาคำตอบที่แท้จริงของ โอกาสในการนำเข้า-ส่งออกสินค้าภาคเหนือผ่านด่านชายแดน บ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยาเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชายแดน การวิจัยครั้งนี้ได้ กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเดียวกัน ดังต่อไปนี้

3.2.1 ประชากรกลุ่มที่ 1: หน่วยงานภาครัฐ และตัวแทนผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การค้นหากลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออก

จากการทบทวนแผนพัฒนาจังหวัดของ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน และแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ 2 (เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน) พ.ศ. 2561- 2564 ซึ่ง พบว่ามีกลุ่มสินค้าที่ ทั้ง 8 สนับสนุนให้สินค้าที่มีศักยภาพ (Product Champion: PC) แบ่งได้เป็น 1) กลุ่มสินค้าเกษตร 2) สินค้าประเภทหัตถกรรมและเครื่องประดับ 3) สินค้าสมุนไพรและความงาม และ 4) ของใช้ ของ

ตกแต่งงาน ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการสัมภาษณ์ตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าทั้ง 4 กลุ่ม ทั้งในภาคการผลิต และการตลาด เพื่อค้นหากลุ่มสินค้าที่ได้รับการส่งเสริมการส่งออกจากหน่วยงานดังกล่าว หรือ เป็นกลุ่มสินค้าที่ตัวแทนจากทั้ง 4 หน่วยงาน จาก 8 จังหวัดมองเห็นถึงมีศักยภาพในการส่งออกไปยัง สปป.ลาว เวียดนาม และจีน ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ตัวแทนสำนักงานพาณิชย์จังหวัด
- 2) ตัวแทนสำนักงานเกษตรจังหวัด
- 3) ตัวแทนพัฒนาชุมชนจังหวัด
- 4) ตัวแทนจากหอการค้าจังหวัด

และเพื่อการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มสินค้าที่ได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานภาครัฐมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ (เอกชนหรือวิสาหกิจชุมชน) ที่ผลิตและจำหน่ายสินค้าตามคำแนะนำจากหน่วยงานภาครัฐ โดยทำการสัมภาษณ์ 1 ผู้ประกอบการ ต่อ 1 กลุ่มสินค้า ในทั้ง 8 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 40 คน

3.2.2 ประชากรกลุ่มที่ 2: หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนกับไทย และตัวแทนผู้ประกอบการในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง 3 ประเทศ 4 เมืองเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาความต้องการและแนวโน้มความต้องการการนำเข้าสินค้าภาคเหนือของประเทศปลายทาง ประกอบด้วย

- 1) ตัวแทนหน่วยงานเกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนกับไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน
- 2) ตัวแทนหน่วยงานเกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนกับไทยในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

- 3) ตัวแทนหน่วยงานเกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนกับไทยใน สปป. ลาว

3.2.3 ประชากรกลุ่มที่ 3: เจ้าหน้าที่ศุลกากร ณ ด่านบ้านฮวก ในประเด็นด้านกฎหมายและกฎระเบียบ ตลอดจนวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการนำเข้า – ส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษาโอกาสและข้อจำกัดด้านกฎหมายในการนำเข้า-ส่งออกสินค้าสู่ประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research Approach) โดยมีการเก็บข้อมูลแยกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยใช้วิธีการเชิงปริมาณ

(Quantitative methods) และ 2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative methods) ดังรายละเอียด

3.3.1. การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative methods) โดยการศึกษาเอกสารข้อมูลทางสถิติย้อนหลัง 3-5 ปี ของชุดข้อมูลดังต่อไปนี้

- ข้อมูลรายการและมูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออกระหว่างประเทศไทยและประเทศคู่ค้าในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้)
- ข้อมูลรายการและมูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออกชายแดนประเทศไทยและประเทศคู่ค้าในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้)
- ข้อมูลรายการและมูลค่าสินค้าทั้งนำเข้า-ส่งออกผ่านแดนในภาคเหนือตอนบน 5 ด้าน (บ้านฮวก แม่สาย เชียงของ เชียงแสน และห้วยโก๋น)

อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้ได้มีการศึกษาข้อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research)

3.3.2 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) โดยใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้

1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview Schedule) เป็นการสอบถามเชิงลึกกับกลุ่มประชากร ดังต่อไปนี้

- การสัมภาษณ์ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเพื่อการส่งออกในประเด็นสถานการณ์การนำเข้า-ส่งออกสินค้านี้ระหว่าง 8 จังหวัดภาคเหนือประเทศไทยกับ สปป. ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ได้แก่ หน่วยงานจาก 8 จังหวัดภาคเหนือประกอบด้วย 1) หอการค้า 2) สำนักงานพาณิชย์จังหวัด 3)สำนักงานเกษตรจังหวัด และ 4) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และ หน่วยงานด้านพาณิชย์และการค้าของ สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้

- การสัมภาษณ์ตัวแทนผู้ประกอบการจาก 8 จังหวัด ภาคเหนือของไทย ในประเด็นความต้องการและศักยภาพในการนำเข้า- ส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก

- การสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนกับไทย และตัวแทนผู้ประกอบการในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 3 ประเทศ 4 เมืองเพื่อศึกษาความต้องการและแนวโน้มความต้องการนำเข้าสินค้าภาคเหนือของประเทศไทย

- การสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ศุลกากร ณ ด่านบ้านฮวก ในประเด็นด้านกฎหมาย และกฎระเบียบ ตลอดจนวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก

2) แบบสังเกตการณ์ (Observation Schedule) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น คณะผู้วิจัยได้ออกแบบสังเกตการณ์ เพื่อทราบถึงลักษณะและพฤติกรรมการบริโภคสินค้านำเข้าจาก ประเทศไทยของตลาดใน 3 ประเทศเป้าหมาย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง กับประชากรกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) ประชากรกลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย ตัวแทนจากภาครัฐและเอกชน จากของทั้ง 8 จังหวัด จำนวน 72 คนดังนี้

- ตัวแทนสำนักงานพาณิชย์จังหวัด 8 คน
- ตัวแทนสำนักงานเกษตรจังหวัด 8 คน
- ตัวแทนสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด 8 คน
- ตัวแทนหอการค้าจังหวัด 8 คน
- ตัวแทนผู้ประกอบการ 40 คน

โดยทีมวิจัย ติดต่อทางโทรศัพท์เบื้องต้นกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย เพื่อขออนุญาตในการสัมภาษณ์ โดยการติดต่อเบื้องต้นนี้ คณะวิจัยได้ให้ข้อมูลโดยสังเขปกับประชากรเป้าหมายเกี่ยวกับโครงการวิจัย ทั้งนี้หากประชากรเป้าหมายมีความสนใจให้สัมภาษณ์ คณะผู้จัดทำได้จัดส่งจดหมายแนะนำโครงการทางอีเมลแก่ผู้จะให้สัมภาษณ์ ตลอดจนกำหนด วัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ และข้อมูลการติดต่อ แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ทราบ คณะวิจัยได้แจ้งและขออนุญาตในการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ทราบและอนุญาตก่อนเริ่มการสัมภาษณ์ ระหว่างการสัมภาษณ์ คณะวิจัยได้จดบันทึกการสัมภาษณ์ และได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ แล้วมาวิเคราะห์ พร้อมทั้งแยกแยะจับประเด็น ตลอดจนตัดคำบางคำที่ไม่เหมาะสม และไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออกไป เพื่อให้ข้อมูลนั้นเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2) ประชากรกลุ่มที่ 2: หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนกับไทย และตัวแทนผู้ประกอบการในกลุ่มประเทศเป้าหมาย โดยทางคณะวิจัยได้ส่งหนังสือขอเก็บข้อมูล และสัมภาษณ์ของทั้ง 3 ประเทศผ่านกระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงการต่างประเทศส่ง

หนังสือต่อไปยังสถานทูตไทย ณ ประเทศปลายทางทั้ง 3 เพื่อพิจารณาอนุญาตให้การดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูล โดยทางสถานทูตไทยประจำประเทศปลายทางเป็นคนนัดหมายหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนกับไทย และ ตัวแทนผู้ประกอบการในกลุ่มประเทศเป้าหมายมาให้การสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Group Interviews) โดยมีผู้เข้าร่วม 11 คน ดังนี้

2.1) สาธารณรัฐประชาชนจีน (เมืองหนานหนิง) 2 คน

2.2) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (เมืองฮานอย) 3 คน

2.3) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

- แขวงไซยะบูลี 5 คน

- แขวงอุดมไชย 1 คน

3) ประชากรกลุ่มที่ 3: เจ้าหน้าที่ศุลกากร ณ ด่านบ้านฮวก ในประเด็นด้านกฎหมายและกฎระเบียบ วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการนำเข้า – ส่งออกสินค้า ตลอดจนสถานการณ์การนำเข้า – ส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก จำนวน 2 คน

3.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ด้วยวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) โดยการรวบรวมเอกสารข้อมูลทางสถิติย้อนหลัง 3-5 ปี ของรายการและมูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออกระหว่างประเทศไทยและประเทศคู่ค้าในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้) ข้อมูลรายการและมูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออกชายแดนประเทศไทยและประเทศคู่ค้าในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้) ข้อมูลรายการและมูลค่าสินค้าทั้งนำเข้า-ส่งออกผ่านแดนในภาคเหนือตอนบน 5 ด่าน (บ้านฮวก แม่สาย เชียงของ เชียงแสน และห้วยโก๋น) ซึ่งทีมวิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังนี้

- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร
- กรมการค้าต่างประเทศ
- ด่านศุลกากรแม่สาย
- ด่านศุลกากรเชียงของ
- ด่านศุลกากรเชียงแสน
- ด่านห้วยโก๋น
- ด่านบ้านฮวก

คณะวิจัยได้ทำการการศึกษาข้อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังนี้

- กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
- กรมสรรพสามิต
- กรมศุลกากร

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative methods) และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative methods) เพื่อให้ทราบโอกาสในการนำเข้า-ส่งออกสินค้าภาคเหนือ 8 จังหวัดสู่ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก ดังนั้น คณะวิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากการเก็บข้อมูลด้วยวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative methods) คณะวิจัยได้ทำการรวบรวมสถิติการนำเข้า-ส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ระหว่างไทย-สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ โดยยึดปี 2561 เป็นหลัก และได้นำข้อมูลสินค้าปีดังกล่าวคงไว้ เพื่อจะได้เห็นภาพว่าการนำเข้า-ส่งออกสินค้าชนิดนั้นมีลักษณะเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไรในระยะเวลาย้อนหลัง 5 ปี คณะวิจัยได้ใช้วิธีดังกล่าวในการวิเคราะห์สถิติการนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านทั้ง 5 ในภาคเหนือ ได้แก่ ด่านแม่สาย ด่านเชียงของ ด่านเชียงแสน ด่านห้วยโก๋น และด่านบ้านฮวก

อย่างไรก็ตามการเก็บสถิติการรายการสินค้านำเข้า-ส่งออกสินค้านี้ระหว่างประเทศ และแม้กระทั่งการเก็บสถิติระหว่างด่านทั้ง 5 มีความแตกต่างกัน ทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบสัดส่วนและส่วนแบ่งการนำเข้า-ส่งออกระหว่างด่านทั้ง 5 ได้ ดังนั้นคณะวิจัยจึงได้จัดหมวดรายการสินค้าใหม่ ตามพิภคกรมศุลกากร ทำให้สามารถเปรียบเทียบมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านทั้ง 5 ได้ และสามารถแสดงถึงศักยภาพในการนำเข้า-ส่งออกสินค้าของด่านบ้านฮวกได้ชัดเจน

3.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการเก็บข้อมูลด้วยวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative methods) คณะวิจัยเริ่มการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากการถอดเทประหว่างการสัมภาษณ์ และทำการวิเคราะห์ ซึ่งปัจจุบัน มีเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ เช่น Atlas.ti และ NVivo (Computerized tools) ซึ่งเหมาะสมกับการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมาก (Saunders และอื่นๆ, 2012) อย่างไรก็ตามนักวิจัยที่ใช้เครื่องมือดังกล่าวจะต้องได้รับการฝึกอบรมจนเกิดความเชี่ยวชาญ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลให้แม่นยำ (Bryman, 2016) ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการแบบวิเคราะห์และรหัสข้อมูลด้วยตัวนักวิจัยเอง (Manually Analysis) ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้ผู้วิจัยมีความคุ้นเคยกับข้อมูลและเข้าใจข้อมูลอย่างทอ้งแท้ (Yin, 2014) ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงเลือกใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตภาคสนาม เพื่อค้นหา ที่มา สาเหตุ ความสามารถในการส่งออกสินค้าจากประเทศไทย และความต้องการในการนำเข้าสินค้าของกลุ่มประเทศเป้าหมายนั้นได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยการนำข้อมูลไปให้ผู้ให้ข้อมูลอ่านซ้ำอีก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง และใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological Triangulation)

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลครบทั้งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ร่วมทั้งการทบทวน รวบรวมสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางสถิติต่างๆ ที่สำคัญที่มีการค้าชายแดนบ้านฮวก คณะผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์แนวโน้มในอนาคตของการนำเข้า-ส่งออกสินค้า 8 จังหวัดภาคเหนือผ่านด่านบ้านฮวกอนาคต โดยการพยากรณ์แบบอนุกรมเวลา (Time Series) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะปานกลาง (5 ปี) และ ระยะยาว (10 ปี) ดังแสดงในบทที่ 4 ผลการศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเพื่อหาโอกาสการนำเข้า-ส่งออกสินค้าภาคเหนือผ่านด่านบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา เพื่อยกระดับสู่เมืองเศรษฐกิจชายแดน ได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

4.1 โอกาสในการส่งออกสินค้าจาก 8 จังหวัดภาคเหนือผ่านด่านบ้านฮวก สู่ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

4.2 โอกาสในการนำเข้าสินค้าจากประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก

ทั้งนี้เพื่อให้ผลการศึกษามีความน่าเชื่อถือ คณะวิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ สถิติการค้าระหว่างประเทศ และการค้าชายแดนของไทยไปยัง สปป.ลาว เวียดนามและจีนตอนใต้ ย้อนหลัง 3 ปี (พ.ศ.2559-2561) และทำการเปรียบเทียบส่วนแบ่งการตลาดการนำเข้า-ส่งออกสินค้า ด้านที่สำคัญในภาคเหนือ ได้แก่ ด่านแม่สาย ด่านเชียงของ ด่านเชียงแสน ด่านห้วยโก๋น และด่านบ้านฮวก เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพของด่านบ้านฮวกในการส่งออกสินค้าไปยัง สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ และได้ทำการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเพื่อการส่งออกใน 8 จังหวัด และสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวกับด้านการค้าและพาณิชย์ใน สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ถึงความต้องการในการนำเข้าสินค้าจากไทย ตลอดจนการสังเกตพฤติกรรมกรรมการบริโภคของทั้ง 3 ประเทศ ได้ผลการศึกษา ดังนี้

4.1 โอกาสในการส่งออกส่งสินค้าจาก 8 จังหวัดภาคเหนือผ่านด่านบ้านฮวก สู่ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

การศึกษาถึงโอกาสในการส่งออกสินค้าจาก 8 จังหวัดภาคเหนือผ่านด่านบ้านฮวกสู่ประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ทีมวิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูล 3 ชุด ได้แก่ 1) ความต้องการสินค้าไทยในประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (สปป. ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้) 2) ความต้องการและศักยภาพในการส่งออกสินค้าไทยไปยังประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (สปป. ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้) ผ่านด่านบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา และ 3) โอกาสและข้อจำกัดด้านกฎหมายเกี่ยวกับการส่งออก ได้ผลการศึกษา ดังนี้

4.1.1 ความต้องการสินค้าไทยในประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

เพื่อให้ทราบถึงความต้องการสินค้าไทยในประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ สปป.ลาว (แขวงไชยะบูลี และแขวงอุดมไซ) สาธารณรัฐเวียดนาม (เมืองฮานอย) และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีนตอนใต้ (เมืองหนานหนิง) คณะวิจัยจึงได้ทำการศึกษาข้อมูลข้อมูลทุติยภูมิ เกี่ยวกับสถิติการค้าส่งออกระหว่างประเทศ (10 อันดับแรก) และการส่งออกชายแดน (10 อันดับแรก) ของไทยไปยังทั้ง 3 ประเทศ ย้อนหลัง 3 ปี (พ.ศ.2559–2561) เพื่อให้เห็นถึงความต้องการสินค้าไทยในทั้ง 3 ประเทศที่ทำการศึกษาในอดีต ประกอบการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้า และการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ตลอดจนสังเกตพฤติกรรม การอุปโภคและบริโภคของประชากรในทั้ง 3 ประเทศดังกล่าว เพื่อทำการวิเคราะห์ความต้องการสินค้าไทยในปัจจุบัน และนำข้อมูลทั้ง 2 ชุดมาวิเคราะห์เปรียบถึงความความต้องการสินค้าไทยในประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ได้ผลการศึกษาดังนี้

4.1.1.1 ความต้องการสินค้าไทยในสปป. ลาว

สถิติการส่งออก 10 อันดับแรกของไทยและสปป.ลาว ย้อนหลังพ.ศ. 2559–2561 (ผลการวิจัยเชิงปริมาณ)

จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เกี่ยวกับสถิติการส่งออกระหว่างประเทศ (10 อันดับแรก) และการส่งออกผ่านชายแดน (10 อันดับแรก) ของไทยและสปป.ลาว ย้อนหลัง 3 ปี (พ.ศ. 2559–2561) พบว่า สปป.ลาวมีนำเข้าสินค้าทั้งในระดับประเทศและด่านชายแดน ในสินค้า 6 หมวด โดยสินค้าที่มีการส่งออกเพิ่มขึ้นทุกปีและมีโอกาสส่งออกเพิ่มขึ้น ได้แก่ หมวด 1 (01) สัตว์มีชีวิต ได้แก่ สินค้าปศุสัตว์อื่น ๆ, หมวด 5 (27) เชื้อเพลิง ได้แก่ น้ำมันสำเร็จรูป และน้ำมันดิบ, หมวด 6 (30, 33, และ 34) ได้แก่ เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภค บริโภค และหมวด 15 (72) ได้แก่ เหล็ก เหล็กกล้า ดังแสดงในตาราง 4-1

ตาราง 4-1 เปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกระหว่างประเทศและการส่งออกชายแดนไทย-สปป.

ลาว พ.ศ.2559–2561

หมวดสินค้าและกลุ่มสินค้าที่มีการส่งออกไปยัง สปป.ลาว	มูลค่าการส่งออกระหว่างประเทศ (ล้านบาท)			มูลค่าการส่งออกผ่านด่านชายแดน (ล้านบาท)		
	2559	2560	2561	2559	2560	2561
หมวด 1 (01): ปศุสัตว์	5553.1	4297.6	5942.3	5553.1	4297.63	5942.02
หมวด 2 (10): ธัญพืช	8181.6	3004.1	2979	3895.6	3029.01	2838.66
หมวด 4 (22): เครื่องดื่ม สุรา และ น้ำสมสายชู	2843.1	2978.8	2978.6	15866.2	10416.66	9251.84
หมวด 5 (27) : เชื้อเพลิง	20019.3	22533.7	27860.5	14866.49	20776.65	25234.32

หมวดสินค้าและกลุ่มสินค้าที่มี การส่งออกไปยัง สปป.ลาว	มูลค่าการส่งออกระหว่างประเทศ (ล้านบาท)			มูลค่าการส่งออกผ่านด่านชายแดน (ล้านบาท)		
	2559	2560	2561	2559	2560	2561
หมวด 6 (28,29 และ 31): เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวกับการเกษตร	5024.8	5195.5	5241.8	N/A	N/A	N/A
หมวด 6 (30, 33, 34): เคมีภัณฑ์ ที่เกี่ยวกับการอุปโภค บริโภค	4384.5	5224.3	5323.2	2765.87	3346.19	3398.38
หมวด 7 (39): พลาสติกและของที่ ทำด้วยพลาสติก	3086.1	2920.9	3247	N/A	N/A	N/A
หมวด 15 (72): เหล็ก, เหล็กกล้า	12206.9	6874	6961.1	12204.77	6870.14	6957.14
หมวด 16 (84): เครื่องจักรและ เครื่องกล และส่วนประกอบ	4585.7	4215	3805.1	5681	8561.26	4348.13
หมวด 17 (85): เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และ ส่วนประกอบ	N/A	N/A	N/A	2777.96	3148.95	2911.32
หมวด 17 (87): ยานบกนอกจากรถ ที่เดินบนรางรถไฟหรือราง รถราง ส่วนประกอบและอุปกรณ์ ประกอบ	15869.1	10418.4	9255.6	N/A	N/A	N/A

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

- รวบรวมข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร
- จัดหมวดสินค้าตามพิกัดและคำวินิจฉัยกรมศุลกากร

อีกทั้งการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิยังพบว่า มีสินค้า 2 หมวดที่ สปป.ลาว มีความต้องการนำเข้าสินค้าเพิ่มขึ้นในทุกปี ได้แก่ หมวด 5 (27) เชื้อเพลิง ได้แก่ น้ำมันดีเซล และน้ำมันสำเร็จรูปอื่นๆ ซึ่งมีสัดส่วนการนำเข้าชายแดนต่อระหว่างประเทศ ร้อยละ 90.35 และหมวด 6 (30, 33, และ 34) เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวกับการอุปโภค บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เครื่องสำอาง และเวชภัณฑ์สมุนไพรซึ่งมีสัดส่วนการนำเข้าชายแดนต่อระหว่างประเทศ ร้อยละ 63.84

ความต้องการนำเข้าสินค้าไทยใน สปป.ลาว (ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ)

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าและการนำเข้าสินค้า ตลอดจนการสังเกตพฤติกรรมกรรมการบริโภคในแขวงไซยะบูลีและแขวงอุดมไซ ได้ผลการวิจัยดังนี้

ความต้องการสินค้าไทยในแขวงไซยะบูลี

จากการสัมภาษณ์รองเจ้าแขวงไซยะบูลี และหัวหน้างานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศเมืองไซบุรี (2562) พบว่าประชาชนลาว สปป.ลาว มีความนิยมสินค้าไทยเป็นอย่างสูง มีการนำเข้าสินค้าจากไทยร้อยละ 70 โดยเฉพาะสินค้าอุปโภคบริโภค เช่น สบู่ ยาสระผม และอาหาร ร้อยละ 20 จากจีนและเวียดนาม ได้แก่ สินค้าประเภทเสื้อผ้าและเครื่องนอน อีกร้อยละ 10 เป็นสินค้าที่ผลิตในประเทศ ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่มีการนำเข้าสินค้าจากไทยและการสังเกตพฤติกรรมกรรมการบริโภคของประชาชนลาวพบว่า สินค้าที่เป็นที่นิยมนำเข้าจากไทย ได้แก่ ผลไม้สดทุกชนิด อาหารแห้ง เช่น พริกแห้ง และปลาแห้ง และข้าวสารเจ้าและข้าวสารเหนียว น้ำพริกแห้ง และอุปกรณ์เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน (ดังแสดงในภาพ 4-1)

หัวหน้างานส่งเสริมการค้าของแขวงไซยะบูลี (2562) กล่าวว่า เนื่องจากแขวงไซยะบูลีมีลักษณะทางกายภาพเป็นแนวยาว มีอาณาเขตติดกับไทยยาว 645 กิโลเมตร มีพื้นที่ติดกับจังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน อุตรดิตถ์ พิษณุโลก และเลย ของประเทศไทย ปัจจุบันมีการนำเข้าสินค้าจากไทยสู่เมืองไซยะบูลีผ่าน 2 ช่องทางได้แก่

1.) ด่านท่าลี่ จังหวัดเลย ซึ่งติดกับทางตอนใต้ของแขวงไซยะบูลี ซึ่งถือว่าเป็นด่านหลักในการนำเข้าสินค้าจากไทยเนื่องจากสินค้านำเข้าส่วนใหญ่มีแหล่งผลิตในภาคกลางของประเทศไทย และส่งมาทางจังหวัดเลยจะใกล้และสะดวกกว่าด่านอื่นๆ และเมื่อเทียบราคาของสินค้านำเข้าผ่านด่าน ท่าลี่กับด่านอื่นๆ เช่น ด่านภูตู จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า สินค้าผ่านด่านท่าลี่จะมีราคาถูกกว่ามาก (รองเจ้าแขวงไซยะบูลี, 2562)

2.) ด่านภูตู จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นด่านที่นิยมนำเข้าผลไม้ และสินค้าจากภาคเหนือตอนล่าง ปัจจุบัน ด่านภูตูได้ถูกลดระดับการนำเข้าสินค้าสู่แขวงไซยะบูลี เนื่องจากสินค้านำเข้ามีราคาสูงกว่าสินค้าที่นำเข้าจากด่านท่าลี่ จังหวัดเลย (รองเจ้าแขวงไซยะบูลี, 2562)

ภาพ 4-1 ตัวอย่างสินค้าที่เป็นที่นิยมในสปป.ลาว

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

สำหรับการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก รองเจ้าแขวงไซยะบูลี (กรกฎาคม, 2562) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันถนนจากเส้นเขตไทย-ลาว ถึงด่านปางมอน เมืองคอบ ได้ก่อสร้างแล้วเสร็จ ใช้เวลาเดินทาง 5-10 นาที ทำให้การเดินทางสะดวกมากขึ้น การค้าขายระหว่างไทยกับแขวงไซยะบูลีผ่านด่านบ้านฮวกเป็นอีกหนึ่งช่องทางเลือก สำหรับผู้ประกอบการในแขวงไซยะบูลี โดยเฉพาะเมืองคอบ และเมืองเชียงฮ่อน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าสินค้าที่นำเข้ามีแหล่งผลิตอยู่ที่ไหน ของประเทศไทย

“สินค้าที่ผลิตจากภาคกลางของไทยช่องทางท่าลี่ก็จะสะดวกมากกว่า แต่ถ้าเป็นสินค้าที่มาจากภาคเหนือ เช่น พะเยา เชียงราย ช่องทางด่านบ้านฮวกก็มีความเหมาะสมมากกว่า และถ้าสินค้านำมาจากภาคเหนือตอนล่าง ผู้ประกอบการจะนำเข้าผ่านช่องทางด่านภูตู” (รองเจ้าแขวงไซยะบูลี, 2562)

อย่างไรก็ตาม ผลการสัมภาษณ์ผู้นำเข้าข้าวสารในตลาดเมืองไซยะบูลี (2562) ซึ่งอยู่ระหว่างด่านภูตูและด่านบ้านฮวก พบว่า ชาวลาวมีความต้องการนำเข้าข้าวสารเหนียวเกรด B จากไทยเป็นจำนวนมาก โดยผู้ประกอบการไม่ได้คำนึงถึงช่องทางการนำเข้าสินค้าว่าจะสามารถส่งผ่านด่านบ้านฮวกหรือด่านภูตูได้ เนื่องจากผู้ประกอบการในลาวสามารถรับสินค้าได้จากทั้ง 2 ด่าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ประกอบการในไทยที่จะเลือกช่องทางผ่านด่านไหนของไทย

เช่นเดียวกับความต้องการสินค้าไทยในเมืองคอบและเมืองเชียงฮ่อน แขวงไซยะบูลี จากการสำรวจพฤติกรรมผู้บริโภคและสินค้าที่วางจำหน่ายในเมืองคอบและเมืองเชียงฮ่อน พบว่า สินค้าในชีวิตประจำวัน อาหารสด อาหารแห้ง ปุ๋ย เคมีเกษตร และวัสดุก่อสร้างเกือบทั้งหมดนำเข้ามาจากประเทศไทย โดยผู้ประกอบการนำเข้าสินค้านั้นนิยมใช้ 2 ด่าน คือ

- 1.) ด้านสองแคว ซึ่งมีระยะทางห่างจากเมืองเชียงฮ่อนประมาณ 1 ชั่วโมง แต่มีข้อจำกัดคือ ด้านสองแควจะเปิดเฉพาะวันอาทิตย์
- 2.) ด้านบ้านฮวก มีระยะไกลกว่าราว 1.30 ชั่วโมง ทั้งนี้ผู้นำเข้าสินค้าจะใช้ด้านบ้านฮวกเป็นหลักเนื่องจากด้านบ้านฮวกเปิดทำการทุกวัน

ภาพ 4-2 สินค้าที่นำเข้ามาจากประเทศไทยโดยนิยมผ่านทางด้านบ้านฮวก
สู่เมืองคอบและเมืองเชียงฮ่อน
ที่มา: คณะวิจัย (2562)

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่มีการนำเข้าสินค้าผ่านด้านบ้านฮวก ยังพบอีกว่าสินค้าที่นำเข้าจากไทยจะมีการจำหน่ายทั้งในเมืองคอบและเมืองเชียงฮ่อนเอง และมีบางส่วนที่กระจายต่อไปยังแขวงอุดมไซ และเมืองหลวงพระบาง โดยเฉพาะวัสดุก่อสร้าง โดยการขนส่งทางเรือล่องแม่น้ำโขง (ผู้ประกอบการค้าวัสดุก่อสร้างเมืองคอบ, 2562)

ความต้องการสินค้าในแขวงอุดมไซ

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและท่องเที่ยวที่มีการนำเข้าสินค้าจากไทย ในแขวงอุดมไซ เกี่ยวกับความต้องการนำเข้าสินค้าจากไทย พบว่า การค้าระหว่าง

ไทยและสปป.ลาวในแขวงอุดมไซ เป็นรูปแบบการค้าขายแลกเปลี่ยนของประชาชนที่มี ภูมิลำเนาตามแนวพื้นที่ชายแดนที่ติดต่อกัน ปัจจุบันสินค้านำเข้าจากไทยส่วนใหญ่เป็นสินค้า อุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ ข้าวสาร ผลไม้สด น้ำมันดีเซล สินค้าปศุสัตว์ วัสดุก่อสร้าง เครื่องสำอาง เครื่องหอมและสบู่ เป็นต้น ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับผลการ สัมภาษณ์การประกอบการบริโภคของประชากรในแขวงอุดมไซ พบว่าสินค้าที่นิยม ได้แก่ ผลไม้สด ทุกชนิด ข้าวสารอาหารแห้ง สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องสำอาง เป็นต้น

สินค้าส่วนใหญ่ที่นำเข้าจากไทยมีการขนส่งผ่านด่านเชียงของ ซึ่งมีระยะทางไกลกว่า ด่านบ้านฮวก ทำให้สินค้านำเข้าดังกล่าวมีต้นทุนขนส่งที่สูง ราคาขายสินค้าในอุดมไซจึงสูงขึ้น มาก หากด่านบ้านฮวกเปิดเป็นด่านถาวร จะส่งผลดีต่อผู้ประกอบการและผู้บริโภคในแขวงอุดม ไซเป็นอย่างมาก และการนำเข้าสินค้าทุกอย่างจะผ่านทางด่านบ้านฮวกมากขึ้น ธุรกิจทาง เศรษฐกิจด่านบ้านฮวกจะขยายตัว นอกจากสินค้าจะนำเข้ามาจำหน่ายในเมืองอุดมไซแล้ว ยัง สามารถส่งต่อไปยังเมืองหลวงพระบางและจันทอนใต้ได้สะดวกขึ้นโดยผ่านช่องทางรถไฟ ความเร็วสูง (ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและท่องเที่ยว, 2562)

สรุปความต้องการสินค้าไทยใน สปป.ลาว

จากการศึกษาข้อมูลพฤติกรรมการส่งออกสินค้าไปยังสปป.ลาวทั้งในระดับประเทศ และผ่านด่านชายแดนรวมทั้งการเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าและการนำเข้าสินค้าตลอดจนการสังเกตพฤติกรรมการบริโภคในแขวงไซยะบูลีและ แขวงอุดมไซ พบว่า มีสินค้าจำนวน 4 หมวด ที่พบทั้งในข้อมูลการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ไปยัง สปป.ลาว ในช่วงพ.ศ. 2559-2561 และการสำรวจความต้องการสินค้าในปัจจุบัน ได้แก่ หมวด 2 (10) ธัญพืช ได้แก่ ข้าวสารเหนียว ข้าวสารเจ้า หมวด 6 (30, 33, 34) เคมีภัณฑ์ที่ เกี่ยวกับการอุปโภค บริโภค ได้แก่ เครื่องสำอาง สบู่ ผลิตภัณฑ์รักษาผิว และผงซักฟอก หมวด 6 (28, 29, 31) เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ได้แก่ เคมีภัณฑ์อินทรีย์ ปุ๋ย และเคมีเกษตร หมวด 15 (72) โลหะสามัญและของทำด้วยโลหะสามัญ ได้แก่ เหล็ก เหล็กกล้า (วัสดุก่อสร้าง) และ หมวด 16 (85) เครื่องจักรไฟฟ้า และอุปกรณ์ไฟฟ้า ได้แก่ อุปกรณ์ไฟฟ้า

จากการศึกษา ยังพบว่า มีสินค้าจำนวน 3 หมวด ที่สำรวจพบว่ามีความต้องการ เป็นอย่างมากใน สปป.ลาว โดยเฉพาะในแขวงไซยะบูลี และอุดมไซ แต่ไม่ปรากฏในข้อมูลการ ส่งออกสินค้า 10 อันดับแรกระหว่างพ.ศ.2559-2562 ได้แก่ หมวด 2 (07, 08) พืชผักและ ผลไม้ ได้แก่ ผักสด และผลไม้สดทุกชนิด หมวด 4 (16) ของปรุงแต่งจากเนื้อสัตว์ ปลา หรือ สัตว์น้ำ ได้แก่ อาหารสด อาหารแห้ง ปลาแห้ง ปลาร้า และ หมวด 5 (25) วัตถุจำพวก ปลาสเตอร์ ปูนขาว และซีเมนต์ ได้แก่ ปูนซีเมนต์ (วัสดุก่อสร้าง) ดังแสดงในตารางที่ 4-2

ตาราง 4-2 สรุปความต้องการนำเข้าสินค้าของไทยในสปป.ลาว (แขวงไซยะบูลีและแขวงอุดมไซ)

หมวดและกลุ่มสินค้าที่มีการส่งออกไปยัง สปป. ลาว ในอดีต (ข้อมูลทุติยภูมิ)		หมวดและกลุ่มสินค้ามีความต้องการ สปป. ลาว ในปัจจุบัน (ข้อมูลปฐมภูมิ)	
การส่งออกระหว่างประเทศ	การส่งออกผ่านด่านชายแดน	แขวงไซยะบูลี	แขวงอุดมไซ
หมวด 1 (01): สัตว์มีชีวิต ได้แก่ สุนัขป่าสุนัขตัวอื่น ๆ		N/A	N/A
หมวด 2 (10): ธัญพืช ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลี		หมวด 2 (10) : ธัญพืช ได้แก่ ข้าวสารเหนียว ข้าวสารเจ้า	
N/A	N/A	หมวด 2 (07 และ 08) : พืชผักและผลไม้ ได้แก่ ผักสด และผลไม้สดทุกชนิด	
หมวด 4 (22): เครื่องดื่ม สุรา และน้ำผสมยาสูบ ได้แก่ เครื่องดื่ม และเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์		N/A	N/A
N/A	N/A	หมวด 4 (16): ของปรุงแต่งจากเนื้อสัตว์ ปลา หรือสัตว์น้ำ ได้แก่ อาหารสด อาหารแห้ง ปลาแห้ง ปลาร้า	
หมวด 5 (27): เชื้อเพลิง ได้แก่ น้ำมันสำเร็จรูป และน้ำมันดีเซล		N/A	N/A
N/A	N/A	หมวด 5 (25): วัตถุจำพวกพลาสติก ปูนขาว และซีเมนต์ ได้แก่ ปูนซีเมนต์ (วัสดุก่อสร้าง)	
N/A	หมวด 6 (30, 33, และ 34): เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภคบริโภค ได้แก่ เครื่องสำอาง สบู่ ผลิตภัณฑ์รักษาผิว และผงซักฟอก	หมวด 6 (30, 33, และ 34): เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภคบริโภค ได้แก่ เครื่องสำอาง สบู่ ผลิตภัณฑ์รักษาผิว และผงซักฟอก	
หมวด 6 (28, 29 และ 31): เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ได้แก่ เคมีภัณฑ์อินทรีย์และปุ๋ย		หมวด 6 (28, 29 และ 31): เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ได้แก่ เคมีภัณฑ์อินทรีย์ ปุ๋ย และเคมีเกษตร	
หมวด 7 (39): พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก		N/A	N/A
		หมวด 15 (72): โลหะสามัญและของทำด้วยโลหะสามัญ ได้แก่ เหล็ก เหล็กกล้า (วัสดุก่อสร้าง)	
หมวด 16 (84): เครื่องจักรและเครื่องกล ส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว		N/A	N/A
N/A	หมวด 16 (85): เครื่องจักรไฟฟ้า และ	หมวด 16 (85): เครื่องจักรไฟฟ้าและอุปกรณ์ไฟฟ้า ได้แก่ อุปกรณ์ไฟฟ้า	

หมวดและกลุ่มสินค้าที่มีการส่งออกไปยัง สปป. ลาว ในอดีต (ข้อมูลทศนิยม)		หมวดและกลุ่มสินค้ามีความต้องการ สปป. ลาว ในปัจจุบัน (ข้อมูลปฐมภูมิ)	
การส่งออกระหว่างประเทศ	การส่งออกผ่านด่านชายแดน	แขวงไซยะบูลี	แขวงอุดมไซ
	อุปกรณ์ไฟฟ้า ได้แก่ วงจรพิมพ์		
หมวด 17 (87): ยานบกนอกจากรถที่เดินบนรางรถไฟหรือรางรถราง ส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบ ได้แก่ รถยนต์และอุปกรณ์ประกอบ	N/A	N/A	N/A

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

สำหรับโอกาสในการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า หลังจากถนนจากเส้นไทย-ลาว ถึงด่านปางมอน เมืองคอบ ได้ก่อสร้างแล้วเสร็จ ใช้เวลาเดินทาง 5-10 นาที ทำให้การเดินทางสะดวกมากขึ้น การค้าขายระหว่างไทยกับแขวงไซยะบูลีผ่านด่านบ้านฮวกเป็นอีกหนึ่งช่องทางเลือก สำหรับผู้ประกอบการในแขวงไซยะบูลี โดยเฉพาะเมืองคอบและเมืองเชียงฮ่อน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าสินค้าที่นำเข้ามีแหล่งผลิตอยู่ที่ไหนของประเทศไทย (รองเท้าแขวงไซยะบูลี, 2562) และขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ประกอบการในไทยที่จะเลือกช่องทางผ่านด่านไหนของไทย ซึ่งด่านบ้านฮวกมีโอกาสสูงที่จะเป็นด่านหลักในการนำเข้า-ส่งออกสินค้า เนื่องจากด่านบ้านฮวกได้เปิดเป็นด่านถาวรและเปิดทำการทุกวัน (ผู้ประกอบการในแขวงไซยะบูลี, 2562)

อีกทั้ง พบว่า สินค้าที่นำเข้าจากไทยผ่านด่านบ้านฮวก โดยเฉพาะวัสดุก่อสร้าง จะมีการจำหน่ายทั้งในเมืองคอบและเมืองเชียงฮ่อนเอง และมีบางส่วนที่กระจายต่อไปยังแขวงอุดมไซ และเมืองหลวงพระบาง โดยการขนส่งทางเรือล่องแม่น้ำโขง (ผู้ประกอบการค้าวัสดุก่อสร้างเมืองคอบ, 2562)

4.1.1.2 ความต้องการสินค้าไทยในสาธารณรัฐเวียดนาม

สถิติการส่งออก 10 อันดับแรกของไทยและสาธารณรัฐเวียดนาม ย้อนหลัง พ.ศ.2559-2561 (ผลการวิจัยเชิงปริมาณ)

จากการศึกษาข้อมูลทศนิยม เกี่ยวกับสถิติการส่งออกระหว่างประเทศ (10 อันดับแรก) และการส่งออกผ่านชายแดน (10 อันดับแรก) ของไทยและสาธารณรัฐเวียดนาม ย้อนหลัง 3 ปี (พ.ศ.2559-2561) พบว่า สาธารณรัฐเวียดนาม มีการนำเข้าสินค้าทั้งในระดับประเทศและด่านชายแดน ในสินค้า 4 หมวด และเมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนการค้าชายแดน

ต่อการค้าระหว่างประเทศในพ.ศ. 2561 ของสินค้าทั้ง 4 หมวดดังกล่าวพบว่า สินค้าหมวด 2 (08) ผลไม้ ได้แก่ ผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง ลำไยสดและแห้ง และทุเรียนแช่เย็นจนแข็ง มีสัดส่วนการส่งออกผ่านด่านชายแดนต่อการค้าระหว่างประเทศสูงที่สุด ร้อยละ 97.65 รองลงมาคือ สินค้าหมวด 4 (22) เครื่องดื่ม สุรา และน้ำส้มสายชู ได้แก่ เครื่องดื่มและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 83.04 สินค้าหมวด 16 (85) เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า ส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว ได้แก่ เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ หม้อแบตเตอรี่และส่วนประกอบ อุปกรณ์กึ่งตัวนำ ร้อยละ 49.23 และ สินค้าหมวด 15 (72) เหล็กและเหล็กกล้า ร้อยละ 6.3 ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 4-3

ตาราง 4-3 เปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกระหว่างประเทศและการส่งออกชายแดนไทย - เวียดนาม พ.ศ. 2559-2561

หมวดสินค้า และกลุ่มสินค้า ที่มีการส่งออกไปยัง เวียดนาม	มูลค่าการส่งออกระหว่าง ประเทศ (ล้านบาท)			มูลค่าการส่งออกผ่านด่าน ชายแดน (ล้านบาท)		
	2559	2560	2561	2559	2560	2561
หมวด 2 (08): ผลไม้	17670. 1	34867. 6	31790	12374.79	13089.4 5	31042.05
หมวด 4 (22): เครื่องดื่ม สุรา และน้ำส้มสายชู	13699. 9	15087. 9	15541. 9	11758.16	12695.2 5	12906.1
หมวด 5 (27): เชื้อเพลิง	24583	35731. 4	35427. 9	N/A	N/A	N/A
หมวด 6 (28): เคมีภัณฑ์ อินทรีย์	17076. 5	21019. 7	21964. 4	N/A	N/A	N/A
หมวด 7 (39): พลาสติกและ ของที่ทำด้วยพลาสติก	20941. 4	25073. 8	32253	N/A	N/A	N/A
หมวด 7 (40): ยางและของที่ ทำด้วยยาง	7759.5	10305. 1	10704. 7	N/A	N/A	N/A
หมวด 11 (52): สิ่งทอและของ ทำด้วยสิ่งทอ	N/A	N/A	N/A	514.43	588.15	955.01
หมวด 15 (72): เหล็กและ เหล็กกล้า	12097. 6	10205. 7	10119.6	1637.63	878.52	638.05
หมวด 16 (84): เครื่องจักร และเครื่องกล และ ส่วนประกอบ	10,685 .1	11,765. 8	11,403. 1	N/A	N/A	N/A

หมวดสินค้า และกลุ่มสินค้า ที่มีการส่งออกไปยัง เวียดนาม	มูลค่าการส่งออกระหว่าง ประเทศ (ล้านบาท)			มูลค่าการส่งออกผ่านด่าน ชายแดน (ล้านบาท)		
	2559	2560	2561	2559	2560	2561
หมวด 16 (85): เครื่องจักร ไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า ส่วนประกอบของเครื่อง ดังกล่าว	18,558 .6	16,793. 6	17,071. 0	1629.3	11238.63	8404.76
หมวด 17 (87): ยานบก นอกจากรถที่เดินบนรางรถไฟ หรือรางรถราง ส่วนประกอบ และอุปกรณ์ประกอบ	34263. 5	30248. 3	47376. 6	N/A	N/A	N/A

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

- รวบรวมข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร
- จัดหมวดสินค้าตามพิกัดและคำวินิจฉัยกรมศุลกากร

จากตาราง 4-3 แสดงให้เห็นอีกว่า มีสินค้า 6 หมวด ที่มีการค้าระหว่างไทย-สาธารณรัฐเวียดนาม แต่ไม่ปรากฏในข้อมูลใน 10 อันดับแรกของการค้าผ่านชายแดน ได้แก่ หมวด 17 (87) ยานบกนอกจากรถที่เดินบนรางรถไฟหรือรางรถราง ส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบ ได้แก่ รถยนต์และส่วนประกอบรถยนต์ หมวด 5 (27) เชื้อเพลิง ได้แก่ น้ำมันสำเร็จรูป หมวด 7 (39) พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก ได้แก่ เม็ดพลาสติก หมวด 6 (28) เคมีภัณฑ์อินทรีย์ หมวด 7 (40) ยางและของที่ทำด้วยยาง และ หมวด 16 (84) เครื่องจักรและเครื่องกลและส่วนประกอบ และมีหนึ่งหมวดสินค้าที่มีการส่งออกผ่านชายแดน แต่ไม่ปรากฏในข้อมูลการส่งออก 10 อันดับแรกของการส่งออกระหว่างประเทศ ได้แก่ หมวด 11 (52) สิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ ได้แก่ ผ้าและผืนด้าย ซึ่งมีมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นทุกปี

อีกทั้งการศึกษาข้อมูลทศัญญมียังพบว่า มีสินค้าเพียงหนึ่งหมวดที่สาธารณรัฐเวียดนาม มีความต้องการนำเข้าสินค้าผ่านด่านชายแดนเพิ่มขึ้นในทุกปี คือ หมวด 2 (08) ผลไม้ ได้แก่ ผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง ลำใยสดและแห้ง และทุเรียนแช่เย็นจนแข็ง โดยมีสัดส่วนการส่งออกชายแดน ต่อ การส่งออกระหว่างประเทศร้อยละ 97.65

ความต้องการนำเข้าสินค้าไทยใน สาธารณรัฐเวียดนาม (ผลวิจัยเชิงคุณภาพ)

ในการศึกษาครั้งนี้ เน้นไปที่การส่งออกสินค้าจากไทยผ่านด่านบ้านฮวกสู่ภาคเหนือของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และเป็นที่ตั้งของกรุงฮานอย (Ha Noi) ซึ่งเป็นเมืองหลวงประชากรของประเทศเวียดนาม มีประมาณ 92 ล้านคน (มีนาคม 2015) เป็นอันดับสามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (รองจากอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์) และเป็นอันดับที่ 13 ของโลก โดยมีสัดส่วนชาย: หญิง เป็น 49.4% : 50.6% อัตราการเติบโตของประชากรโดยเฉลี่ยประมาณ 1% ต่อปีผู้ชายมีอายุเฉลี่ย 70 ปี ขณะที่ผู้หญิงมีอายุเฉลี่ย 75 ปี ซึ่งเกือบ 90% เป็นชาวเวียดนามที่มีถิ่นอาศัยดั้งเดิมอยู่แถบตอนใต้ของจีนและทางตอนเหนือประเทศเวียดนาม จากการสัมภาษณ์ตัวแทนหอการค้าเมืองฮานอย (2562) พบว่า ประชากรประมาณร้อยละ 15 เป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูงและมีความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคที่มีคุณภาพรวมถึงสินค้าฟุ่มเฟือยเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการขยายสาขาอย่างรวดเร็วของห้างสรรพสินค้าสัญชาติไทย เช่น Big C ในเครือกลุ่มเซ็นทรัล ที่ถือว่าเป็นผู้นำหลักในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ในเวียดนามจะผลักดันให้สินค้าอุปโภคและบริโภคของไทยเป็นที่นิยมและมีการนำเข้ามากขึ้น

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนหอการค้าเมืองฮานอย (2562) เกี่ยวกับการนำเข้าสินค้าจากไทย พบว่า เวียดนามมีความเชื่อมั่นในการผลิตส่วนประกอบรถยนต์ของไทย อีกทั้งเวียดนามเป็นหนึ่งในสมาชิกประชาคมอาเซียนที่มีการทำสัญญา GMS จึงไม่มีการเก็บภาษีนำเข้า ส่งผลให้เวียดนามมีการนำเข้ารถยนต์และส่วนประกอบจากไทยมากเป็นอันดับหนึ่ง

สำหรับช่องทางการนำเข้าและเส้นทางการขนส่ง พบว่า สินค้าส่วนใหญ่มีการนำเข้ามาจากเส้นทางจากภาคกลางของเวียดนาม คือ เส้นทาง R12 ผ่านด่านท่าแขก จ.นครพนม – ด่านนาพาว จ.จาลอ ไปวินห์ และฮานอย ซึ่งเป็นเส้นทางที่สั้นกว่าเส้นทางอื่น มีความสะดวกเนื่องจากเป็นทางด่วน มีสภาพถนนที่ดี และเป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อไปยังนครหนานหนิง จีนตอนใต้ได้ สำหรับโอกาสในการนำเข้าผ่านด่านบ้านฮวก ซึ่งอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทยมายังกรุงฮานอย ต้องใช้เส้นทางผ่านเมืองซาปา ซึ่งไม่เป็นที่นิยม เนื่องจากเป็นเส้นทางที่ลำบาก ยังไม่ได้รับการพัฒนา จึงไม่สะดวกต่อการขนส่งสินค้า อย่างไรก็ตาม เส้นทางจากด่านบ้านฮวก สู่เมืองซาปา และฮานอย เป็นเส้นทางที่นักท่องเที่ยวนิยมใช้ เพราะเป็นเส้นทางที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญทั้งใน สปป.ลาว เช่น หลวงพระบาง และ เวียดนาม เช่น ซาปา เตียนเบียนฟู และฮานอย (ตัวแทนหอการค้าเมืองฮานอย, 2562)

สรุปความต้องการนำเข้าสินค้าของไทยในสาธารณรัฐเวียดนาม

จากการศึกษาข้อมูลหัตถภูมิการส่งออกสินค้าไปยังสาธารณรัฐเวียดนามทั้งในระดับประเทศและชายแดน และการเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าและการนำเข้าสินค้าตลอดจนการสังเกตพฤติกรรมกรรมการบริโภคนในเมืองฮานอย พบว่าความต้องการนำเข้าสินค้าของไทยในสาธารณรัฐเวียดนาม เป็นการนำเข้าผ่านบริษัทนำเข้าที่เป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าจากประเทศไทย และนำเข้าผ่านตัวแทนค้าปลีกภายในใหญ่ของไทย

สินค้าที่ปรากฏข้อมูลการส่งออกของไทย ทั้งหัตถภูมิและปฐมภูมิ ได้แก่ สินค้าหมวด 2 (08) ผลไม้ สินค้าหมวด 4 (22) กลุ่มเครื่องดื่ม สุรา และน้ำดื่มสายชู หมวด 5(27) น้ำมันเชื้อเพลิงทุกประเภท หมวด 6(28,29 และ31) สินค้าเพื่อการเกษตรจำพวกเคมีอินทรีย์ หมวด 7 (39, 40) วัตถุพลาสติกและผลิตภัณฑ์ยาง หมวด 11(52) วัตถุบดสิ่งทอและเครื่องหนัง สินค้าหมวด 15(72) เหล็ก สินค้าหมวด 16(84, 85) สินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านและส่วนประกอบ รวมถึงเครื่องจักรกลและส่วนประกอบ คอมพิวเตอร์ ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์และส่วนประกอบ และสินค้าหมวด 17 (87) ส่วนประกอบและชิ้นส่วนยานยนต์

สินค้าที่ปรากฏข้อมูลการส่งออกของไทย ในข้อมูลปฐมภูมิพบว่า ความต้องการสินค้าที่ปรากฏในข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี รวมทั้งปรากฏจากการสำรวจความต้องการในปัจจุบัน ได้แก่ สินค้าหมวด 17 กลุ่ม 87 สินค้าประเภทยานยนต์ทุกชนิด

จากการศึกษา พบว่า สินค้าที่ไม่ปรากฏในข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี ของการส่งออก 10 อันดับแรก แต่ปรากฏจากการสำรวจของความต้อการในปัจจุบัน ได้แก่ หมวด 6 (30,33 และ 34) สินค้าจำพวกผลิตภัณฑ์ทางเคมีที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภค บริโภค ได้แก่ เครื่องสำอาง ครีมบำรุงผิว เครื่องอุปโภค

ตาราง 4-4 สรุปความต้องการนำเข้าสินค้าของไทยในสาธารณรัฐเวียดนาม

หมวดและกลุ่มสินค้าที่มีการส่งออกไปยังสาธารณรัฐเวียดนามในอดีต (ข้อมูล ทศนิยม)		หมวดและกลุ่มสินค้ามีความต้องการ สาธารณรัฐเวียดนามในปัจจุบัน (ข้อมูลปรรณภูมิ)
การส่งออกระหว่างประเทศ	การส่งออกผ่านด่านชายแดน	
หมวด 2 (08) : ผลไม้		N/A
หมวด 4 (22) : เครื่องดื่ม สุรา และน้ำผสมยาสูบ		N/A
หมวด 5 (27) : เชื้อเพลิง	N/A	N/A
หมวด 6 (28,29 และ 31) : ผลิตภัณฑ์ทาง เคมีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ได้แก่ เคมีภัณฑ์อินทรีย์	N/A	N/A
N/A	N/A	หมวด 6 (30 , 33 และ 34): ผลิตภัณฑ์ ทางเคมีที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภค บริโภค ได้แก่ เครื่องสำอาง ครีมนำรุง ผิว เครื่องอุปโภค
หมวด 7 (39): พลาสติกและของที่ทำด้วย พลาสติก (เม็ดพลาสติก)	N/A	N/A
หมวด 7 (40): ยาง และของที่ทำด้วยยาง	N/A	N/A
N/A	หมวด 11 (52): สิ่งทอและของทำ ด้วยสิ่งทอ	N/A
หมวด 15 (72): เหล็กและเหล็กกล้า		N/A
หมวด 16 (84): เครื่องจักรและเครื่องกล และส่วนประกอบ	N/A	N/A
หมวด 16 (85): เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า ส่วนประกอบของเครื่อง ดังกล่าว		N/A
หมวด 17 (87): ยานบกนอกจากรถที่เดินบน รางรถไฟหรือรางรถราง ส่วนประกอบและ อุปกรณ์ประกอบ	N/A	หมวด 17 (87): ยานบกนอกจากรถที่ เดินบนรางรถไฟหรือรางรถราง ส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบ

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

สำหรับโอกาสในการนำเข้าผ่านด่านบ้านฮวก ซึ่งอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย
มายังกรุงฮานอย ต้องใช้เส้นทางผ่านเมืองซาปา ซึ่งไม่เป็นที่นิยม เนื่องจากเป็นเส้นทางที่ลำบาก
ยังไม่ได้มีการพัฒนา จึงไม่สะดวกต่อการขนส่งสินค้า แต่อย่างไรก็ตาม เส้นทางจากด่านบ้านฮ
วก สู่เมืองซาปา และฮานอย เป็นเส้นทางที่นักท่องเที่ยวนิยมใช้ เพราะเป็นเส้นทางที่มีแหล่ง

ท่องเที่ยว สำคัญทั้งใน สปป.ลาว เช่น หลวงพระบาง และ เวียดนาม เช่น ซาปา เดียนเบียนฟู และฮานอย (ตัวแทนหอการค้าเมืองฮานอย, 2562)

4.1.1.3 ความต้องการสินค้าไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้)

สถิติการส่งออก 10 อันดับแรกของไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีน ย้อนหลังปี 2559-2561 (ผลการวิจัยเชิงปริมาณ)

จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เกี่ยวกับสถิติการส่งออกระหว่างประเทศ (10 อันดับแรก) และการส่งออกผ่านชายแดน (10 อันดับแรก) ของไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีน ย้อนหลัง 3 ปี (2559-2562) พบว่า สาธารณรัฐประชาชนจีน มีนำเข้าสินค้าทั้งในระดับประเทศและด่านชายแดน ในสินค้า 4 หมวด และเมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนการค้าชายแดนต่อการค้าระหว่างประเทศปี 2561 ของสินค้าทั้ง 4 หมวดดังกล่าวพบว่า สินค้าหมวด 2 (08): ผลไม้ ได้แก่ ผลไม้แช่เย็น ผลไม้สด แช่แข็งและแห้ง และ ลำไยแห้งสดและแห้ง มีสัดส่วนการส่งออกผ่านด่านชายแดนต่อการค้าระหว่างประเทศสูงที่สุด ร้อยละ 27.17 และมีความต้องการในมูลค่าที่เพิ่มขึ้นทุกปี รองลงมาคือ สินค้าหมวด 16 (85) เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และ ส่วนประกอบ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า อุปกรณ์กึ่งตัวนำทรานซิสเตอร์และไดโอด และวงจรพิมพ์ ร้อยละ 18.10 สินค้าหมวด 17 (87) ยานบก นอกจากรถที่เดินบนรางรถไฟหรือรางรราง ส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของดังกล่าว ได้แก่ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ และยานพาหนะ ร้อยละ 2.68 และสินค้าหมวด 7 (40) ยางและของที่ทำได้ด้วยยาง ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ยาง และ ยางพารา ร้อยละ 0.38 ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 4-5

ตาราง 4-5 เปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกระหว่างประเทศและการส่งออกชายแดนไทย-จีน ปี 2559-2561 (ล้านบาท)

หมวดสินค้า และกลุ่ม สินค้าที่มีการส่งออกไปยัง จีน (ตอนใต้)	มูลค่าการส่งออกระหว่างประเทศ (ล้านบาท)			มูลค่าการส่งออกผ่านด่านชายแดน (ล้านบาท)		
	2559	2560	2561	2559	2560	2561
หมวด 2 (07): พืชผัก	62819.2	59036	57040	N/A	N/A	N/A
หมวด 2 (08): ผลไม้	18130	22396.9	32394.1	1447.14	2647.02	8803.02
หมวด 2 (10): ธัญพืช	N/A	N/A	N/A	1158.61	1063.52	777.67
หมวด 5 (27): เชื้อเพลิง	N/A	N/A	N/A	171.33	410.97	709.35
หมวด 6 (28): เคมีภัณฑ์	49605.2	62781.1	88124.1	N/A	N/A	N/A
หมวด 7 (39): พลาสติกและ	85738.6	89022.1	99654	N/A	N/A	N/A

หมวดสินค้า และกลุ่ม สินค้าที่มีการส่งออกไปยัง จีน (ตอนใต้)	มูลค่าการส่งออกระหว่างประเทศ (ล้านบาท)			มูลค่าการส่งออกผ่านด่านชายแดน (ล้านบาท)		
	2559	2560	2561	2559	2560	2561
ของที่ทำด้วยพลาสติก						
หมวด 7 (40): ยางและของที่ทำด้วยยาง	95,221.1	196,379.8	153,696.6	829.39	2952.42	579.47
หมวด 9 (44): ไม้และของทำด้วยไม้ ถ่านไม้	47921	55983.3	43575.5	N/A	N/A	N/A
หมวด 16 (85): เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบ	93,372.7	107,890.5	97,318.2	11,521.57	23,539.73	17,617.44
หมวด 17(87) : ยานบก นอกจากรถที่เดินบนราง รถไฟหรือรางรถราง ส่วนประกอบและอุปกรณ์ ประกอบของดังกล่าว	26,402.3	39,365.10	31,578.40	605.11	266.23	848.74

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

- รวบรวมข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร
- จัดหมวดสินค้าตามพิกัดและคำวินิจฉัยกรมศุลกากร

จากตาราง 4-5 แสดงให้เห็นอีกว่า มีสินค้า 4 หมวดที่มีการค้าระหว่างไทย-สาธารณรัฐประชาชนจีน แต่ไม่ปรากฏในข้อมูลใน 10 อันดับแรกของการค้าผ่านชายแดน ได้แก่ สินค้าหมวด 7 (39) พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก ได้แก่ เมล็ดพลาสติก หมวด 6 (28) เคมีภัณฑ์อินทรีย์ ได้แก่ เคมีภัณฑ์ หมวด 2(7) พืชผัก ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง และหมวด 9(44) ไม้และของทำด้วยไม้ ถ่านไม้ ได้แก่ ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ และมี 2 หมวดสินค้าที่มีการส่งออกผ่านชายแดน แต่ไม่ปรากฏในข้อมูลการส่งออก 10 อันดับแรกของการส่งออกระหว่างประเทศ ได้แก่ หมวด 2 (10) ธัญพืช ได้แก่ ข้าว และหมวด 5 (27) เชื้อเพลิง ได้แก่ น้ำมันดีเซล ซึ่งสินค้าในหมวด 5 (27) มีความต้องการนำเข้าสินค้าผ่านด่านชายแดนเพิ่มขึ้นในทุกปี

ความต้องการสินค้าไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน (ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ)

ในการศึกษาครั้งนี้ เน้นไปที่การส่งออกสินค้าจากไทยผ่านด่านบ้านฮวกสู่จีนตอนใต้ เมืองหนานหนิงซึ่งเป็นเมืองเอกหรือเมืองหลวงของเขตการปกครองตนเองกว่างซีจ้วง มีประชากรราว 7 ล้านคน และเมืองชั้นรองสำคัญ ได้แก่ เมืองหลิวโจว และเมืองกุ้ยหลิน เขตการปกครองตนเองกว่างซีจ้วง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศจีน เป็น 1 ใน 5 เขตการปกครองตนเองของจีน ที่มีฐานะเทียบเท่ามณฑล มีพื้นที่ 236,660 ตารางกิโลเมตร มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 9 ของจีน ซึ่งเป็นมณฑลเดียวทางภาคตะวันตกของจีนที่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล (สถานกงสุลใหญ่ ณ นครหนานหนิง)

ในหลายปีที่ผ่านมา พฤติกรรมการบริโภคสัตว์น้ำแช่เย็นที่นำเข้าจากต่างประเทศของชาวจีนมีแนวโน้มขยายตัวอย่างรวดเร็วเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการส่งออกอาหารทะเลแช่แข็งไทยโดยเฉพาะช่องทางทำอากาศยานนานาชาติอู่ฉินนครหนานหนิงเปิดนำเข้า สัตว์น้ำสดแช่เย็น (Chilled (Fresh) Aquatic Products) เป็นสนามบินแห่งแรกของเขตฯ กว่างซีจ้วง และสัตว์น้ำแช่เย็น ซึ่งใช้เวลาทำการบินเพียง 2 ชั่วโมง (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน สถานกงสุลใหญ่ ณ นครหนานหนิง, 2562)

ประกอบกับพฤติกรรมการบริโภคของคนจีน ที่มีความชื่นชอบสินค้าของไทยและมองว่าเป็นสินค้าที่ดีและมีคุณภาพโดยเฉพาะอาหารแปรรูป อาหารแช่แข็ง อาหารอบแห้ง และธัญพืชอบแห้ง ดังจะเห็นได้จากการสำรวจตลาดในห้างสรรพสินค้า Walt Mart เมืองหนานหนิงพบว่า ธัญพืชอบแห้ง เช่น ถั่ว ข้าวโพด พักทอง ถั่วฝักยาว กำลังเป็นที่นิยมของชาวหนานหนิง และมีราคาค่อนข้างสูง ซึ่งถ้าเกษตรกรไทยสามารถแปรรูปธัญพืชอบแห้งได้ จะสามารถมีแนวโน้มในการส่งออกไปยังหนานหนิงได้

ภาพ 4-3 ธัญพืชชอบแห้งที่เป็นที่นิยมในเมืองหนานหนิง วางจำหน่ายใน Walt Mart
ที่มา: คณะวิจัย (2562)

สำหรับสินค้าจากภาคเหนือของไทยที่ยังคงเป็นที่นิยมและต้องการจากชาวหนานหนิงคือ ข้าวหอมมะลิ ถึงแม้จะมีราคาที่สูงกว่าข้าวจากเวียดนาม แต่ชาวหนานหนิงก็ยังเลือกซื้อข้าวจากไทยอยู่ ดังแสดงในภาพ 4-4

ภาพ 4-4 ข้าวหอมมะลิไทย วางขายบริเวณจุดชำระเงินของห้าง Walt Mart
ที่มา: คณะวิจัย (2562)

ถึงแม้ว่าในปัจจุบัน ในเมืองหนานหนิงจะสามารถปลูกผลไม้ โดยเฉพาะลิ้นจี่ และมังคุดที่มีรสชาติใกล้เคียงกับลิ้นจี่ไทย และวางขายทั้งในตลาดสดและซูเปอร์มาร์เก็ต แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการประชากรในเมืองหนานหนิง ทำให้ผลไม้สดจากภาคเหนือของประเทศไทยยังคงเป็นที่ต้องการในเมืองหนานหนิงเป็นจำนวนมาก

ภาพ 4-5 ลิ้นจี่และมังคุดที่ปลูกที่หนานหนิง

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

สรุปความต้องการนำเข้าสินค้าของไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้)

จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิการส่งออกสินค้าไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้) ทั้งในระดับประเทศและชายแดน และการเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าและการนำเข้าสินค้า ตลอดจนการสังเกตพฤติกรรมผู้บริโภคในเมืองหนานหนิง พบว่า ความต้องการนำเข้าสินค้าของไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้) ที่ปรากฏทั้งในข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี และจากการสำรวจของความต้องการในปัจจุบัน คือ สินค้าหมวด 2 (08) ผลไม้ ได้แก่ มังคุด ลิ้นจี่ และทุเรียน และหมวด 2 (10) ธัญพืช ได้แก่ ข้าวหอมมะลิและธัญพืชอบแห้ง

ส่วนสินค้าที่ปรากฏข้อมูลการส่งออกของไทยในข้อมูลทุติยภูมิเท่านั้น แต่ในข้อมูลปฐมภูมิไม่ปรากฏ พบ 7 (09) กลุ่ม ได้แก่ สินค้าหมวด 2 (07) พืชผักรวมทั้งรากและหัวบางชนิดที่บริโภคได้ หมวด 5 (27) เชื้อเพลิงหมวด 6 (28) เคมีภัณฑ์อินทรีย์ หมวด 7 (39) พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก หมวด 7 (40) ยางและของที่ทำด้วยยาง หมวด 9 (44) ไม้และของทำด้วยไม้ ถ่านไม้ หมวด 16 (84) เครื่องจักรและเครื่องกล เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว หมวด 16(85) เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบ และหมวด 17 (87) รถยนต์และอุปกรณ์ประกอบ

สินค้าที่ไม่ปรากฏในข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี ของการส่งออก 10 อันดับแรก แต่ปรากฏจากการสำรวจของความต้องการในปัจจุบัน พบ 2 (02) กลุ่ม ได้แก่ สินค้าหมวด 1 (03) ปลาและสัตว์น้ำ ได้แก่ อาหารทะเล สัตว์น้ำสดและแช่เย็น และหมวด 4 (16) ของปรุงแต่งจากเนื้อสัตว์ ปลา หรือสัตว์น้ำจำพวกครัสเตเชีย โมลลัสก์ หรือจากสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่นๆ ได้แก่ อาหารอบแห้ง ดังแสดงในตาราง 4-6

ตาราง 4-6 สรุปความต้องการนำเข้าสินค้าของไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้)

หมวดและกลุ่มสินค้าที่มีการส่งออกไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนในอดีต (ข้อมูลทุติยภูมิ)		หมวดและกลุ่มสินค้ามีความต้องการสาธารณรัฐประชาชนจีนในปัจจุบัน (ข้อมูลปฐมภูมิ)
ระดับประเทศ	ชายแดนจีน(ตอนใต้)	เมืองหนานหนิง
N/A	N/A	หมวด 1 (03): ปลา และสัตว์น้ำ ได้แก่ อาหารทะเลและสัตว์น้ำสด และแช่เย็น
หมวด 2 (07): พืชผักรวมทั้งรากและหัวบางชนิดที่บริโภคได้	N/A	N/A
หมวด 2 (08): ผลไม้		หมวด 2 (08): ผลไม้ ได้แก่ มังคุด ลิ้นจี่ และทุเรียน
N/A	หมวด 2 (10): ธัญพืช	หมวด 2 (10): ธัญพืช ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ และธัญพืชอบแห้ง
N/A	N/A	หมวด 4(16) : ขอบปรุงแต่งจากเนื้อสัตว์ ปลา หรือสัตว์น้ำจำพวกครัสตาเซีย โมลลัสก์ หรือจากสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่นๆ ได้แก่ อาหารอบแห้ง
N/A	หมวด 5 (27): เชื้อเพลิง	N/A
หมวด 6 (08): เคมีภัณฑ์อินทรีย์	N/A	N/A
หมวด 7 (39): พลาสติกและของที่ทำได้ด้วยพลาสติก	N/A	N/A
หมวด 7 (40): ยางและของที่ทำได้ด้วยยาง		N/A
หมวด 9 (44): ไม้และของทำด้วยไม้ ถ่านไม้	N/A	N/A
หมวด 16 (85): เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ ไฟฟ้า และส่วนประกอบ		N/A
หมวด 17 (87): รถยนต์และอุปกรณ์ประกอบ		N/A

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

สรุปความต้องการสินค้าไทยในประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิการส่งออกสินค้าไปยังประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง และการเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าและการนำเข้าสินค้า ตลอดจนการสังเกตพฤติกรรมกรรมการบริโภคในแขวงไซยะบูลี และแขวงอุดมไซ สปป.ลาว เมืองฮานอย สาธารณรัฐเวียดนาม และเมืองหนานหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้) พบว่า

ประเทศที่มีความต้องการสินค้าไทยมากที่สุดคือ สปป.ลาว โดยมีการนำเข้าทั้งสินจำนวน 9 หมวด 15 กลุ่ม รองลงมาคือ สาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้) มีความต้องการสินค้าไทยจำนวน 9 หมวด 11 กลุ่ม และ สาธารณรัฐเวียดนาม มีความต้องการนำเข้าสินค้าจากไทยน้อยที่สุด จำนวน 8 หมวด 11 กลุ่ม และพบว่า ทั้ง 3 ประเทศมีความต้องการสินค้าไทยตรงกันจำนวน 6 หมวด ได้แก่ หมวด 2 (07, 08) ผักและผลไม้ เช่น มังคุด ลิ้นจี่ มะม่วง ลำไยและทุเรียน, หมวด 5 (27) น้ำมันสำเร็จรูป และน้ำมัน หมวด 6 (28, 29, 31) เคมีภัณฑ์อินทรีย์ เช่น ปุ๋ย และเคมีเกษตร หมวด 7 (39) พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก หมวด 16 (84) เครื่องจักรเครื่องกลและส่วนประกอบ และหมวด 17(87) รถยนต์และส่วนประกอบ ดังแสดงในตาราง 4-7

ตาราง 4-7 สรุปความต้องการสินค้าของไทยในประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

สปป.ลาว			เวียดนาม			จีน (ตอนใต้)		
ข้อมูลทุติยภูมิ		ข้อมูลปฐมภูมิ	ข้อมูลทุติยภูมิ		ข้อมูลปฐมภูมิ	ข้อมูลทุติยภูมิ		ข้อมูลปฐมภูมิ
ส่งออกระหว่างประเทศ	ส่งออกชายแดน		ส่งออกระหว่างประเทศ	ส่งออกชายแดน		ส่งออกระหว่างประเทศ	ส่งออกชายแดน	
หมวด 1(01) : สินค้าปศุสัตว์อื่น ๆ		N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	หมวด 1 (03): สัตว์น้ำสด และแช่เย็น
N/A	N/A	หมวด 2 (07, 08): ผักสด และผลไม้สดทุกชนิด	หมวด 2 (08): ผลไม้		N/A	หมวด 2 (07, 08): ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ผลไม้		หมวด 2 (08): ผลไม้ ได้แก่ มังคุด ลิ้นจี่ และทุเรียน
หมวด 2 (10): ธัญพืช ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลี		หมวด 2 (10): ข้าวสารเหนียว ข้าวสารเจ้า	N/A	N/A	N/A	หมวด 2 (10): ธัญพืช	N/A	หมวด 2 (10): ข้าวหอมมะลิ และธัญพืชอบแห้ง
N/A	N/A	หมวด 4 (16): อาหารสด อาหารแห้ง ปลาแห้ง ปลาร้า	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	หมวด 4 (16): อาหารอบแห้ง
หมวด 4 (22) : เครื่องดื่ม และเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์		N/A	หมวด 4 (22) : เครื่องดื่ม สุรา และน้ำผสมยา		N/A	N/A	N/A	N/A
N/A	N/A	หมวด 5 (25): วัสดุก่อสร้าง	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 5 (27): น้ำมันสำเร็จรูป และน้ำมันดีเซล		N/A	หมวด 5 (27): น้ำมันสำเร็จรูป		N/A	N/A	หมวด 5 (27): น้ำมันดีเซล	N/A
หมวด 6 (28, 29 และ 31): เคมีภัณฑ์	N/A	หมวด 6 (28, 29 และ 31): เคมีภัณฑ์	หมวด 6 (28, 29 และ 31):	N/A	N/A	หมวด 6 (28): เคมีภัณฑ์อินทรีย์	N/A	N/A

สปป.ลาว			เวียดนาม			จีน (ตอนใต้)		
ข้อมูลทุติยภูมิ		ข้อมูลปฐมภูมิ แขวงไชยะบูลี และ แขวงอุดมไซ	ข้อมูลทุติยภูมิ		ข้อมูลปฐมภูมิ เมืองฮานอย	ข้อมูลทุติยภูมิ		ข้อมูลปฐมภูมิ เมืองหนานหนิง
ส่งออกระหว่างประเทศ	ส่งออกชายแดน		ส่งออกระหว่างประเทศ	ส่งออกชายแดน		ส่งออกระหว่างประเทศ	ส่งออกชายแดน	
อินทรีและปู		อินทรี ปู และเคมีเกษตร	เคมีภัณฑ์อินทรี					
N/A	หมวด 6 (30, 33, และ 34): เครื่องสำอาง สบู่ ผลิตภัณฑ์รักษาสิว และผงซักฟอก	หมวด 6 (30, 33, และ 34): ได้ แก่ เครื่องสำอาง สบู่ ผลิตภัณฑ์รักษาสิว	N/A	N/A	หมวด 6(30, 33, และ 34) : สินค้า อุปโภค บริโภค เครื่องสำอาง ครีม บำรุงผิว เครื่อง อุปโภค	N/A	N/A	N/A
หมวด 7 (39): พลาสติกและของที่ ทำด้วยพลาสติก	N/A	N/A	หมวด 7 (39): พลาสติกและของ ที่ทำด้วยพลาสติก	N/A	N/A	หมวด 7 (39): พลาสติกและของที่ ทำด้วยพลาสติก	N/A	N/A
N/A	N/A	N/A	หมวด 7(40) : ยาง และของที่ทำ ด้วยยาง	N/A	N/A	หมวด 7 (40): ยางและของที่ทำด้วยยาง		N/A
N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	หมวด 9(44) : ไม้ และของทำด้วยไม้ ถ่านไม้	N/A	N/A
N/A	หมวด 15(72) : เหล็ก เหล็กกล้า	หมวด 15(72) : เหล็ก เหล็กกล้า	หมวด 15(72) : เหล็ก เหล็กกล้า		N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 16(84) : เครื่องจักรและ เครื่องกล ส่วนประกอบของ	N/A	N/A	หมวด 16(84) : เครื่องจักรและ เครื่องกล และ ส่วนประกอบ	N/A	N/A	หมวด 16(84) : เครื่องจักรและ เครื่องกล เครื่อง อุปกรณ์ไฟฟ้า	N/A	N/A

สปป.ลาว			เวียดนาม			จีน (ตอนใต้)		
ข้อมูลทุติยภูมิ		ข้อมูลปฐมภูมิ แขวงไซยะบูลี และ แขวงอุดมไซ	ข้อมูลทุติยภูมิ		ข้อมูลปฐมภูมิ เมืองฮานอย	ข้อมูลทุติยภูมิ		ข้อมูลปฐมภูมิ เมืองหนานหนิง
ส่งออกระหว่างประเทศ	ส่งออกชายแดน		ส่งออกระหว่างประเทศ	ส่งออกชายแดน		ส่งออกระหว่างประเทศ	ส่งออกชายแดน	
เครื่องดังกล่าว						ส่วนประกอบของ เครื่องดังกล่าว		
N/A	หมวด 16 (85) : วงจรพิมพ์	หมวด 16 (85): อุปกรณ์และ เครื่องใช้ไฟฟ้า	หมวด 16 (85): เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่อง อุปกรณ์ไฟฟ้า ส่วนประกอบของเครื่อง ดังกล่าว		N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 17 (87): รถยนต์และอุปกรณ์ ประกอบ	N/A	N/A	หมวด 17 (87): รถยนต์และ ส่วนประกอบ	N/A	หมวด 17 (87): รถยนต์ ยาง รถยนต์และส่วย ประกอบรถยนต์	หมวด 17 (87): รถยนต์และอุปกรณ์ ประกอบ		N/A

ที่มา: จัดทำโดยคณะวิจัย (2562)

4.1.2 ศักยภาพและความต้องการส่งออกสินค้า 8 จังหวัดภาคเหนือผ่านด่านบ้านฮวกสู่ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพและความต้องการในการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกสู่ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เช่น สปป.ลาว (แขวงไซยะบูลี และแขวงอุดมไซ), สาธารณรัฐเวียดนาม (เมืองฮานอย), และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน (ตอนใต้: เมืองหนานหนิง) คณะวิจัยจึงได้ทำการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เกี่ยวกับสถิติส่งออก 10 อันดับแรก ของด่านต่างๆ ในภาคเหนือ ได้แก่ ด่านแม่สาย ด่านเชียงของ ด่านเชียงแสน ด่านห้วยโก๋น และด่านบ้านฮวก ย้อนหลัง 3 ปี (2559-2562) ประกอบการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าและการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งผู้ประกอบการใน 8 จังหวัดภาคเหนือได้ผลการศึกษา ดังนี้

สถิติส่งออก 10 อันดับแรก ของด่านต่างๆในภาคเหนือ ย้อนหลัง ปี 2559-2562 (ผลการวิจัยเชิงปริมาณ)

เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์การส่งออกสินค้าในหมวดดังกล่าวผ่านด่านชายแดนในภาคเหนือ คณะวิจัยจึงได้ทำการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลการส่งออกสินค้าผ่านด่านชายแดนในภาคเหนือ 3 ปีย้อนหลัง (พ.ศ.2559-2561) ได้แก่ ด่านแม่สาย ด่านเชียงของ ด่านเชียงแสน ด่านห้วยโก๋น และด่านบ้านฮวก พบว่า ทั้ง 5 ด่านมีการส่งออกสินค้าหมวด 5 (27) เชื้อเพลิงเหมือนกัน โดยด่านที่มีการส่งออกมากที่สุดในปีพ.ศ. 2561 คือ ด่านเชียงแสน มูลค่า 3334.91 ล้านบาท (น้ำมันเชื้อเพลิง) รองลงมาคือ ด่านแม่สาย มูลค่า 2600.02 ล้านบาท (น้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันหล่อลื่นอื่น ๆ และพลังงานไฟฟ้า) ด่านห้วยโก๋น มูลค่า 2396.33 ล้านบาท (น้ำมันปิโตรเลียม) ด่านเชียงของ มูลค่า 1026.59 ล้านบาท (น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว) และด่านบ้านฮวกมูลค่า 19.28 ล้านบาท (พลังงานไฟฟ้าและน้ำมันหล่อลื่น) ตามลำดับดังแสดงในตาราง 4-8

ตาราง 4-8 เปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกของ 5 ด้านในภาคเหนือในพ.ศ. 2559-2561 (ล้านบาท)

หมวดและกลุ่มสินค้าที่มีการส่งออกผ่านด่านชายแดนทางภาคเหนือของไทย	แม่สาย			เชียงของ			เชียงแสน			ห้วยโก๋น			บ้านฮวก		
	2559	2560	2561	2559	2560	2561	2559	2560	2561	2559	2560	2561	2559	2560	2561
หมวด 1 (01): สัตว์มีชีวิต	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	1353.82	3416.22	1930.93	2475.03	N/A	N/A	N/A	0.5	0.76	0.23
หมวด 1 (02): เนื้อสัตว์และส่วนของสัตว์ที่บริโภคได้	N/A	N/A	N/A	390.87	486.42	522.56	3137.83	1852.6	2660.27	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 2 (07, 08): พืชผัก และผลไม้	N/A	N/A	N/A	2055.96	3936.4	7478.64	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 2 (10): ธัญพืช เช่น ข้าวสาร	N/A	N/A	N/A	3971.76	2236.41	827.78	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 4 (17): น้ำตาล และขนมที่ทำจากน้ำตาล	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	1023.25	788.85	834.97	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 4 (19): อาหารปรุงแต่ง	N/A	N/A	241.01	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 4 (22): เครื่องดื่ม สุรา และน้ำผสมยาขุ	1927.33	857.22	1100	N/A	N/A	N/A	494.07	1355.8	1513.63	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 5 (27): เชื้อเพลิงและพลังงานไฟฟ้า	1860.69	1911.5	2600.02	1094.4	1063.09	1026.59	968.76	2068.83	3334.91	1926.28	1689.25	2396.33	28.53	19.78	19.28

หมวดและกลุ่มสินค้าที่มีการส่งออกผ่านด่านชายแดนทางภาคเหนือของไทย	แม่สาย			เชียงของ			เชียงแสน			ห้วยโก๋น			บ้านฮวก		
	2559	2560	2561	2559	2560	2561	2559	2560	2561	2559	2560	2561	2559	2560	2561
หมวด 6 (30, 33, และ 34): เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภคบริโภค: สินค้าเบ็ดเตล็ด (กศก.153)	N/A	N/A	368.07	2173.4	2174.71	1712.39	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	18.58	5.72	2.72
หมวด 7 (40): ยางและของที่ทำด้วยยาง	N/A	N/A	N/A	425.6	1194.41	1652.92	0	1688.06	2957.82	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 11: สิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ	N/A	N/A	N/A	N/A	333.48	26.76	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 15 (72): เหล็กและเหล็กกล้า	N/A	N/A	325.52	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	65.67	135.41	17.49	0.46	0.39
หมวด 16 (84): เครื่องจักร เครื่องใช้กล และส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	89.39	114.56	253.33	N/A	N/A	N/A
หมวด 17 (87): ยานบกนอกจากรถที่เดินบนรางรถไฟหรือรางรถราง ส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของ	N/A	N/A	197.33	N/A	N/A	N/A	1409.25	N/A	446.75	402.43	65.03	259.5	N/A	N/A	N/A

หมวดและกลุ่มสินค้า ที่มีการส่งออกผ่าน ด่านชายแดนทาง ภาคเหนือของไทย	แม่สาย			เชียงของ			เชียงแสน			ห้วยโก๋น			บ้านฮวก		
	2559	2560	2561	2559	2560	2561	2559	2560	2561	2559	2560	2561	2559	2560	2561
ดังกล่าว															

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

ตารางที่ 4-8 แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการส่งออกที่แตกต่างกันในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านแม่สาย มีการส่งออกสินค้า 5 หมวด ได้แก่ หมวด 4: อาหารปรุงแต่ง และเครื่องดื่ม สุราน้ำผสมสายชู หมวด 5 เชื้อเพลิงและพลังงานไฟฟ้า หมวด 6 เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภค บริโภค และสินค้าเบ็ดเตล็ด (กศก.153) หมวด 15 เหล็กและเหล็กกล้า หมวด 17 ยานบกนอกจากรถที่เดินบนรางรถไฟหรือรางรกราง ส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของดังกล่าว โดยสินค้าหมวดที่ 4 และหมวดที่ 5 มีมูลค่าการส่งออกสูงที่สุด

2. ด้านเชียงของ มีการส่งออกสินค้า 6 หมวด ได้แก่ หมวด 1 สัตว์มีชีวิตและเนื้อสัตว์และส่วนของสัตว์ที่บริโภคได้ หมวด 2 พืชผัก ผลไม้และธัญพืช หมวด 5 เชื้อเพลิงและพลังงานไฟฟ้า หมวด 6 เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภค บริโภค และสินค้าเบ็ดเตล็ด (กศก. 153) หมวด 7 ยางและของที่ทำได้ด้วยยาง และหมวด 11 สิ่งทอและของที่ทำได้ด้วยสิ่งทอ โดยหมวดสินค้าที่มีมูลค่าในการส่งออกสูงที่สุด คือ สินค้าหมวด 2 หมวด 6 หมวด 5 หมวด 7 หมวด 1 และหมวด 11 ตามลำดับ

3. ด้านเชียงแสน มีการส่งออกสินค้า 5 หมวด ได้แก่ หมวด 1 สัตว์มีชีวิตและเนื้อสัตว์และส่วนของสัตว์ที่บริโภคได้ หมวด 4 อาหารปรุงแต่ง และเครื่องดื่ม สุราน้ำผสมสายชู หมวด 5 เชื้อเพลิงและพลังงานไฟฟ้า หมวด 7 ยางและของที่ทำได้ด้วยยาง และหมวด 17 ยานบกนอกจากรถที่เดินบนรางรถไฟหรือรางรกราง ส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของดังกล่าว โดยหมวดสินค้าที่มีมูลค่าในการส่งออกสูงที่สุด คือ หมวด 1 หมวด 4 หมวด 5 หมวด 7 หมวด 17 ตามลำดับ

4. ด้านห้วยโก๋น มีการส่งออกสินค้า 4 หมวด ได้แก่ หมวด 5 เชื้อเพลิงและพลังงานไฟฟ้า หมวด 15 เหล็กและเหล็กกล้า หมวด 16 เครื่องจักร เครื่องใช้กลและส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว และหมวด 17 ยานบกนอกจากรถที่เดินบนรางรถไฟหรือรางรกราง ส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของดังกล่าว โดยสินค้าหมวด 5 มีมูลค่าการส่งออกสินค้าสูงที่สุด ถ้าหากเปรียบเทียบกับมูลค่าการส่งออกของหมวดสินค้าอื่นที่มีการส่งออกเช่นเดียวกัน

5. ด้านบ้านฮวก มีการส่งออกสินค้า 4 หมวด ได้แก่ หมวด 1 สัตว์มีชีวิตและเนื้อสัตว์และส่วนของสัตว์ที่บริโภคได้ หมวด 5 เชื้อเพลิงและพลังงานไฟฟ้า หมวด 6 เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภค บริโภค และสินค้าเบ็ดเตล็ด (กศก.153) และหมวด 15 เหล็กและเหล็กกล้า โดยสินค้าหมวด 5 มีมูลค่าการส่งออกสูงที่สุด

ศักยภาพและความต้องการส่งออกสินค้า 8 จังหวัดผ่านด่านบ้านฮวกสู่ประเทศ อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ)

จากการทบทวนแผนพัฒนาจังหวัดของ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน และแผนพัฒนา
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ 2 (เชียงใหม่ พะเยา แพร่ น่าน) พ.ศ. 2561- 2564 พบว่า ทั้ง 8 จังหวัด
ได้ให้ความสำคัญการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการค้า การลงทุนและ
บริการโลจิสติกส์เชื่อมโยงกลุ่มจังหวัด กลุ่มอาเซียน+6 และ GMS ให้มีความสำคัญกับการ
พัฒนาเศรษฐกิจและการค้าชายแดน ทั้งนี้ยังพบอีกว่า มีกลุ่มสินค้าที่ทั้ง 8 สนับสนุนให้สินค้าที่มี
ศักยภาพ (Product Champion: PC) แบ่งได้เป็น 1) กลุ่มสินค้าเกษตร 2) สินค้าประเภท
หัตถกรรมและเครื่องประดับ 3) สินค้าสมุนไพรและความงาม และ 4) ของใช้ ของตกแต่งบ้าน
ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาสินค้า
ทั้ง 4 กลุ่ม ทั้งในภาคการผลิต และการตลาด ซึ่งประกอบด้วย 1) สำนักงานพาณิชย์จังหวัด 2)
สำนักงานเกษตรจังหวัด 3) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และ 4) หอการค้าจังหวัด ตลอดจน
ผู้ประกอบการของทั้ง 8 จังหวัด ได้ผลการวิจัยดังนี้

1. จังหวัดแพร่

จังหวัดแพร่ มีอาณาเขตติดกับจังหวัดพะเยาและจังหวัดลำปาง มีระยะห่าง
จากตัวเมืองแพร่ถึงด่านชายแดนบ้านฮวก 220 กิโลเมตร และใช้เวลาในการเดินทางประมาณ
3 ชั่วโมง 40 นาที ในปี 2560 จังหวัดแพร่ มีผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดอยู่ที่ 28,379 ล้านบาท
และมีประชากร 423,000 คน การทบทวนแผนพัฒนาจังหวัดแพร่ พบว่ากลุ่มสินค้าที่มี
ศักยภาพ (Production Champion) ประกอบด้วย สินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย ส่วนสินค้า
เศรษฐกิจ/พืชเศรษฐกิจของจังหวัด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ไม้สัก ขาว พุดเลียงสัตว์ มันท่าปะหลัง
ถั่วเหลือง ยางพารา พริกยักษ์ โคเนื้อ กระบือเลี้ยงสุกร ไก่เนื้อ ไก่ไข่

อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์หน่วยงานที่ส่งเสริมและพัฒนาการผลิต และ
การตลาดของจังหวัดแพร่ พบว่า มีสินค้าและพืชเศรษฐกิจ หลายรายการที่ไม่ได้สนับสนุนให้ทำ
การส่งออก เช่น ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันท่าปะหลัง ยางพารา กระบือ สุกร ไก่เนื้อ พริก
ยักษ์ตลอดจนกาแฟ ทั้งนี้เนื่องมาจากในปัจจุบันสินค้านี้กล่าวยังไม่สามารถผลิตได้เพียงพอต่อ
ความต้องการของคนในประเทศ สินค้าส่วนใหญ่จะขายในจังหวัดเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม ยังมี
สินค้าจากส่งเสริมของหน่วยงานที่สัมภาษณ์ ที่ได้รับการแนะนำและเสนอว่าอาจจะมีความ
เป็นไปได้ในการส่งออก ดังแสดงในตารางที่ 4-9

ตาราง 4-9 สินค้าที่ได้รับการแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของจังหวัดแพร่

สำนักงานพาณิชย์ จังหวัด	สำนักงานเกษตร จังหวัด	สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัด	หอการค้า
- เฟอร์นิเจอร์ และของ ใช้ในบ้าน	- สุรากลั่นพื้นบ้าน	- เฟอร์นิเจอร์ และของ ใช้ในบ้าน	- เฟอร์นิเจอร์ไม้สัก
- ผ้า/เสื้อหม้อฮ่อม	- เสื้อหม้อฮ่อม ย้อมสี ธรรมชาติ	- เครื่องดื่มสมุนไพร	- ผ้ามัดย้อม
- ผลไม้แปรรูป : แก้ว มังกร อบแห้ง	- ผลไม้แปรรูป : แก้ว มังกร อบแห้ง	- เวชสำอาง และ เวชภัณฑ์	- สุราชุมชน
- อาหารแปรรูป : หมูทุบ หมูแผ่น			- อาหารแปรรูป : ปลา ร้าอบแห้ง

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

จากตารางที่ 4-9 พบว่ามีสินค้า 5 รายการที่ได้รับการแนะนำว่ามีศักยภาพในการส่งออกดังนี้

1. เฟอร์นิเจอร์ และของใช้ในบ้าน
2. ผ้า/เสื้อหม้อฮ่อม
3. แก้วมังกร อบแห้ง
4. หมูทุบ หมูแผ่น ปลาร้าอบแห้ง
5. สุรากลั่นพื้นบ้าน

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการของรายการสินค้าที่ได้ทั้ง 5 รายการจากตาราง 4-9 พบว่า สินค้าดังกล่าวมีการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ ดังนี้

1. สินค้าประเภทเฟอร์นิเจอร์ และของใช้ในบ้านที่ทำมาจากไม้สัก หายาก และไม้ไผ่

จังหวัดแพร่ เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศถึงการมีคุณภาพสินค้าที่ดี (ตัวแทนจากสำนักงานพาณิชย์, 2562) ทั้งนี้ยังมีผู้ประกอบการและวิสาหกิจชุมชนที่มีตลาดต่างประเทศอยู่แล้วและพร้อมที่จะขยายตลาดต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น เช่น กลุ่มวิสาหกิจไม้สักบ้านดอนมูล อ.สูงเม่น ซึ่งได้รับการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกจากหอการค้า จังหวัดแพร่ ส่งสินค้าไปยังสหรัฐอเมริกา (ตัวแทนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนแพร่, 2562) ห้างหุ้นส่วนจำกัด ส.มั่งทองแพร่วิชุดโปรดักส์ ผู้ผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในครัวเรือนจากไม้ยางพารา ส่งสินค้าทั้งในเอเชียและยุโรป (ตัวแทนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนแพร่, 2562) เป็นต้น

ทั้งนี้ยังมีผู้ประกอบการหลายรายที่เน้นการผลิตและจำหน่ายในประเทศ หรือสามารถส่งออกได้ในปริมาณที่จำกัดเนื่องจากกำลังการผลิตไม่เพียงพอ ตลอดจนมีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น จากวัตถุดิบที่หายากมากขึ้นในจังหวัดอีกทั้งยังมีผู้ประกอบการหลายรายที่ขาดความรู้ และกำลังการผลิตที่สามารถจะส่งออกได้ สำหรับผู้ประกอบการที่ทำการส่งออกไปยังกลุ่มยุโรป และอเมริกา จะสามารถผลิตเพื่อการส่งออกตามรายการสั่งซื้อในปริมาณที่ไม่มากนัก และการส่งออกสินค้าเฟอร์นิเจอร์ไม้สัก จะนิยมส่งออกไปทางท่าเรือแหลมฉบังมากกว่า (ตัวแทนจากหอการค้าแพร่, 2562)

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการส่งออกเฟอร์นิเจอร์ไม้สักไปยังประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ในอดีตที่ผ่านมาไม่เคยส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก และหากมีการเปิดด่านจริงและมีความต้องการเฟอร์นิเจอร์ไม้สักในสปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ผู้ประกอบการดังกล่าวก็มีความพร้อมที่จะส่งออกได้

2. ผ้าหม้อห้อม

จังหวัดแพร่ มีการผลิตและจำหน่ายผ้าหม้อห้อมมากที่สุดที่ตำบลทุ่งไธ้ง ปัจจุบันมีผู้ผลิตและผู้จำหน่ายผ้าหม้อห้อมจำนวนมากที่สามารถดำเนินการผลิตและการจำหน่ายผ้าหม้อห้อมด้วยตนเองและพึ่งพาตนเองได้ด้วย โดยเฉพาะตำบลทุ่งไธ้ง ซึ่งตัวแทนจากสำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่ (2562) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการประกอบการของผู้ประกอบการผลิตและจำหน่ายหม้อห้อมว่ามีหลากหลายประเภท ได้แก่ ผู้ประกอบการรายเดียว ผู้ประกอบการแบบโรงงานอุตสาหกรรม กลุ่มวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ผู้ผลิตและจำหน่ายผ้าหม้อห้อม แต่อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการส่วนใหญ่มุ่งเน้นการจัดจำหน่ายภายในประเทศมากกว่าการส่งออก เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เช่น วิสาหกิจชุมชนหม้อห้อมทุ่งเจริญย้อมสีธรรมชาติ ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งผลิตผ้าหม้อห้อมที่มีชื่อเสียงของจังหวัดแพร่ สามารถทำการส่งออกได้เฉพาะผ้าย้อมแบบผืนที่ไม่ต้องทำการตัดเย็บ ทั้งนี้เนื่องจากทางกลุ่มไม่มีกำลังการผลิตที่เพียงพอ ตลอดจนไม่สามารถควบคุมคุณภาพการผลิตในปริมาณที่เยอะได้ (ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหม้อห้อมทุ่งเจริญย้อมสีธรรมชาติ, 2562)

ภาพ 4- 6 ผ้า/เสื้อหม้อห้อม วิสาหกิจชุมชนหม้อห้อมทุ่งเจริญย้อมสีธรรมชาติ

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

อย่างไรก็ตาม สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่ (2562) ให้ข้อมูลว่า ยังมีผู้ประกอบการเอกชนหลายรายที่สามารถทำการส่งออกเองอยู่แล้ว โดยไม่ต้องรับการสนับสนุนจากภาครัฐ และมีผู้ผลิต 1 รายใหญ่ที่ผลิตสินค้าคุณภาพและราคาสูง (คุณภาพของเนื้อผ้า การออกแบบ และตัดเย็บ) ได้รับการส่งเสริมจากกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เพื่อทำการส่งออกไปยังประเทศในแถบยุโรป (ตัวแทนจากสำนักงานพาณิชย์, 2562) ปัจจุบันทางสำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่ ได้ทำการส่งเสริมให้ผู้ผลิตปลูกต้นฮ่อมและฮ่อมสีธรรมชาติ เพื่อกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศจะผลักดันให้ส่งออกไปยังญี่ปุ่นและยุโรปต่อไป

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการผลิตผ้าหม้อห้อมถึงการส่งออกไปยังประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ในอดีตที่ผ่านมายังไม่เคยส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก และหากมีการเปิดด่านจริงและมีความต้องการในสปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ผู้ประกอบการสามารถส่งออกได้ แต่ในปริมาณที่ไม่มากนัก เนื่องจากไม่มีกำลังการผลิตที่เพียงพอ ตลอดจนไม่สามารถควบคุมคุณภาพการผลิตในปริมาณที่สูงได้

3. ผลไม้แปรรูป: แก้วมังกรอบแห้ง

สินค้าประเภทผลไม้แปรรูปที่ถูกแนะนำจากสำนักงานพาณิชย์ และสำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ คือ แก้วมังกรอบแห้ง ซึ่งผลิตและจัดจำหน่ายโดยวิสาหกิจชุมชนแก้วมังกรตำบลบ้านถิ่นแห่งเดียวของจังหวัดแพร่ และอีกหนึ่งผู้ประกอบการโรงงานแก้วมังกรอบแห้ง ซึ่งทั้ง 2 รายนี้ได้ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการผลิตและส่งขายภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ (ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้แปรรูปแก้วมังกรอบแห้ง, 2562) แต่หลังจากคุณฤทธิภูมิ ถิ่นฐาน บุตรชายคนโตของกำนันบันเทิง ถิ่นฐาน (ประธานกลุ่ม) ซึ่งเป็นสมาชิกยุวเกษตรกรไทย (Smart Farmer) ได้รับการคัดเลือกไปศึกษาดูงานที่ประเทศญี่ปุ่น ในปี พ.ศ.2560 ปัจจุบันมีกลุ่มได้เริ่มมีการทำคู่มือแบบผู้รับจ้างผลิต (Original Equipment Manufacturer: OEM) ให้กับนายทุนจากประเทศจีนแล้ว อีกทั้ง สำนักงานพาณิชย์จังหวัดได้พาเจ้าของโรงงานอบแก้วมังกรไปศึกษาดูงานด้านการส่งออกผลไม้แปรรูปที่ด่านศุลกากรเชียงของอีกด้วย (ตัวแทนสำนักงานพาณิชย์, 2562)

ภาพ 4-7 แก้วมังกรอบแห้ง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแก้วมังกรตำบลบ้านถิ่น
ที่มา: คณะวิจัย (2562)

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการถึงความต้องการส่งออกไปยังประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ผู้ประกอบการมีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออกแต่ขาดความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการส่งออกและการขนส่ง หากทำการค้าแบบ OEM หรือให้คู่ค้ามารับสินค้าที่หน้าด่านเองจะดีกว่า

4. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์: สุรากลั่นพื้นบ้าน

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ (2562) ได้นำเสนอสินค้าที่สามารถส่งออกได้และปัจจุบันมีการส่งออกบ้างแล้ว คือ สุรากลั่นพื้นบ้าน ตัวแทนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ ยังกล่าวอีกว่า นอกจากอาชีพเกษตรกรและทำผ้าหม้อห้อม แล้วยังมีคนแพร่อีกจำนวนหนึ่งที่ผลิตสุรากลั่นพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง เช่น ล.สิงห์เริง เป็นต้น สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์จากตัวแทนสำนักงานพัฒนาชุมชน (2562) ที่ได้ให้ข้อมูลว่า จังหวัดแพร่มีวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสุรากลั่นชุมชนจำนวนมากกว่า 200 ราย และมีผู้ประกอบการที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี จำนวน 22 ราย และมีประมาณ 3-4 รายที่สามารถส่งออกไปยังกัมพูชา และผู้ประกอบการโรงแรมที่ สปป.ลาว ผ่านด่านห้วยโก๋น จังหวัดน่าน (ตัวแทนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่, 2562)

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการถึงความต้องการส่งออกไปยังประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ผู้ประกอบการมีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออกอยู่แล้ว โดยการเลือกส่งออกผ่านช่องทางด่านใดจะขึ้นอยู่กับลูกค้าต่างประเทศว่าจะสะดวกกับสินค้าที่ใด

ภาพ 4-8 สุรากลั่นพื้นบ้าน ล.สิงห์เริง

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

5. อาหารแปรรูป: หมูทุบ หมูแผ่น ปลาาร้าอบ

ตัวแทนสำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่ (2562) ได้แนะนำสินค้าที่สามารถส่งออกได้คือ อาหารแปรรูป ประเภทหมูทุบ หมูแผ่น และปลาร้าอบแห้ง ซึ่งปัจจุบันสินค้าประเภทดังกล่าวมีการส่งออกไปยังประเทศทางยุโรป ซึ่งเป็นกลุ่มลูกค้าชาวไทย เวียดนาม เขมร และลาวที่อาศัยอยู่ในประเทศทางยุโรป (ตัวแทนหอการค้าแพร่, 2562)

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการถึงความต้องการส่งออกไปยังประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ผู้ประกอบการอาหารแปรรูปมีความต้องการและมีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออกเหมือนสินค้าประเภทอื่น ๆ และการเลือกส่งออกผ่านช่องทางด่านใดจะขึ้นอยู่กับลูกค้าต่างประเทศว่าจะสะดวกรับสินค้าที่ไหนเช่นกัน

ภาพ 4-9 หมูทุบ หมูแผ่น

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

สรุปความต้องการและศักยภาพในการส่งออกสินค้าของจังหวัดแพร่ผ่านด่านบ้านฮวก

สถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดแพร่ในปัจจุบัน พบว่า มีสินค้า 5 รายการที่มีการส่งออก โดยส่วนใหญ่จะส่งออกไปยังประเทศแถบยุโรปและอเมริกา เช่น เพอร์นิเจอร์ไม้สัก และผ้าหม้อห้อมคุณภาพดี ส่วนสินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่มจะมีการส่งออกในแถบเอเชีย เช่น แก้วมังกรอบแห้งส่งออกไปยังจีน โดยวิธีการ OEM และสุรากลั่นพื้นบ้านส่งออกไปยังกัมพูชา และสปป.ลาว ผ่านช่องทางด่านห้วยโก๋น

เมื่อพิจารณาถึงปริมาณการส่งออก พบว่า ผู้ประกอบการสินค้าที่ต้องใช้ฝีมือและความประณีต เช่น เพอร์นิเจอร์ไม้ และผ้าหม้อห้อมไม่สามารถผลิตและส่งออกสินค้าได้ในปริมาณสูงมากนัก ในทางตรงข้าม สินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่มที่สามารถผลิตแบบโรงงานได้ เช่น อาหาร ผลไม้แปรรูป และสุรากลั่น ผู้ประกอบการสามารถผลิตและส่งออกได้ในปริมาณที่สูงตามความต้องการของตลาดได้

สำหรับศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวคนั้น ผู้ประกอบการทุกราย ยกเว้นผ้า และเสื้อผ้าหม้อห้อมแสดงความคิดเห็นที่ตรงกันว่า มีความพร้อมและยินดีที่จะส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก เนื่องจากด่านบ้านฮวกมีระยะห่างจากตัวเมืองใช้เวลาในการเดินทางไม่นานนัก ประมาณ 4 ชั่วโมง แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคู่ค้าในต่างประเทศว่าจะสะดวกรับสินค้าช่องทางใด

ตาราง 4-10 สรุปสถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดแพร่ และศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก

รายการสินค้า	การส่งออกในปัจจุบัน	ศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก
เพอร์นิเจอร์ และของใช้ในบ้าน	ส่งออกได้ในปริมาณที่ไม่มากนัก ไปยังตลาดยุโรป และอเมริกา ผ่านท่าเรือแหลมฉบัง	หากมีการเปิดด่านจริงและมีความต้องการเพอร์นิเจอร์ไม้สักในสปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ผู้ประกอบการดังกล่าวก็มีความพร้อมและยินดีที่จะส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก
ผ้า/เสื้อผ้าหม้อห้อม	เน้นการผลิตและจำหน่ายในประเทศ มีส่งออกยุโรปในปริมาณที่น้อยมาก	ผู้ประกอบการสามารถส่งออกได้ แต่ในปริมาณที่ไม่มากนัก เนื่องจากมีกำลังการผลิตที่ไม่เพียงพอ ตลอดจนไม่สามารถควบคุมคุณภาพการผลิตในปริมาณที่สูงได้
ผลไม้แปรรูป: แก้วมังกรอบแห้ง	ทำ OEM กับคู่ค้าจีน โดยมีคนมารับที่โรงงานผลิต	ผู้ประกอบการมีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออกแต่ขาดความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการส่งออก และการขนส่ง หากทำการค้า

รายการสินค้า	การส่งออกในปัจจุบัน	ศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก
		แบบ OEM หรือให้คู่ค้ามารับสินค้าที่หน้าด่านเองจะดีกว่า
อาหารแปรรูป: หมูทุบ หมูแผ่น ปลาร้าอบแห้ง	- หมูทุบยังไม่เคยส่งออก - ปลาร้าอบแห้ง ส่งออกไปยังประเทศแถบยุโรป (ทางเครื่องบิน) ในปริมาณไม่มากนัก	ขึ้นอยู่กับลูกค้าต่างประเทศว่าจะสะดวกรับสินค้าช่องทางไหน
สุรากลั่นพื้นบ้าน	ส่งออกไปยัง กัมพูชา และผู้ประกอบการโรงแรมที่สปป.ลาว ผ่านด่านห้วยโก๋น จังหวัดน่าน	ผู้ประกอบการมีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออก โดยการเลือกส่งออกผ่านช่องทางใดจะขึ้นอยู่กับลูกค้าต่างประเทศว่าจะสะดวกรับสินค้าที่ไหน

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

นอกจากนั้นแล้ว ยังมีสินค้าแนะนำจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแพร่ ที่มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่สามารถผลิตสินค้าคุณภาพส่งออกได้ แต่มีข้อจำกัดด้านกำลังการผลิต ที่สามารถผลิตจำหน่ายได้ในประเทศเท่านั้น หรือส่งออกได้แต่ในปริมาณที่จำกัด ได้แก่

1. เครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์: น้ำสมุนไพรเข้มข้นจากขิง และน้ำผึ้งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรบ้านริมยม ซึ่งปัจจุบันทำการผลิตและจำหน่ายในประเทศและรับผลิตให้กับคู่ค้าจากประเทศจีน

2. สินค้าที่มีส่วนผสมของสมุนไพรพื้นบ้าน เช่น น้ำมันผิวงาม แป้งทานาคา ยาสมุนไพรสมุนไพรสมุนไพรพอกหน้า โดยวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านภูพุกฤษา ชุมชนทุ่งศรี อ.ร้องกวาง จ.แพร่ กำลังได้รับความนิยมจากตลาดในประเทศ อีกทั้งทางกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในการจัดทำแผนบริหารการผลิตของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านภูพุกฤษา เพื่อให้สามารถผลิตได้มากขึ้นตามความต้องการของตลาดต่อไป

2. จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จังหวัดแม่ฮ่องสอน อยู่ห่างจากด่านบ้านฮวก อำเภอกู่ช้าง จังหวัดพะเยา ระยะทางประมาณ 482 กิโลเมตร และใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 9 ชั่วโมง ในปี 2560 จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดอยู่ที่ 13,000 ล้านบาท และมีประชากร 199,000 คน จากการทบทวนแผนพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า กลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพ (Production Champion) ประกอบด้วย สินค้าเกษตร ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปาล์ม น้ำมัน ยางพารา ปศุสัตว์ ผลไม้ กระเทียม กาแฟ และงา สินค้าเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ กาแฟ ผลไม้เมืองหนาว (เกษตรอินทรีย์บ้านผาเจริญ อ.ปางมะผ้า) ข้าว กาแฟ (เกษตรอินทรีย์บ้าน

ห้วยปูลิง อ.เมือง) ข้า ตะไคร้ มะกรูด กัลลวย มันเทศ มันฝรั่ง (อ.ขุนยวม) สตรอเบอรี่ (ปายสวิตเมมโมรี ต.ทุ่งยาว อ.ปาย) สินค้า OTOP ได้แก่ ผ้าฝ้ายทอผสมขนแกะบ้านห้วยหอม ผลิตภัณฑ์จาก เครื่องจักรสานบ้านเลโค๊ะ ผ้าทอกะเหรี่ยง และสินค้า GI (สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์) ได้แก่ ผ้าฝ้ายทอผสมขนแกะบ้านห้วยหอม

อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์หน่วยงานที่ส่งเสริมและพัฒนาการผลิต และการตลาดของจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ยังมีสินค้าจากส่งเสริมของหน่วยงานที่สัมภาษณ์ ที่ได้รับการแนะนำและเสนอว่าอาจจะมีความเป็นไปได้ในการส่งออก ทั้งนี้ทั้ง 3 หน่วยงานมีเกณฑ์ในการแนะนำคือ การคัดเลือกเฉพาะสินค้าที่มีการพัฒนาเพื่อการส่งออกแล้ว ดังแสดงในตาราง 4-11

ตารางที่ 4-11 สินค้าที่ได้รับการแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานพาณิชย์ จังหวัด	สำนักงานเกษตร จังหวัด	สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัด	หอการค้า
เงินละอูป	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ขนมंगा น้ำมันงา ถั่วเหลือง	กาแฟ	-
กระเทียมกลีบ "Garliko" และถั่วลาย เสือ Uncle's Bean	กระเทียมกลีบ "Garliko" และถั่วลายเสือ Uncle's Bean	น้ำมันงาหีบเย็นต้นบุญ	-
กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยง		ขนมงาตราเมิงไต	-
กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าแม่ อาเรีย			-

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

จากตารางที่ 4-11 พบว่ามีสินค้า 4 รายการที่ได้รับการแนะนำว่าอาจจะมีศักยภาพในการส่งออกดังนี้

1. กระเทียมกลีบ "Garliko" และถั่วลายเสือ Uncle's Bean
2. กลุ่มผ้าทอแม่อาเรีย
3. น้ำมันงาหีบเย็นต้นบุญ
4. ขนมงาตราเมิงไต

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ตัวแทนผู้ประกอบการที่มีศักยภาพในการส่งออกของ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนี้

1. อาหารแปรรูป : กระเทียมเจียว และถั่วลายเสือ

กระเทียมกาลีโก้ มีทั้งกระเทียมแบบสด แกะเปลือกและไม่แกะเปลือก กระเทียมแกะเปลือกเจียวแบบแห้ง กระเทียมดิดเปลือกเจียวแบบแห้ง และกระเทียมดิดเปลือกเจียวในน้ำมันรำข้าว ขนาด 100 กรัม พร้อมใช้ไม่ต้องไปเจียวเอง

ถั่ว Uncle's Bean ได้นำถั่วหลากหลายพันธุ์ที่ปลูกได้ในท้องถิ่น ได้แก่ ถั่วลายเสือ ถั่วมิกสันท์ และถั่วเหลืองคัดพิเศษ มาเป็นวัตถุดิบ โดยนำนวัตกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านของ จ.แม่ฮ่องสอนมาผลิตจนกลายมาเป็นสินค้าระดับมาตรฐานสากล โดยได้รับการสนับสนุนจากสถาบันอาหาร กระทรวงอุตสาหกรรม ภายใต้โครงการเสริมสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจแก่อุตสาหกรรมอาหารและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่คุณค่าอาหารของไทย (Thailand Food Forward)

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการถึงความต้องการส่งออกไปยังประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ถึงแม้ว่าผู้ประกอบการอาหารแปรรูป กระเทียมกาลีโก้ และถั่ว Uncle's Bean จะมีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออกแต่ด้วยระยะทางจาก จังหวัดแม่ฮ่องสอนถึงด่านบ้านฮวกจังหวัดพะเยาต้องใช้เวลาประมาณ 10 ชั่วโมง ถ้าต้องขนส่งเองแล้ว ผู้ประกอบการยังไม่พร้อมที่จะส่งออกทางช่องทางด่านบ้านฮวก

2. ชุดไต: กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าครุอาร์รี่ (กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้า ตำบลจองคำ)

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แนะนำกลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าครุอาร์รี่ ผลิตผ้าไตหญิงและชาย โดยครุอาร์รี่ ประดิษฐ์พันธ์ สามารถผลิตได้ 5 ตัวต่อวัน มีการควบคุมคุณภาพสมาชิกในกลุ่มจากการเย็บ ผิเข็ม วงแขนและเป้ากางเกง หากได้คุณภาพแล้ว จึงจะส่งงานให้ทำ มีการขายออนไลน์ในเพจอาร์รี่เสื้อไต และขายส่งในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการถึงความต้องการส่งออกไปยังประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ผู้ประกอบการมีความสนใจและมีความพร้อมในการผลิตที่จะส่งออกได้ แต่ทั้งนี้ยังขาดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนในการส่งออก อีกทั้งยังไม่เคยส่งออกผ่านทางด่านบ้านฮวก (ประธานกลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าครุอาร์รี่, 2562)

3. ไชมันและน้ำมันที่ได้จากสัตว์และพืช: น้ำมันงา

น้ำมันงาหีบเย็น วิสาหกิจชุมชนต้นบุญ เป็นน้ำมันงาหีบเย็นที่ได้รับใบอนุญาตให้แสดงเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้รับการคัดสรร OTOP เป็นผลิตภัณฑ์ระดับสี่ดาว ประเภทอาหาร ตามโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยปี พ.ศ. 2559 จากการสัมภาษณ์ ประธานกรรมการวิสาหกิจชุมชนต้นบุญ จังหวัดแม่ฮ่องสอน (2562) พบว่า งาถือเป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยชาวบ้านปลูกกันมาอย่างช้านาน เมื่อผลผลิตออกมาในสมัยก่อนก็จะขายแบบผลผลิตทั่วไป จึงทำให้ราคาที่ได้เป็นไปตามกลไกของตลาด ไม่สามารถกำหนดราคาได้ ต่อมาจึงมีความคิดด้วยการเพิ่มมูลค่า ต่อมาจึงได้มีความคิดที่จะรวมกลุ่มกัน เพื่อนำมาแปรรูป โดยให้อยู่ภายใต้มาตรฐานจีเอ็มพี (GMP) สามารถเพิ่มมูลค่าขายได้ดี โดยขนาดขวด 30 ซีซี ขายอยู่ที่ขวดละ 50 บาท ซึ่งตอนนี้ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้นบุญมีตลาดเฉพาะภายในประเทศเท่านั้น

เมื่อสอบถามประธานกลุ่มผู้ประกอบการถึงความต้องการส่งออกไปยังประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ผู้ประกอบการมีความสนใจและมีความพร้อมในการผลิตที่จะส่งออกได้ และหากมีปริมาณการสั่งเป็นจำนวนมาก ต้องมีการสั่งล่วงหน้า อย่างน้อย 1 สัปดาห์ แต่ทั้งนี้ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้นบุญยังขาดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนในการส่งออก อีกทั้งยังไม่เคยส่งออกผ่านทางด่านบ้านฮวกจึงมีความต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกเข้ามาสนับสนุน ให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการส่งออก และถ้ามีบริษัทขนส่งสินค้ามารับส่งสินค้าให้จะเป็นการดียิ่ง

4. ขนมงาตราเมิงไต กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมอนตะแลง

ขนมงาตราเมิงไต เป็นการแปรรูปผลิตภัณฑ์จาก งาพันธุ์พื้นเมืองของจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านม่อนตะแลง หมู่ 11 และบ้านผาป่อง หมู่ 1 ต.ผาป่อง อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน วัดฤดูบหลักเป็นวัดฤดูบที่ผลิตมาจากกลุ่มเครือข่ายผู้ปลูกในพื้นที่เขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนที่มีการปลูกแบบอินทรีย์ตามวิถีของชาวบ้านไม่มีการใช้สารเคมี

จากการสัมภาษณ์ประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมอนตะแลง (2562) ถึงความต้องการและศักยภาพในการส่งออกไปยังประเทศภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ถ้ามีตลาดรองรับ ทางกลุ่มฯ ก็มีความพร้อมด้านการผลิตเพื่อการส่งออก เพราะกำลังจะซื้อเครื่องจักรการผลิต ซึ่งสามารถผลิตขนมงาได้มากกว่า 10,000 ชิ้นต่อวัน แต่อย่างไรก็ตาม

ทางกลุ่มฯ ยังขาดความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการส่งออก ต้องอาศัยส่วนราชการในการสนับสนุนด้านการตลาด และให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการส่งออก

สรุปความต้องการและศักยภาพในการส่งออกสินค้าของจังหวัดแม่ฮ่องสอนผ่านด่านบ้านฮวก

สถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในปัจจุบัน พบว่า ถึงแม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการส่งออกได้แนะนำมีสินค้า 4 รายการ ที่คาดว่าจะมีศักยภาพในการส่งออก ได้แก่ กระเทียมกาลีโก้ "Garliko" และถั่วลายเสือ Uncle's Bean น้ำมันงาหีบเย็น ขนมังงาโต และชุดไต อย่างไรก็ตามผลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการทั้ง 4 รายการ พบว่า ทั้ง 4 รายการมีความศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออก อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการในรูปแบบกลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าครุอาร์ย และ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมอนตะแลง และวิสาหกิจชุมชนต้นบุญ ถึงแม้จะมีความต้องการในการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก แต่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการส่งออกสินค้าไปยังประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และต้องการให้หน่วยงานที่สนับสนุนส่งเสริมความรู้

สำหรับผู้ประกอบการที่มีศักยภาพทั้งด้านการผลิตและความรู้ด้านการส่งออก คือ บริษัทก๊อบไต ที่ผลิตกระเทียมกาลีโก้ "Garliko" และถั่วลายเสือ Uncle's Bean กลับไม่มีความต้องการที่จะส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก ด้วยเหตุผลด้านระยะทาง และการขนส่ง

ตาราง 4-12 สรุปสถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดแม่ฮ่องสอนและศักยภาพในการส่งออกผ่านด่าน บ้านฮวก

รายการสินค้า	การส่งออกในปัจจุบัน	ศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก
กระเทียมกาลีโก้ "Garliko" และถั่วลายเสือ Uncle's Bean	ยังไม่เคยส่งออก	มีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออกแต่ยังไม่พร้อมที่จะส่งออกทางช่องทางด่านบ้านฮวก เนื่องระยะทางไกล และขนส่งลำบาก
กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าครุอาร์ย	ยังไม่เคยส่งออก	ผู้ประกอบการมีความสนใจและมีความพร้อมในการผลิตที่จะส่งออกได้ แต่ทั้งนี้ยังขาดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการส่งออก อีกทั้งยังไม่เคยส่งออกผ่านทางด่านบ้านฮวก
น้ำมันงาหีบเย็นต้นบุญ	ยังไม่เคยส่งออก	มีความสนใจและมีความพร้อมในการผลิตที่จะส่งออกได้ แต่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับ

รายการสินค้า	การส่งออกในปัจจุบัน	ศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก
		กระบวนการและขั้นตอนในการส่งออก
ขนมงาตราเม็งใต้	ยังไม่เคยส่งออก	ถ้ามีตลาดรองรับ ทางกลุ่มฯสามารถการผลิตได้ แต่ทางกลุ่มฯ ยังขาดความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการส่งออก

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

3. จังหวัดลำพูน

จังหวัดลำพูน ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย เส้นทางเดินทาง จากจังหวัดลำพูน สู่ด่านบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ระยะทางประมาณ 305 กิโลเมตร และใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 4 ชั่วโมง 40 นาที ในปี 2560 จังหวัดลำพูน มีผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดอยู่ที่ 77,851 ล้านบาท และมีประชากร 406,000 คน การทบทวนแผนพัฒนาจังหวัดลำพูน พบว่ากลุ่ม สินค้าที่มีศักยภาพ (Production Champion) ที่จัดระดับผลิตภัณฑ์ที่จะนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และเพื่อจัดระบบฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่จะใช้ในการทำงานเชิงบูรณาการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเพื่อเสริมสร้างคุณค่าของผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป จนสามารถใช้เป็นแหล่งสร้างรายได้และความเข้มแข็งให้กับชุมชน รวมถึงเป็นการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยสินค้าที่เป็น Product Champion ของจังหวัดลำพูน ประกอบด้วยลำไย ผ้าไหมยกดอก ไวน์ผลไม้

อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ 3 หน่วยงาน พบว่ามีสินค้าจากส่งเสริมที่ได้รับการแนะนำและเสนอว่าอาจจะมีความเป็นไปได้ในการส่งออก โดยมีเกณฑ์ในการแนะนำ คือ คัดเลือกเฉพาะสินค้าที่มีการพัฒนาเพื่อการส่งออกแล้ว ดังแสดงในตารางที่ 4-13

ตารางที่ 4-13 สินค้าที่ได้รับการแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานพาณิชย์ จังหวัด	สำนักงานเกษตรจังหวัด	สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัด	หอการค้า
ผ้าไหมยกดอก GI	ผ้าไหมยกดอก GI	ผ้าแปรรูปจันทรีดี	ลำไยสด
ลำไยอบแห้งสีทอง น้ำ ลำไยสกัดเข้มข้น p.80	ลำไยสด ลำไยอบแห้งเนื้อ สีทอง	ลำไยอบแห้งสีทอง	ลำไยอบแห้ง
กระเทียมดำ	ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น น้ำผึ้ง และผลิตภัณฑ์	น้ำผึ้งตราแสงผึ้ง	มะม่วง

สำนักงานพาณิชย์ จังหวัด	สำนักงานเกษตรจังหวัด	สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัด	หอการค้า
	แปรรูปจากน้ำผึ้ง		
สมุนไพรชัยคีริน นานา เฮิร์ป	กลุ่มแปรรูปสมุนไพร	ผ้าไตรจักรพรร	กระเทียม
ปลาสามเกลียวคงหลวง	กลุ่มแปรรูปอาหารหมูทุบ หมูเส้น แดบหมู หอมแดง กระเทียมดอง		

ที่มา : คณะวิจัย (2562)

จากตารางที่ 4-13 พบว่ามีสินค้า 4 รายการที่ได้รับการแนะนำว่าอาจจะมีศักยภาพในการส่งออกดังนี้

1. ผ้าไหมยกดอก GI
2. กระเทียมดำ
3. สมุนไพรชัยคีริน
4. ลำไยสด ลำไยอบแห้งเนื้อสีทอง

1. ผ้าไหมยกดอก GI

ผ้าไหมยกดอกของลำพูน ผ้าไหมยกดอกลำพูน (Lamphun Brocade Thai Silk) เป็นผ้าไหมที่ทอยกลวดลายให้สูงกว่าผืนผ้าโดยการเลือกยกบางเส้นข่มบางเส้นเพื่อให้เกิดลวดลาย โดยใช้ตะกอลอย และใช้เส้นไหมตีเกลียวเป็นทั้งเส้นยืนและเส้นพุ่ง รวมทั้งมีเส้นไหมพิเศษในการทอให้เกิดลวดลาย ตามกรรมวิธีที่ประณีตที่เป็นมรดกทางหัตถกรรมที่ถ่ายทอดสืบกันมา ผ้าไหมยกดอกลำพูนจึงเป็นมรดกทางหัตถกรรมของชนชั้นสูงที่ถ่ายทอดสืบกันมา แหล่งผลิตผ้าไหมยกดอกในปัจจุบันอยู่ในตำบลเวียงยอง ตำบลในเมือง อำเภอเมืองลำพูน และตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จากความสวยงามวิจิตรบรรจงและควมมีเอกลักษณ์เฉพาะของผ้าไหมยกดอกลำพูนทำให้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมยกดอกลำพูนได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications: GI) จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ตั้งแต่วันที่ 14 มีนาคม 2550 โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูนเป็นผู้ขอขึ้นทะเบียน ถือเป็นการให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคได้ว่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมยกดอกลำพูนเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานตามคุณลักษณะของผ้าไหมยกดอกลำพูนอย่างแท้จริง ซึ่งปัจจุบันผู้ประกอบการผ้า

ไหมยกดอกของจังหวัดที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย: ผ้าไหมยกดอกลำพูน จ.ลำพูน มีจำนวน 12 ราย ราคาจำหน่ายผ้าไหมยกดอกลำพูน มีหลากหลายราคาขึ้นอยู่กับลวดลายของผ้า ลวดลาย สี ลักษณะผ้า (ผ้าชุด/ผ้าชิน/ผ้าชิน/ผ้าสไบ/ผ้าคลุมไหล่) โดยมีราคาตั้งแต่หลักพันถึงหลักหมื่นบาท

2. กระเทียมดำ B Garlic

จังหวัดลำพูนถือว่าเป็นพื้นที่แหล่งผลิตกระเทียมพันธุ์ดี ที่สำคัญที่สุดของภาคเหนือ ซึ่งถือว่าเป็นทั้งแหล่งเพาะปลูกและศูนย์กลางการส่งออกกระเทียมที่สำคัญจังหวัดหนึ่ง พื้นที่การเพาะปลูกกระเทียม เป็นพื้นที่เดียวกับการเพาะปลูกข้าวนาปี โดยกระเทียมจะมีการปลูกหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวนาปี และใช้ระยะเวลาปลูกประมาณ 4 เดือน จึงจะเริ่มมีการเก็บเกี่ยวและนำออกสู่ตลาด

จังหวัดลำพูนมีผู้ประกอบการรับซื้อกระเทียมในพื้นที่อยู่มากราย ทั้งผู้รวบรวม ผู้ประกอบการรายย่อย และผู้ประกอบการขนาดใหญ่ที่มีความรู้ความชำนาญ และผู้ประกอบการบางรายเป็นรายเดียวกับผู้ประกอบการหอมแดง ซึ่งรับซื้อผลผลิตกระเทียมของจังหวัดลำพูนและจังหวัดอื่น ๆ ในภาคเหนือเพื่อส่งไปจำหน่ายทั้งภายในประเทศและส่งออกไปยังต่างประเทศ รวมถึงแปรรูปเป็นกระเทียมดอง กระเทียมเจียว ดังนั้น จึงถือได้ว่าจังหวัดลำพูนเป็นแหล่งรับซื้อกระเทียมที่สำคัญของภาคเหนือและมีอิทธิพลต่อการกำหนดตลาดกระเทียม รวมถึงการกำหนดราคาคุณภาพของสินค้าที่รับซื้อ

กระเทียมดำ คือ กระเทียมที่เปลี่ยนจากกระเทียมสดให้กลายเป็นกระเทียมดำ เพื่อให้ทานง่ายและเพิ่มคุณมากยิ่งขึ้นซึ่งมีคุณสมบัติในการต่อต้านอนุมูลอิสระ ลดคลอเรสเตอรอล และป้องกันมะเร็ง บำรุงสมอง และป้องกันโรคความผิดปกติของระบบประสาท ทำให้สามารถกล่าวได้ว่า สรรพคุณของกระเทียมดำ Black Garlic นั้นดีกว่ากระเทียมสดถึง 13 เท่า และมีเครื่องจักรนำเข้า “Black Garlic Machine” มาใช้ในการผลิตด้วย

3. สมุนไพรชัยคีริน

ปัจจุบัน สมุนไพรชัยคีรินมีสินค้ามากมายหลายชนิด อาทิ แชมพูมะกรูด แชมพูมะพร้าว แชมพูข้าวโปรตีนไหม แชมพูดอกอัญชัน แชมพูเฮนน่า ครีมนวดบำรุงเส้นผม ทรีทเมนต์ เซรั่มบำรุงผม สกัดจากเมล็ดชา น้ำมัน ส่วนประเภที่ใช้กับผิว อาทิ สดรับ แอนด์ โฟมสมุนไพรสูตรเข้มข้น สูตรมะขาม โฟมล้างหน้ามะเฟือง เจลล้างหน้ามะหาด โทนเนอร์ น้ำนมเช็ดหน้า น้ำแร่บำรุงผิวหน้า สบู่สมุนไพรสูตรมะขาม สบู่สมุนไพรสูตรกวาวเครือขาว สูตร

ขมิ้นชัน น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นบริสุทธิ์ 100% น้ำมันสมุนไพร สูตรพริกไทยดำ ลดเซลล์ไขมัน
สลายไขมัน

ความเชื่อมั่นในตัวสินค้า มาจากการรับรองของหน่วยงานของรัฐ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข และลำพูน แบรินด์ ควอลิตี้ โปรดักต์ โอที อป ลำพูน ไทยแลนด์ ส่วนสำคัญอีกด้านหนึ่งคือการทำตลาด โดยร่วมกับกรมพัฒนาชุมชน ออกร้านจำหน่ายและแนะนำสินค้าไปทั่วประเทศ และมีแผนจะเพิ่มช่องทางการจำหน่ายในประเทศให้มากขึ้น ส่วนต่างประเทศก็เริ่มนำร่องไปยังประเทศลาวและจีน

4. ลำไยสด ลำไยอบแห้งเนื้อสีทอง

จังหวัดลำพูน เป็นจังหวัดที่มีประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 70 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดย “ลำไย” ถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สร้างรายได้หลักให้แก่เกษตรกร ในจังหวัดสูงที่สุดพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่ทุกอำเภอของจังหวัด แต่แหล่งผลิตที่สำคัญส่วนใหญ่ อยู่ในพื้นที่อำเภอสิเกา อำเภอป่าซาง อำเภอเวียงเมือง และอำเภอบ้านโฮ่ง ในปีการผลิต 2557/58 จังหวัดลำพูนจึงถือว่าเป็นแหล่งผลิตลำไยที่สำคัญ และมีอิทธิพลต่อการกำหนดตลาดสินค้า ลำไยเนื่องจากเป็นแหล่งรับซื้อที่สำคัญ มีผู้ประกอบการค้ารายใหญ่ในพื้นที่ดำเนินการรับซื้อ ลำไยสดเพื่อจำหน่ายภายในประเทศและส่งออกต่างประเทศ ได้แก่ จีน อินโดนีเซีย เวียดนาม มาเลเซีย ฯลฯ รวมถึงโรงงานแปรรูปลำไยอบแห้งทั้งเปลือกและเนื้อสีทองเพื่อการส่งออก ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในจังหวัดลำพูน

สรุปความต้องการและศักยภาพในการส่งออกสินค้าของจังหวัดลำพูนผ่าน

ด้านบ้านฮวก สถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดลำพูนในปัจจุบัน พบว่า มีสินค้า 4 รายการที่มีศักยภาพในการส่งออก ได้แก่ ลำไยสด ลำไยอบแห้งเนื้อสีทอง โดยแบ่งการกระจายผลผลิตตามความต้องการลำไยเป็น การแปรรูป ปริมาณ 67,917 ตัน ร้อยละ 64.52 แบ่งเป็นการทำน้ำสกัดลำไยเข้มข้น ปริมาณ 4,000 ตัน ร้อยละ 3.80 แปรรูปอบแห้ง ปริมาณ 63,917 ตัน ร้อยละ 60.72 และความต้องการบริโภคสด ปริมาณ 37,340 ตัน ร้อยละ 35.48 แบ่งเป็นตลาดในประเทศ ปริมาณ 7,340 ตัน ร้อยละ 6.98 ตลาดส่งออก ปริมาณ 30,00 ตัน ร้อยละ 28.50 โดยส่งออกสู่ประเทศจีนเป็นหลัก เนื่องจากตลาดจีนยังคงมีความต้องการลำไยอบแห้ง ทั้งเปลือกแบบไม่จำกัด ผลผลิตลำไยอบแห้งทั้งเปลือกส่งออกไปประเทศจีน 100% ตลาดเติบโตขึ้นทุกปี

เมื่อพิจารณาถึงปริมาณการส่งออก พบว่า ผู้ประกอบการสินค้าที่ต้องใช้ฝีมือและความประณีต เช่น ผ้าไหมยกดอก GI ไม่สามารถผลิตและส่งออกสินค้าได้ในปริมาณสูง

มากนัก ในทางตรงข้าม กระเทียมดำและสมุนไพรชัยคีริน ผู้ประกอบการสามารถผลิตและส่งออกได้ในปริมาณที่สูงตามความต้องการของตลาดได้

สำหรับศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกนั้น ผู้ประกอบการทุกราย แสดงความคิดเห็นที่ตรงกัน คือ มีความพร้อมและยินดีที่จะส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก เนื่องจากระยะทางที่ใกล้กว่าจุดผ่านแดนถาวรเชียงของและห้วยโก๋น เนื่องจากจังหวัดพะเยาเป็นพื้นที่เกษตรกรรมหลักของภาคเหนือ ทั้งข้าวโพด ลำไย และข้าว ทั้งยังเป็นจุดเชื่อมต่อด้านการจ้างงานสำหรับแรงงานต่างด้าวชาวลาวที่จะข้ามมาจับจ้างเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรทดแทนการขาดแคลนแรงงานในฝั่งไทยได้เป็นอย่างดี และยังเป็นประตูสำคัญสำหรับการกระจายสินค้าไทยผ่านการข้ามแดนเข้ามาฝั่งไทยของชาว สปป.ลาว

ตาราง 4-14 สรุปสถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดลำพูนและศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก

รายการสินค้า	การส่งออกในปัจจุบัน	ศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก
ผ้าไหมยกดอก GI	ยังไม่มี การส่งออก	ไม่สามารถผลิตและส่งออกสินค้าได้ในปริมาณสูงมากนัก
กระเทียมดำ	ยังไม่มี การส่งออก	ผู้ประกอบการสามารถส่งออกได้ เนื่องจากมีเครื่องจักรที่มีกำลังการผลิต
สมุนไพรชัยคีริน	นำร่องไปที่ประเทศลาวและจีน	ผู้ประกอบการมีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออก
ลำไยสด ลำไยอบแห้งเนื้อสีทอง	ส่งออกในตลาดจีนเป็นหลัก	ขึ้นอยู่กับลูกค้าต่างประเทศว่าจะสะดวกรับสินค้าที่ด่านไหน

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

4. จังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ห่างจากด่านบ้านฮวก อำเภอกู่ช้าง จังหวัดพะเยา ระยะทางประมาณ 248 กิโลเมตร และใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 4 ชั่วโมง ในปี 2560 จังหวัดเชียงใหม่ มีผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดสูงที่สุดใน 8 จังหวัดภาคเหนืออยู่ที่ 231,726 ล้านบาท และมีประชากรหนาแน่นที่สุดจำนวน 1,704,000 คน จากการทบทวนแผนพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ พบว่ากลุ่มสินค้าที่มีการผลิตและจัดการในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ที่ได้รับการพัฒนาและสนับสนุนจากภาครัฐจนเป็นสินค้ากลุ่มที่มีศักยภาพ (Production Champion) ประกอบด้วย

กลุ่มอาหารและสินค้าเพื่อสุขภาพ กลุ่มบริการทางการแพทย์และสุขภาพกลุ่มผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ การแปรรูปพืชผัก ผลไม้ สมุนไพร

อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ 4 หน่วยงาน พบว่ามีสินค้าจากส่งเสริมได้รับการแนะนำและเสนอว่าอาจจะมีความเป็นไปได้ในการส่งออก โดยมีเกณฑ์ในการแนะนำ คือ การคัดเลือกเฉพาะสินค้าที่มีการพัฒนาเพื่อการส่งออกแล้ว ดังแสดงในตาราง 4-15

ตารางที่ 4-15 สินค้าที่ได้รับการแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานพาณิชย์ จังหวัด	สำนักงานเกษตร จังหวัด	สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัด	หอการค้า
ควบคุมความต้องการขึ้น พื้นฐานของผู้บริโภคเป็น หลัก จากนั้นค่อยมาดูตัว สินค้า หากเส้นทาง Logistic สะดวก สินค้าจะ ไปได้อยู่แล้ว	ผลไม้สด: มะม่วง ลำไย	สมุนไพรลูกประคบ	ไม้แปรรูป (บ้านถวาย)
	ผ้าทอแม่แจ่ม	ผ้าทอ เครื่องแต่งกาย	ผลไม้สด: มะม่วง ลำไย
	น้ำมันงาสกัดหางดง	เหล้าหมาใจดำ	
	วิสาหกิจแปรรูปผลไม้ป่า แดง	แชมพูข้าวกล้า	

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

จากตารางที่ 4-15 พบว่ามีสินค้า 3 รายการที่ได้รับการแนะนำว่าอาจจะมีความศักยภาพในการส่งออกดังนี้

1. ผ้าทอแม่แจ่ม
2. เหล้าหมาใจดำ เป็นสุรากลั่นสีใส
3. ผลไม้สด: มะม่วง ลำไย

1. ผ้าทอแม่แจ่ม

อำเภอแม่แจ่มถือได้ว่าเป็นชุมชนหนึ่งที่มีการทอผ้าขึ้นดินจกกันมากที่สุด ผ้าทอของแม่แจ่มมีเอกลักษณ์ในการทอหรือจกในลักษณะการคว่ำลาย ทำให้ลวดลายที่ได้สวยงาม ปราณีตเฉพาะแบบไม่เหมือนใคร ผ้าขึ้นดินจกแม่แจ่มยังถือเป็นศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นล้านนาที่สืบทอดเป็นมรดกทางวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ปัจจุบันผ้าขึ้นดินจกแม่แจ่มได้รับการประกาศจากกรมทรัพย์สินทางปัญญา ขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อันสามารถบ่งบอกว่าสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ

2. เหล้าหมาใจดำ

เหล้าหมาใจดำ เป็นสุรากลั่นสีใส ที่ปฎิวัติวงการสุรากลั่นพื้นบ้านของไทย จากที่บรรจุขวดเปียร์สีน้ำตาลหรือสีชา ขายในร้านขายของชำ ดิกรีประมาณ 28-35 ดิกรี ผลิตจากข้าวเหนียวหรือกากน้ำตาลเป็นส่วนใหญ่ แต่หมาใจดำได้บรรจุในขวดเหล็ยมคล้ายสุรานำเข้าจากต่างประเทศ ฉลากและกล่องสวยงาม ดิกรีหนักแน่นที่ 40 ดิกรี ผลิตจากวัตถุดิบที่แตกต่าง มีรสชาติเป็นเอกลักษณ์ สร้างความตื่นตะลึงให้กับผู้ดื่มและวงการเหล้าไทยเป็นอย่างมาก สามารถจำหน่ายได้ในราคาที่ดีในห้างสรรพสินค้าชั้นนำ กลายเป็นสินค้าและของฝากที่ขึ้นชื่อของจังหวัดเชียงใหม่ ซื้อมื่อดื่ม สะสมหรือตั้งโชว์ อีกทั้งยังได้รับความสนใจจากชาวต่างชาติด้วย และทำให้ผู้ดื่มหันมาดื่มสุราไทยมากขึ้น รู้สึกสนุก มีรสนิยมที่แตกต่าง ทำให้โรงกลั่นสุราพื้นบ้านขนาดเล็กอื่นๆ ได้หันมาผลิตเหล้าจากวัตถุดิบใหม่ๆ ปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบให้ดีขึ้น

3. ผลไม้สด: มะม่วง

จากการสัมภาษณ์ หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ (2562) เปิดเผยถึงสถานการณ์พืชเศรษฐกิจในจังหวัดเชียงใหม่ เช่น ลิ้นจี่ ลำไย และมะม่วง ว่า มีแนวโน้มให้ผลผลิตลดลงกว่าปีที่ผ่านมา เนื่องจากสภาวะภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมที่ไม่อำนวย ประกอบกับสภาวะแล้งในช่วงที่ผ่านมา มะม่วงเก็บเกี่ยวแล้วร้อยละ 90 หรือประมาณ 36,670 ตัน ทั้งนี้ สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ยังได้ส่งเสริมการผลิตพืชเศรษฐกิจทั้ง 3 ชนิด ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสินค้าการเกษตร GAP ผ่านโครงการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่

ทั้งนี้จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ หัวหน้าสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่ (2562) ให้ข้อเสนอแนะว่า ทั้งนี้การจะส่งสินค้าผ่านทางด่านบ้านฮวก จ.พะเยา ต้องเสนอเส้นทางขนส่งใหม่ ที่มีข้อดีมากกว่าการคมนาคมขนส่งแบบเดิม อาจจะต้องดูแนวทาง หรือ Model ของด่านแม่สอด จ.ตาก

สรุปความต้องการและศักยภาพในการส่งออกสินค้าของจังหวัดเชียงใหม่ผ่านด่านบ้านฮวก สถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจุบันพบว่า สินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก ได้แก่ สินค้ากลุ่มผ้าทอ สุรากลั่นสีใส (หมาใจดำ) และผลไม้สด (มะม่วง) โดยผู้ประกอบการสินค้าจำพวกผลไม้สด มีความพร้อม และสามารถจะส่งออกผ่านทางด่านบ้านฮวกได้ แต่ผู้ประกอบการผ้าทอแม่แจ่มและสุรากลั่นหมาใจดำ ถึงแม้ปัจจุบันจะยังไม่ได้ทำการส่งออก แต่พบว่ามีศักยภาพในการส่งออกเป็นอย่างดี โดยเฉพาะสุรากลั่นหมาใจดำ ส่วนผ้าทอยังติดปัญหาเรื่องปริมาณซึ่งอาจจะส่งออกได้ไม่มากนัก เพราะเป็นสินค้าที่มีความละเอียดและใช้เวลาในการผลิตค่อนข้างนาน

ตาราง 4-16 สรุปสถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดเชียงใหม่ และศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก

รายการสินค้า	การส่งออกในปัจจุบัน	ศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก
ผลไม้สด: มะม่วง	ส่งออกได้ในปริมาณที่ไม่มากนักไปยังตลาดยุโรป ญี่ปุ่นและจีน	ผู้ประกอบการดังกล่าวก็มีความพร้อมและยินดีที่จะส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก
ผ้าทอแม่แจ่ม	ยังไม่มี การส่งออก	ผู้ประกอบการสามารถส่งออกได้ แต่ในปริมาณที่ไม่มากนัก เนื่องจากมีกำลังการผลิตที่ไม่เพียงพอ ตลอดจนไม่สามารถควบคุมคุณภาพการ ผลิตในปริมาณที่สูงได้
เหล้าหมาใจดำ	ไม่มีการส่งออก แต่พร้อมจะให้ทำ OEM	ผู้ประกอบการมีศักยภาพในการส่งออก

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

5. จังหวัดลำปาง

จังหวัดลำปางมีอาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดพะเยา มีระยะห่างจากตัวเมือง ถึงด่านชายแดนบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา โดยมีระยะทาง 235 กิโลเมตร และใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 3 ชั่วโมง 40 นาที ในปี 2560 จังหวัดลำปาง มีผลิตภัณฑ์ภาค และจังหวัดอยู่ที่ 68,199 ล้านบาท และมีประชากร 735,000 คนมากเป็นอันดับ 3 จาก 8 จังหวัดภาคเหนือ

จากการทบทวนแผนพัฒนาจังหวัดลำปาง พบว่า พืชสำคัญทางเศรษฐกิจของจังหวัดลำปาง ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรด มันสำปะหลัง ลำไย และกระเทียม ซึ่งพืชเศรษฐกิจ เช่น ข้าว จะเป็นเพาะปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนที่เหลือส่วนน้อยจึงจะจำหน่าย ส่วน สับปะรด ลำไย และมันสำปะหลัง เป็นการปลูกเพื่อส่งเข้าโรงงานมากกว่าการส่งออก (ตัวแทนสำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง, 2562) สำหรับกลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพ (Production Champion) และมีชื่อเสียงยาวนานของลำปางคือ สินค้าเซรามิค จากการสัมภาษณ์หน่วยงานที่ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและการตลาดของจังหวัดลำปาง พบว่า มีสินค้าอีกหลายรายการที่ไม่ได้อยู่ในแผนพัฒนาจังหวัด แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เสนอและแนะนำว่ามีศักยภาพในการส่งออก ดังแสดงในตาราง 4-17

ตาราง 4-17 สินค้าที่ได้รับการแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของจังหวัดลำปาง

สำนักงานพาณิชย์ จังหวัด	สำนักงานเกษตร จังหวัด	สำนักงานพัฒนา ชุมชนจังหวัด	หอการค้า
เครื่องถ้วย เซรามิค	ผลไม้แปรรูป : สับประ รด	เครื่องถ้วย เซรามิค	เครื่องถ้วย เซรามิค
ข้าวแต๋น	ผลิตภัณฑ์สมุนไพร	ข้าวแต๋น	ข้าวแต๋น
ผลิตภัณฑ์สมุนไพร		เครื่องประดับเซรามิค	ไม้แกะสลัก
กระเป๋ายิบัว		เครื่องดนตรีพื้นเมือง	เครื่องจักร เครื่องยนต์

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

จากตารางที่ 4-17 พบว่ามีสินค้า 4 รายการที่ได้รับการแนะนำว่าอาจจะมีศักยภาพในการส่งออกดังนี้

1. เครื่องถ้วย เซรามิค
2. ผลไม้แปรรูป: สับประรด
3. ผลิตภัณฑ์สมุนไพร
4. ข้าวแต๋น

และมี 3 รายการที่เป็นสินค้าคุณภาพเหมาะสมกับการส่งออกแต่มีข้อจำกัดในการผลิต ได้แก่ กระเป๋ายิบัว เครื่องประดับเซรามิค เครื่องดนตรีพื้นเมือง จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการของรายการสินค้าที่ได้ทั้ง 4 รายการจากตาราง 4-17 พบว่า สินค้าดังกล่าวมีการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ ดังนี้

1. เครื่องถ้วย เซรามิค

ลำปางเป็นจังหวัดที่ขึ้นชื่อว่ามีโรงงานผลิตเครื่องปั้นดินเผา มีโรงงานผลิต ประมาณ 300 โรงงาน ส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็ก หรืออุตสาหกรรมครัวเรือน ส่วนโรงงานขนาดใหญ่มีเพียง 20 กว่าโรงเท่านั้น สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำปางได้แบ่งกลุ่มโรงงานออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่ม XL คือ กลุ่มโรงงานที่สามารถผลิตและส่งออกได้เอง มีจำนวน 5 โรงงาน

กลุ่ม L คือ กลุ่มโรงงานที่สามารถผลิตและส่งออกได้โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น ช่วยเหลือในการเจรจาการค้า หาดตลาด และจัดแสดงสินค้า มีจำนวน 9 โรงงาน

กลุ่ม M คือ กลุ่มโรงงานที่ผลิตขายภายในประเทศ มีจำนวน 9 โรงงาน

กลุ่ม S คือ กลุ่มโรงงานขนาดเล็กหรืออุตสาหกรรมในครัวเรือน ที่เน้นการ
ขายภายในจังหวัด จำนวนมากกว่า 200 โรงงาน

ปัจจุบันสินค้าประเภทเซรามิคของลำปางได้ส่งออกไปยังกลุ่มสหภาพ
ยุโรป อเมริกาและญี่ปุ่น โดยลำปางมีคู่แข่งที่สำคัญ คือ จีน และเวียดนาม ซึ่งทั้ง 2 ประเทศมี
แรงงานที่ถูกกว่าจึงสามารถส่งออกสินค้าได้ในราคาที่ถูกว่าลำปาง (ตัวแทนสำนักงานพาณิชย์
จังหวัดลำปาง, 2562) จากการสัมภาษณ์ตัวแทนหอการค้าลำปาง (2562) ถึงการส่งออก
เซรามิคไปยังประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง พบว่า ปัจจุบันจีนเป็นผู้นำเข้าเซรามิครายใหญ่
ที่สุดเมื่อเทียบกับ สปป.ลาว และเวียดนาม โดยใช้ช่องทางขนส่งทางเรือเป็นหลัก

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการถึงความต้องการส่งออกไปยังประเทศอนุ
ภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ผู้ประกอบการมีความพร้อมในการส่งออกผ่าน
ด่านบ้านฮวก หากคู่ค้ามีความต้องการมารับสินค้าที่ด่านบ้านฮวก แต่จะส่งสินค้าถึงหน้าด่าน
เท่านั้น

2. สมุนไพร และเครื่องสำอาง

ผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรออกานิคของอำเภอแม่ทะ คือ บริษัท ภัทร์
ทีลา ไทยเฮิร์บิล จำกัด ซึ่งเป็นผู้ประกอบการธุรกิจโรงงานผลิตและจำหน่ายชาสมุนไพร
เครื่องดื่มที่มีหรือทำจากผลไม้ พืชหรือผัก ชนิดแห้ง อาหารทั่วไป ได้แก่ พืช ผัก ผลไม้อบแห้ง
ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร เป็นตัวแทนจำหน่ายคอลลาเจน ที่มีคุณภาพ ปลอดภัย ตามมาตรฐาน
ระดับสากลหลายรายการ เช่น GMP Codex, HACCP, HALAL, ISO 14001:2015, GAP, FDA
Approved และยังได้รับขึ้นทะเบียน ออย. ปัจจุบัน บริษัทภัทร์ทีลา รับทำ OEM ของตลาดทั้ง
ภายในประเทศและต่างประเทศ

ทั้งนี้ ตัวแทนจากสำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำปาง (2562) ได้แนะนำ
ผู้ประกอบการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพร เช่น สบู่ล้างหน้า แชมพูสระผม
ครีมบำรุงหน้า โฟมล้างหน้า โลชั่นบำรุงผิว ครีมอาบน้ำ สบู่อนามัยสำหรับสุขภาพสตรี ที่ผลิตโดยใช้
องค์ความรู้ ภูมิปัญญาทางแพทย์แผนไทยด้านสมุนไพรไทย เช่น ประทีองบริบูรณ์สมุนไพร
และ Honey Herbs ซึ่งตัวแทนจากพาณิชย์จังหวัดมองเห็นศักยภาพของสินค้า และความพร้อม
ของผู้ประกอบการในการส่งออก จึงคัดเลือกให้นำสินค้าไปแสดงที่กรุงเซี่ยงไฮ้ ประเทศจีน

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการทั้ง 2 ธุรกิจถึงความต้องการส่งออกไปยัง
ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ผู้ประกอบการมีความพร้อมในการ
ผลิต แต่ขาดความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการส่งออก เพราะปัจจุบัน การส่งออกจะเป็นแบบ OEM
มากกว่า แต่หากมีคู่ค้าในประเทศ GMS ต้องการให้ส่งสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก ทาง
ผู้ประกอบการจะจัดส่งได้แค่หน้าด่านเท่านั้น

3. ข้าวแต่น

สินค้าที่ขึ้นชื่ออีกอย่างหนึ่งของจังหวัดลำปาง นอกจากประเภทเซรามิค ทั้ง 3 หน่วยงานที่สัมภาษณ์ระบุเหมือนกัน คือ ข้าวแต่นน้ำแตงโม ซึ่งมีการผลิตมากที่สุดที่ชุมชนหมู่บ้านทุ่งม่านเหนือ ตำบลบ้านเป้า อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จนเป็นที่รู้จักกันในนาม “หมู่บ้านข้าวแต่น” ประกอบด้วยกลุ่มผลิตข้าวแต่นที่สำคัญ 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มข้าวแต่นบุญทวี มีสมาชิกประมาณ 50 ครอบครัว มีผลิตภัณฑ์วางจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น มาเลเซียและไต้หวัน อีกกลุ่มหนึ่งคือ กลุ่มข้าวแต่นแม่บัวจันทร์ เป็นการรวมตัวของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งม่านเหนือ เริ่มดำเนินการเมื่อปี 2538 ปัจจุบันมีส่วนแบ่งตลาดในประเทศถึงร้อยละ 80 และส่งออกต่างประเทศถึง 27 ประเทศในเอเชีย ยุโรป และอเมริกา (ตัวแทนสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลำปาง, 2562)

นอกจากเขตอำเภอเมืองแล้ว ยังมีผู้ผลิตข้าวแต่น จัดตั้งเป็นห้างหุ้นส่วน จำกัดในอำเภอเกาะคา ที่ผลิตและจำหน่ายข้าวแต่นทั้งในและต่างประเทศ เช่น 1) หจก.ทวีพรธณ เป็นโรงงานขนาดย่อม คนในพื้นที่มีงานทำตลอด เริ่มกิจการเมื่อปี พ.ศ.2539 ทำข้าวแต่นเพียงอย่างเดียว ต่อมาปี พ.ศ.2542 เริ่มทำทองม้วนข้าวกล้อง ข้าวเกรียบผักรวม ข้าวแต่นเพิ่มรูปแบบเป็นหลายรส เช่น ข้าวแต่นหน้าน้ำอ้อย หมูหยอง น้ำพริกเผาหน้ากุ้ง เป็นต้น ปัจจุบันมีคนงานมากกว่า 300 คน (ตัวแทนสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลำปาง, 2562) และ 2) หจก.จิรวัดน์ข้าวแต่น ผลิตและจำหน่ายข้าวแต่นน้ำแตงโม (คำเดียว) ขนาดเล็ก 17 จังหวัดภาคเหนือ เป็น Best of OTOP 77 Experience by OTOP Select ประเภทอาหาร (กินดี) กระทรวงพาณิชย์ กอปรกับ ทั้ง 2 กลุ่ม สามารถผลิตสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI (25 ธันวาคม 2560- 24 ธันวาคม 2562) จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ (ตัวแทนสำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำปาง, 2562)

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการถึงความต้องการส่งออกไปยังประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ผู้ประกอบการมีความพร้อมในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก หากคู่ค้ามีความต้องการมารับสินค้าที่ด่านบ้านฮวก แต่จะส่งสินค้าถึงหน้าด่านเท่านั้น

4. สับปะรด

ข้อมูลจากสำนักงานเกษตรลำปาง ปี 2561 ระบุถึงพื้นที่และปริมาณการปลูกสับปะรดในลำปางประมาณ 24,000 ไร่ ในพื้นที่เพาะปลูกดังกล่าว มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการพัฒนาผลผลิตสับปะรดคุณภาพมาตรฐาน GAP จำนวน 390 ราย รวมพื้นที่เกือบ 5 พันไร่ ผลผลิตภาพรวมทั้งหมด 60,000 กว่าตัน แบ่งเป็นการผลิตเพื่อส่งโรงงาน 80% บริโภคสดประมาณ 19% แปรรูปประมาณ 1% ปลูกมากใน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอแจ้ห่ม อำเภอแม่เมาะ อำเภอถาว และอำเภอเมืองปาน

ปัจจุบัน สำนักงานเกษตรจังหวัด (2562) ได้มีแผนส่งเสริมการปลูก สับปะรดพันธุ์ MD2 เพื่อเป้าหมายขายสับปะรดส่งออกญี่ปุ่น ปีละ 400-600 ตู้คอนเทนเนอร์ (40 ตัน) เป็นการ ยกระดับให้เกษตรกรสามารถปลูกสับปะรดมาตรฐานขายผลสดเพิ่มขึ้นเพื่อ ลดจำนวนผลผลิตขายเข้าโรงงาน (ซึ่งได้ราคาถูก) (ตัวแทนสำนักงานเกษตรจังหวัด, 2562) กอปรกับสำนักงานพาณิชย์จังหวัด ได้เข้าไปช่วยเหลือหาตลาดรองรับ ทั้งการจำหน่ายใน ประเทศและผลักดันส่งออก โดยเชิญชวนให้ผู้ประกอบการผลไม้ เข้าร่วมกิจกรรมเจรจาการค้า กับผู้นำเข้า-ผู้ส่งออกผลไม้พรีเมียม ในเดือนกุมภาพันธ์ 2562 โดยกระทรวงพาณิชย์ได้เชิญผู้ ชื้อผู้นำเข้าจากจีน ไต้หวัน และฮ่องกง รวม 50 ราย เดินทางมาเลือกซื้อผลไม้จากเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และผู้ส่งออกของไทย (ตัวแทนสำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำปาง, 2562)

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการถึงความต้องการส่งออกไปยังประเทศอนุ ภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ผู้ประกอบการมีความพร้อมในการส่งออกผ่าน ด่านบ้านฮวก หากคู่ค้ามีความต้องการมารับสินค้าที่ด่านบ้านฮวก แต่จะส่งสินค้าถึงหน้าด่าน เท่านั้น

สรุปความต้องการและศักยภาพในการส่งออกสินค้าของจังหวัดลำปาง ผ่านด่านบ้านฮวก

สถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดลำปางในปัจจุบัน พบว่า เซรามิค เป็นสินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออกไปจีนมากที่สุด โดยจะส่งออกทางเรือเป็นส่วนใหญ่ ส่วน สินค้าอื่น ๆ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร มีการรับทำ OEM กับต่างประเทศอยู่แล้ว ข้าวแต๋น มี การส่งออกไปประเทศในเอเชีย ยุโรป และอเมริกา และสับปะรดมีการส่งออกไป ขายสับปะรด ส่งออกญี่ปุ่น สำหรับศักยภาพและความต้องการในการส่งออกไปยังประเทศอนุภูมิภาคกลุ่ม แม่น้ำโขงผ่านทางด่านบ้านฮวกนั้น พบว่า ผู้ประกอบการของสินค้าทั้ง 4 รายการ พบว่า ผู้ประกอบการมีความพร้อมในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก หากคู่ค้ามีความต้องการมารับ สินค้าที่ด่านบ้านฮวก แต่จะส่งสินค้าถึงหน้าด่านเท่านั้น

ตาราง 4-18 สรุปสถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดเชียงรายและศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก

รายการสินค้า	การส่งออกในปัจจุบัน	ศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก
เซรามิค	ส่งออกไปยังกลุ่มสหภาพยุโรป อเมริกา และญี่ปุ่น จีนเป็นผู้นำเข้าเซรามิครายใหญ่ที่สุดเมื่อเทียบกับ สปป.ลาว และเวียดนาม โดยใช้ช่องทางขนส่งทางเรือเป็นหลัก	ผู้ประกอบการมีความพร้อมในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก หากคู่ค้ามีความต้องการมารับสินค้าที่ด่านบ้านฮวก แต่จะส่งสินค้าถึงหน้าด่านเท่านั้น
ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร	รับ ทำ OEM กับ ตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะจีน (เชียงไฮ้)	ผู้ประกอบการมีความพร้อมในการผลิต แต่ขาดความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการส่งออก และต้องการส่งออกจะเป็นแบบ OEM มากกว่า แต่หากมีคู่ค้าในประเทศ GMS ต้องการให้ส่งสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกหาผู้ประกอบการจะจัดส่งได้แค่หน้าด่านเท่านั้น
ข้าวแต๋น	ส่งออกไปยังประเทศในเอเชีย ยุโรป และอเมริกา	ผู้ประกอบการมีความพร้อมในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก หากคู่ค้ามีความต้องการมารับสินค้าที่ด่านบ้านฮวก แต่จะส่งสินค้าถึงหน้าด่าน
สับปะรด	มีการส่งออกไปญี่ปุ่น	ผู้ประกอบการมีความพร้อมในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก หากคู่ค้ามีความต้องการมารับสินค้าที่ด่านบ้านฮวก แต่จะส่งสินค้าถึงหน้าด่านเท่านั้น

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

นอกจากนั้นแล้ว ยังมีสินค้าแนะนำจากสำนักงานพัฒนาชุมชน และสำนักงานเกษตรจังหวัดลำปางที่มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่สามารถผลิตสินค้าคุณภาพส่งออกได้ แต่มีข้อจำกัดด้านกำลังการผลิต ที่สามารถผลิตจำหน่ายได้ในประเทศเท่านั้น หรือส่งออกได้แต่ในปริมาณที่จำกัด ได้แก่ กระเป๋ายิบัว เครื่องประดับเซรามิค เครื่องดนตรีพื้นเมือง ทั้งนี้สินค้านี้ดังกล่าวมีการส่งออกไปยังประเทศในแถบเอเชีย แต่ยังคงอยู่ในปริมาณที่น้อย (ส่งออกแบบรายย่อย)

6. จังหวัดน่าน

จังหวัดน่าน มีอาณาเขตอยู่ทางทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดพะเยาและประเทศลาว มีระยะห่างจากตัวเมืองน่านถึงด่านชายแดนบ้านฮวก 182 กิโลเมตร และใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 3 ชั่วโมง 30 นาที ในปี พ.ศ.2560 จังหวัดน่าน มีผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดต่ำที่สุดใน 8 จังหวัดภาคเหนืออยู่ที่ 31,308 ล้านบาท และมีประชากร 440,000 คน การทบทวนแผนพัฒนาจังหวัดน่าน นอกเหนือจากสินค้าอุปโภคบริโภคจากผู้ค้าเอกชนขนาดใหญ่ที่ติดอันดับสินค้าส่งออกของจังหวัดน่านแล้วนั้น พบว่า กลุ่มสินค้าที่มีการผลิตและจัดการในพื้นที่เองที่ได้รับการพัฒนาและสนับสนุนจากภาครัฐจนเป็นสินค้ากลุ่มที่มีศักยภาพ (Production Champion) ประกอบด้วยสินค้าประเภทเวชสำอางจากสมุนไพร ผักทอและผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเงิน ส่วนสินค้าเศรษฐกิจ/พืชเศรษฐกิจของจังหวัด ได้แก่ ผลไม้สด (ส้มสีทอง มะไฟจีน มะม่วง) ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โค กระบือ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน, 2561) อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์หน่วยงานที่ส่งเสริมและพัฒนาการผลิต และการตลาดของจังหวัดน่าน พบว่า ยังมีสินค้าและพืชเศรษฐกิจอีกมากที่มีความน่าสนใจ แต่ผู้ผลิตมีกำลังการผลิตเพียงพอแต่การบริโภคภายในจังหวัดเท่านั้น กรณีนี้ทางผู้วิจัยจะไม่นำมากล่าวถึง

อย่างไรก็ตาม ยังมีสินค้าจากส่งเสริมของหน่วยงานที่สัมภาษณ์ ที่ได้รับการแนะนำและเสนอว่าอาจจะมีความเป็นไปได้ในการส่งออก ทั้งนี้ทั้ง 4 หน่วยงานมีเกณฑ์ในการแนะนำคือ คัดเลือกเฉพาะสินค้าที่มีการพัฒนาเพื่อการส่งออกแล้ว ดังแสดงในตาราง 4-19

ตาราง 4-19 สินค้าที่ได้รับการแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานพาณิชย์จังหวัด	สำนักงานเกษตรจังหวัด	สำนักงานพัฒนาชุมชน	หอการค้า
ผลไม้แปรรูปอบแห้ง	เวชสำอางสมุนไพร	เครื่องประดับเงิน	ส้มสีทอง
เครื่องเงิน	กาแฟ	สมุนไพร	ผักสด
สินค้าเกษตรแปรรูป	ผลไม้สด	เวชสำอาง (สมุนไพรชีววิถี)	พืชไร่ ข้าวโพด
	ข้าวโพด	ผ้าพื้นเมือง	
	ข้าว	มะไฟจีนแปรรูป	
	โค กระบือ		

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

จากตารางที่ 4-19 พบว่ามีสินค้า 3 รายการที่ได้รับการแนะนำว่าอาจจะมีศักยภาพในการส่งออกดังนี้

1. เวชสำอางสมุนไพรและกลุ่มสินค้าชีววิถี
2. เครื่องประดับเงิน
3. มะไฟจีน มะม่วงอบแห้ง

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการของรายการสินค้าที่ได้ทั้ง 3 รายการจากตาราง 4-19 พบว่า สินค้าดังกล่าวมีการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ ดังนี้

1. เวชสำอางสมุนไพรและกลุ่มสินค้าชีววิถี

วิสาหกิจชุมชนชีววิถี ตำบลน้ำเกีฮ่วน อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ประสบความสำเร็จจากการรวมกลุ่มที่มีประสิทธิภาพเป็น Smart Group และพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐานก้าวสู่ Smart Produce เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ สร้างผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนและได้รับรางวัลชนะเลิศวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับประเทศ ประจำปี พ.ศ. 2560 วิสาหกิจชุมชนชีววิถี ตำบลน้ำเกีฮ่วน อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ประสบความสำเร็จในการแปรรูปสมุนไพรโดยใช้องค์ความรู้ ภูมิปัญญา เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าสู่มาตรฐานเครื่องสำอางและสปาสมุนไพร สามารถแข่งขันได้ในตลาดทั้งในและต่างประเทศ ภายใต้แบรนด์ Chewa และ Chewana ที่ผู้บริโภคให้ความนิยมและยอมรับในคุณภาพมาตรฐาน (ตัวแทนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนแพร่, 2562)

ผู้ประกอบการมีการพัฒนามาโดยตลอดอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการบริหารจัดการ บุคลากร อาคารสถานที่ เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ การผลิต/การแปรรูป การควบคุมคุณภาพ/มาตรฐาน การบรรจุภัณฑ์และการตลาด มีการจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง ทั้งในจังหวัดน่าน และต่างจังหวัด โดยการส่งพัสดุไปรษณีย์ และจำหน่ายตรงให้แก่บริษัทเครื่องสำอาง

สินค้าของกลุ่มชีววิถีได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐหลายแห่ง เช่น สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) หรือ BEDO มาช่วยพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน บรรจุภัณฑ์ และการส่งเสริมช่องทางการตลาด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำเกีฮ่วน เป็นหน่วยงานให้การสนับสนุนด้านการควบคุมคุณภาพการผลิต และนำเครื่องจักรมาช่วยเพิ่มศักยภาพการผลิต เช่น เครื่องปั่นแชมพู เครื่องปั่นสร้างเนื้อครีม เป็นต้น และทำการทดสอบค่า PH ทุกครั้งที่ผลิต และส่งมีการส่งตรวจคุณภาพการผลิต กับสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคจังหวัดน่าน และได้ผ่านการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) สินค้าของกลุ่มชีววิถีได้รับการคัดเลือกให้เป็นสินค้าโอท็อปเด่นประจำจังหวัดน่านเป็นที่รู้จักของผู้บริโภคทั่วประเทศ มีการวางจำหน่ายทั้งในร้านค้าท้องถิ่นร้านสปาชั้นนำทั่วไป นำความ

ภาคภูมิใจมาสู่ชุมชนและสร้างรายได้เข้าสู่ท้องถิ่นหลายล้านบาทต่อปี (ภูมิปัญญาชาวบ้าน, 2562)

ผู้ประกอบการให้ความสนใจในการผลิตเพื่อการส่งออก และมีความพร้อมที่จะส่งออกผ่านด่าน หากมีการเปิดด่านบ้านฮวก ตลอดจนมีสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐทั้งด้านความรู้และการหาคู่ค้าแล้ว เพียงแต่ต้องหาโอกาสในการนำเสนอผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างการยอมรับและความต้องการเวชสำอางสมุนไพร และกลุ่มสินค้าชีววิถีประเภทสมุนไพรให้มากขึ้นในตลาดสปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้

2. เครื่องประดับเงิน

เครื่องเงินเมืองน่านมีชื่อเสียงทั้งในด้านคุณภาพและความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ซึ่งชิ้นงานส่วนใหญ่ทำขึ้นด้วยมือจึงมีความประณีตและอ่อนช้อยงดงามมากกว่าเครื่องเงินทั่วไปตามท้องตลาด โดยเครื่องเงินของเมืองน่านมีความพิเศษในการเลือกใช้วัตถุดิบเป็นเนื้อเงินที่มีค่าความบริสุทธิ์สูงกว่ามาตรฐานเป็นเม็ดเงินที่มีค่าความบริสุทธิ์ระหว่าง 96-98% ซึ่งมีความอ่อนตัวสูงกว่าเนื้อเงินทั่วไปทำให้นำไปตีหรือขึ้นรูปได้ง่ายขึ้น ประกอบกับกรรมวิธีในการตีเครื่องเงินและการออกแบบลวดลายก็จะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวตามแบบฉบับของช่างเงินท้องถิ่นและช่างเงินชาวเขา

จังหวัดน่านมีผู้ทั้งประกอบการเครื่องเงินและเครื่องประดับเงินรายใหญ่ 3 รายที่มีช่องทางการค้าจำหน่ายผ่านร้านค้าปลีกและสามารถทำการส่งออกได้เองอยู่แล้ว โดยไม่ต้องรับการสนับสนุนจากภาครัฐ และยังมีศูนย์เครื่องเงินชมพุกาและหัตถกรรมเมืองน่านเป็นทั้งแหล่งผลิต แหล่งรับซื้อ รับฝากขายสินค้า และฝึกอบรมให้กับคนในชุมชน ตลอดจนทำหน้าที่เสมือนคนกลางที่ช่วยกระจายสินค้าออกไปทั้งในและต่างประเทศ (ตัวแทนจากสำนักงานพาณิชย์, 2562) ด้านการกระจายสินค้านอกจากจะมีหน้าร้านของผู้ประกอบการแต่ละรายและการวางจำหน่ายสินค้าในศูนย์เครื่องเงินชมพุกาแล้วยังมีการส่งสินค้าไปจำหน่ายตามแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัด บริเวณพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงและในห้างสรรพสินค้าชื่อดัง รวมถึงการทำตลาดผ่านโซเชียลมีเดีย เพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวางยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการส่งออกผ่านพ่อค้าคนกลางไปยังต่างประเทศ โดยมีตลาดหลัก ได้แก่ ตลาดยุโรป บราซิล และอินเดีย เป็นต้น

สถานการณ์การค้าของเครื่องเงินเมืองน่านในปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นที่น่าพอใจ รอดและเติบโตอย่างค่อยเป็นค่อยไป นอกจากจะได้รับการตอบรับที่ดีจากผู้บริโภคไทยแล้ว เครื่องเงินเมืองน่านก็เป็นที่นิยมของชาวต่างชาติเป็นอย่างมาก แต่ด้วยอานิสงส์ของการท่องเที่ยว ที่ปริมาณซื้อขายก็ขึ้นอยู่กับกาหนดตัวหรือขยายตัวของการท่องเที่ยวเช่นกัน โดยสินค้านี้จะจำหน่ายได้มากในช่วงไฮซีซั่น (High Season) หรือช่วงฤดูหนาวของแต่ละปีที่จะมี

นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติจำนวนมากเดินทางมาเยือน (ผู้ประกอบการบริษัทดอยซิลเวอร์, 2562)

ปัจจุบันแม้ธุรกิจเครื่องเงินเมืองน่านจะประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคเป็นอย่างดีแต่ก็มีปัญหาและอุปสรรคบางประการที่ส่งผลกระทบต่อการผลิต อาทิ ปัญหาช่างฝีมือที่ลดน้อยลง แรงงานการผลิตมีไม่เพียงพอ จนทำให้ไม่สามารถผลิตสินค้าได้ทันกับความต้องการของลูกค้า และปัญหาวัตถุดิบเม็ดเงินบริสุทธิ์ที่ปัจจุบันต้องนำเข้าจากประเทศจีนและออสเตรเลีย ประกอบกับราคาในการซื้อขายแต่ละครั้งก็ไม่มีความแน่นอน จึงส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตสินค้าเพิ่มสูงขึ้น จนผู้ประกอบการอาจต้องเพิ่มราคาขายเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขาดทุน แต่ขณะเดียวกันการปรับขึ้นราคาอาจส่งผลให้ความต้องการซื้อปรับตัวลดลงจนเกิดความเสี่ยงต่อยอดขายของผู้ประกอบการด้วย (ศูนย์เครื่องเงินชมพูภูคาและหัตถกรรมเมืองน่าน PHUKHA SILVER, 2561)

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการรายใหญ่ถึงการส่งออกไปยังประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ในอดีตที่ผ่านมาไม่เคยส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก หากมีการเปิดด่านจริงและมีความต้องการในสปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ผู้ประกอบการก็มีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออกได้ มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการส่งออกและการขนส่ง ผู้ประกอบการสามารถส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกได้หากมีตลาดรองรับ

4. ผลไม้แปรรูป: มะไฟจีนมะม่วงอบแห้ง

สินค้าประเภทผลไม้แปรรูปที่ถูกแนะนำจากสำนักงานพาณิชย์ และสำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน คือ มะม่วงอบแห้ง มะไฟจีนอบแห้ง ซึ่งมีวิสาหกิจชุมชนและเอกชนเป็นผู้ผลิตและจัดจำหน่ายอยู่หลายราย ส่วนใหญ่เป็นการผลิตเพื่อตอบสนองตลาดภายในประเทศมีผู้ผลิตจำนวนหนึ่งได้รับการสนับสนุนให้นำแสดงสินค้าในงานระหว่างประเทศอยู่บ้างและพบว่าผู้ซื้อตลาดต่างประเทศให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

ทางพาณิชย์จังหวัดน่านได้แนะนำสัมภาษณ์ประธานกลุ่มแปรรูปมะไฟจีนบ้านกอก อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน กล่าวว่า ชาวจีนเป็นผู้นำมะไฟจีนเข้ามาปลูกในประเทศไทยเป็นชาติแรกที่จังหวัดน่านกว่า 100 ปีที่ผ่านมา จนกลายเป็นแหล่งปลูกมะไฟจีนแหล่งใหญ่แห่งเดียวของประเทศไทย โดยปัจจุบันจังหวัดน่านมีพื้นที่ปลูกมะไฟจีนประมาณ 70 ไร่ ส่วนใหญ่จะปลูกเป็นสวนหลังบ้าน ปลูกกันมากในตำบลท่าวาว อำเภอกู่เพียง ตำบลนาเหลือง อำเภอเวียงสา และตำบลในเวียงอำเภอเมืองน่าน (สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน, 2562)

ปัจจุบัน “มะไฟจีน” กลายเป็นของฝากที่มีความโดดเด่นที่นักท่องเที่ยวสามารถหาซื้อกลับไปเป็นของฝากได้ทั้งปี สามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่มอย่างต่ำคนละ 4-6 พันบาทต่อเดือน และสร้างรายได้ให้แก่หมู่บ้านปีละกว่า 1 ล้านบาท ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดว่าตลาดให้การตอบรับผลผลิตมะไฟจีนแปรรูปของกลุ่มดีมาก โดยปัจจุบันมะไฟจีนแปรรูปของ

กลุ่มบ้านกอก ได้รับการคัดสรรให้อยู่ในระดับ 4 ดาว แต่ปัญหาคือ ทางกลุ่มฯ ไม่สามารถผลิต มะไฟจีนแปรรูปได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากมะไฟจีนสดจะออกในเดือนพฤษภาคมจำนวนหลายสิบ ตัน แต่ไม่มีโรงเก็บและโรงอบแห้ง การอบต้องใช้แสงอาทิตย์ หากมีฝนไม่สามารถตากได้ จึง ต้องการให้ทางราชการจัดหาตู้อบ ห้องเย็นเก็บผลสดมะไฟจีนให้ เพื่อที่จะมีวัตถุดิบสามารถทำ การแปรรูปผลผลิตได้ทั้งปี ก็จะสร้างรายได้ให้กับกลุ่มและจังหวัดน่านมาก

อย่างไรก็ตาม มะไฟจีนถือได้ว่าเป็นพืชเอกลักษณ์และกลายเป็นพืช เศรษฐกิจสร้างรายได้เข้าชุมชนของจังหวัดน่านไปแล้ว เห็นได้จากความต้องการของชาวจังหวัด น่านและนักท่องเที่ยวจะเรียกหาลองชิมรสชาติของมะไฟจีน และต้องการซื้อผลิตภัณฑ์มะไฟจีน แปรรูปไปเป็นของฝากจนยอดจำหน่ายสูงขึ้นทุกปี ซึ่งเกษตรจังหวัดน่านและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเตรียมผลักดันมะไฟจีนน่านหนึ่งเดียวในประเทศไทยสู่ ตลาดอาเซียนต่อไป (สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน, 2562)

มะม่วงอบแห้งก็เป็นสินค้าที่ภาครัฐเห็นว่าน่าส่งเสริมเช่นกัน เนื่องจากน่าน มีศักยภาพด้านการผลิตมะม่วงแปรรูปใหญ่และส่งออกเป็นผลไม้สดอยู่แล้วเป็นโอกาสในการ นำเอาผลไม้ที่เหลือจากการส่งออกมาผลิตเป็นมะม่วงอบแห้ง ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาด ต่างประเทศเช่นกัน (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดน่าน, 2562)

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการถึงการส่งออกไปยังประเทศอนุภูมิภาคกลุ่ม แม่น้ำโขง ผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ที่ผ่านมายังไม่เคยส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก หากมีการเปิด ด่านจริงและมีความต้องการในสปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ผู้ประกอบการมีศักยภาพ ในการผลิต แต่ยังไม่มีความพร้อมเพื่อการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนจากทางภาครัฐ

สรุปความต้องการและศักยภาพในการส่งออกสินค้าของจังหวัดน่าน ผ่านด่านบ้านฮวก

สถานการณ์การส่งออกสินค้าจังหวัดน่านในปัจจุบัน พบว่า สินค้าที่มี ศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกเป็นเวชสำอางสมุนไพร เครื่องประดับเงิน และ สินค้า เกษตรโดยเฉพาะผลไม้แปรรูป ได้แก่ มะไฟจีนอบแห้ง และมะม่วงอบแห้ง โดยผู้ประกอบการ สินค้าจำพวกผลไม้แปรรูปยังมีความไม่แน่ใจที่จะสามารถส่งสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกเนื่องจากมี ด่านชายแดนห้วยโก๋น จังหวัดน่าน ที่สามารถเป็นจุดกระจายสินค้าไปยังตลาดสปป.ลาว ผ่าน ไปยังเวียดนาม และจีนตอนใต้ได้อยู่แล้ว แต่ผู้ประกอบการสินค้าประเภทเครื่องประดับเงิน และ เวชสำอางสมุนไพร ซึ่งมีศักยภาพและมีความต้องการขยายตลาดนั้นยังมีความสนใจที่จะหา แหล่งกระจายสินค้าเพิ่มโดยผ่านด่านบ้านฮวก ดังแสดงในตาราง 4-20

ตาราง 4-20 สรุปสถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดน่าน และศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก

รายการสินค้า	การส่งออกในปัจจุบัน	ศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก
เวชสำอางสมุนไพรและกลุ่มสินค้าชีววิถี	มีความต้องการขยายตลาดโดยการส่งออก และเคยออกร้านในประเทศลาว และจีน โดยการสนับสนุนจากพาณิชย์จังหวัด	ผู้ประกอบการก็มีความพร้อมที่จะส่งออกผ่านด่าน หากมีการเปิดด่านบ้านฮวกและมีความต้องการเวชสำอางสมุนไพรและกลุ่มสินค้าชีววิถีในตลาดสปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้
เครื่องประดับเงินเมืองน่าน	สินค้าเป็นที่นิยมของชาวต่างชาติ มีส่งการส่งออกผ่านคนกลางทางการตลาด มีการออกร้านในงานสินค้านานาชาติและทำการตลาดผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียไปยุโรป บราซิล และอินเดียในปริมาณมาก โดยใช้วิธีการส่งออกเป็นพัสดุทางอากาศ	ผู้ประกอบการมีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออก มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการส่งออก และการขนส่ง ผู้ประกอบการสามารถส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกได้หากมีตลาดรองรับ
ผลไม้แปรรูป : มะไฟจีน	มีความต้องการขยายตลาดโดยการส่งออก รวมถึงได้รับการสนับสนุนให้นำแสดงสินค้าในงานระหว่างประเทศ อยู่บ้างและพบว่าผู้ซื้อตลาดต่างประเทศให้ความสนใจเป็นอย่างมาก	ผู้ประกอบการมีศักยภาพในการผลิต แต่ยังไม่มีความพร้อมเพื่อการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนจากทางภาครัฐ
ผลไม้แปรรูป : มะม่วงอบแห้ง	มีความต้องการขยายตลาดโดยการส่งออกเป็นที่ต้องการของตลาดจีนตอนใต้	ผู้ประกอบการมีศักยภาพในการผลิต แต่ยังไม่มีความพร้อมเพื่อการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนจากทางภาครัฐ

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

7. จังหวัดเชียงราย

จังหวัดเชียงรายมีอาณาเขตทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดพะเยา มีระยะห่างจากตัวเมือง ถึงด่านชายแดนบ้านฮวก 108 กิโลเมตร และใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง 45 นาที ในปี พ.ศ.2560 จังหวัดเชียงราย มีผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดมากเป็นอันดับ 2 รองจาก

จังหวัดเชียงใหม่อยู่ที่ 104,435 ล้านบาท และมีประชากร 1,144,000 คนมากเป็นอันดับ 2 รองจากจังหวัดเชียงใหม่เช่นเดียวกัน การทบทวนแผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย พบว่า พืชสำคัญทางเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงราย ได้แก่ ข้าวเจ้า ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรด มันสำปะหลัง ส้มโอ ลำไย และลิ้นจี่ อีกทั้ง จังหวัดเชียงรายยังขึ้นชื่อสำหรับการเพาะปลูกชาและกาแฟ อันเป็นพืชเศรษฐกิจใหม่ของจังหวัดเชียงราย เช่นเดียวกับกลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพ (Production Champion) ประกอบด้วย ข้าวหอมมะลิปลอดภัย GAP ชา กาแฟ ลิ้นจี่ ลำไย อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์หน่วยงานที่ส่งเสริมและพัฒนาการผลิต และการตลาดของจังหวัดเชียงราย พบว่า มีสินค้าอีกหลายรายการที่ไม่ได้อยู่ในแผนพัฒนาจังหวัด แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เสนอและแนะนำว่ามีศักยภาพในการส่งออก ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากหยก ยาสมุนไพรและเวชสำอางค์ ผ้าทอพื้นเมืองคุณภาพดี ดังแสดงในตาราง 4-21

ตาราง 4-21 สินค้าที่ได้รับการแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของจังหวัดเชียงราย

สำนักงานพาณิชย์ จังหวัด	สำนักงานเกษตร จังหวัด	สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัด	หอการค้า
สับปะรด ภูเก็ต	สับปะรด ภูเก็ต	สับปะรด ภูเก็ต	สับปะรด ภูเก็ต
ข้าว	ข้าว		ลิ้นจี่
ชา	มะม่วงสด	ชา	ลำไย
กาแฟ	ส้มโอ	กาแฟ	ส้มโอ (อ.เวียงแก่น)
หยกแกะสลัก		หยกแกะสลัก	
ยาสมุนไพรและเวชสำอาง		ยาสมุนไพรและเวชสำอาง	
ผ้าทอพื้นเมืองคุณภาพ		ผ้าทอพื้นเมืองคุณภาพ	

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

จากตารางที่ 4-21 พบว่ามีสินค้า 5 รายการที่ได้รับการแนะนำว่าอาจจะมีศักยภาพในการส่งออกดังนี้

1. สับปะรดภูเก็ต (สดและแปรรูป)
2. ข้าวสาร

3.ชา

4.กาแฟ

5.ส้มโอ

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการของรายการสินค้าที่ได้ทั้ง 5 รายการจากตาราง 4-21 พบว่า สินค้าดังกล่าวมีการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ ดังนี้

1. สับปะรด กล้วย (สด และแปรรูป)

ข้อมูลสถานการณ์การผลิตสับปะรดจังหวัดเชียงรายปี 2562 รายงานว่า จังหวัดเชียงรายมีพื้นที่ปลูกสับปะรดทั้งหมด 62,509 ไร่ มีผลผลิตประมาณ 163,782 ตัน โดยมีพื้นที่ปลูกสับปะรดกล้วยที่ 20,269 ไร่ มีผลผลิตประมาณ 57,183 ตัน ทั้งนี้ ด้วยลักษณะทางกายภาพพื้นที่ตลอดจนสภาพอากาศ ดิน น้ำ จึงมีเพียง 3 ตำบล คือ นางแล ท่าสุด และบ้านดู่ (มีพื้นที่ 3 ใน 4 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมด) ที่ปลูกสับปะรดกล้วยได้อย่างมีศักยภาพ และสามารถให้ผลผลิตได้ 4 ใน 5 ของผลผลิตสับปะรดกล้วยของทั้งจังหวัด อีกทั้งที่ตำบลบ้านดู่ยังเป็นแหล่งผลิตใหญ่มีโรงงานแปรรูปมากกว่า 20 แห่ง (สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย, 2562)

สับปะรดกล้วยยังได้รับจดสิทธิบัตรจากกรมทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของสินค้าที่เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์หรือ GI (Geographical Indication) กับมาตรฐานสินค้า OTOP 5 ดาว ประมาณ 20 ราย อีกทั้งยังมีผู้ส่งออกสับปะรดของเชียงรายจำนวนมากกว่า 20 ราย (สำนักงานพัฒนาชุมชนเชียงราย, 2562) ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจุบัน ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสับปะรดแปรรูปมีตลาดต่างประเทศเป็นเป้าหมาย ทั้งนี้สอดคล้องกับที่ตัวแทนผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสับปะรดกล้วย (2562) ให้ข้อมูลการจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ จำหน่ายทั้งผลสดและแปรรูป โดยมีตลาดหลักเป็นเมืองท่องเที่ยว เช่น กรุงเทพฯ เกาะสมุย ภูเก็ต กระบี่ ฯลฯ ส่วนตลาดต่างประเทศมียอดสับปะรดแปรรูปส่งขายมากกว่า 70 เปอร์เซนต์ ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย และจีน ที่เป็นตลาดใหญ่ที่สุด

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการถึงความต้องการส่งออกไปยังประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ปัจจุบันตัวแทนผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสับปะรดกล้วยมีการส่งออกผ่านช่องทางด่านเชียงแสนไปยังจีนตอนใต้ด้วยการขนส่งทางเรือ และผ่านด่านเชียงของโดยเส้นทางทางบก ไปยังแขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว ทั้งนี้หากด่านบ้านฮวกเปิดเป็นด่านถาวร ตัวแทนผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสับปะรดกล้วยก็มีความต้องการและมีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก ด้วยระบบการขนส่งทางรถยนต์ ทั้งนี้ การเลือกส่งออกผ่านช่องทางด่านใดจะขึ้นอยู่กับลูกค้าต่างประเทศว่าจะสะดวกกับสินค้าที่ด่านใด

2. ข้าวสาร

เชียงรายมีเนื้อที่เพาะปลูกข้าว 1,381,701.47 ไร่ เป็นลำดับที่ 19 ของประเทศ ซึ่งมากที่สุดใภาคเหนือตอนบน แต่กลับมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เป็นลำดับที่ 26 ของ

ประเทศ ในปี 2561 จังหวัดเชียงรายมีผลผลิตข้าวทั้งหมด 1,053,733.12 ตัน โรงสี 33 แห่ง ลานตากข้าว 63 แห่ง (ท่าข้าว) และสหกรณ์การเกษตร 12 แห่ง (ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย, 2561) เมื่อพิจารณาถึงความต้องการข้าวในจังหวัด พบว่า มีเพียง 211,191.86 ตัน (ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย, 2561) นั้นหมายความว่ายังมีข้าวอีกมากกว่า 800,000 ตัน ที่ต้องการจำหน่ายไปยังต่างจังหวัด รวมทั้งต่างประเทศ ซึ่งเห็นได้จากเชียงรายมีผู้ส่งออกข้าวไปยังต่างประเทศ และบริเวณชายแดนทั้งหมด 3 รายใหญ่ และอีก 14 รายที่ส่งออกไปยังบริเวณชายแดน (สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย, 2562)

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการถึงความต้องการส่งออกไปยังประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ผู้ค้าข้าวเชียงรายมีการส่งออกไปยัง สปป.ลาว ผ่านด่านเชียงของไปยังเมืองที่ติดกับชายแดน เช่น แขวงบ่อแก้ว แขวงอุดมไชย หากมีตลาดใน สปป.ลาวที่ติดกับด่านบ้านฮวก ต้องการข้าวจากเชียงราย ผู้ประกอบการก็มีความพร้อมในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก มากกว่าส่งผ่านด่านเชียงของ เนื่องจากการขนส่งในประเทศไทยจะสะดวกกว่าการขนส่งใน สปป.ลาว

3. ชา

เชียงรายเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกชามากที่สุดของประเทศ และเป็นศูนย์กลางผลิตชาพันธุ์ดีของประเทศ พันธุ์ที่ปลูก ได้แก่ ชาอัสสัม ซึ่งเป็นพันธุ์ดั้งเดิม และชาจีนที่เริ่มนิยมปลูกเนื่องจากให้ผลตอบแทนสูงและเป็นที่ต้องการของตลาด แหล่งผลิตสำคัญอยู่ในเขตอำเภอแม่ฟ้าหลวง แม่สรวย และเวียงป่าเป้า อีกทั้งชาเชียงราย ยังเป็นชาชนิดเดียวที่ได้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ในไทย ตลอดจนกระบวนการผลิตที่ส่งผลให้ได้ชาที่มีความพิเศษและแตกต่างจากชาที่ผลิตจากแหล่งอื่นๆ ในโลก (ตัวแทนจากสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย, 2562) ข้อมูลจากสถาบันชาและกาแฟแห่งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เปิดเผยถึงจำนวนผู้ผลิตชา และกาแฟในเชียงรายมีทั้งสิ้น 24 ราย กอปรกับข้อมูลจากสำนักงานพาณิชย์เชียงราย (2562) ระบุจำนวนผู้นำเข้า-ส่งออกชาในจังหวัดเชียงราย จำนวน 18 ราย (สถาบันชาและกาแฟแห่งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2562) โดยมีการส่งออกส่วนใหญ่ไปยุโรป อเมริกา มากกว่าในเอเชีย และมีเพียงร้อยละ 7 ถูกส่งออกไปยัง สปป.ลาว ในรูปแบบผลิตภัณฑ์ชา และประมาณร้อยละ 20 ของใบชาถูกส่งออกไปยังจีน แต่เป็นที่น่าแปลกใจ คือ ประเทศไทยในภาพรวมการนำเข้าใบชาจากจีน ร้อยละ 49 และเวียดนาม ร้อยละ 25 (ตัวแทนจากสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย, 2562)

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการถึงความต้องการส่งออกไปยังประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ตัวแทนผู้ผลิตและจำหน่ายชามีการส่งออกไปยังจีนเป็นจำนวนมาก โดยมีผู้ค้าชาจีนมารับสินค้าเอง เช่นเดียวกับผู้ค้าชาเวียดนาม ทั้งนี้หากด่านบ้านฮวกเปิดเป็นด่านถาวร และมีความต้องการชาแปรรูปในตลาด สปป.ลาว เวียดนาม

และจีน เพิ่มจากที่เคยส่งออกอยู่แล้ว ตัวแทนผู้ผลิตและจำหน่ายชาแปรรูปมีความยินดีที่จะทำการการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคู่ค้าในต่างประเทศว่าจะสะดวกกับสินค้าที่ด่านใด

4. กาแฟ

นอกจากชาแล้วพืชเศรษฐกิจใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะถิ่นอีกชนิดหนึ่งของเชียงราย ได้แก่ กาแฟ กาแฟเชียงราย มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาดต่างประเทศ แหล่งผลิตกาแฟที่สำคัญของจังหวัดเชียงรายอยู่ในเขตอำเภอเมือง (10,609,295 กิโลกรัม) แม่ฟ้าหลวง (12,804,000 กิโลกรัม) แม่สรวย (12,870,800 กิโลกรัม) ปริมาณการผลิตกาแฟรวมทั้งจังหวัด ในปี 2562 อยู่ที่ประมาณ 42,836,096 กิโลกรัม (สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย, 2562)

ข้อมูลจากตัวแทนพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย (2562) ระบุถึงแหล่งผลิตเมล็ดกาแฟที่สำคัญของเชียงราย ได้แก่ ดอยช้าง ดอยปางขอน ดอยผาตั้ง ดอยผาฮี้ และดอยตุง ซึ่งกาแฟที่ผลิตจากแหล่งผลิตดังกล่าวมีบริษัทเอกชนรายใหญ่รับซื้อและจัดจำหน่ายไปทั่วโลก อีกทั้งกาแฟบ้านขุนลาว ต.แม่เจดีย์ เป็นแหล่งปลูกกาแฟในป่าที่ได้รับการส่งเสริมจากกรมอุทยานแห่งชาติและปัจจุบันได้รับมาตรฐานต่างประเทศ และสามารถทำการส่งออกได้แล้ว ในปี 2562 มีบริษัทส่งออกกาแฟจำนวนทั้งสิ้น 12 ราย (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย, 2562) อย่างไรก็ตาม ตัวแทนจากสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย (2562) ได้ชี้แจงว่า ปัจจุบันปริมาณความต้องการกาแฟสดในประเทศไทยมีอัตราขยายตัวมากขึ้น เป็นโอกาสดีที่เกษตรกรจะมีตลาดในประเทศมากขึ้น โดยไม่ต้องเน้นการส่งออกไปยังต่างประเทศซึ่งเกษตรกรยังมีข้อจำกัดทั้งมาตรฐานการผลิต คุณภาพสินค้า และความรู้ในการส่งออก

เมื่อสอบถามตัวแทนผู้ผลิตและจำหน่ายกาแฟ ผู้ถึงความต้องการส่งออกไปยังประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ปัจจุบันมีตัวแทนจากบริษัทเอกชนรายใหญ่มารับซื้อและจัดจำหน่ายไปทั่วโลกอยู่แล้ว ผู้ผลิตเองจึงไม่ต้องการที่จะหาตลาดใหม่

5. ส้มโอ

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงรายพร้อมด้วยประธานกลุ่มชาวสวนปลูกส้มโอแปลงใหญ่ และประธานวิสาหกิจส้มโอเวียงแก่นเพื่อการส่งออก (2562) พบว่า ปัจจุบันมีเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ 1,621 ราย ในพื้นที่ 6,291 ไร่ ผลผลิตโดยรวมกว่า 80,000 ตันปี โดยอำเภอเวียงแก่น เป็นแหล่งผลิตใหญ่ที่สุดของจังหวัดเชียงราย มีกลุ่มเกษตรกร 2 กลุ่มใหญ่ที่มีความสามารถผลิตสินค้าส่งออก ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส้มโอเวียงแก่นเพื่อการส่งออก และกลุ่มมาตรฐานส้มโอคุณภาพหลายางว อำเภอเวียงแก่น และส่วนใหญ่ประมาณ 80% จะส่งขายแถบเอเชีย เช่น จีน ฮองกง เขมร ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม

รวมทั้งแถบยุโรป และ 20% ชายภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม การจำหน่ายจะจำหน่ายผ่านบริษัทเอกชน ซึ่งมีมากกว่า 10 ราย (ประธานวิสาหกิจ สัมโเวียงแก่นเพื่อการส่งออก, 2562)

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการถึงความต้องการส่งออกไปยังประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ผู้ปลูกส้มโอมีความพร้อมในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก หากตลาดในต่างประเทศมีความต้องการให้ส่งส้มโอผ่านด่านบ้านฮวก เนื่องจากอำเภอเวียงแก่น อยู่ห่างจากด่านบ้านฮวก ประมาณ 2 ชั่วโมง ซึ่งถือว่าเป็นระยะทางที่ไม่ไกลมากนัก

สรุปความต้องการและศักยภาพในการส่งออกสินค้าของจังหวัด

เชียงรายผ่านด่านบ้านฮวก

สถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดเชียงรายในปัจจุบัน พบว่า สินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกเป็นสินค้าเกษตร โดยเฉพาะผลไม้เมืองร้อน ได้แก่ สับปะรดภูเก็ต และส้มโอ รวมทั้งข้าวสารและชา โดยผู้ประกอบการมีความยินดีส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก เนื่องจากเป็นระยะทางจากเชียงรายถึงด่านบ้านฮวกไม่ไกลมากนัก ประมาณ 1.30-2 ชั่วโมง แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคู่ค้าในต่างประเทศว่าจะสะดวกรับสินค้าช่องทางใด ในขณะที่ผู้ผลิตและจำหน่ายชาและกาแฟถึงแม้จะมีศักยภาพในการส่งออกไปทั่วโลก แต่มีการค้าและส่งออกผ่านคู่ค้ารายใหญ่อยู่แล้ว จึงไม่ได้มีความต้องการที่จะหาตลาดใหม่เพิ่ม

ตาราง 4-22 สรุปสถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดเชียงราย และศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก

รายการสินค้า	การส่งออกในปัจจุบัน	ศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก
สับปะรดภูเก็ต (แปรรูป)	ร้อยละ 70 ของการผลิตทั้งหมด ส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย และจีน ที่เป็นตลาดใหญ่ที่สุด (ผ่านด่านเชียงแสน และเชียงของ)	ผู้ประกอบการมียินดีที่ส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก หากคู่ค้าในต่างประเทศมีความต้องการรับสินค้าทางบ้านฮวก
ข้าวสาร	ส่งออกไปยัง สปป.ลาวผ่านด่านเชียงของ ไปยังเมืองที่ติดกับชายแดน เช่น แขวงบ่อแก้ว แขวงอุดมไซ	หากมีตลาดในสปป.ลาวที่ติดกับด่านบ้านฮวก ต้องการข้าวจากเชียงราย ผู้ประกอบการก็มีความพร้อมในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก มากกว่าส่งผ่านด่านเชียงของ เนื่องจากการขนส่งในประเทศไทยจะสะดวกกว่าการขนส่งในสปป.ลาว

รายการสินค้า	การส่งออกในปัจจุบัน	ศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก
ชา	- การส่งออกส่วนใหญ่ไปที่ ยุโรป อเมริกา มากกว่าในเอเชีย - ถูกส่งออกไปยัง สปป.ลาว ร้อยละ 7 - ใบชา ร้อยละ 20 ส่งออกไปยัง โดยมีคู่ค้าชาวจีนและเวียดนาม มารับสินค้าเอง	ตัวแทนผู้ผลิตและจำหน่ายชาแปรรูป มีความยินดีที่จะทำการการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก ถ้ามีความต้องการชาแปรรูปในตลาด สปป.ลาว เวียดนาม และจีน เพิ่มจากที่เคยส่งออกอยู่แล้ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคู่ค้าในต่างประเทศว่าจะสะดวกรับสินค้าที่ด่านใด
กาแฟ	มีตัวแทนจากบริษัทเอกชนรายใหญ่ มารับซื้อและจัดจำหน่ายไปทั่วโลก	ผู้ผลิตเองจึงไม่ต้องการที่จะหาตลาดใหม่
ส้มโอ	ร้อยละ 80 ส่งขายแถบเอเชีย เช่น จีน ฮองกง เขมร ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม รวมทั้งแถบยุโรป โดยจำหน่ายผ่านบริษัทเอกชน	ผู้ปลูกส้มโอมีความพร้อมในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก หากตลาดในต่างประเทศมีความต้องการให้ส่งส้มโอผ่านด่านบ้านฮวก เนื่องจากอำเภอเวียงแก่น อยู่ห่างจากด่านบ้านฮวกไม่ไกลนัก

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

8. จังหวัดพะเยา

จังหวัดพะเยา มีอาณาเขตทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดเชียงราย ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดลำปางและจังหวัดแพร่ ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดลำปาง ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดน่าน และแขวงไชยะบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผ่านจุดผ่านแดนถาวรด่านบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา พื้นที่เชื่อมต่อกับบ้านปางมอน เมืองคอบ แขวงไชยะบุรี ถือเป็นประตูยุทธศาสตร์สำคัญในการเชื่อมโยงไทยกับ สปป.ลาว ผ่านเมืองสำคัญทั้งไชยะบุรี อุดมไชย และหลวงพระบาง ด้วยระยะทางไม่เกิน 200 กิโลเมตร มีระยะห่างจากตัวเมืองพะเยาถึงด่านชายแดนบ้านฮวก 98 กิโลเมตร ในปี 2560 จังหวัดพะเยา มีผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดเป็นลำดับที่ 5 จาก 8 จังหวัดในภาคเหนืออยู่ที่ 36,017 ล้านบาท และมีประชากร 410,000 คน

การทบทวนแผนพัฒนาจังหวัดพะเยา พบว่ากลุ่มสินค้าที่มีการผลิตและจัดการในพื้นที่พะเยาเองที่ได้รับการพัฒนาและสนับสนุนจากภาครัฐจนเป็นสินค้ากลุ่มที่มีศักยภาพ (Production Champion) ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา ผลิตภัณฑ์ปาลานิล และผลิตภัณฑ์โคขุน ส่วนสินค้าเศรษฐกิจ/พืชเศรษฐกิจของจังหวัด ได้แก่ ผลไม้สด (ลิ้นจี่ แคนตาลูป) ข้าวหอมมะลิ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยา, 2562) อย่างไรก็ตามจากการ

สัมภาษณ์หน่วยงานที่ส่งเสริมและพัฒนาการผลิต และการตลาดของจังหวัดพะเยา พบว่า ยังมีสินค้าและพืชเศรษฐกิจอีกมากที่มีความน่าสนใจแต่ผู้ผลิตมีกำลังการผลิตเพียงพอแค่การบริโภคภายในจังหวัดเท่านั้น แต่ก็พร้อมที่จะได้รับการยกระดับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตนเอง ผู้ประกอบการ SME และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่ประสงค์ยกระดับผลิตภัณฑ์ของตนเอง จำนวน 8 กลุ่ม เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนโป่งเกลือ (ผลิตภัณฑ์แปรรูปปลาไหล “นิลลา”) กลุ่มมือคนเมือง (ผลิตภัณฑ์ข้าวเกรียบและน้ำพริกปลาสด) กลุ่มข้าวอินทรีย์เทียนแก้ว (ข้าวอินทรีย์ ข้าวพองกรอบ และกล้วยตากพลังงานแสงอาทิตย์) กลุ่ม “ฮักพะเยา” (ผลิตภัณฑ์เส้นข้าวโพดอบแห้ง และข้าวเกรียบดอกงิ้ว) ศิริสมุนไพรแปรรูป (แฮมพู สบู่สมุนไพร) ขนมหินป่านา (ขนมหินเส้นสด) และกลุ่มชาขลุ่ยควั่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนโป่งเกลือ ต.แม่ปืม อ.แม่ใจ จ.พะเยา

อย่างไรก็ตาม ยังมีสินค้าจากส่งเสริมของหน่วยงานที่สัมภาษณ์ ที่ได้รับการแนะนำและเสนอว่าอาจจะมีความเป็นไปได้ในการส่งออก ทั้งนี้ทั้ง 4 หน่วยงานมีเกณฑ์ในการแนะนำคือ คัดเลือกเฉพาะสินค้าที่มีการพัฒนาเพื่อการส่งออก ดังแสดงในตาราง 4-23

ตารางที่ 4-23 สินค้าที่ได้รับการแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานพาณิชย์ จังหวัด	สำนักงานเกษตร จังหวัด	สำนักงานพัฒนา ชุมชนจังหวัด	หอการค้า
ผลิตภัณฑ์โคขุน	ผลิตภัณฑ์จากปลานิล	ปลาสด	ข้าว
ข้าวหอมมะลิ GAP	ผลไม้สด : ลิ้นจี่	ครีมมะขาม	ข้าวโพด
ผ้าทอ	ข้าวหอมมะลิ GAP	ข้าวหอมมะลิ GAP	ลิ้นจี่
ผลิตภัณฑ์จาก ผักตบชวา	ผลิตภัณฑ์โคขุน	ผลิตภัณฑ์จาก ผักตบชวา	
ผลิตภัณฑ์จากปลานิล		ผ้าทอ	
		ผลิตภัณฑ์จากปลานิล	

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

จากตารางที่ 4-23 พบว่ามีสินค้า 4 รายการที่ได้รับการแนะนำว่าอาจจะมีศักยภาพในการส่งออกดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์โคขุน
2. ผลิตภัณฑ์จากปลานิล

3. ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา

4. ข้าว

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และภาคเอกชนคือหอการค้าจังหวัด ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์โอกาสของการส่งออกสินค้าของจังหวัดพะเยา ได้ดังนี้

1.ผลิตภัณฑ์โคขุน

เป็นผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์เลี้ยงโคขุนอำเภอดอกคำใต้ เกิดจากการรวมตัวของผู้เลี้ยงวัวฝูง ต.บ้านถ้ำ อ.ดอกคำใต้ จ.พะเยา มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 และทางมหาวิทยาลัยพะเยา ได้ร่วมสนับสนุนความรู้การผลิตอาหารโคขุน จากวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่น เพื่อช่วยลดการใช้อาหารชั้นที่มีราคาแพงด้วย ส่วนในด้านการตลาดนั้น ทางจังหวัดพะเยาได้สนับสนุนงบประมาณจังหวัดจำนวนหนึ่งให้กับสหกรณ์ฯ เพื่อก่อสร้างโรงเชือดมาตรฐานแห่งแรกในภาคเหนือ สำหรับผลิตเนื้อโคขุนคุณภาพดี ส่งขายภายใต้สัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์ "โคขุนดอกคำใต้" ขณะนี้ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว และกำลังดำเนินการอย่างต่อเนื่อง นี่เป็นก้าวสำคัญสำหรับการพัฒนาโคขุนแบบครบวงจรเป็นแห่งแรกของภาคเหนือ ซึ่งจะช่วยให้การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพที่ยั่งยืนสำหรับเกษตรกร (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยา, 2562)

ตัวแทนพาณิชย์จังหวัดพะเยา (2562) กล่าวว่า กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 โดยสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเป็นเจ้าภาพได้ร่วมโครงการ ผลิตโคคุณภาพตั้งแต่ปี 2557 เพื่อสนองนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ต้องการลดพื้นที่ปลูกข้าวที่มีปัญหาด้านการตลาด ให้ปรับเป็นเลี้ยงโคที่จะสามารถสร้างรายได้ให้เกษตรกร ประกอบกับปริมาณการเลี้ยงโคที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ขาดแคลนโคเนื้อในการบริโภคในปี 2560 จังหวัดพะเยามีข้อมูลโคเนื้อ 40,575 ตัว ในปี 2561 มีโคเนื้อ 38,190 ตัว ลดลง 2,385 ตัว หรือประมาณร้อยละ 6 ของปี 2560 และประเทศไทยผลิตโคเนื้อไม่เพียงพอต่อการบริโภคต้องนำเข้าจากออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ พม่า และอินเดีย แต่ก็ยังมีการส่งออกโคมีชีวิตโคเนื้อและผลิตภัณฑ์ไปประเทศเพื่อนบ้านด้วย โดยในปีที่ผ่านมา มีการส่งออกโคมีชีวิต 160,000 ตัว มูลค่า 2,090 ล้านบาท ตลาดหลักคือประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จีน และมาเลเซีย

แผนพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อในเขตภาคเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดพะเยา ประกอบด้วยการพัฒนาการเลี้ยงโดยใช้อาหารต้นทุนต่ำที่มีในท้องถิ่น เช่น การใช้มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้ได้โคเนื้อเข้าสู่ระบบสหกรณ์ ที่มีโรงฆ่าที่ได้มาตรฐาน รวมถึงการมีศูนย์เรียนรู้เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยา ได้มีการวางแผนด้านการตลาดเพื่อให้เป็นไปในทางที่เดียวกัน เช่น การให้ความรู้ความเข้าใจในด้านการตลาดกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การจัดสัมมนาด้านการตลาดโคเนื้อ การจัดโรดโชว์สัปดาห์โคขุนดอกคำใต้ เพื่อแสดงและ

จำหน่ายผลิตภัณฑ์โคเนื้อ รวมถึงการเชื่อมโยงการตลาดให้ผู้ซื้อมาพบกับผู้ขายโดยตรง (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยา, 2562)

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการถึงความต้องการในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ผู้ประกอบการมีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออก มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการส่งออก และการขนส่งผู้ประกอบการสามารถส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกได้หากมีตลาดรองรับ

2. ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากปลานิล

ประธานกลุ่มวิสาหกิจบ้านโป่งเกลือ (2562) กล่าวว่า ได้รับโอกาสจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพะเยา ผู้มอบความรู้อบรมทั้งด้านรสชาติ โอเคเดียวการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์รวมถึงบรรจุภัณฑ์ ตนพร้อมเพื่อนบ้านต้องช่วยกันคลุกเคล้าส่วนผสมของขนมกรอบเค็มปลานิลซึ่งเป็นขนมที่เกิดขึ้นจากการพลิกแพลงนำเอาเนื้อปลานิล ซึ่งเป็นปลาที่ขึ้นชื่อของจังหวัดพะเยานำมาเป็นส่วนผสมของขนมกรอบเค็มปลานิล ซึ่งถือว่าเป็นการนำเอาปลานิลมาแปรรูปเป็นขนมเจ้าแรกของจังหวัดพะเยา

สำหรับผลิตภัณฑ์ขนมกรอบเค็มปลานิล ข้าวเกรียบปลานิล น้ำพริกเผาปลานิล หลังจากทีผลิตออกมาจำหน่ายแล้ว เป็นที่สนใจของลูกค้า ทางกลุ่มจึงได้ทำการจดทะเบียนในนามของตราสินค้า นิลลา Nilla หลังรสชาติลงตัวก็ขอ อย. จนขณะนี้ อย.ให้การรับรอง และหลายหน่วยงานให้การยอมรับ จนสามารถเป็นผลิตภัณฑ์โอท็อปอันดับต้น ๆ ของจังหวัด โดยจะจำหน่ายที่บ้านแล้วยังส่งตามร้านขายของฝากทั่วไปและขายผ่านทางออนไลน์ส่งหลายจังหวัดหากมีออเดอร์ ซึ่งในแต่ละเดือนจะมีรายได้ในการจำหน่าย 5-6 หมื่นบาท (ประธานกลุ่มวิสาหกิจบ้านโป่งเกลือ, 2562)

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการถึงความต้องการในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า ผู้ประกอบการแปรรูปปลานิลมีความต้องการและศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกเช่นเดียวกับผู้ผลิตโคขุน คือ ผู้ประกอบการมีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออก มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการส่งออกและการขนส่ง ผู้ประกอบการสามารถส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกได้หากมีตลาดรองรับ

3. ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา

ในปี พ.ศ. 2524 ได้มีแม่ชี ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ในการทำหัตถกรรมผักตบชวา ได้นำความรู้ในการทำหัตถกรรมจากผักตบชวา มาฝึกสอนให้กับกลุ่มแม่บ้านตำบลสันปาม่วง เป็นอาชีพเสริมให้แก่ชาวบ้านหลังฤดูทำนา โดนเริ่มจากการสอนชาวบ้านนำก้านผักตบชวามาสานเป็นของชำร่วยและเปलगวน ซึ่งใช้วิธีการที่ไม่ซับซ้อนมาก และยั้มนำผักตบชวาที่ตากแห้งแล้วมาสานขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบต่าง ๆ ต่อมาได้มีส่วนราชการต่าง ๆ ในจังหวัดพะเยา ได้จัดหาวิทยากรมาฝึกอบรม ให้ความรู้เพิ่มทักษะเกี่ยวกับการตากแห้งโดยการผึ่งแดด และการนำมาอบกำมะถัน ผลิตภัณฑ์ที่ฝึกหัดจักสาน ได้แก่ กระจาด

รูปไข่ จานรองแก้ว เป็นต้น จนกระทั่งกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้พิจารณาคัดเลือกหมู่บ้านสันปาม่วง เป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมชนบทเพื่อการท่องเที่ยว ตามโครงการหมู่บ้านอุตสาหกรรม ปัจจุบันได้มีการพัฒนาที่กระบวนการผลิตรูปแบบความคงทน และความสวยงามเป็นที่ต้องการของตลาดตลอดจนมีการขยายกำลังการผลิตไปยังหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียง เพื่อให้สามารถผลิตสินค้าได้เพียงพอต่อการสั่งซื้อของตลาดได้

กลุ่มผลิตภัณฑ์ผักตบชวาบ้านสันปาม่วง มีจำนวนสมาชิกที่ทำการผลิตทั้งหมด 38 คน นอกจากนั้นยังมีเครือข่ายสามารถกระจายงานสั่งให้ผลิตอีกราว 100 คน จนสามารถผลิตออกตลาดระดับประเทศที่มีผู้ซื้อทั้งชาวไทยและต่างชาติให้การอุดหนุน โดยเฉพาะญี่ปุ่น เยอรมนี ฝรั่งเศส นิยมสั่งผลิตสินค้าในรูปแบบแตกต่างออกไป

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการถึงการส่งออกไปยังประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง ผ่านด่านบ้านฮวก พบว่าผู้ประกอบการมีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออก มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการส่งออก ผู้ประกอบการสามารถส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกได้ แต่ที่ผ่านมายังไม่เคยส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก หากมีการเปิดด่านจริงและมีความต้องการในสปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนจากทางภาครัฐในการหาตลาดเพิ่มขึ้น หากมีความต้องการ มีตลาดรองรับ และมีปริมาณมูลค่าการสั่งซื้อที่มากเพื่อรองรับต้นทุนการขนส่งผ่านด่านบ้านฮวก ทางผู้ประกอบการยินดีที่จะส่งสินค้าออกผ่านด่านบ้านฮวกไปยังสปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้

4. ข้าวหอมมะลิพะเยา

ในปี พ.ศ.2562 พะเยาเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวหอมมะลิประมาณ 400,000 ไร่ อำเภอที่ปลูกมาก คือ ดอกคำใต้ และจุน รองลงมาคือ อำเภอเมืองพะเยา มีผลผลิตรวมประมาณ 210,000 ตันเศษ แบ่งเป็นผลผลิตด้านเมล็ดพันธุ์ และเพื่อการบริโภคประมาณ 60,000 ตัน เหลือจำหน่ายประมาณ 150,000 กว่าตัน โดยบริษัทข้าว ซี.พี. จำกัด รับซื้อ 40,000 ตัน ส่วนที่เหลืออีกประมาณ 110,000 ตันเศษ อยู่ระหว่างการหาตลาดมารับซื้อและขอความร่วมมือในการรับซื้อที่ราคาตันละ 18,000 บาท (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยา, 2562)

ด้วยนโยบายของข้าวหอมมะลิพะเยาได้รับการสนับสนุนให้เป็นสินค้าพะเยาโมเดล เพื่อการขับเคลื่อนการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรนำไปสู่การสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าข้าวหอมมะลิจังหวัดพะเยา และจะขยายผลไปสู่การส่งเสริมให้เป็นสินค้าอัตลักษณ์ (สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์: GI) ของจังหวัดพะเยา โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กับผู้ประกอบการภาคเอกชน เกษตรกร และสถาบันเกษตรกรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ตามแนวนโยบาย “การตลาดนำการผลิต” ของรัฐบาล

ส่งผลให้ข้าวหอมมะลิพะเยาที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับได้รับการจับตามองให้เป็นสินค้าส่งออกสำคัญของจังหวัดพะเยา มีศักยภาพที่จะสามารถส่งออกได้ และได้ราคาดีในอนาคต

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการข้าวหอมมะลิพะเยาถึงการส่งออกไปยังประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงของผ่านด่านบ้านฮวก พบว่าแม้จะมีความต้องการในสปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ แต่ผู้ประกอบการมีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออกข้าวหอมมะลิในปริมาณที่จำกัด นิยมที่จะจำหน่ายให้กับผู้รับซื้อคนกลางซึ่งเป็นตัวแทนจากบริษัทเอกชนรายใหญ่ และส่งออกไปยังต่างประเทศและประเทศเพื่อนบ้านโดยบริษัทผู้รับซื้อเอง แต่หากมีความต้องการ มีตลาดรองรับ และได้ราคาสูงกว่าการจำหน่ายให้คนกลาง ทางผู้ประกอบการก็ยินดีที่จะส่งสินค้าออกผ่านด่านบ้านฮวกไปยังสปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้

สรุปความต้องการและศักยภาพในการส่งออกสินค้าของจังหวัดพะเยา ผ่านด่านบ้านฮวก

สถานการณ์การส่งออกสินค้าจังหวัดพะเยาในปัจจุบัน พบว่า สินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกเป็น ข้าวหอมมะลิพะเยา ผลิตภัณฑ์โคขุน และผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา โดยผู้ประกอบการสินค้าดังกล่าว สามารถส่งสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกได้ ผู้ประกอบการมีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออก มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการส่งออก ผู้ประกอบการสามารถส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกได้หากมีความต้องการ มีตลาดรองรับ และสามารถขายได้ราคาดี โดยมองว่าด่านชายแดนบ้านฮวกจะสามารถเป็นจุดกระจายสินค้าไปยังตลาดสปป.ลาว ผ่านไปยังเวียดนาม และจีนตอนใต้ได้ ดังแสดงในตาราง 4-24

ตาราง 4-24 สรุปสถานการณ์การส่งออกสินค้าของจังหวัดพะเยา และศักยภาพในการส่งออก ผ่านด่านบ้านฮวก

รายการสินค้า	การส่งออกในปัจจุบัน	ศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก
ข้าวหอมมะลิ	จากปริมาณการผลิตเกือบทั้งหมดเกษตรกรผู้ผลิตจะขายให้กับผู้รับซื้อคนกลางซึ่งเป็นตัวแทนจากบริษัทเอกชนรายใหญ่ และมีการส่งออกไปยังต่างประเทศ และประเทศเพื่อนบ้าน แต่มีคู่แข่งที่สำคัญคือข้าวจากเวียดนาม ซึ่งราคาต่ำกว่า	ผู้ประกอบการในพื้นที่อำเภอภูกามยาว มีศักยภาพที่จะส่งออกข้าวผ่านด่านบ้านฮวก หากมีความต้องการจากตลาดในสปป.ลาว ที่ติดกับด่านบ้านฮวก

รายการ สินค้า	การส่งออกในปัจจุบัน	ศักยภาพในการส่งออก ผ่านด่านบ้านฮวก
ผลิตภัณฑ์ โคขุน	ผลิตภัณฑ์จากโคขุนสามารถทำตลาดได้ในพื้นที่และรับผลิเพื่อ ส่งออกในประเทศ ยังไม่มีการส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน แต่มีความสนใจที่จะหาตลาดเพิ่มเติม เนื่องจากสามารถเพิ่ม กำลังการผลิตได้ต่อเนื่อง	ผู้ประกอบการมีศักยภาพ ในการผลิตเพื่อ การ ส่งออก มีความรู้เกี่ยวกับ ขั้นตอนการส่งออก และ การขนส่ง ผู้ประกอบการ สามารถส่งออกผ่านด่าน บ้านฮวกได้หากมีตลาด รองรับ
ผลิตภัณฑ์ แปรรูปจาก ปลานิล	มีความต้องการขยายตลาดโดยการส่งออก รวมถึงได้รับการ สนับสนุนให้นำแสดงในงานแสดงสินค้าที่ทางพาณิชย์จัดและ พบว่าผู้ซื้อตลาดในต่างประเทศให้ความสนใจมากกว่าตลาด ต่างประเทศ	ผู้ประกอบการมีศักยภาพ ในการผลิตเพื่อ การ ส่งออก มีความรู้เกี่ยวกับ ขั้นตอนการส่งออก และ การขนส่ง ผู้ประกอบการ สามารถส่งออกผ่านด่าน บ้านฮวกได้หากมีความ ต้องการและตลาดรองรับ
ผลิตภัณฑ์ หัตถกรรม จาก ผักตบชวา	ผลิตภัณฑ์ผักตบชวาของสันปาม่วงเป็นที่รู้จักแพร่หลายในหมู่ ผู้บริโภคที่นิยมผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติทั้งชาวไทยและ ชาวต่างชาติ มีการส่งออกไปยังญี่ปุ่น เยอรมนี ฝรั่งเศส ทั้ง ทางตรง (ส่งออกเองโดยใช้แบรนด์ชวาวาด) และทางอ้อม (โดย ผู้รับซื้อไปจำหน่ายต่อและผู้ว่าจ้างผลิต)	ผู้ประกอบการมีศักยภาพ ในการผลิตเพื่อ การ ส่งออก มีความรู้เกี่ยวกับ ขั้นตอนการส่งออก ผู้ประกอบการสามารถ ส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก ได้หากมีความต้องการ มี ตลาดรองรับ และมี ปริมาณมูลค่าการสั่งซื้อ ที่มากเพื่อรองรับต้นทุน การขนส่งผ่านด่านบ้าน ฮวก

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

สรุปความต้องการและศักยภาพในการส่งออกสินค้า 8 จังหวัดภาคเหนือที่ผ่านด่านบ้านฮวกสู่ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

จากการสัมภาษณ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม และพัฒนาสินค้าเพื่อการส่งออกใน 8 จังหวัด พร้อมทั้งผู้ประกอบการถึง ความต้องการและศักยภาพในการส่งออกสินค้า 8 จังหวัดภาคเหนือที่ผ่านด่านบ้านฮวกสู่ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง พบว่า สินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก ส่วนใหญ่เป็นสินค้าหมวด 2 (08, 09 และ 10) ผลิตภัณฑ์จากพืช ได้แก่ ผลไม้ (สดและแปรรูป) ชา และใบชา ธัญพืช (ข้าวสาร) โดยมีการผลิตในจังหวัดแพร่ ลำปาง เชียงราย ลำพูน เชียงใหม่ รองลงมาคือ สินค้าหมวด 1 (01, 02 และ 04) สิ่งมีชีวิตและผลิตภัณฑ์จากสัตว์ เช่น โค กระบือ เนื้อโคขุน และน้ำผึ้งและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากน้ำผึ้ง โดยมีการผลิตเพื่อการส่งออกในจังหวัด พะเยา น่าน และลำพูน และหมวด 4 (16, 19 และ 22) อาหารปรุงแต่ง เครื่องดื่ม สุรา และน้ำส้มสายชู ยาสูบ ได้แก่ อาหารแปรรูปจากหมูปลานิล ข้าวแต่น และสุรากลั่น โดยพบว่าการผลิตอยู่ที่จังหวัดแพร่ พะเยา ลำปาง และเชียงใหม่

อีกทั้งยังพบว่า มีสินค้า อีก 6 หมวด ที่มีความต้องการและศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก ได้แก่ หมวด 5 (26) ได้แก่ เครื่องประดับเงิน จากจังหวัดน่าน, หมวด 6 (30, 33 และ 34) ได้แก่ สมุนไพร และเวชสำอาง พบในจังหวัดลำปาง ลำพูน น่าน หมวด 9 (46) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาจากจังหวัดพะเยา หมวด 11 สิ่งทอและเครื่องทำจากสิ่งทอ หมวด 13 (69) ผลิตภัณฑ์เซรามิคจากจังหวัดลำปาง และหมวด 20 (94) เพอร์นิเจอร์ไม้ จากจังหวัดแพร่ ดังแสดงในตาราง 4-25

ตาราง 4-25 สรุปความต้องการและศักยภาพในการส่งออกสินค้าไทยที่ผ่านด่านบ้านฮวกสู่ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

หมวดสินค้า	กลุ่มสินค้า	รายการสินค้า	จังหวัด
หมวด 1: สิ่งมีชีวิตและผลิตภัณฑ์จากสัตว์	กลุ่ม 1: สิ่งมีชีวิต	โค กระบือ และ โคขุน	พะเยา และน่าน
	กลุ่ม 2: เนื้อสัตว์และส่วนอื่นๆของเนื้อสัตว์	เนื้อโคขุน	พะเยา
	กลุ่ม 4: ผลิตภัณฑ์นม ไข่ สัตว์ปีกและน้ำผึ้งธรรมชาติ	น้ำผึ้ง และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากน้ำผึ้ง	ลำพูน
หมวด 2: ผลิตภัณฑ์จากพืช	กลุ่ม 8: ผลไม้และลูกไม้ที่บริโภคได้ เปลือกผลไม้ จำพวกส้มหรือเปลือกแต่ง	แก้วมังกรอบแห้ง สับประรด (สดและแปรรูป) ส้มโอ ลำไย (สดและแปรรูป) มะม่วง (สดและแปรรูป)	แพร่ ลำปาง เชียงราย ลำพูน เชียงใหม่
	กลุ่ม 9: ชา กาแฟ เครื่องเทศ	ชา และใบชา	เชียงราย
	กลุ่ม 10: ธัญพืช	ข้าวสาร	เชียงราย พะเยา
หมวด 4: อาหารปรุงแต่ง เครื่องดื่ม สุรา และน้ำสมสายชู ยาสูบ และผลิตภัณฑ์ที่ใช้แทนยาสูบ	กลุ่ม 16: ของปรุงแต่งจากเนื้อสัตว์	หมูทุบ หมูแผ่น ผลิตภัณฑ์จากปลานิล	แพร่ พะเยา
	กลุ่ม 19: ของปรุงแต่งที่ทำจากธัญพืช	ข้าวแต๋น	ลำปาง
	กลุ่ม 22: เครื่องดื่ม สุรา น้ำส้มสายชู	สุรากลั่น	แพร่ เชียงใหม่
หมวด 5: ผลิตภัณฑ์แร่	กลุ่ม 26: สินแร่และหัวแร่ของโลหะมีค่า	เครื่องประดับเงิน	น่าน
หมวด 6: ผลิตภัณฑ์ของอุตสาหกรรมทางเคมี	กลุ่ม 30,33 และ 34: เคมีภัณฑ์ที่ใช้สำหรับการอุปโภค บริโภค*	เครื่องสำอาง และยา สมุนไพร สมุนไพรกลุ่ม สินค้าชีววิถี	ลำปาง ลำพูน น่าน
หมวด 9: ไม้และของทำด้วยไม้ ถ่านไม้ ไม้ก๊อกละของทำด้วยไม้ก๊อก ผลิตภัณฑ์ทำด้วยฟาง ทำด้วยเอสพาร์โต หรือวัตถุถักสาน เครื่องจักสานและเครื่องสาน	กลุ่ม 46: ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากฟางหรือวัตถุถักสานอื่นๆ เครื่องจักสาน เครื่องสาน	ผลิตภัณฑ์จาก ผักตบชวา	พะเยา
หมวด 11: สิ่งทอและเครื่องทำจากสิ่งทอ **		ผ้าไหมยกดอก , ผ้าทอ แม่แจ่ม	ลำพูน เชียงใหม่

หมวดสินค้า	กลุ่มสินค้า	รายการสินค้า	จังหวัด
หมวด 13	กลุ่ม 69: ผลิตภัณฑ์เซรามิค	เครื่องถ้วยเซรามิค	ลำปาง
หมวด 20: ผลิตภัณฑ์เบ็ดเตล็ด	กลุ่ม 94: เฟอร์นิเจอร์	เฟอร์นิเจอร์ไม้ และของใช้ในบ้าน	แพร่

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

สำหรับความต้องการและศักยภาพในการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ผู้ประกอบการมีศักยภาพในการผลิต มีความพร้อมด้านความรู้ในกระบวนการส่งออก แต่ไม่มีความต้องการที่จะส่งออกผ่านบ้านฮวก ด้วยข้อจำกัดด้านระยะทาง

4.1.3 โอกาสและข้อจำกัดทางกฎหมาย ในการส่งออกสินค้าไปยังประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก

สำหรับประเด็นโอกาสและข้อจำกัดทางกฎหมายในการส่งออกสินค้าจากประเทศอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขงนั้น จะแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 กรณี ได้แก่ โอกาสทางกฎหมายในการนำเข้าสินค้าจากประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง และข้อจำกัดทางกฎหมายในการนำเข้าสินค้าจากประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง อันมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. โอกาสทางกฎหมายในการส่งออกสินค้าไปยังประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก เนื่องจากประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงเป็นประเทศสมาชิกอาเซียน ประเทศไทยจึงได้รับโอกาสทางกฎหมายในการส่งออกสินค้าไปยังประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก เกี่ยวกับประโยชน์จากความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ASEAN Trade In Goods: ATIGA) กล่าวคือ ผู้ส่งออกสินค้าสินค้าสามารถใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรีเกี่ยวกับกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of Origin: RoO) เมื่อสินค้าที่ส่งออกเป็นสินค้าที่ได้มาหรือมีการผลิตทั้งหมดภายในประเทศ (Origin Criteria For Wholly Obtained or Produced: WO)

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้รับประโยชน์จากการที่สปป.ลาวเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ซึ่งในฐานะประเทศภาคีสมาชิกประเทศลาวมีการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบภายในประเทศให้มีมาตรฐานสากลมากขึ้นกว่าเดิม ทำให้ประเทศไทยมีโอกาสในการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกไปยังประเทศลาวได้มากขึ้น

ประเทศไทยและสปป.ลาวเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการยอมรับนับถือและการบังคับตามคำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ (Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards) หรืออนุสัญญากรุงนิวยอร์ก 1958 (New York Convention 1958) เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม ค.ศ.1959 ดังนั้นเมื่อมีข้อพิพาทเกี่ยวกับการส่งออกสินค้ากับสปป.ลาว จะสามารถระงับข้อพิพาทโดยวิธีทางอนุญาโตตุลาการได้

2. ข้อจำกัดทางกฎหมายในการส่งออกสินค้าไปยังประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก สำหรับข้อจำกัดทางกฎหมายในการส่งออกสินค้าจากประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขงนั้น สามารถพิจารณาได้จากข้อจำกัดทางกฎหมายของประเทศไทยในการส่งออกสินค้า ข้อจำกัดทางกฎหมายของสปป.ลาวในการนำเข้าสินค้า ซึ่งในรายละเอียดมีข้อจำกัดในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ ในทางกฎหมายของทั้งประเทศไทยและสปป.ลาว มีกฎหมายกำหนดสินค้าที่เป็นของต้องห้ามหรือสินค้าที่เป็นของต้องจำกัด ต้องควบคุมตลอดจนของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรอง ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

2.1 ข้อจำกัดทางกฎหมายของประเทศไทยในการส่งออกสินค้า

สำหรับข้อจำกัดทางกฎหมายของประเทศไทยในการส่งออกสินค้าที่เกี่ยวข้องกับสินค้า เกี่ยวกับสินค้าที่ต้องห้ามหรือสินค้าที่ต้องมีการควบคุมในการส่งออกแบ่งออกเป็น 3 กรณีดังต่อไปนี้

1) ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งออกสินค้าไปยังประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก

1.1) ประเภทของต้องห้าม หมายถึง ของที่มีกฎหมายกำหนดห้ามส่งออกไปนอกราชอาณาจักรโดยเด็ดขาด และในบางกรณีห้ามการส่งผ่านด้วย ผู้ใดนำสินค้าต้องห้ามเข้ามาหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรจะมีความผิดต้องรับโทษตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องและเป็นความผิดตามมาตรา 244 และ มาตรา 246 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

1.1.1 ตัวอย่างสินค้าต้องห้ามในการนำเข้าส่งออก มีดังนี้

1.1.1.1 วัตถุลามก การนำเข้าและส่งออกวัตถุลามก ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในรูปแบบหนังสือ ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ขึ้น รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย และภาพยนตร์ลามกหรือวัตถุลามกอื่นๆ

1.1.1.2 สินค้าที่มีตราหรือลวดลายเป็นรูปธงชาติ

1.1.1.3 ยาเสพติดให้โทษ

1.1.1.4 เงินตรา พันธบัตร ใบสำคัญรับดอกเบี้ยพันธบัตรอันเป็นของปลอมหรือแปลง เหรียญกษาปณ์ที่ทำให้น้ำหนักลดลงโดยทุจริต ดวงตราแผ่นดิน รอยตราแผ่นดินหรือพระปรมาภิไธย ดวงตราหรือรอยตราของทางราชการอันเป็นของปลอม

1.1.1.5 สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ เช่น แอปบันทึกเสียง (เทปเพลง) แผ่นบันทึกเสียง (คอมแพคดิสก์) แอปบันทึกภาพ (วีดีโอเทป) โปรแกรม คอมพิวเตอร์ หนังสือ หรือสินค้าอื่นใดที่ทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่น

1.1.1.6 สินค้าปลอมแปลงหรือเลียนแบบเครื่องหมายการค้า

1.2) ประเภทของต้องจำกัด ของต้องจำกัด หมายถึง สินค้าที่มีกฎหมายกำหนดว่าหากจะมีส่งออกหรือผ่านราชอาณาจักรจะต้องได้รับอนุญาตหรือปฏิบัติให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้น ๆ เช่น ต้องมีใบอนุญาตการส่งออก ต้องปฏิบัติตามประกาศอันเกี่ยวกับฉลากหรือใบรับรองการวิเคราะห์ เป็นต้น

ผู้ใดส่งออก หรือส่งผ่านราชอาณาจักรโดยมิได้รับอนุญาตหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดไว้ให้ครบถ้วน จะมีความผิดตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้น ๆ และเป็นความผิดตามมาตรา 244 และ มาตรา 246 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

ยกตัวอย่างเช่น สินค้าที่มีมาตรการส่งออก ได้แก่ ทรายธรรมชาติทุกชนิด ทั้งที่บดแล้วและยังไม่ได้บด ที่มีซิลิกาออกไซด์เกินกว่าร้อยละ 75 โดยน้ำหนัก เป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการส่งออกนอกราชอาณาจักร เพื่อสงวนไว้ใช้ในอุตสาหกรรมภายในประเทศ และเพื่อเป็นการป้องกันการทำลายสภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงทรายที่เป็นส่วนประกอบหรือผสมอยู่ในวัตถุสำเร็จรูปหรือกึ่งสำเร็จรูป เป็นไปตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการส่งสินค้าออกนอกราชอาณาจักร (ฉบับที่ 87) ลงวันที่ 24 กันยายน 254

1.3) ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรอง ในการส่งออกสินค้า แสดงรายละเอียดได้ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4-26 ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรอง ในการส่งออกสินค้า

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรองในการส่งออกสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
1	พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2532 (มาตรา 18, 22, 23, 36)	ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2558	กรมโรงงานอุตสาหกรรม	1. จำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา72) 2. จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา73)
2	พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ.2498 (มาตรา 6)	1. ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดให้เครื่องวิทยุคมนาคมและสถานีวิทยุคมนาคมในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้รับยกเว้นไม่ต้องได้รับใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ.2556 2. ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง การนำเข้าเครื่องวิทยุ	สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินห้าปี หรือทั้งปรับทั้งจำ (มาตรา 23)

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรองในการส่งออกสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
		คมนาคม ลงวันที่ 15 มีนาคม 2554		
3	พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 (มาตรา 23)	กฎกระทรวง การขอใบอนุญาตหรือใบรับรองและการออกใบอนุญาตหรือใบรับรองให้นำเข้าให้ส่งออก หรือให้นำผ่านซึ่งสัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากสัตว์ป่า พ.ศ. 2558 ประกาศ ณ วันที่ 23 เมษายน 2558	กรมป่าไม้, กรมประมงเฉพาะที่เกี่ยวกับสัตว์น้ำ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	1. ระวังโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 47) 2. ระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 48)
4	พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 (มาตรา 6)	ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง คำชี้แจงประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 272) พ.ศ. 2546 เรื่อง สุรา	กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง	ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท (มาตรา 35)
5	พระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. 2527 (มาตรา 47)	พระราชบัญญัติการส่งออกป้อนอก และการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522	สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย	

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรองในการส่งออกสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
6	พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธ ปืน พ.ศ.2490 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (มาตรา 7, 24, 38, 47, 52)		กระทรวงมหาดไทย และ กระทรวงการคลัง	1. ระวังโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท (มาตรา 72) 2. ระวังโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท (มาตรา 73) 3. ระวังโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท (มาตรา 74) 4. ระวังโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 77)
7	พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 (มาตรา 15)	1. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 331) พ.ศ.2554 2. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 307) พ.ศ.2550 3. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 372) พ.ศ.2558 4. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 359) พ.ศ.2556 5. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 360) พ.ศ.2556	สำนักงานคณะกรรมการอาหาร และยา กระทรวงสาธารณสุข	ระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 53)
8	พระราชกำหนดประมง พ.ศ. 2558		อธิบดีกรมประมง	ระวังโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 144 วรรคหนึ่ง)
9	พระราชบัญญัติควบคุมยาง	1. กฎกระทรวงฉบับที่ 12 (พ.ศ.	กรมวิชาการเกษตร	1. ระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่น

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรองในการส่งออกสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
	พ.ศ. 2542 (มาตรา 18, 19, 30)	2536) อ อ ก ต า ม ค ว า ม ใน พระราชบัญญัติ ควบคุมยาง พุทธศักราช 2481 2. กฎกระทรวงฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2527) อ อ ก ต า ม ค ว า ม ใน พระราชบัญญัติ ควบคุมยาง พุทธศักราช 2481 3. กฎกระทรวงฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2518) อ อ ก ต า ม ค ว า ม ใน พระราชบัญญัติ ควบคุมยาง พุทธศักราช 2481 4. กฎกระทรวงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2511) อ อ ก ต า ม ค ว า ม ใน พระราชบัญญัติ ควบคุมยาง พุทธศักราช 2481 5. กฎกระทรวงการคลังออกตาม ความในพระราชบัญญัติควบคุม ยาง พุทธศักราช 2481		บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 52) 2. เมื่อมีการลงโทษให้ริบยาง เครื่องมือเครื่องใช้รวมทั้ง ภาชนะและหีบห่อบรรจุยางที่เกี่ยวข้องกับความ ผิดในคดี และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดการทำลายเสียหรือ จัดการอย่างอื่นตาม ที่เห็นสมควร (มาตรา 57)
10	พระราชบัญญัติควบคุม ยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 (มาตรา 15)	1. ประกาศกระทรวงกลาโหม เรื่อง กำหนดยุทธภัณฑ์ที่ต้องขอ อนุญาตตามพระราชบัญญัติ	กระทรวงกลาโหม	1. มาตรา 42 ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกิน ห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 42) 2. ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่น

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรองในการส่งออกสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
		ควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 2. ประกาศกระทรวงกลาโหม เรื่อง กำหนดชนิดยุทธภัณฑ์ที่ต้องขออนุญาต พ.ศ.2541 3. ประกาศกระทรวงกลาโหม เรื่อง กำหนดชนิดยุทธภัณฑ์ที่ต้องขออนุญาต พ.ศ.2547 4. ประกาศกระทรวงกลาโหม เรื่อง กำหนดชนิดยุทธภัณฑ์ที่ต้องขออนุญาต พ.ศ.2548 5. ประกาศกระทรวงกลาโหม เรื่อง กำหนดชนิดยุทธภัณฑ์ที่ต้องขออนุญาต พ.ศ.2551		บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 43)
11	พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2558 (มาตรา 14)	ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง กำหนดแบบแจ้งรายละเอียดการผลิตเพื่อขาย หรือนำเข้าเพื่อขายเครื่องสำอางควบคุม พ.ศ. 2557	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	1. ระวังโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาทหรือทั้งจำ ทั้งปรับ (มาตรา 60 วรรคแรก) 2. ระวังโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 60 วรรคสอง) 3. ระวังโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 62)
12	พระราชบัญญัติควบคุมแร่ดิบ พ.ศ. 2514 (มาตรา 6)		กรมทรัพยากรธรณี	1. ระวังโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสี่เท่าของราคาแร่ในวันกระทำความผิด หรือทั้งจำทั้งปรับ และ

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรองในการส่งออกสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
				จะริบแร่ที่มี อยู่โดยการกระทำความผิดตามมาตรานี้เสียก็ได้ (มาตรา 29) 2. ระวังโทษปรับไม่เกินสองพันบาท (มาตรา 30) 3. ระวังโทษปรับ ไม่เกินสี่เท่าของราคาแร่ในวันกระทำความผิดในส่วนที่เกินจำนวน และจะ ริบแร่ที่มีอยู่เกินจำนวนนั้นเสียก็ได้ (มาตรา 31)
13	พระราชบัญญัติเชื้อโรคและพิษจากสัตว์ พ.ศ.2558 (มาตรา 20, 21, 22, 27)		กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	1. ต้องระวังโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท (มาตรา 63) 2. ต้องระวังโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 64 วรรคแรก) 3. ระวังโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท (มาตรา 64 วรรคสอง) 4. ต้องระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 65 วรรคแรก) 5. ต้องระวังโทษปรับไม่เกิน สองแสนบาท (มาตรา 65 วรรคสอง)
14	พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 (มาตรา 6 ทวิ วรรคสอง, 8, 9, 10, 11)		กรมวิชาการเกษตร	1. ระวังโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท (มาตรา 20 ตร.) 2. ระวังโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 21) 3. ระวังโทษปรับไม่เกินสี่พันบาท (มาตรา 22) 4. บรรดาพืช ศัตรูพืช หรือพาหะ ภายใต้งบบังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ที่ มิได้นำเข้ามาทางด่านตรวจพืชก็ดีหรือ

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรองในการส่งออกสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
				นำเข้าหรือนำผ่านราชอาณาจักรโดยไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้ด้วยประการใด ๆ ก็ดีหรือพืช ศัตรูพืชหรือพาหะ ซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำผิด เกี่ยวกับเขตควบคุมพืชตามที่ระบุไว้ในมาตรา 8 มาตรา 9 มาตรา 14 หรือมาตรา 18 ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ บรรดาสิ่งทีศาลสั่งริบให้ตกเป็นของกรมวิชาการ เกษตร เพื่อจัดการตามที่เห็นสมควร (มาตรา 26)
15	พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. 2558 (มาตรา 5)	กฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตให้นำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านซึ่งงาช้าง พ.ศ. 2558	กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช	ระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับ ไม่เกินหกล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ(มาตรา 13)
16	1. พระราชบัญญัติการส่งออก ไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 (มาตรา 5 (2), 7) 2. พระราชบัญญัติการส่งออก ไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2558 (มาตรา 7/1)	กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2523) อ อ ก ต า ม ค ว า ม ใน พระราชบัญญัติการส่งออก ไป นอก และ การ นำ เข้า มา ใน ราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522	กระทรวงพาณิชย์	1. ระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีหรือปรับเป็นเงินห้าเท่าของสินค้าที่ส่งออกหรือ นำเข้าหรือทั้งจำทั้งปรับ กับให้ริบสินค้านวมทั้งสิ่งที่ใช้บรรจุและพาหนะใด ๆ ที่ใช้ในการบรรทุกสินค้า ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับความผิดรวมทั้งพาหนะที่ใช้ลากจูงพาหนะบรรทุกสินค้านั้นเสีย (มาตรา 20) 2. ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับเป็นเงินสองเท่าครึ่งของสินค้าที่นำผ่าน หรือทั้งจำทั้งปรับ กับให้ริบสินค้า (มาตรา 20/1)
17	1. พระราชบัญญัติควบคุมการ แลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485	1. กฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2497) อ อ ก ต า ม ค ว า ม ใน	กรมศุลกากร	นำบทกฎหมายว่าด้วยศุลกากรและอำนาจพนักงานศุลกากรตาม กฎหมายว่าด้วยการนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรองในการส่งออกสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
	(มาตรา 8 ทวิ วรรคสอง) 2. พระราชบัญญัติควบคุม การแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559 (มาตรา 6/1)	พระราชบัญญัติควบคุมการ แลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 2. กฎกระทรวง กำหนด หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการส่งหรือ โอนเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือ ออกไป นอกหรือเข้ามาในประเทศ พ.ศ. 2559 ให้ใช้ ณ วันที่ 22 ธันวาคม 2559 3. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยน เงิน (ฉบับที่ 6) ประกาศ ณ วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560		ที่ว่าด้วยการตรวจของและป้องกันลักลอบหนีศุลกากร การตรวจค้น การยึดและริบของ หรือการจับกุมผู้กระทำ ผิด การแสดงเท็จ และการฟ้องร้องมาใช้บังคับแก่ การ กระทำความผิดว่ารวมทั้งบุคคลและสิ่งของที่เกี่ยวข้อง
18	พระราชบัญญัติควบคุม คุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558 (มาตรา 6, 15, 16, 35, 37, 61 (2))		กรมปศุสัตว์	1. ระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่น บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 71) 2. ระวังโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่ง หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 72) 3. ระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่น บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ (มาตรา 74 วรรคแรก) 4. ระวังโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่น บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ (มาตรา 74 วรรคสอง)

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรองในการส่งออกสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
				5. ระวังโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 91)
19	พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ.2518 (มาตรา 12)	ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออก หรือการผลิตปุ๋ยที่ไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรา 12 และมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 พ.ศ. 2554	กรมวิชาการเกษตร	ระวังโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 57)
20	พระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ.2504 (มาตรา 13)		กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	ระวังจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับ ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 21)
21	พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 (มาตรา 14, 29 ตี, 30)	1. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง พืชอนุรักษ์ พ.ศ. 2557 2. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดชนิดและชื่อพันธุ์ของพืชให้เป็นพืชสงวน ตาม	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	1. ระวังโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 56) 2. ระวังโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาทหรือทั้งจำ ทั้งปรับ (มาตรา 61 ทวิ) 3. ระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 62)

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรองในการส่งออกสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
		พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 3. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เรื่อง กำหนดชนิด และชื่อพันธุ์ของพันธุ์พืชให้เป็นพันธุ์พืชสงวน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ.2518 (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2530		
22	พระราชบัญญัติไฟ พ.ศ.2486 (มาตรา 5)		กรมสรรพสามิต	ระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีและปรับตามจำนวนไฟของกลางเป็นเงินสี่เท่าของราคาไฟ (มาตรา 14)
23	พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 (มาตรา 21 ทวิ)		สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม	ระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 48 ทวิ)
24	พระราชบัญญัติมาตรฐานชั่งตวงวัด พ.ศ.2542 (มาตรา 17, 34)		กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์	1. ระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 68) 2. ระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ (มาตรา 81)
25	พระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510 (มาตรา 12, 27 (2), 27 ทวิ, 46, 59 (2), 79)		คณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข	1. ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท (มาตรา 101) 2. ระวางโทษปรับตั้งแต่สองพันถึงหนึ่งหมื่นบาท (มาตรา 105)

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรองในการส่งออกสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
				3. ระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปีและปรับไม่เกินห้าพันบาท (มาตรา 111) 4. ระวังโทษปรับหนึ่งพันบาทถึง ห้าพันบาท (ม.114) 5. ระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 123)
26	พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 (มาตรา 15, 16, 20, 26)		คณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข	1. ระวังโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท (มาตรา 65) 2. ระวังโทษจำคุกตั้งแต่ยี่สิบปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท (มาตรา 68) 3. ระวังโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึง สามแสนบาท (มาตรา 70) 4. ระวังโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึง สองแสนบาท (มาตรา 73) 5. ระวังโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาท ถึงหนึ่งล้านห้าแสนบาท (มาตรา 75)
27	พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 (มาตรา 129)		กรมทรัพยากรธรณีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ระวังโทษจำคุกไม่เกินสิบปีหรือปรับ ตั้งแต่ห้าพันถึงสิบเท่าของมูลค่าแร่ (มาตรา 152)
28	พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 (มาตรา 31)	ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง การขออนุญาต การออกใบอนุญาต	กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ระวังโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับ ไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 68)

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรองในการส่งออกสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
		วิธีการนำเข้า ส่งออก นำผ่าน ราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซาก สัตว์ พ.ศ.2558 ประกาศ ณ วันที่ 13 ตุลาคม 2558		
29	พระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ.2545 (มาตรา 4)		กรมป่าไม้ กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับ ไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งริบ (มาตรา 17)
30	พระราชบัญญัติวัตถุที่ออก ฤทธิ์ต่อจิต และประสาท พ.ศ. 2518 (มาตรา 16, 40)	1. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 97 (พ.ศ.2539) เรื่อง ระบุ ชื่อและจัดประเภทวัตถุออกฤทธิ์ ตามความในพระราชบัญญัติวัตถุ ที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ . ศ . 2518 2. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อและจัดแบ่งประเภท วัตถุออกฤทธิ์ (เพิ่มเติม) พ.ศ. 2559	คณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข	1. ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีและปรับไม่เกินหนึ่งแสน บาท (มาตรา 90) 2. ระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่น บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ (มาตรา 102)

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากกรมศุลกากร (2562)

1.4) สินค้าที่ต้องห้ามนำผ่านราชอาณาจักร ประเทศไทยได้ออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง สินค้าต้องห้ามนำผ่านราชอาณาจักร พ.ศ. 2559 กำหนดสินค้าที่ถือเป็นสินค้าต้องห้ามนำผ่านราชอาณาจักร ไม่สามารถส่งออกได้ ได้แก่

1. สินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น (ตามชนิดประเภทของสินค้า)
2. สินค้าแถบบันทึกเสียง (เทปเพลง) แผ่นบันทึกเสียง (คอมแพ็กดิสก์) แถบบันทึกภาพ (วีดีโอเทป) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หนังสือหรือสินค้าอื่นใดที่ทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่น (ตามชนิดประเภทของสินค้า)
3. ช้าง (ตามชนิดประเภทของสินค้า)
4. เทวรูป ชิ้นส่วนของเทวรูป พระพุทธรูป และชิ้นส่วนของพระพุทธรูป (ตามชนิดประเภทของสินค้า)
5. สารกาเฟอีน

2) ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการพิธีการศุลกากรส่งออกสินค้า

ทางบก

สำหรับกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวกับการส่งออกสินค้า มีพิธีการศุลกากรเกี่ยวกับการส่งออกสินค้าทางบกดังต่อไปนี้

1. ในการส่งออกสินค้า ผู้ส่งออกต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และประกาศที่กรมศุลกากรและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กำหนดไว้ให้ถูกต้องครบถ้วน โดยมีเอกสารตามขั้นตอนพิธีการศุลกากร ส่งออกสินค้า ดังนี้

(1) ใบขนสินค้าขาออกและเอกสารอื่นที่ใช้แทนใบขนสินค้าขาออก

(2) แบบพิมพ์ที่กรมศุลกากรกำหนดให้ผู้ส่งออกใช้สำหรับพิธีการศุลกากร ดังนี้

- ใบขนสินค้าขาออก (กศก. 101/1) ใช้สำหรับพิธีการดังนี้
- พิธีการใบขนสินค้าขาออกทั่วไป
- พิธีการส่งออกส่วนบุคคลและเอกสิทธิ์
- พิธีการส่งออกของประเภทส่งเสริมการลงทุน (BOI)
- พิธีการส่งออกคลังสินค้าทัณฑ์บน
- พิธีการส่งออกขอชดเชยค่าภาษีอากร
- พิธีการขอคืนอากรตามมาตรา 19 ทวิ
- พิธีการใบสุทธินำกลับ

- พิธีการส่งกลับ (Re-Export)

(3) คำร้องขอผ่อนผันรับของ/ส่งของออกไปก่อน (กศก. 103) ใช้สำหรับพิธีการส่งออกมาก่อนปฏิบัติพิธีการใบขนสินค้าขาออก

(4) ใบขนสินค้าสำหรับนำเข้าหรือส่งออกชั่วคราว (A.T.A. Carnet) ใช้สำหรับพิธีการส่งออกชั่วคราว

(5) ใบขนสินค้าสำหรับรถยนต์และจักรยานยนต์นำเข้าหรือส่งออกชั่วคราว ใช้สำหรับพิธีการส่งออกชั่วคราว

(6) เอกสารที่ใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำใบขนสินค้าขาออก

(7) บัญชีราคาสินค้า (Invoice)

(8) บัญชีรายละเอียดของที่บรรจุหีบห่อ (Packing List)

(9) ใบอนุญาตส่งออกหรือเอกสารอื่นใด กรณีที่ของส่งออกเป็นต้องจำกัดตามเงื่อนไขของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2. ในกรณีส่งออกเภสัชเคมีภัณฑ์ เภสัชเคมีภัณฑ์กึ่งสำเร็จรูป เภสัชภัณฑ์ และสินค้าที่ไม่สามารถแยกชนิดและคุณภาพได้โดยง่าย ให้ยื่นเอกสารเพิ่มเติมดังนี้

ใบรับรองการวิเคราะห์ของผู้ผลิตสินค้า (Certificate of Analysis) หรือเอกสารรายละเอียดของสินค้า (Specification) หรือเอกสารข้อมูลความปลอดภัย (Material Safety Data Sheet) ซึ่งมีรายละเอียดเพียงพอที่จะใช้พิจารณา พร้อมด้วยกรรมวิธีการผลิต (ถ้ามี) และการนำไปใช้ประโยชน์ของสินค้าให้ผู้ส่งออก หรือผู้รับมอบอำนาจ เป็นผู้ลงนามรับรองในเอกสารดังกล่าว

3. การส่งข้อมูลเข้าระบบเพื่อปฏิบัติพิธีการส่งออกสินค้า

การปฏิบัติพิธีการศุลกากร ผู้ได้รับอนุมัติให้ลงทะเบียนเป็นผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากรหรือดำเนินการในกระบวนการทางศุลกากรโดยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ สามารถปฏิบัติพิธีการได้โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้เอกสาร (Paperless) โดยส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์พร้อมลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Digital Signature) ของเจ้าของลายมือชื่อผ่านบุคคลที่เป็นสื่อกลางผู้ให้บริการรับส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามมาตรฐานที่ศุลกากรกำหนด (ebXML/XML Format) แทนการจัดทำ ยื่น ส่ง รับ และการลงลายมือชื่อในรูปแบบเอกสาร

4. การยื่นใบขนสินค้าขาออก เมื่อผู้ส่งออกจัดทำใบขนสินค้าขาออกตามมาตรฐานที่ศุลกากรกำหนด และเป็นผู้ส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ของศุลกากร เมื่อระบบคอมพิวเตอร์ของศุลกากรได้ตอบรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นในการปฏิบัติพิธีการ ถือเป็นการยื่นเอกสารนั้นๆ ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับศุลกากรแล้ว

5. การส่งออกสินค้าทางบก ณ ด่านพรมแดน หรือด่านตรวจ

ขั้นตอนการปฏิบัติพิธีการศุลกากร

(1) ผู้ส่งออกหรือตัวแทนฯ จัดทำใบขนสินค้าขาออก พร้อมเอกสารประกอบอื่น เช่น บัญชีสินค้า (ศ.บ. 3) และใบกำกับการขนย้ายสินค้า พร้อมส่งข้อมูลใบขนสินค้าขาออกเข้าระบบคอมพิวเตอร์ของกรมศุลกากร

(2) ผู้นำเข้าหรือตัวแทนฯ ชำระค่าภาษีอากร (กรณีสินค้าต้องชำระภาษีอากร) ที่หน่วยงานบัญชีและอากรของด่านศุลกากร

(3) ชำระค่าภาษีแล้วระบบคอมพิวเตอร์จะกำหนดเงื่อนไขการตรวจปล่อย ชื่อเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ตรวจปล่อย

(4) กรณียกเว้นการตรวจ (Green Line) ผู้ส่งออกหรือตัวแทนสามารถนำสินค้าไปผ่านพิธีการที่ด่านพรมแดนหรือด่านตรวจเพื่อส่งออกนอกราชอาณาจักรต่อไป

(5) กรณีสั่งเปิดตรวจ (Red Line) เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของสินค้ากับใบขนสินค้าในระบบคอมพิวเตอร์ ถ้าถูกต้องตามสำแดงจะนำสินค้าไปผ่านพิธีการที่ด่านพรมแดนหรือด่านตรวจเพื่อส่งออกนอกราชอาณาจักรต่อไป

(6) ผู้ส่งออกหรือตัวแทนยื่นใบกำกับสินค้าต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ประจำอยู่ ณ ด่านพรมแดนเพื่อตรวจสอบ เจ้าหน้าที่ศุลกากรประจำด่านพรมแดนจะตรวจสอบจำนวนสินค้าที่ส่งออกว่าถูกต้องตรงตามใบขนสินค้าขาออกในระบบคอมพิวเตอร์ของศุลกากรหรือไม่ และได้ปฏิบัติพิธีการศุลกากรว่าด้วยการส่งออกครบถ้วนหรือไม่ เมื่อเห็นว่าถูกต้องก็ให้อนุญาตให้ผ่านด่านพรมแดนไปได้และให้บันทึกการรับบรรจุในระบบ คอมพิวเตอร์ของศุลกากร ใบกำกับการขนย้ายสินค้าให้เก็บไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบต่อไป

6. การผ่านพิธีการส่งออกของที่มีปริมาณเล็กน้อยตามแนวชายแดน

การผ่านพิธีการศุลกากรเพื่อส่งออกของที่มีปริมาณเล็กน้อยตามแนวชายแดน ณ ด่านพรมแดนหรือจุดผ่านแดนถาวร หรือจุดผ่านแดนชั่วคราว หรือจุดผ่อนปรนทางการค้า ให้ผู้ส่งของออกยื่นใบแจ้งรายละเอียดสินค้าขาออก (กศก.153) พร้อมสำเนา 1 ฉบับ ต่อพนักงานศุลกากร ณ ด่านพรมแดน หรือจุดผ่านแดนถาวรหรือจุดผ่านแดนชั่วคราว หรือจุดผ่อนปรนทางการค้า เพื่อให้พนักงานศุลกากรตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน ของของที่ส่งออกให้ตรงตามที่สำแดง และบันทึกการรับรองการส่งออกเพื่อเป็นหลักฐานให้กับผู้ส่งของออก ในการดำเนินการเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มต่อกรมสรรพากร โดยของที่ส่งออกจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- มีมูลค่าไม่เกิน 50,000 บาท (ห้าหมื่นบาทถ้วน)

- ไม่เป็นของที่ต้องเสียภาษีอากร ของต้องห้าม หรือต้องจำกัดในการส่งออกตามกฎหมาย
- ไม่ได้ใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรภายใต้กฎหมายศุลกากร หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเว้นแต่ภาษีมูลค่าเพิ่ม

2.1 ข้อจำกัดด้านกฎหมายของสปป. ลาว เกี่ยวกับการส่งออก
สินค้าผ่านด่านบ้านฮวกไปยังสปป.ลาว สปป.ลาวมีกฎหมายกำหนดเกี่ยวกับการนำเข้าสินค้านี้ดังต่อไปนี้

2.1.1 สินค้าทั่วไปตามแผนการนำเข้า

ผู้นำเข้าสินค้าทั่วไปตามแผนการนำเข้า จะต้องจัดทำแผนการนำเข้าสินค้าของตนเองใน 6 เดือน หรือ 1 ปี แจ้งให้แผนกอุตสาหกรรมและการค้าแขวงหรือนครหลวงเวียงจันทน์รับทราบ และนำเอาแผนการนำสินค้าเข้าดังกล่าวไปแจ้งไว้กับหน่วยงานบริการ ณ จุดเดียว (One Stop Service) ประจำด่าน ในการนำเข้าสินค้าแต่ละครั้ง เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารจำนวน และมูลค่าของสินค้าถูกต้องแล้ว จึงไปเสียภาษีอากรตามระเบียบการและปล่อยสินค้าเข้าผู้นำเข้าสินค้าต้องมีเอกสารประกอบ ดังนี้

- (1) ใบแจ้งราคาสินค้า (Invoice)
- (2) ใบหุ้มห่อ (Packing List)

2.1.2 รถและส่วนประกอบของรถ

ผู้นำเข้ารถและผู้นำเข้าส่วนประกอบของรถจะต้องยื่นเอกสารต่อกระทรวงโยธาธิการและขนส่ง เพื่อขออนุญาตด้านเทคนิค ส่วนอะไหล่และส่วนประกอบของรถต้องยื่นเอกสารขออนุญาตผ่านกรมการนำเข้าและส่งออก กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า แล้วนำเอกสารดังกล่าวไปยื่นกรมภาษี เพื่อเสียภาษีอากรตามระเบียบการ และหลังจากนั้นนำเอกสารทั้งหมดกลับคืนมากรมการนำเข้าและส่งออก เพื่อขอใบอนุญาตนำเข้าและไปแจ้งต่อหน่วยงานบริการผ่านประตูเดียว

2.1.3 สินค้าหวงห้าม

ผู้นำเข้าสินค้าต้องยื่นขออนุญาตนำเข้าสินค้า ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระทรวงที่เกี่ยวข้องจะนำเสนอต่อห้องว่า การสำนักงานนายกรัฐมนตรีเพื่อขออนุญาต เมื่อได้รับการอนุญาตแล้ว ผู้นำเข้าต้องนำเอกสารดังกล่าวไปแจ้งต่อหน่วยงานบริการผ่านประตูเดียว

ผู้นำเข้าต้องมีเอกสารประกอบ ดังนี้

- (1) ใบเสนอ
- (2) ใบแจ้งราคาสินค้า (Invoice)
- (3) ใบหุ้มห่อ (Packing List)

2.1.4 สินค้าประเภทที่มีการคุ้มครอง

ผู้นำเข้าสินค้าต้องยื่นขออนุญาตนำเข้าสินค้า ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (กระทรวง หรือแผนกการของแขวง หรือนครหลวงเวียงจันทน์) กระทรวงที่เกี่ยวข้องจะนำเสนอต่อห้องว่าการสำนักงานนายกรัฐมนตรีเพื่อขออนุญาต เมื่อได้รับการอนุญาตแล้ว ผู้นำเข้าต้องนำเอกสารดังกล่าวไปแจ้งต่อหน่วยงานบริการผ่านประตูเดียว ณ จุดเดียวประจำด่าน (One Stop Service) เพื่อขอนำสินค้าเข้า ผู้นำเข้าต้องมีเอกสารประกอบ ดังนี้

- (1) ใบเสนอ
- (2) ใบแจ้งราคาสินค้า (Invoice)
- (3) ใบหุ้มห่อ (Packing List)

3) ข้อจำกัดทางด้านกฎหมายในกรณีอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกสินค้าไปยังประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก

1. เนื่องจากการนำเข้าสินค้าของสปป. ลาว จะต้องกระทำผ่านหน่วยงานของรัฐที่ใช้ชื่อว่า ลาวขาเข้า-ขาออก (Society Lao Import Export) และบริษัทเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการค้าให้เป็นผู้นำเข้า-ส่งออก สินค้าตามประเภทหรือหมวดที่ได้รับอนุญาตจากรัฐแล้วเท่านั้น

2. การส่งออกสินค้าจากประเทศไทยไปยังประเทศลาวนั้น ตามกฎหมายภายในของสปป. ลาว การนำเข้าสินค้า ผู้นำเข้าจะต้องติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของกระทรวงต่าง ๆ ของลาว ซึ่งเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออกสินค้าโดยตรง สินค้าบางประเภทเป็นสินค้าที่ถูกควบคุมตามกฎหมายของประเทศลาวจะต้องรอให้เจ้าหน้าที่อนุญาตตามขั้นตอน ซึ่งทำให้มีความล่าช้ามาก

3. แม้ว่าสปป. ลาว จะมีการทำความร่วมมือทางการค้ากับประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงแล้วก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาระบบการค้าระหว่างประเทศของ สปป. ลาว จะพบว่ากฎหมายและกฎระเบียบบางอย่างยังไม่เป็นสากล นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายและกฎระเบียบบ่อยครั้ง ซึ่งย่อมทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการของไทยที่ต้องการส่งออกอย่างมาก

4. ประเทศไทยจะมีความร่วมมือตามกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งผ่านแดน (ASEAN Framework Agreement on the Facilitation of Goods in Transit: AFAFGIT) และกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (ASEAN Framework Agreement on Multimodal Transport: AFAMT) แต่ในทางปฏิบัติปัจจุบัน การส่งออกสินค้าผ่านด่านของประเทศไทยยังมีการใช้เอกสารในการ

ส่งออกสินค้าผ่านแดน ภายใต้กรอบ GMS CBTA อยู่ในปริมาณที่ไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณการขนส่งผ่านแดนในภูมิภาค

5. พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ยังมีบทบัญญัติที่ไม่ครอบคลุมระบบผ่านแดนทั้งระบบ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับระบบศุลกากรผ่านแดนสากลพบว่า พระราชบัญญัติศุลกากรของไทยยังไม่มีข้อกำหนดกฎระเบียบพิธีการผ่านแดนศุลกากรไว้เป็นการเฉพาะ ทั้งในเรื่องของความหมาย ศุลกากรต้นทาง ศุลกากรปลายทาง ตัวการผู้ประกอบการผ่านแดนซึ่งต้องมาจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการผ่านแดนกับกรมศุลกากร ตัวการผู้ประกอบการผ่านแดนซึ่งต้องมาจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการผ่านแดนกับกรมศุลกากรด้วย เป็นต้น

6. แม้ประเทศไทยจะเข้าร่วมในความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน (ASEAN Framework Agreement on the Facilitation of Goods in Transit: AFAFGIT) 16 และอนุสัญญาเกียวโต (International Convention on the Simplification and Harmonization of Customs Procedures Revise Kyoto) ซึ่งในความตกลงดังกล่าวมีวัตถุประสงค์หลักให้ระบบศุลกากรผ่านแดนอยู่ภายใต้การควบคุมของกรมศุลกากรเพียงหน่วยงานเดียว หรือเป็นระบบ Single Window โดยมีเจตนารมณ์สำคัญเพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามพรมแดนและการขนส่งผ่านแดน ตลอดจนบริหารจัดการชายแดนร่วมกันผ่านการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวกองและผลการตรวจสอบระหว่างกระทรวงและหน่วยงาน อื่น ๆ แต่ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายว่าด้วยพิธีการผ่านแดนหลายฉบับซึ่งมิได้บัญญัติเรื่องพิธีการผ่านแดนไว้ในพระราชบัญญัติศุลกากรฉบับเดียว ดังนั้นการปฏิบัติพิธีการศุลกากรผ่านแดนจึงมิได้อยู่ภายใต้การควบคุมศุลกากรแต่เพียงหน่วยงานเดียว จึงทำให้กฎหมายผ่านแดนของประเทศไทยไม่สอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศ และก่อให้เกิดปัญหาความไม่เป็นเอกเทศในการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องดังกล่าว

7. ภายใต้ความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกการขนส่งข้ามแดนในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง (GMS CBTA) บริเวณด่านพรมแดนขาเข้าของแต่ละประเทศจะต้องอยู่ภายใต้การจัดตั้งพื้นที่ควบคุมร่วมกัน (CCA) ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงการปฏิบัติตามความร่วมมือดังกล่าวพบประเด็นข้อจำกัดด้านความพร้อมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริเวณด่านพรมแดนของทางสปป.ลาว ซึ่งปัจจุบันยังคงขาดแคลนเจ้าหน้าที่ตลอดจนเจ้าหน้าที่ยังไม่คุ้นเคยในแนวทางปฏิบัติอยู่ ดังนั้นเมื่อทั้งสองประเทศทั้งประเทศไทยและสปป.ลาวจะต้องมีการปฏิบัติงานร่วมกันในประเด็นนี้ จึงย่อมก่อให้เกิดข้อจำกัดในส่งออกสินค้าของผู้ประกอบการของไทยซึ่งอาจจะไม่ได้รับความสะดวกในการขนส่งสินค้าข้ามแดนไปยังสปป.

ลาว ผ่านทางด่านบ้านฮวก แม้ว่าประเทศไทยจะมีความร่วมมือภายใต้ความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกการขนส่งข้ามแดนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงแล้วก็ตาม

8. หลังจากที่มีการยกระดับด่านบ้านฮวกแล้ว การบริหารจัดการชายแดนจำเป็นต้องมีความร่วมมือประสานงานกับทุกระดับภายในกรมศุลกากร โดยเน้นระบบสื่อสารการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศภายในหน่วยงาน โดยใช้การบริหารจัดการชายแดนร่วมกันระหว่างประเทศตามแนวทางขององค์การศุลกากรโลก อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติยังพบว่า ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชายแดนกรมศุลกากรยังไม่ได้บูรณาการอำนาจการบังคับใช้กฎหมายผ่านแดนด้วยการอนุวัติกฎหมายเฉพาะรองรับกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน จะมีเพียงพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ซึ่งยังอยู่ในช่วงดำเนินการในกระบวนการทางกฎหมายและบุคลากรที่เปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ยังไม่สามารถบูรณาการกฎหมายผ่านแดนในระยะแรกนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เมื่อเปรียบเทียบกับกระทรวงคมนาคม ได้บูรณาการอำนาจการใช้กฎหมายข้ามแดนด้วยการอนุวัติพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามพรมแดน พ.ศ. 2556 รองรับกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน ตลอดจนกรมเจ้าท่าได้บูรณาการพระราชบัญญัติว่าด้วยการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ พ.ศ. 2548 รองรับกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการขนส่งหลายรูปแบบเรียบร้อยแล้วเช่นกัน

9. แม้ประเทศไทยจะมีการตราพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามพรมแดน พ.ศ. 2556 เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ในการขนส่งข้ามพรมแดนฉบับแรก ทำให้ประเทศไทยมีกฎหมาย และกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน แต่ทว่าการบังคับใช้ในทางปฏิบัติกลับไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและตรงตามความมุ่งหมายของกฎหมายเท่าที่ควร เนื่องจากระบบการบริหารจัดการชายแดนร่วมยังไม่มีประสิทธิภาพ คงมีเพียงแนวทางในการบริหารจัดการชายแดนร่วมกันของศุลกากรใน 5 ด้านศุลกากร กล่าวคือ ด้านศุลกากรอรัญประเทศ ด้านศุลกากรมุกดาหาร ด้านศุลกากรเชียงของ ด้านศุลกากรแม่สอด และด้านศุลกากรสะเดา เท่านั้น สำหรับด่านบ้านฮวกปัจจุบันการบริหารจัดการชายแดนยังคงต้องอาศัยความร่วมมือกับด้านศุลกากรเชียงของซึ่งเป็นด่านหลักอยู่

10. ประเทศไทยมีระเบียบกีดกันสินค้าการเกษตรทั้งการนำเข้าและส่งออกที่มีขั้นตอนเป็นอุปสรรคต่อการค้า

11. ปัจจุบันทางฝั่ง สปป. ลาว ยังไม่มีการยกระดับด้านปางมอนของลาวเป็นด่านสากลเช่นเดียวกับด่านบ้านฮวก ทำให้ระเบียบและกฎหมายในการนำเข้าและส่งออกยังไม่ชัดเจนและไม่ตรงกัน

4.2) โอกาสในการนำเข้าสินค้าจากประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก

เพื่อให้ทราบถึงโอกาสในการนำเข้าสินค้าจากประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก ทีมวิจัยจึงได้ทำการศึกษาข้อมูล 3 ชุด ได้แก่

4.2.1 การนำเข้าสินค้าจากประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

4.2.2 การนำเข้าสินค้าผ่านด่านต่างๆ ในภาคเหนือ ย้อนหลังปี 2562

4.2.3 โอกาสและข้อจำกัดด้านกฎหมายเกี่ยวกับการส่งออก

ทั้งนี้เพื่อให้ผลการศึกษามีความน่าเชื่อถือ คณะวิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิของรายการและมูลค่าสินค้านำเข้าสินค้าจากสปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้สู่ประเทศไทย ได้ทำการเปรียบเทียบส่วนแบ่งการตลาดการนำเข้าสินค้ากล่าวผ่านด่านที่สำคัญในภาคเหนือ ได้แก่ ด่านแม่สาย ด่านเชียงของ ด่านเชียงแสน ด่านห้วยโก๋น และด่านบ้านฮวก เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพของด่านบ้านฮวกในการนำเข้าสินค้าไปจาก สปป.ลาว เวียดนามและจีนตอนใต้ และเพื่อให้ผลการศึกษาเพิ่มความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ทีมวิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสินค้าใน 8 จังหวัด และสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการค้าและพาณิชย์ใน สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ถึงความต้องการและสถานการณ์การส่งออกสินค้ามายังประเทศไทย ได้ผลการศึกษา ดังนี้

4.2.1. การนำเข้าสินค้าจากประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

4.2.1.1 การนำเข้าสินค้าจากสปป. ลาว

สถิติการนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาว 10 อันดับแรก ย้อนหลังปี พ.ศ.2559-2561 (ผลการวิจัยเชิงปริมาณ)

จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เกี่ยวกับสถิติการนำเข้าสินค้านี้ระหว่างประเทศ (10 อันดับแรก) และการนำเข้าผ่านชายแดน (10 อันดับแรก) ของไทยและสปป.ลาว ย้อนหลัง 3 ปี (พ.ศ.2559-2561) พบว่า ไทยมีการนำเข้าสินค้าของ สปป.ลาว ผ่านด่านชายแดนเกือบทุกหมวดสินค้า (ดังแสดงในตาราง 4-25) ยกเว้นสินค้าหมวด 12 กลุ่ม 64: รองเท้า สนับแข้งและของที่คล้ายกัน รวมทั้งส่วนประกอบของของดังกล่าว ได้แก่ รองเท้า ที่มีการนำเข้าผ่านด่านชายแดนเท่านั้น

ตาราง 4-27 เปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกระหว่างประเทศและการส่งออกชายแดนไทย-
สปป.ลาว ปี 2559-2561 (ล้านบาท)

หมวดสินค้า และกลุ่ม สินค้าที่มีการนำเข้าไป ยัง สปป.ลาว	มูลค่าการส่งออกระหว่างประเทศ (ล้านบาท)			มูลค่าการส่งออกผ่านด่านชายแดน (ล้านบาท)			ร้อยละการค้า ชายแดน ต่อการค้า ระหว่าง ประเทศ ปี 2561
	2559	2560	2561	2559	2560	2561	
หมวด 2 (06, 07 และ 08): ผลิตภัณฑ์จากพืช ผัก และผลไม้*	4542	4988.3	4059	2774.85	3640.59	2935.31	72.32
หมวด 2 (09): กาแฟ ชา ชามะเดื่อ และ เครื่องเทศ	344.2	586.2	612	344.16	586.18	605.2	98.89
หมวด 5 (25): เกสิอ กัมมะถัน ดิน และหิน วัตถุจำพวกพลาสติก อลูมิเนียม และซีเมนต์	0	1401.2	1914.4	0.03	1401.24	1941.28	101.40
หมวด 5 (26): สินแร่ ตะกั่วและถั่ว	9481.40	10831.10	11916.20	9367.36	10816.28	11902.7	99.89
หมวด 5 (27): เชื้อเพลิง	35654.1	39217.9	45790.3	35654.1	39217.89	45790.26	99.99
หมวด 6 (30, 33 และ 34): เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร**	462.3	769.4	789.1	462.29	769.41	789.14	100.01
หมวด 12 (64): รองเท้า สนับแข้งและของที่คล้ายกัน รวมทั้ง ส่วนประกอบของของดังกล่าว	N/A	N/A	N/A	327.19	413.19	427.16	100
หมวด 16 (85): เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และ ส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว	12437.8	13765.5	15313.6	11977.93	13303.22	14389.94	93.97

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

– รวบรวมข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงาน

ปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

– จัดหมวดสินค้าตามพิกัดและคำวินิจฉัยกรมศุลกากร

เมื่อพิจารณาสัดส่วนการนำเข้าผ่านด่านชายแดนและการนำเข้าระหว่างประเทศ พบว่า สินค้าเกือบทุกหมวด มีการนำเข้าผ่านด่านชายแดนเกือบ 100 % เช่น หมวด 5 (27) เชื้อเพลิง ได้แก่ เชื้อเพลิงอื่นๆ และพลังงานไฟฟ้า ร้อยละ 99.99 หมวด 5 (26): สินแร่ ตะกรั้ม และถ่าน ได้แก่ ทองแดงและผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 99.89 และหมวด 2 (09) กาแฟ ชา ชามาเต้ และเครื่องดื่ม ได้แก่ กาแฟ ชา และเครื่องดื่ม ร้อยละ 98.89

การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิยังพบอีกว่า สินค้าทุกหมวดมีการนำเข้าเพิ่มขึ้นทุกปีทั้งในระดับประเทศและระดับชายแดน ยกเว้น สินค้าหมวด 2 (06, 07 และ 08) ผลิตภัณฑ์จากพืช ผัก และผลไม้ ได้แก่ พืช และผลิตภัณฑ์จากพืช ผักและของปรุงแต่งจากผัก

สถานการณ์การส่งออกสินค้าของสปป.ลาว มายังประเทศไทย (ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ)

จากการสัมภาษณ์รองเจ้าแขวงและประธานกสิกรรมและการส่งออก แขวงไซยะบูลี (2562) เกี่ยวกับสถานการณ์การส่งออกสินค้าไปยังประเทศไทย พบว่า สินค้าที่ส่งออกส่วนใหญ่เป็นผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ ลูกเดือย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งสินค้านี้จะส่งออกผ่านด่านห้วยโก๋น ซึ่งเป็นด่านที่เปิดมานานแล้ว และมีการนำเข้า-ส่งออกประจำ ผลการสัมภาษณ์สอดคล้องกับ ตัวแทนจากหอการค้าจังหวัดน่าน (2562, การสัมภาษณ์) ที่กล่าวว่า สินค้าที่นำเข้ามาจากประเทศลาวจะส่วนใหญ่เป็นสินค้าทางการเกษตร คือ ลูกเดือย สินค้าไม้ (เฟอร์นิเจอร์) ผ่านทางด่านห้วยโก๋น ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดน่านเอง เช่นเดียวกับตัวแทนหอการค้าจังหวัดเชียงใหม่ (2562, การสัมภาษณ์) ที่ระบุว่า สินค้าที่มีการนำเข้ามาจากประเทศลาว ส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทสมุนไพร เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของมะแขว่น และนำเข้ามาจากด่านห้วยโก๋น จะเห็นได้ว่า สินค้าที่มีการนำเข้าจากสปป.ลาว ส่วนใหญ่เป็นสินค้าผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ ลูกเดือย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เฟอร์นิเจอร์ไม้ ซึ่งสินค้านี้จะนำเข้าทางด่านห้วยโก๋น

สำหรับโอกาสในการส่งออกสินค้าสู่ประเทศไทยผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า สินค้าที่มีการส่งออกมายังไทยผ่านด่านบ้านฮวก ส่วนใหญ่เป็นผลผลิตทางการเกษตรเช่นเดียวกับด่านอื่น ๆ เช่น ด่านห้วยโก๋น ได้แก่ ลูกเดือย ลูกชิต และ ถั่วลิสง แต่อย่างไรก็ตามปริมาณการส่งออกมีอัตราลดลงกว่าปีก่อน (2561) เนื่องจากผลผลิตลดลงจากภาวะขาดแคลนน้ำ และสภาพเศรษฐกิจที่แย่ลง (ประธานกสิกรรมและการส่งออก เมืองเชียงฮ่อน แขวงไซยะบูลี, 2562) ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับ ตัวแทนหอการค้าจังหวัดพะเยา (2562, การสัมภาษณ์)

กล่าวว่า สินค้าที่มีการนำเข้าจากประเทศลาว ได้แก่ ลูกเดือย ข้าวโพด และหิน ส่วนใหญ่สินค้าที่นำเข้าผ่านด่านบ้านฮวกจะเป็นการนำเข้าสินค้าที่มีปริมาณไม่มากนัก และส่วนใหญ่เป็นการค้าข้ามแดนที่ไม่ได้อยู่ในระดับอุตสาหกรรม ข้อมูลในส่วนของการนำเข้า ส่งออก ยังมีไม่มากพอ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การนำเข้าสินค้าจากสปป.ลาว ส่วนใหญ่เป็นสินค้าผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ ลูกเดือย ข้าวโพด ถั่วลิสง ลูกชิต และมีสินแร่ เช่น หิน หินปูน เป็นต้น แต่การนำเข้าที่ผ่านมานิยมใช้ช่องทางด่านห้วยโก๋นเป็นช่องทางหลัก สำหรับการนำเข้าสินค้าจากสปป.ลาวผ่านด่านบ้านฮวก ส่วนใหญ่แล้วพบว่าเป็น หินปูน เหล็กเส้น ดอกไม้กวาด ลูกเดือย พืชผลทางการเกษตร (ตามฤดูกาล) ทั้งนี้สินค้าทุกประเภทยังมีการนำเข้าผ่านด่านบ้านฮวกในปริมาณไม่มากนัก เนื่องจาก จุดผ่อนปรนของประเทศลาว (เมืองคอบ) และด่านบ้านฮวก มีการขนส่งสินค้าระหว่างกัน ยังถือว่าเป็นสินค้าระดับชาวบ้าน การเติบโตทางเศรษฐกิจของเมืองคอบก็ไม่ได้มีการเติบโตมากพอ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่แบบชาวบ้านถ้าหากคิดในระยะยาว ที่จะมีการพัฒนาไปในเชิงอุตสาหกรรม หรือเชิงพาณิชย์ก็อาจจะมีความเป็นไปได้ยากที่จะยกระดับเป็นด้านเศรษฐกิจพิเศษ และยังขาดการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านการคมนาคม ในเรื่องของถนนหนทางที่สะดวก และมาตรฐานของด่านศุลกากร เพราะฉะนั้น การขนส่งสินค้าที่ต้องผ่านด่านบ้านฮวก จึงไม่ตอบโจทย์สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจใหญ่ ๆ ที่ต้องการส่งสินค้าในปริมาณที่มาก

สรุปการนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาว ผ่านด่านบ้านฮวก

จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิการนำเข้าสินค้าจากสปป.ลาวและการเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าและการส่งออกสินค้าของสปป.ลาวมายัง 8 จังหวัดภาคเหนือเกี่ยวกับความต้องการและสถานการณ์การส่งออกสินค้ามายังประเทศไทย พบว่า สินค้าที่มีการนำเข้าสินค้าจากสปป.ลาว ที่ปรากฏในข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี และจากการสำรวจความต้องการสินค้าจาก สปป.ลาว มายังประเทศไทยในปัจจุบันทั้งหมด 3 หมวด ได้แก่ หมวด 2 (06, 07 และ 08) ได้แก่ ดอกไม้กวาด ลูกเดือย พืชผลทางการเกษตร (ตามฤดูกาล) ลูกเดือย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หมวด 5 (25) ได้แก่ หิน หินปูน (และวัสดุก่อสร้าง) และ หมวด 15(72) ได้แก่ เหล็กเส้น ดังแสดงในตาราง 4-28

ตาราง 4-28 สรุปความต้องการนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาว ผ่านด่านบ้านฮวก

การนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาวในอดีต (ข้อมูลทศวรรษ)		การนำเข้าสินค้าจากสปป.ลาวในปัจจุบัน (ข้อมูลปรัญญา)
การนำเข้าสินค้านี้ระหว่างประเทศ	การนำเข้าสินค้าชายแดน	
หมวด 2 (06, 07 และ 08) : ผลิตภัณฑ์จากพืช ผัก และผลไม้		หมวด 2 (06, 07 และ 08) ได้แก่ ดอกไม้กวาด ลูก เต๋อย พืชผลทางการเกษตร (ตามฤดูกาล) ลูกเต๋อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
หมวด 2 (09): กาแฟ ชา ชามาดู และเครื่องเทศ		N/A
N/A	หมวด 5 (25): เกลือ กำมะถัน ดิน และ หิน วัตถุจำพวกพลาสติก ปูนขาว และ ซีเมนต์ ได้แก่ หิน หินปูน	หมวด 5 (25) ได้แก่ หิน หินปูน (และวัสดุก่อสร้าง)
N/A	หมวด 5 (26): สีนแร่ ตะกรันและถั่ว	N/A
หมวด 5 (27): เชื้อเพลิง (เพิ่มขึ้นทุกปี)		
หมวด 6 (28 29 และ 31): เคมีภัณฑ์ที่ใช้สำหรับการอุปโภค บริโภค	N/A	N/A
N/A	N/A	หมวด 9 (44): ไม้และของทำด้วยไม้ ถ่านไม้ ได้แก่ เฟอร์นิเจอร์ไม้
N/A	หมวด 6 (30, 33 และ 34): เคมีภัณฑ์ที่ เกี่ยวข้องกับการเกษตร	N/A
N/A	หมวด 12 (64): รองเท้า สนับแข้งและ ของที่คล้ายกัน รวมทั้งส่วนประกอบ ของของดังกล่าว	N/A
หมวด 15 (72): เหล็กและ เหล็กกล้า	N/A	หมวด 15 (72): ได้แก่ เหล็กเส้น
N/A	หมวด 15 (83): ของเบ็ดเตล็ดทำด้วย โลหะสามัญ	N/A
หมวด 16 (85): เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบของ เครื่องดังกล่าว		N/A

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

จากตาราง 4-28 ยังพบอีกว่า มีสินค้าหมวด 9(44): ไม้และของทำด้วยไม้ ถ่าน ไม้ ได้แก่ เฟอร์นิเจอร์ไม้ ที่ไม่ปรากฏในข้อมูลการนำเข้าสินค้า 10 อันดับแรกย้อนหลัง 3 ปี แต่พบจากการสำรวจของความต้องการในปัจจุบัน ได้แก่ หมวด 9(44): ไม้และของทำด้วยไม้ ถ่าน ไม้ ได้แก่ เฟอร์นิเจอร์ไม้

อย่างไรก็ตามการศึกษา พบว่า สินค้าที่นำเข้าส่วนใหญ่เป็นผลผลิตทางการเกษตร ผ่านด่านห้วยโก๋น ซึ่งเป็นด่านที่เปิดมานานแล้ว และมีการนำเข้า-ส่งออกประจำสำหรับโอกาสในการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า เป็นสินค้าหมวด 2 (06, 07 และ 08) ได้แก่ ดอกไม้กวาด ลูกเต๋อย พืชผลทางการเกษตร (ตามฤดูกาล) ลูกเต๋อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เช่นเดียวกับการนำเข้าผ่านด่านห้วยโก๋น แต่การนำเข้าผ่านด่านบ้านฮวกในปริมาณไม่มากนัก เนื่องจากจุดผ่อนปรนของประเทศลาว (เมืองคอบ) และด่านบ้านฮวกมีการขนส่งสินค้าระหว่างกัน ยังถือว่าเป็นสินค้านำเข้าระดับชาวบ้าน

4.2.1.2 การนำเข้าสินค้าจากสาธารณรัฐเวียดนาม

สถิติการนำเข้าสินค้าจากเวียดนาม 10 อันดับแรกย้อนหลังปี พ.ศ.2559-2561 (ผลการวิจัยเชิงปริมาณ)

จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เกี่ยวกับสถิติการนำเข้าสินค้านำเข้าระหว่างประเทศ (10 อันดับแรก) และการนำเข้าผ่านชายแดน (10 อันดับแรก) ของไทยและเวียดนาม ย้อนหลัง 3 ปี (พ.ศ.2559-2561) พบว่า ไทยมีการนำเข้าสินค้าของเวียดนาม ผ่านด่านชายแดนมีสินค้า 3 หมวด และเมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนการนำเข้าชายแดนและการนำเข้าระหว่างประเทศ พบว่า สินค้าหมวด 16 (85) เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เครื่องรับวิทยุ โทรศัพท์ โทรเลข โทรศัพท์ อุปกรณ์กึ่งตัวนำทรานซิสเตอร์และไดโอด เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ วงจรพิมพ์ อุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับตัดต่อ หรือป้องกันวงจรไฟฟ้า และเครื่องรับ-ส่ง สัญญาณและอุปกรณ์ติดตั้ง (โทรศัพท์ ฯลฯ) มีสัดส่วนการนำเข้าชายแดนมากที่สุด ร้อยละ 32.30 รองลงมาเป็นสินค้าหมวด 17 (87) ยานบกนอกจากรถที่เดินบนรางรถไฟหรือรางรกราง ส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของดังกล่าว ได้แก่ ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์ และส่วนประกอบและอุปกรณ์รวมทั้งโครงรถและตัวถัง ร้อยละ 2.52 และสินค้าหมวด 15 (72) เหล็กและเหล็กกล้า ได้แก่ เหล็กและเหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์โลหะทำด้วยเหล็ก ร้อยละ 0.70 ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 4-29

ตาราง 4-29 เปรียบเทียบมูลค่าการนำเข้าระหว่างประเทศและชายแดนไทย-เวียดนาม
ปี พ.ศ.2559-2561 (ล้านบาท)

หมวดสินค้า และกลุ่ม สินค้าที่มีการนำเข้าจาก เวียดนาม	มูลค่าการนำเข้าระหว่าง ประเทศ (ล้านบาท)			มูลค่าการนำเข้าผ่านด่านชายแดน (ล้านบาท)			ร้อยละการค้า ชายแดน ต่อการค้า ระหว่างประเทศ ปี 2561
	2559	2560	2561	2559	2560	2561	
หมวด 1 (03): ปลา สัตว์ น้ำจำพวกครัสตาเซีย โมล ลัสก์ และสัตว์น้ำที่ไม่มี กระดูกสันหลังอื่น ๆ	6811.9	5240.7	6000.4	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 2 (06, 07 และ 08): ผลิตภัณฑ์จากพืชผัก และ ผลไม้*	N/A	N/A	N/A	10.32	128.72	282.71	100
หมวด 2 (09): กาแฟ ชา ชามาเต้ และเครื่องเทศ	4708.6	4660.5	4676.2	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 5(27): เชื้อเพลิง	9228.3	11756.1	17179.6	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด หมวด 6 (28 29 และ 31): เคมีภัณฑ์ที่ เกี่ยวข้องกับการเกษตร**	4054.9	4271.3	5762.9	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 15 (72): เหล็กและ เหล็กกล้า	8282.9	11834.5	16052.3	229.48	126.87	112.27	0.70
หมวด 16 (84): เครื่องจักร เครื่องใช้กล และ ส่วนประกอบของเครื่อง ดังกล่าว	4994	4537.4	5212.3	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 16 (85) เครื่องจักร ไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบของ เครื่องดังกล่าว	48234.3	50091.2	57516.9	17442.09	15964.21	18579.67	32.30
หมวด 17 (87): ยานบก นอกจากรถที่เดินบนราง รถไฟหรือรางรกราง ส่วนประกอบและอุปกรณ์ ประกอบของดังกล่าว	5372.9	6451	7313.5	202.29	206.17	184.25	2.52
หมวด 18 (90): อุปกรณ์ และเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ ในทางทัศนศาสตร์ การ ถ่ายรูป การถ่ายทำ ภาพยนตร์ การวัด การ ตรวจสอบ การวัด ความ	N/A	N/A	N/A	108.64	154.48	224.04	N/A

หมวดสินค้า และกลุ่ม สินค้าที่มีการนำเข้าจาก เวียดนาม	มูลค่าการนำเข้าระหว่าง ประเทศ (ล้านบาท)			มูลค่าการนำเข้าผ่านด่านชายแดน (ล้านบาท)			ร้อยละการค้า ชายแดน ต่อการค้า ระหว่างประเทศ ปี 2561
	2559	2560	2561	2559	2560	2561	
เพียง การแพทย์หรือ ศัลยกรรม รวมทั้ง ส่วนประกอบและอุปกรณ์ ประกอบของของดังกล่าว							

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

- รวบรวมข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงาน
ปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร
- จัดหมวดสินค้าตามพิกัดและคำวินิจฉัยกรมศุลกากร

จากตาราง 4-29 แสดงให้เห็นอีกว่า มีสินค้า 5 หมวด ที่มีการนำเข้าสินค้า
ระหว่างไทย-เวียดนาม แต่ไม่ปรากฏในข้อมูลใน 10 อันดับแรกของการนำเข้าผ่านชายแดน
ได้แก่ หมวด 1(03) ปลา สัตว์น้ำจำพวกครัสเตเชีย โมลลัสก์ และสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลัง
อื่น ๆ ได้แก่ สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูป และกึ่งสำเร็จรูป หมวด 2 (09) กาแฟ ชา ชามา
เต้ และเครื่องเทศ ได้แก่ กาแฟ ชา เครื่องเทศ หมวด 5 (27) เชื้อเพลิง ได้แก่ น้ำมันดิบ หมวด 6
(28,29 และ31) เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ได้แก่ เคมีภัณฑ์ และหมวด 16 (84)
เครื่องจักร เครื่องใช้กล และ ส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว และมี 2 หมวดสินค้าที่มีการ
นำเข้าผ่านชายแดน แต่ไม่ปรากฏในข้อมูลการนำเข้า 10 อันดับแรกของการค้านำเข้าระหว่าง
ประเทศ ได้แก่ สินค้าหมวด 2 (06, 07 และ08) ผลิตภัณฑ์จากพืชผักและผลไม้ ได้แก่ พืชและ
ผลิตภัณฑ์จากพืชอื่น ๆ และหมวด 18 (90) อุปกรณ์และเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์
การถ่ายรูป การถ่ายทำภาพยนตร์ การวัด การตรวจสอบ การวัด ความเที่ยง การแพทย์หรือ
ศัลยกรรม รวมทั้งส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของของดังกล่าว ได้แก่ คอนแท็กเลนส์
และเลนส์

การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิยังพบอีกว่า มีสินค้า 2 หมวดมีของระดับประเทศที่มี
การนำเข้าสินค้าเพิ่มขึ้นทุกปี คือ หมวด 1 (02) ปลา สัตว์น้ำจำพวกครัสเตเชีย โมลลัสก์ และ
สัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่น ๆ และหมวด 6 (28, 29, 31) เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับ
การเกษตร อีกทั้งยังมีการนำเข้าสินค้าอีก 2 หมวด ของระดับชายแดนที่เพิ่มขึ้นทุกปี คือ หมวด
2 (06, 07, 08) ผลิตภัณฑ์จากพืชผัก และผลไม้ และหมวด 18 (90) อุปกรณ์และเครื่อง

อุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ การถ่ายรูป การถ่ายทำภาพยนตร์ การวัด การตรวจสอบ การวัด ความเที่ยง การแพทย์หรือศัลยกรรม รวมทั้งส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของของดังกล่าว

สถานการณ์การส่งออกสินค้าของเวียดนาม มายังประเทศไทย (ผลวิจัยเชิงคุณภาพ)

การสัมภาษณ์ ตัวแทนหอการค้าเมืองฮานอยสาธารณรัฐเวียดนาม (2562) ถึงสถานการณ์การส่งออกสินค้ามายังประเทศไทย พบว่า สินค้าส่วนใหญ่ที่ส่งออกเป็นเครื่องใช้ไฟฟ้ายี่ห้อ Samsung เพราะมีโรงงานผลิตอยู่ที่เวียดนามและมีการส่งออกน้ำมันดิบ อาหารทะเลและเสื้อผ้าที่ทางประเทศไทยเป็นเจ้าของแบรนด์และส่งผลิตที่เวียดนาม ซึ่งถือว่าเวียดนามเป็นแหล่งผลิตสินค้าหลายอย่างที่ติดอันดับโลก และมีตลาดแรงงานที่มีฝีมือและราคาไม่สูง

สำหรับเส้นทางในการนำเข้านิยมนำเข้าในเส้นทาง R12A ผ่านด่านนาพาว จ. จาลอ ของสาธารณรัฐเวียดนาม และเข้ามาทาง 2 ด่านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยโดย ได้แก่ ด่านท่าแขก-นครพนม จังหวัดนครพนม (ตัวแทนหอการค้าเมืองฮานอย , 2562) และ ด่านสะพานมิตรภาพ-มุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร (ตัวแทนหอการค้าเชียงใหม่, 2562)

สรุปความต้องการนำเข้าสินค้าจากสาธารณรัฐเวียดนามผ่านด่านบ้านฮวก

จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิการนำเข้าสินค้าจากเวียดนามและการเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าและการส่งออกสินค้าของเวียดนามมายัง 8 จังหวัดภาคเหนือ เกี่ยวกับ ความต้องการและสถานการณ์การส่งออกสินค้ามายังประเทศ พบว่า การนำเข้าสินค้าจากเวียดนามส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าผ่านด่านชายแดนนครพนม ผ่านบริษัทนำเข้าที่เป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าจากประเทศไทย แล้วกระจายไปยังภูมิภาคต่างๆของไทย

จากการศึกษา การนำเข้าสินค้าจากเวียดนามที่ปรากฏในข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี รวมทั้งปรากฏจากการสำรวจความต้องการสินค้าจากเวียดนามมายังประเทศไทยในปัจจุบันทั้งทุติยภูมิและปฐมภูมิ ได้แก่ สินค้าหมวด 1 (03) สัตว์น้ำและอาหารทะเล แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูปสินค้าหมวด 5 (27) กลุ่มน้ำมันเชื้อเพลิงทุกประเภท และน้ำมันดิบ สินค้าหมวด 16 (85) สินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านและส่วนประกอบ คอมพิวเตอร์ ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์และส่วนประกอบ

สินค้าที่ไทยมีการนำเข้าจากเวียดนามแต่จากการสำรวจความต้องการไม่ปรากฏว่ามีความต้องการในปัจจุบัน ได้แก่ หมวด 2 (06, 07 และ 08) ผลิตภัณฑ์จากพืชผักและผลไม้ หมวด 2(09) กาแฟ ชา และเครื่องเทศ หมวด 6 (28, 29 และ 31) สินค้าเพื่อการเกษตรจำพวก เคมีอินทรีย์ หมวด 15 (72) เหล็ก สินค้าหมวด 16(84) สินค้าประเภทเครื่องจักรกลและส่วนประกอบ สินค้าหมวด 17 (87) ส่วนประกอบและชิ้นส่วนยานยนต์ และสินค้าหมวด 18 (90) อันได้แก่ อุปกรณ์และเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ การถ่ายรูป การถ่ายทำภาพยนตร์ การวัด การตรวจสอบ การวัด ความเที่ยง การแพทย์หรือ ศัลยกรรม รวมทั้งส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของของดังกล่าว ได้แก่ คอนแทกเลนส์และเลนส์

นอกจากนี้ยังพบว่า สินค้าที่ไม่ปรากฏในข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี ของการนำเข้า 10 อันดับแรก แต่ปรากฏจากการสำรวจของความต้องการในปัจจุบัน ได้แก่ หมวด 11 วัตถุดิบสิ่งทอ ได้แก่ เสื้อผ้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเสื้อผ้าแบรนด์เนมของไทยที่มีแหล่งผลิตในเวียดนามและนำกลับเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย

ตาราง 4-30 สรุปความต้องการนำเข้าสินค้าจากสาธารณรัฐเวียดนามผ่านด่านบ้านฮวก

การนำเข้าสินค้าจากเวียดนามในอดีต (ข้อมูลทุติยภูมิ)		สัดส่วนการค้าชายแดนต่อการค้าระหว่างประเทศ ปี 2561 (ร้อยละ)	การนำเข้าสินค้าจากเวียดนามในปัจจุบัน(ข้อมูลปฐมภูมิ)
การนำเข้าสินค้านี้ระหว่างประเทศ	การนำเข้าสินค้าชายแดน		
หมวด 1 (03): ปลา สัตว์น้ำจำพวกครัสเตเชีย โมลลัสก์ และสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่น ๆ ได้แก่ สัตว์น้ำแช่เย็น แช่แข็ง แปรรูป และกึ่งสำเร็จรูป	N/A	N/A	หมวด 1(3) ได้แก่ อาหารทะเล
N/A	หมวด 2 (06, 07 และ 08): ผลิตภัณฑ์จากพืชผัก และผลไม้	100	N/A
หมวด 2 (09): กาแฟ ชา ชามาได้ และเครื่องเทศ	N/A	N/A	N/A
หมวด 5 (27): เชื้อเพลิง	N/A	N/A	หมวด 5 (27) ได้แก่ น้ำมันดิบ
หมวด 6 (28 ,29 และ 31): เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร	N/A	N/A	N/A
หมวด 15 (72): เหล็กและเหล็กกล้า		0.70	N/A
หมวด 16 (84): เครื่องจักร	N/A	N/A	N/A

การนำเข้าสินค้าจากเวียดนามในอดีต (ข้อมูลทศวรรษ)		สัดส่วนการค้าชายแดน	การนำเข้าสินค้าจากเวียดนามในปัจจุบัน(ข้อมูลปฐมภูมิ)
การนำเข้าสินค้าระหว่างประเทศ	การนำเข้าสินค้าชายแดน	ต่อการค้าระหว่างประเทศ ปี 2561 (ร้อยละ)	
เครื่องใช้กล และ ส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว			
หมวด 16 (85): เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และ ส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว		32.30	หมวด 16 (85) ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้า
หมวด 17 (87): ยานบกนอกจากรถที่เดินบนรางรถไฟหรือรางรถราง ส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของดังกล่าว		2.52	N/A
N/A	หมวด 18 (90): อุปกรณ์และเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ การถ่ายรูป การถ่ายทำภาพยนตร์ การวัด การตรวจสอบ การวัด ความถี่ การแพทย์หรือศิลปะกรรม รวมทั้งส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของของดังกล่าว ได้แก่ คอนแทกเลนส์และเลนส์	100	N/A
N/A	N/A	N/A	หมวด 11: สิ่งทอและของที่ทำได้ด้วยสิ่งทอ ได้แก่ เสื้อผ้า

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

4.2.1.3 การนำเข้าสินค้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีน

สถิติการนำเข้าสินค้าจีน 10 อันดับแรกย้อนหลังปี พ.ศ.2559-2561 (ผลการวิจัยเชิงปริมาณ)

จากการศึกษาข้อมูลทศวรรษ เกี่ยวกับการนำเข้าสินค้าระหว่างประเทศ (10 อันดับแรก) และการนำเข้าผ่านชายแดน (10 อันดับแรก) ของไทยและจีน ย้อนหลัง 3 ปี (พ.ศ. 2559-2562) พบว่า ไทยมีการนำเข้าสินค้าของเวียดนามผ่านด่านชายแดนมีสินค้า 1 หมวด และเมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนการนำเข้าชายแดนและการนำเข้าระหว่างประเทศ พบว่าเป็นสินค้าหมวด 7 (39): พลาสติกและของที่ทำได้ด้วยพลาสติก ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติก และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากพลาสติก มีสัดส่วนการนำเข้าชายแดนมากที่สุด ร้อยละ 3.32 ดังแสดงในตาราง 4-31

ตาราง 4-31 เปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกระหว่างประเทศและการนำเข้าชายแดนไทย-จีน
ปี 2559-2561 (ล้านบาท)

หมวดสินค้าและกลุ่ม สินค้าที่มีการนำเข้า จากจีน	มูลค่าการนำเข้าระหว่างประเทศ (ล้านบาท)			มูลค่าการนำเข้าผ่านด่าน ชายแดน (ล้านบาท)			ร้อยละ การค้า ชายแดน ต่อการค้า ระหว่าง ประเทศ ปี 2561
	2559	2560	2561	2559	2560	2561	
หมวด 2 (08): ผลไม้	N/A	N/A	N/A	2183.94	2205.58	1959.55	N/A
หมวด 2 (10): ธัญพืช	N/A	N/A	N/A	2603.03	3155.57	3065.5	N/A
หมวด 5 (26) : สินแร่ ตะกั่วและถั่ว	82595.6	82738.3	104967.6	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 6 (28 29 และ 31): เคมีภัณฑ์ที่ เกี่ยวข้องกับ การเกษตร**	102242.2	122799.9	135039.8	0.44	0.23	1618.17	1.20
หมวด 7 (39): พลาสติก และของที่ทำด้วย พลาสติก	39703.39	42480.1	46217.4	430.58	975.1	1533.47	3.32
หมวด 11: สิ่งทอและของ ทำด้วยสิ่งทอ***	N/A	N/A	N/A	3284.56	2973.46	3110.9	N/A
หมวด 15 (72): เหล็ก และเหล็กกล้า	97625.7	79882.5	88406.80	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 16(84): เครื่องจักร เครื่องใช้กล และ ส่วนประกอบของ เครื่องดังกล่าว	154547.5	145190.1	160173.6	N/A	N/A	N/A	N/A

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

- รวบรวมข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงาน
ปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร
- จัดหมวดสินค้าตามพิกัดและคำวินิจฉัยกรมศุลกากร

จากตาราง 4-31 แสดงให้เห็นอีกว่ามีสินค้า 5 หมวด ที่มีการนำเข้าสินค้า
ระหว่างไทย-จีน แต่ไม่ปรากฏในข้อมูลใน 10 อันดับแรกของการนำเข้าผ่านชายแดน ได้แก่
หมวด 5 (26): สินแร่ ตะกั่วและถั่ว ได้แก่ ผลิตภัณฑ์โลหะ หมวด 15 (72) ได้แก่ เหล็กและ

เหล็กกล้า และหมวด 16 (84) เครื่องจักร เครื่องใช้กล และส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว ได้แก่ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ และมี 3 หมวดสินค้าที่มีการนำเข้าผ่านชายแดน แต่ไม่ปรากฏในข้อมูลการนำเข้า 10 อันดับแรกของการนำเข้าระหว่างประเทศ ได้แก่ หมวด 2 (08) ผลไม้ ได้แก่ ผลไม้และของปรุงแต่งจากผลไม้ หมวด 2 (10) ธัญพืช ได้แก่ ข้าว และหมวด 11 สิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ ได้แก่ เสื้อผ้า สำเร็จรูป

การศึกษาข้อมูลทศนิยมก็ยังพบอีกว่า หมวดสินค้าที่มีการนำเข้าเพิ่มขึ้นทุกปีทั้งในระดับประเทศและระดับชายแดนคือ สินค้าหมวด 7 (39) พลาสติกและของที่ทำได้ด้วยพลาสติก อีกทั้งยังพบว่าสินค้าในระดับประเทศที่มีการนำเข้าสินค้าเพิ่มขึ้นทุกปี คือ สินค้าหมวด 5 (26) สินแร่ ตะกรั้มและถั่ว

สถานการณ์การส่งออกสินค้าของจีน (ตอนใต้) มายังประเทศไทย (ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ)

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าและการนำเข้าสินค้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ถึงโอกาสในการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า การนำเข้าสินค้าที่มาจากประเทศจีนโดยส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าประเภทผัก ผลไม้ ผลไม้เมืองหนาว หรือของสด (ตัวแทนหอการค้าเชียงราย, 2562; ตัวแทนหอการค้าลำพูน, 2562) และมีการขนส่งสินค้าทางเรือผ่านด่านท่าเรือ เชียงแสน จ.เชียงราย เป็นหลัก ซึ่งเส้นทางในการขนส่งจะขนส่งมาทางแม่น้ำโขง เนื่องจากการขนส่งทางน้ำนั้น มีค่าใช้จ่ายที่ถูกลงกว่าการขนส่งทางบก โดยจะมีการขนส่ง 2-3 ลำเรือต่อวัน ปริมาณจะได้ประมาณ 20-30 คันรถสิบล้อ (ตัวแทนหอการค้าลำพูน, 2562) อย่างไรก็ตามการนำเข้าสินค้าจากจีนเริ่มมีการขนส่งผ่านด่านเชียงของ เส้นทาง R3A มากขึ้นเพราะเป็นเส้นทางที่สะดวกและสามารถผ่านเส้นทาง GMS ได้ (ตัวแทนหอการค้าเชียงราย, 2562)

อีกทั้งการสัมภาษณ์ ตัวแทนจากหอการค้าจังหวัดลำปาง (2562) พบว่า จังหวัดลำปางมีการนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และเครื่องจักร ส่วนช่องทางในการขนส่งจะขนส่งมาทางเรือ ท่าเรือแหลมฉบังและมาบตาพุดผ่านมาทางกรุงเทพฯ

สรุปความต้องการนำเข้าสินค้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้) ผ่านด่านบ้านฮวก

จากการศึกษาข้อมูลทศนิยมการนำเข้าสินค้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีนและการเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าและการส่งออกสินค้าของสาธารณรัฐประชาชนจีนมายัง 8 จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า การนำเข้าสินค้า

จากสาธารณรัฐประชาชนจีนส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าระหว่างประเทศผ่านบริษัทนำเข้าที่เป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าจากประเทศไทย แล้วกระจายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย

จากการศึกษาข้อมูลทั้งทุติยภูมิและปฐมภูมิ พบว่า การนำเข้าสินค้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ปรากฏในข้อมูลความต้องการสินค้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีนมายังประเทศไทยในปัจจุบัน ได้แก่ สินค้าหมวด 2 (08) ผัก ผลไม้ ผลไม้เมืองหนาวหรือของสด

สินค้าที่ไทยมีการนำเข้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีนแต่จากการสำรวจความต้องการไม่ปรากฏว่ามีความต้องการในปัจจุบัน ได้แก่ หมวด 2 (10) ธัญพืช, หมวด 5 (26) สินแร่ ตะกรั้มและเถ้า หมวด 6 (28, 29, 31) เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร หมวด 7 (39) พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก หมวด 11 สิ่งทอและของที่ทำด้วยสิ่งทอ หมวด 15 (72) เหล็กและเหล็กกล้า และสินค้าหมวด 16 (84) ได้แก่ เครื่องจักร เครื่องใช้กล และส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว

ตาราง 4-32 สรุปความต้องการนำเข้าสินค้าจากจีนผ่านด่านบ้านฮวก

การนำเข้าสินค้าจากจีน(ตอนใต้)ในอดีต (ข้อมูลทุติยภูมิ)		สัดส่วนการค้าชายแดนต่อการค้าระหว่างประเทศปี 2561 (ร้อยละ)	การนำเข้าสินค้าจากจีน(ตอนใต้) ในปัจจุบัน (ข้อมูลปฐมภูมิ)
การนำเข้าสินค้าระหว่างประเทศ	การนำเข้าสินค้าชายแดน		
N/A	หมวด 2 (08): ผลไม้	100	หมวด 2(07 และ 08) ได้แก่ ผัก ผลไม้ ผลไม้เมืองหนาว หรือของสด
N/A	หมวด 2 (10): ธัญพืช	100	N/A
หมวด 5(26): สินแร่ ตะกรั้มและเถ้า	N/A	N/A	N/A
หมวด 6 (28, 29 และ 31): เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร		1.20	N/A
หมวด 7 (39): พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก		3.32	N/A
N/A	หมวด 11: สิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ	100	
หมวด 15 (72): เหล็กและเหล็กกล้า	N/A	N/A	N/A

การนำเข้าสินค้าจากจีน(ตอนใต้)ในอดีต (ข้อมูลทุติยภูมิ)		สัดส่วนการค้าชายแดนต่อการค้าระหว่างประเทศ ปี 2561 (ร้อยละ)	การนำเข้าสินค้าจากจีน (ตอนใต้) ในปัจจุบัน (ข้อมูลปฐมภูมิ)
การนำเข้าสินค้านานาชาติ	การนำเข้าสินค้าชายแดนประเทศ		
หมวด 16(84) : เครื่องจักร เครื่องใช้กล และ ส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว	N/A	N/A	N/A

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

สรุปความต้องการนำเข้าสินค้าจากประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงสู่ประเทศไทย

จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิการนำเข้าสินค้าไปจากประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง และการเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าและการนำเข้าสินค้าจากแขวงไซยะบูลี และแขวงอุดมไซ สปป.ลาว เมืองฮานอย สาธารณรัฐเวียดนาม และหนานหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้) พบว่า ประเทศไทยมีการนำเข้าสินค้าจากสาธารณรัฐเวียดนามมากที่สุด โดยมีความต้องการนำเข้าสินค้าทั้งหมด 11 หมวด 14 กลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นสินค้าหมวด 16 (85) เครื่องใช้ไฟฟ้า ยี่ห้อ SAMSUNG หมวด 11 เสื้อผ้า รองเท้า และหมวด 18 (90) คอนเทเลนส์ รองลงมาคือ จาก สปป.ลาว มีการนำเข้าสินค้าทั้งหมด 8 หมวด 12 กลุ่ม เช่น หมวด 2(06, 07 และ08) ได้แก่ ดอกไม้กวาด ลูกเต๋อย พืชผลทางการเกษตร (ตามฤดูกาล) ลูกเต๋อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และจากจีน (ตอนใต้) มีการนำเข้าสินค้าน้อยที่สุด จำนวน 6 หมวด 10 กลุ่ม ซึ่งสินค้านำเข้าส่วนใหญ่เป็น พืชผัก ผลไม้และดอกไม้เมืองหนาว และพบว่าอีกว่า ประเทศไทยมีการนำเข้าสินค้าจากทั้ง 3 ประเทศ ใน 2 หมวด ได้แก่ สินค้าหมวด 2 (06, 07, 08) และสินค้าหมวด 15 (27) เหล็กและเหล็กกล้า ดังแสดงในตาราง 4-33

ตาราง 4-33 สรุปความต้องการการนำเข้าสินค้าจากประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงสู่ประเทศไทย

สปป.ลาว			เวียดนาม			จีน		
ข้อมูลทุติยภูมิ		ความต้องการ นำเข้าสินค้า (ข้อมูลปฐมภูมิ)	ข้อมูลทุติยภูมิ		ความต้องการ นำเข้าสินค้า (ข้อมูลปฐมภูมิ)	ข้อมูลทุติยภูมิ		เมืองหนานหนิงข้อมูลปฐมภูมิ
การนำเข้า ระหว่างประเทศ	การนำเข้า ชายแดน		การนำเข้า ระหว่างประเทศ	การนำเข้าชายแดน		การนำเข้าระหว่าง ประเทศ	การนำเข้า ชายแดน	
N/A	N/A	N/A	หมวด 1 (03): ปลา สัตว์น้ำ จำพวกค รัสตาเซีย โมล ลัสก์ และสัตว์น้ำ ที่ไม่มีกระดูกสัน หลังอื่น ๆ ได้แก่ สัตว์น้ำ แซ่เย็น แซ่แข็ง แปรรูป และกึ่งสำเร็จรูป	N/A	ห ม ว ด 1 (03) ได้แก่ อาหารทะเล	N/A	N/A	N/A
หมวด 2 (06, 07 และ 08): ผลิตภัณฑ์ จากพืช ผัก และผลไม้		หมวด 2 (06, 07 และ 08) ได้แก่ ดอกไม้วาด ลูก เด็อย พืชผลทาง การเกษตร (ตาม ฤดูกาล) ลูกเด็อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	N/A	หมวด 2 กลุ่ม (06, 07 และ 08): ผลิตภัณฑ์ จากพืชผัก และผลไม้	N/A	N/A	หมวด 2 (08): ผลไม้	ห ม ว ด 2 (08) ได้แก่ ผัก ผลไม้ ผลไม้เมืองหนาว หรือของสด
หมวด 2 (09): กาแฟ ชา ชามาเต้ และ เครื่องเทศ		หมวด 2 (09): กาแฟ ชา ชามาเต้	หมวด 2 (09): กาแฟ ชา ชามาเต้	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

สปป.ลาว			เวียดนาม			จีน		
ข้อมูลทศนิยม		ความต้องการ นำเข้าสินค้า (ข้อมูลปฐมภูมิ)	ข้อมูลทศนิยม		ความต้องการ นำเข้าสินค้า (ข้อมูลปฐมภูมิ)	ข้อมูลทศนิยม		เมืองหนานหนิงข้อมูลปฐมภูมิ
การนำเข้า ระหว่างประเทศ	การนำเข้า ชายแดน		การนำเข้า ระหว่างประเทศ	การนำเข้าชายแดน		การนำเข้าระหว่าง ประเทศ	การนำเข้า ชายแดน	
		และเครื่องเทศ	และเครื่องเทศ					
N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	หมวด 2 (10): ธัญพืช	N/A
N/A	หมวด 5 (25) : เกลือ กำมะถัน ดิน และหิน วัตถุ จำพวก พลาสติก ปูน ขาว และซีเมนต์ ได้แก่ หิน หินปูน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
N/A	หมวด 5 (26): สินแร่ ตะกั่วและ ถั่ว	N/A	N/A	N/A	N/A	หมวด 5(26) : สินแร่ ตะกั่วและถั่ว	N/A	N/A
หมวด 5 (27): เชื้อเพลิง (เพิ่มขึ้นทุกปี)		หมวด 5 (27) : เชื้อเพลิง	หมวด 5 (27): เชื้อเพลิง	N/A	หมวด 5 (27) ได้แก่ น้ำมันดิบ	N/A	N/A	N/A
หมวด 6 (28 29 และ 31): เคมีภัณฑ์ที่ใช้ สำหรับการ อุปโภคบริโภค	N/A	N/A	หมวด 6 (28 29 และ 31): เคมีภัณฑ์ที่ เกี่ยวข้องกับการ เกษตร	N/A	N/A	หมวด 6 (28 29 และ 31): เคมีภัณฑ์ที่ เกี่ยวข้องกับการเกษตร		N/A

สปป.ลาว			เวียดนาม			จีน		
ข้อมูลทุติยภูมิ		ความต้องการ นำเข้าสินค้า (ข้อมูลปฐมภูมิ)	ข้อมูลทุติยภูมิ		ความต้องการ นำเข้าสินค้า (ข้อมูลปฐมภูมิ)	ข้อมูลทุติยภูมิ		เมืองหนานหนิงข้อมูลปฐมภูมิ
การนำเข้า ระหว่างประเทศ	การนำเข้า ชายแดน		การนำเข้า ระหว่างประเทศ	การนำเข้าชายแดน		การนำเข้าระหว่าง ประเทศ	การนำเข้า ชายแดน	
N/A	หมวด 6 (30, 33 และ 34): เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	หมวด 7 (39): พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก		N/A
N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	หมวด 11: สิ่งทอและของที่ทำด้วยสิ่งทอ ได้แก่ เสื้อผ้า	N/A		N/A
N/A	หมวด 12 (64): รองเท้า สนับแข้ง และของที่คล้ายกัน รวมทั้งส่วนประกอบของของดังกล่าว	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A		N/A
N/A	N/A	N/A	หมวด 15 (72): เหล็กและเหล็กกล้า		N/A	หมวด 15 (72): เหล็กและเหล็กกล้า	N/A	N/A
หมวด 15 (72) : เหล็กและเหล็กกล้า	N/A	หมวด 15 (72) ได้แก่ เหล็กเส้น	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

สปป.ลาว			เวียดนาม			จีน		
ข้อมูลทศนิยม		ความต้องการ นำเข้าสินค้า (ข้อมูลปฐมภูมิ)	ข้อมูลทศนิยม		ความต้องการ นำเข้าสินค้า (ข้อมูลปฐมภูมิ)	ข้อมูลทศนิยม		เมืองหนานหนิงข้อมูลปฐมภูมิ
การนำเข้า ระหว่างประเทศ	การนำเข้า ชายแดน		การนำเข้า ระหว่างประเทศ	การนำเข้าชายแดน		การนำเข้าระหว่าง ประเทศ	การนำเข้า ชายแดน	
N/A	หมวด 15 (83): ของเบ็ดเตล็ดทำ ด้วยโลหะสามัญ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
N/A	N/A	N/A	หมวด 16 (84) : เครื่องจักร เครื่องใช้กล และ ส่วนประกอบของ เครื่องดังกล่าว	N/A	N/A	หมวด 16 (84) : เครื่องจักร เครื่องใช้ กล และ ส่วนประกอบของ เครื่องดังกล่าว	N/A	N/A
หมวด 16 (85): เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ ไฟฟ้า และ ส่วนประกอบของ เครื่องดังกล่าว	N/A	N/A	หมวด 16 (85): เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่อง อุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบของเครื่อง ดังกล่าว		หมวด 16 (85) ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้า	N/A	N/A	N/A
N/A	N/A	N/A	หมวด 17 (87): ยานบกนอกจากรถที่เดินบน รางรถไฟหรือรางรถราง ส่วนประกอบและ อุปกรณ์ประกอบของดังกล่าว		N/A	N/A	N/A	N/A
N/A	N/A	N/A	N/A	หมวด 18 (90): อุปกรณ์และเครื่อง อุปกรณ์ที่ใช้ในทาง ทัศนศาสตร์ การ	N/A	N/A	N/A	N/A

สปป.ลาว			เวียดนาม			จีน		
ข้อมูลทุติยภูมิ		ความต้องการ นำเข้าสินค้า (ข้อมูลปฐมภูมิ)	ข้อมูลทุติยภูมิ		ความต้องการ นำเข้าสินค้า (ข้อมูลปฐมภูมิ)	ข้อมูลทุติยภูมิ		เมืองหนานหนิงข้อมูลปฐมภูมิ
การนำเข้า ระหว่างประเทศ	การนำเข้า ชายแดน		การนำเข้า ระหว่างประเทศ	การนำเข้าชายแดน		การนำเข้าระหว่าง ประเทศ	การนำเข้า ชายแดน	
				ถ่ายรูป การถ่ายทำ ภาพยนตร์ การวัด การ ตรวจสอบ การวัด ความเที่ยง การแพทย์ หรือ ศัลยกรรม รวมทั้ง ส่วนประกอบ และ อุปกรณ์ประกอบของ ของดังกล่าว ได้แก่ คอนแทกเลนส์และ เลนส์				

ที่มา: จัดทำโดยคณะวิจัย (2562)

4.2.2 การนำเข้าสินค้าผ่านด่านต่างๆในภาคเหนือ ย้อนหลังปี พ.ศ.2562

เพื่อให้ทราบโอกาสในการนำเข้าสินค้าจากประเทศภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เช่น สปป.ลาว (แขวงไซยะบูลีและแขวงอุดมไซ) สาธารณรัฐเวียดนาม (เมืองฮานอย) และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน (ตอนใต้: เมืองหนานหนิง) ผ่านด่านบ้านสวก คณะวิจัยจึงได้ทำการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เกี่ยวกับนำเข้าสินค้า 10 อันดับแรกของด่านต่างๆ ในภาคเหนือ ได้แก่ ด่านแม่สาย ด่านเชียงของ ด่านเชียงแสน ด่านห้วยโก๋น และด่านบ้านสวก ย้อนหลัง 3 ปี (พ.ศ.2559–2562) ประกอบการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้า และการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งผู้ประกอบการใน 8 จังหวัดภาคเหนือ พบว่า ด่านทั้ง 5 มีศักยภาพในการนำเข้าที่แตกต่างกัน (ดังแสดงในตาราง 4-34) ดังนี้

1. **ด่านแม่สาย** มีสินค้านำเข้า 7 หมวด ได้แก่ หมวด 2 พืชผัก ผลไม้และกาแฟ ชา ชามาเต้ และเครื่องเทศ (ผลส้มสด ใบชา กระเทียม) หมวด 5 สินแร่ ตะกรั้ม ถั่ว และเชื้อเพลิง (ผลิตภัณฑ์แร่) หมวด 8 ของที่ทำด้วยหนังดังกล่าว เครื่องอาน และเครื่องเทียมลาก เครื่องใช้สำหรับเดินทาง กระเป๋าถือ และภาชนะที่คล้ายกัน ของที่ทำด้วยไม้สัก ไม้รวก หมวด 10 กระดาษหรือกระดาษแข็งที่นำกลับคืนมาใช้ได้อีก (เศษและของที่ใช้ไม่ได้) (กระเป๋าต่างๆ) หมวด 11 สิ่งทอและของที่ทำด้วยสิ่งทอ (เสื้อผ้าสตรี) หมวด 15 โลหะสามัญและของที่ทำด้วยโลหะสามัญ และอะลูมิเนียมและของที่ทำด้วยอะลูมิเนียม (เศษเหล็ก และเศษอะลูมิเนียม) และหมวด 16 เครื่องจักรและเครื่องกล เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า ส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าวและเครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าและส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว (อุปกรณ์ไฟฟ้าต่างๆ) โดยสินค้าหมวด 2 มีมูลค่าการนำเข้าสูงที่สุด

2. **ด่านเชียงของ** มีสินค้านำเข้า 5 หมวด ได้แก่ หมวด 2: พืชผัก ผลไม้และกาแฟ ชา ชามาเต้ และเครื่องเทศ (ผลไม้สด ดอกไม้ ไม้ประดับ ใบชา ผักสด และลูกตำลึง) หมวด 5 สินแร่ ตะกรั้มและถั่วและเชื้อเพลิง (ลิกไนต์) หมวด 13 ของที่ทำด้วยหิน พลาสติก เซรามิก แออสเบสทอส ไมกา หรือวัตถุที่คล้ายกัน ผลิตภัณฑ์เซรามิก รวมทั้งแก้ว และเครื่องแก้ว ได้แก่ วัสดุก่อสร้างและปูนซีเมนต์ (หิน) หมวด 15: โลหะสามัญและของที่ทำด้วยโลหะสามัญและอะลูมิเนียมและของที่ทำด้วยอะลูมิเนียม (แก๊สอาร์กอนอะลูมิเนียม) หมวด 16 เครื่องจักรและเครื่องกล เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า ส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าวและเครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าและส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว (เครื่องจักรกลและอุปกรณ์) โดยหมวดสินค้าที่มีมูลค่าการนำเข้าสูงที่สุด เป็น 3 อันดับแรก ได้แก่ สินค้าหมวด 2 รองลงมา สินค้าหมวด 16 และสินค้าหมวด 5 ตามลำดับ

3. **ด่านเชียงแสน** มีสินค้านำเข้า 3 หมวด ได้แก่ หมวด 2 พืชผัก ผลไม้และกาแฟ ชา ชามาเต้ และเครื่องเทศ (ใบชาเขียวรวมกัน กระเทียมสด มันฝรั่ง กระเทียมอบแห้ง และ

กระเทียมเจียว เมล็ดดอกทานตะวัน และเมล็ดฟักทองแกะเปลือก) หมวด 5 สีนแร่ ตะกรั้มและ
ถั่วและเชื้อเพลิง (ดินเกาส์) โดย สิ้นค้าหมวด 2 มีมูลค่าการนำเข้าสูงที่สุด

4. ด้านห้วยโก้น มีสินค้านำเข้า 4 หมวด ได้แก่ หมวด 2 พืชผัก ผลไม้และกาแพ
ชา ชามาเต้ และเครื่องเทศ หมวด 5 สีนแร่ ตะกรั้มและถั่วและเชื้อเพลิง หมวด 16
เครื่องจักรและเครื่องกล เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า ส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าวและเครื่องจักร
ไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าและส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว (เครื่องมือชนิดถอด สับเปลี่ยน
ได้ อุปกรณ์ตรวจสอบปริมาณทางไฟฟ้า แหล่งจ่ายไฟ เครื่องวัดการสั่นสะเทือน อุปกรณ์และ
เครื่องใช้ไฟฟ้าในการสำรวจ และเครื่องตรวจวัดกระแสไฟฟ้า)และหมวด 17 รถยนต์และ
อุปกรณ์ประกอบ (รถบรรทุก (เก่าที่ใช้แล้ว)) โดยสินค้านำเข้าที่ 5 เชื้อเพลิง มีมูลค่าการนำเข้า
สูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้านำเข้าอื่น

5. ด้านบ้านฮวก มีสินค้านำเข้า 4 หมวด ได้แก่ หมวด 2 พืชผัก ผลไม้และกาแพ
ชา ชามาเต้ และเครื่องเทศ (ลูกตำลึง ลูกเดือยและเปลือก) หมวด 5 สีนแร่ ตะกรั้มและถั่วและ
เชื้อเพลิง (พลังงานไฟฟ้า) หมวด 10 กระดาษหรือกระดาษแข็งที่นำกลับคืนมาใช้ได้อีก (เศษ
และของที่ใช้ไม่ได้) หมวด 11 สิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ (เสื้อผ้าเก่า) หมวด 13 ของทำด้วยหิน
พลาสติก ซีเมนต์ แอสเบสทอส ไมกา หรือวัตถุที่คล้ายกัน ผลิตภัณฑ์เซรามิก รวมทั้งแก้ว
และเครื่องแก้ว ได้แก่ วัสดุก่อสร้างและปูนซีเมนต์ (หินปูนบด) โดยหมวดสินค้านำเข้าที่มีมูลค่าการ
นำเข้าสูงที่สุด ได้แก่ หมวด 2 หมวด 13 หมวด 5 และหมวด 11 ตามลำดับ

ตาราง 4-34 มูลค่าการนำเข้าสินค้าผ่านด่านชายแดนในภาคเหนือของประเทศไทย (ล้านบาท)

หมวดและกลุ่มสินค้าที่มีการนำเข้าผ่านด่านชายแดนทางภาคเหนือของไทย	แม่สาย			เชียงของ			เชียงแสน			ห้วยโก๋น			บ้านฮวก		
	2559	2560	2561	2559	2560	2561	2559	2560	2561	2559	2560	2561	2559	2560	2561
หมวด 2 (06, 07 และ 08): ผลิตภัณฑ์จากพืชผัก และผลไม้	50.29	3.94	71.65	5335.98	5127.99	5500	282.73	550.07	375.86	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 2 (09): กาแฟ ชา ชามาเต้ และเครื่องเทศ	30.32	22.34	23.12	19.11	N/A	23.74	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 2 (10): ธัญพืช	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	24.55	N/A	N/A	N/A	9.74	17.23	16.78	N/A	N/A	N/A
หมวด 2 (12): เมล็ดธัญพืช	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	171.4	169.7	151.19	11.26	19.5	N/A	12.18	25.25	6.2
หมวด 5 (26): สินแร่ ตะกั่ว และถ่าน	22.86	64.76	90.64	N/A	118.77	212.99	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0.67	0.19
หมวด 5 (27): เชื้อเพลิง	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	13565.63	22649.14	23234.8	N/A	N/A	N/A
หมวด 8 (42) : ของที่ทำด้วยหนังดั่งกล่าว เครื่องยาน และเครื่องเทียมลาก เครื่องใช้สำหรับเดินทาง กระเป๋าถือ และภาชนะที่คล้ายกัน ของทำด้วยวัสดุสัตว์	N/A	8.2	5.54	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 10 (47): กระดาษหรือกระดาษแข็งที่นำกลับคืนมาใช้ได้อีก (เศษและของที่ใช้ไม่ได้)	1.02	9.5	9.19	N/A	N/A	N/A	N/A	18.86	27.8	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 11: สิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ	11.7	13.38	10.81	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0.05	0.09	N/A
หมวด 13: ของทำด้วยหิน	N/A	N/A	N/A	N/A	20.39	44.22	14.65	19.08	11.55	N/A	N/A	N/A	2.43	17.53	35.8

หมวดและกลุ่มสินค้าที่มีการ นำเข้าผ่านด่านชายแดนทาง ภาคเหนือของไทย	แม่สาย			เชียงของ			เชียงแสน			ห้วยโก๋น			บ้านฮวก		
	2559	2560	2561	2559	2560	2561	2559	2560	2561	2559	2560	2561	2559	2560	2561
พลาสติก ซีเมนต์ แอสเบส ทอส ไมกา หรือวัตถุที่คล้ายกัน ผลิตภัณฑ์เซรามิก รวมทั้งแก้ว และเครื่องแก้ว ได้แก่ วัสดุ ก่อสร้างและปูนซีเมนต์															
หมวด 15 (72): โลหะสามัญและ ของทำด้วยโลหะสามัญ	10.07	12.9	33	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 1 (76): อะลูมิเนียมและ ของทำด้วยอะลูมิเนียม	N/A	N/A	4.7	36.47	37.38	65.76	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
หมวด 16 (84): เครื่องจักรและ เครื่องกล ส่วนประกอบของ เครื่องดังกล่าว	N/A	N/A	4.77	269.81	534.14	210.01	N/A	N/A	N/A	27.59	51.12	108.49	N/A	N/A	N/A
หมวด 16 (85): เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปโภคไฟฟ้า และ ส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	39.96	29.29	N/A	N/A	N/A
หมวด 17 (87): รถยนต์และ อุปกรณ์ประกอบ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	192.67	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

4.2.3 โอกาสและข้อจำกัดทางกฎหมาย ในการนำเข้าสินค้าจากประเทศอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง

สำหรับประเด็นโอกาสและข้อจำกัดทางกฎหมายในการนำเข้าสินค้าจากประเทศอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขงนั้น จะแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 กรณี ได้แก่ โอกาสทางกฎหมายในการนำเข้าสินค้าจากประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง และข้อจำกัดทางกฎหมายในการนำเข้าสินค้าจากประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง อันมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. โอกาสทางกฎหมายในการนำเข้าสินค้าจากประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง

เนื่องจากประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขงเป็นประเทศสมาชิกอาเซียน ประเทศไทยจึงได้รับโอกาสทางกฎหมายในการนำเข้าสินค้าจากประเทศในกลุ่มอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง กล่าวคือได้ประโยชน์จากเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) ซึ่งประเทศไทยได้รับประโยชน์จากการได้ลดภาษีสินค้าในบัญชีลดภาษี (IL) ทุกรายการเป็น 0% ยกเว้นสินค้าอ่อนไหว (SL) และสินค้าอ่อนไหวสูง (HSL)

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้รับประโยชน์จากการเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ซึ่งในฐานะประเทศภาคีสมาชิกประเทศไทยมีการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบภายในประเทศให้มีมาตรฐานสากลมากขึ้น เพื่อประโยชน์ในการนำเข้าสินค้าจากกลุ่มประเทศในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง

อย่างไรก็ตามประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการยอมรับนับถือและการบังคับตามคำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ (Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards) หรืออนุสัญญากรุงนิวยอร์ก 1958 (New York Convention 1958) เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม ค.ศ.1959 ผลของการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญานี้ทำให้คำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการที่สร้างขึ้นในต่างประเทศ สามารถนำมาขอบังคับตามคำชี้ขาดภายในประเทศไทยได้ ทั้งนี้ ตามที่พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 บัญญัติไว้ในมาตรา 41-44

2. ข้อจำกัดทางกฎหมายในการนำเข้าสินค้าจากประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง

สำหรับข้อจำกัดทางกฎหมายในการนำเข้าสินค้าจากประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขงนั้น สามารถพิจารณาได้จากสินค้าที่เป็นของต้องห้ามหรือสินค้าที่เป็นของต้องจำกัด ตลอดจนของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรองในการนำเข้าสินค้าของประเทศไทย ดังนี้

1) ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าประเภทที่เป็นของต้องห้ามของต้องจำกัด ของที่ต้องมีใบอนุญาตในการนำเข้า และสินค้าที่ต้องห้ามนำผ่านราชอาณาจักร

1.1) ของต้องห้าม หมายถึงของที่มีกฎหมายกำหนดห้ามนำเข้ามาหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรโดยเด็ดขาดและในบางกรณีห้ามการส่งผ่านด้วย ผู้ใดนำสินค้า

ต้องห้ามเข้ามาหรือส่งออกป็นราชอาณาจักรจะมีความผิดต้องรับโทษตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องและเป็นความผิดตามมาตรา 244 และมาตรา 246 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ด้วย ตัวอย่างสินค้าต้องห้ามในการนำเข้าส่งออก มีดังนี้

1. วัตถุลามก การนำเข้าและส่งออกวัตถุลามก ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบหนังสือ ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ขึ้น รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย และภาพยนตร์ลามกหรือวัตถุลามกอื่น ๆ
2. สินค้าที่มีตราหรือลวดลายเป็นรูปธงชาติ
3. ยาเสพติดให้โทษ
4. เงินตรา พันธบัตร ใบสำคัญรับดอกเบี้ยพันธบัตรอันเป็นของปลอมหรือแปลง เหรียญกษาปณ์ที่ทำให้น้ำหนักลดลงโดยทุจริต ดวงตราแผ่นดิน รอยตราแผ่นดินหรือพระปรมาภิไธย ดวงตราหรือรอยตราของทางราชการอันเป็นของปลอม
5. สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ เช่น แอบบันทึกเสียง (เทปเพลง) แผ่นบันทึกเสียง (คอมแพคดิสก์) แอบบันทึกภาพ (วีดีโอเทป) โปรแกรม คอมพิวเตอร์ หนังสือ หรือสินค้าอื่นใดที่ทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่น
6. สินค้าปลอมแปลงหรือเลียนแบบเครื่องหมายการค้า

1.2) ของต้องจำกัด หมายถึง สินค้าที่มีกฎหมายกำหนดว่าหากจะมีการนำเข้าส่งออกหรือผ่านราชอาณาจักรจะต้องได้รับอนุญาตหรือปฏิบัติให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้น ๆ เช่น ต้องมีใบอนุญาตการนำเข้าและส่งออก ต้องปฏิบัติตามประกาศอันเกี่ยวกับฉลากหรือใบรับรองการวิเคราะห์ หรือเอกสารกำกับยา เป็นต้น

ผู้นำของต้องจำกัดเข้ามาหรือส่งออก หรือส่งผ่านราชอาณาจักรโดยมิได้รับอนุญาตหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดไว้ให้ครบถ้วน จะมีความผิดตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้น ๆ และเป็นความผิดตามมาตรา 244 และ มาตรา 246 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ด้วย ตัวอย่างเช่น สินค้าที่มีมาตรการนำเข้า สินค้ามาตรฐานและมาตรฐานสินค้า เป็นต้น

1.3) ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรอง ในการนำเข้าสินค้า แสดงรายละเอียดได้ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4-35 ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรอง ในการนำเข้าสินค้า

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรอง ในการนำเข้าสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
1	พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2532 (มาตรา 18, 22, 23, 36)	ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2558	กรมโรงงานอุตสาหกรรม	1. จำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา72) 2. จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา73)
2	พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ.2498 (มาตรา 6)	1. ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดให้เครื่องวิทยุคมนาคมและสถานีวิทยุคมนาคมในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้รับยกเว้นไม่ต้องได้รับใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ.2556 2. ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง การนำเข้าเครื่องวิทยุคมนาคม ลงวันที่ 15 มีนาคม	สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินห้าปี หรือทั้งปรับทั้งจำ (มาตรา 23)

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรอง ในการนำเข้าสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
		2554		
3	พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 (มาตรา 23)	กฎกระทรวง การขอใบอนุญาตหรือใบรับรองและการออกใบอนุญาตหรือใบรับรองให้นำเข้าให้ส่งออก หรือให้นำผ่านซึ่งสัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากสัตว์ป่า พ.ศ. 2558 ประกาศ ณ วันที่ 23 เมษายน 2558	กรมป่าไม้ กรมประมงเฉพาะที่เกี่ยวกับสัตว์น้ำ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	1. ระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 47) 2. ระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 48)
4	พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 (มาตรา 6)	ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง คำชี้แจงประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 272) พ.ศ.2546 เรื่อง สุรา	กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง	ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท (มาตรา 35)
5	พระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ.2527 (มาตรา 47)	พระราชบัญญัติการส่งออกป็นอก และการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522	สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย	
6	พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด		กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการคลัง	1. ระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท (มาตรา 72)

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรอง ในการนำเข้าสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
	ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธ ปีน พ.ศ.2490 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (มาตรา 7, 24, 38, 47, 52)			2. ระวังโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท (มาตรา 73) 3. ระวังโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท (มาตรา 74) 4. ระวังโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 77)
7	พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 (มาตรา 15)	1. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 331) พ.ศ.2554 2. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 307) พ.ศ.2550 3. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 372) พ.ศ.2558 4. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 359) พ.ศ.2556 5. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 360) พ.ศ.2556	สำนักงานคณะกรรมการอาหาร และยา กระทรวงสาธารณสุข	ระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 53)
8	พระราชกำหนดประมง พ.ศ. 2558		อธิบดีกรมประมง	ระวังโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 144 วรรคหนึ่ง)
9	พระราชบัญญัติควบคุมยาง พ.ศ.2542 (มาตรา 18, 19, 30)	1. กฎกระทรวงฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2536) ออกตามความใน พระราชบัญญัติ ควบคุมยาง	กรมวิชาการเกษตร	1. ระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 52) 2. เมื่อมีการลงโทษให้รับยาง เครื่องมือเครื่องใช้รวมทั้ง

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรอง ในการนำเข้าสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
		พุทธศักราช 2481 2. กฎกระทรวงฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2527) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมยาง พุทธศักราช 2481 3. กฎกระทรวงฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2518) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมยาง พุทธศักราช 2481 4. กฎกระทรวงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2511) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมยาง พุทธศักราช 2481 5. กฎกระทรวงการคลังออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมยาง พุทธศักราช 2481		ภาชนะและหีบห่อบรรจุยางที่เกี่ยวข้องกับความ ผิดในคดี และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดการทำลายเสียหรือจัดการอย่างอื่นตามที่เห็นสมควร (มาตรา 57)
10	พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 (มาตรา 15)	1. ประกาศกระทรวงกลาโหม เรื่อง กำหนดยุทธภัณฑ์ที่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 2. ประกาศกระทรวงกลาโหม	กระทรวงกลาโหม	1. มาตรา 42 ระวังโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 42) 2. ระวังโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 43)

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรอง ในการนำเข้าสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
		เรื่อง กำหนดชนิดยุทธภัณฑ์ที่ต้อง ขออนุญาต พ.ศ.2541 3. ประกาศกระทรวงกลาโหม เรื่อง กำหนดชนิดยุทธภัณฑ์ที่ต้อง ขออนุญาต พ.ศ.2547 4. ประกาศกระทรวงกลาโหม เรื่อง กำหนดชนิดยุทธภัณฑ์ที่ต้อง ขออนุญาต พ.ศ.2548 5. ประกาศกระทรวงกลาโหม เรื่อง กำหนดชนิดยุทธภัณฑ์ที่ต้อง ขออนุญาต พ.ศ.2551		
11	พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2558 (มาตรา 14)	ประกาศสำนักงานคณะกรรมการ อาหารและยา เรื่อง กำหนดแบบ แจ้งรายละเอียดการผลิตเพื่อขาย หรือนำเข้าเพื่อขายเครื่องสำอาง ควบคุม พ.ศ. 2557	สำนักงานคณะกรรมการอาหาร และยา	1. ระวังโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสน บาทหรือทั้งจำ ทั้งปรับ (มาตรา 60 วรรคแรก) 2. ระวังโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่น บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 60วรรคสอง) 3. ระวังโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่น บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 62)
12	พระราชบัญญัติควบคุมแร่ ดีบุก พ.ศ. 2514 (มาตรา 6)		กรมทรัพยากรธรณี	1. ระวังโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสี่เท่า ของราคาแร่ในวันกระทำความผิด หรือทั้งจำทั้งปรับ และ จะริบแร่ที่มี อยู่โดยการกระทำความผิดตามมาตรานี้เสียก็ ได้ (มาตรา29)

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรอง ในการนำเข้าสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
				2. ระวังโทษปรับไม่เกินสองพันบาท (มาตรา 30) 3. ระวังโทษปรับ ไม่เกินสี่เท่าของราคาแร่ในวันกระทำความผิดในส่วนที่เกินจำนวน และจะริบแร่ที่มีอยู่เกินจำนวนนั้นเสียก็ได้ (มาตรา 31)
13	พระราชบัญญัติเชื้อโรคและพิษจากสัตว์ พ.ศ.2558 (มาตรา 20, 21, 22, 27)		กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	1. ต้องระวังโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท (มาตรา 63) 2. ต้องระวังโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 64 วรรคแรก) 3. ระวังโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท (มาตรา 64 วรรคสอง) 4. ต้องระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 65 วรรคแรก) 5. ต้องระวังโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท (มาตรา 65 วรรคสอง)
14	พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 (มาตรา 6 ทวิ วรรคสอง, 8, 9, 10, 11)		กรมวิชาการเกษตร	1. ระวังโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท (มาตรา 20 ตร.) 2. ระวังโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 21) 3. ระวังโทษปรับไม่เกินสี่พันบาท (มาตรา 22) 4. บรรดาพืช ศัตรูพืช หรือพาหะ ภายใต้งบบังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ที่ มิได้นำเข้ามาทางด่านตรวจพืชก็ดีหรือนำเข้าหรือนำผ่านราชอาณาจักรโดยไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้ด้วยประการใด ๆ ก็ดีหรือพืช ศัตรูพืช

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรอง ในการนำเข้าสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
				หรือพาหะ ซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำผิด เกี่ยวกับเขตควบคุมพืชตามที่ระบุไว้ในมาตรา 8 มาตรา 9 มาตรา 14 หรือมาตรา 18 ให้รับเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ บรรดาสิ่งทีศาลสั่งรับให้ตกเป็นของกรมวิชาการ เกษตร เพื่อจัดการตามที่เห็นสมควร (มาตรา 26)
15	พระราชบัญญัติinga้าง พ.ศ. 2558 (มาตรา 5)	กฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตให้นำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านซึ่งงา้าง พ.ศ. 2558	กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช	ระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับ ไม่เกินหกล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ(มาตรา 13)
16	1. พระราชบัญญัติการส่งออก ไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 (มาตรา 5 (2), 7) 2. พระราชบัญญัติการส่งออก ไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2558 (มาตรา 7/1)	กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2523) อ อ ก ต า ม ค ว า ม ใน พระราชบัญญัติการส่งออก ไปนอก และการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522	กระทรวงพาณิชย์	1. ระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีหรือปรับเป็นเงินห้าเท่าของสินค้าที่ส่งออกหรือ นำเข้าหรือทั้งจำทั้งปรับ กับให้รับสินไ้รวมทั้งสิ่งที่ใช้บรรจุและพาหะใด ๆ ที่ใช้ในการบรรจุสินค้า ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับความผิดรวมทั้งพาหะที่ใช้ลากจูงพาหะบรรจุสินค้านั้นเสีย (มาตรา 20) 2. ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับเป็นเงินสองเท่าครึ่งของสินไ้รที่นำผ่าน หรือทั้งจำทั้งปรับ กับให้รับสินไ้ร (มาตรา 20/1)
17	1. พระราชบัญญัติควบคุมการ แลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 (มาตรา 8 ทวิ วรรคสอง) 2. พระราชบัญญัติควบคุม	1. กฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2497) อ อ ก ต า ม ค ว า ม ใน พระราชบัญญัติควบคุมการ แลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485	กรมศุลกากร	นำบทกฎหมายว่าด้วยศุลกากรและอำนาจพนักงานศุลกากรตาม กฎหมายว่าด้วยการนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่ว่าด้วยการตรวจของและป้องกันลักลอบหนีศุลกากร การตรวจค้น การยึดและริบของ หรือการจับกุมผู้กระทำ

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรอง ในการนำเข้าสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
	การแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559 (มาตรา 6/1)	2. กฎ กระทรวง กำหนด หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการส่งหรือ นำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือ ออกไป นอกหรือเข้ามาในประเทศ พ.ศ. 2559 ให้ไว้ ณ วันที่ 22 ธันวาคม 2559 3. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยน เงิน (ฉบับที่ 6) ประกาศ ณ วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560		ผิด การแสดงเท็จ และการฟ้องร้องมาใช้บังคับแก่ การ กระทำดังกล่าวรวมทั้งบุคคลและสิ่งของที่เกี่ยวข้อง
18	พระราชบัญญัติควบคุม คุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558 (มา ต ร า 6 , 15 , 16,35,37, 61 (2))		กรมปศุสัตว์	1. ระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่น บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 71) 2. ระวังโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่ง หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 72) 3. ระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่น บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ (มาตรา 74 วรรคแรก) 4. ระวังโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่น บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ (มาตรา 74 วรรคสอง) 5. ระวังโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่ หนึ่งหมื่นบาทถึงหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรอง ในการนำเข้าสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
				91)
19	พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ.2518 (มาตรา 12)	ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออก หรือการผลิตปุ๋ยที่ไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรา 12 และมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 พ.ศ. 2554	กรมวิชาการเกษตร	ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 57)
20	พระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ.2504 (มาตรา 13)		กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	ระวางจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับ ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 21)
21	พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 (มาตรา 14, 29 ตี, 30)	1. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง พืชอนุรักษ์ พ.ศ. 2557 2. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดชนิดและชื่อพันธุ์ของพืชให้เป็นพืชสงวน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	1. ระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 56) 2. ระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาทหรือทั้งจำ ทั้งปรับ (มาตรา 61ทวิ) 3. ระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 62)

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรอง ในการนำเข้าสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
		3. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เรื่อง กำหนดชนิด และชื่อพันธุ์ของพันธุ์พืชให้เป็นพันธุ์พืชสงวน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ.2518 (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2530		
22	พระราชบัญญัติไฟ พ.ศ.2486 (มาตรา 5)		กรมสรรพสามิต	ระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีและปรับตามจำนวนไฟของกลางเป็นเงินสี่เท่าของราคาไฟ (มาตรา 14)
23	พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 (มาตรา 21 ทวิ)		สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม	ระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 48 ทวิ)
24	พระราชบัญญัติมาตรฐานชั่งตวงวัด พ.ศ.2542 (มาตรา 17, 34)		กรมการค้าภายในกระทรวงพาณิชย์	1. ระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 68) 2. ระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ (มาตรา 81)
25	พระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510 (มาตรา 12, 27 (2), 27ทวิ, 46, 59 (2), 79)		คณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข	1. ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท (มาตรา 101) 2. รวางโทษปรับตั้งแต่สองพันถึงหนึ่งหมื่นบาท (มาตรา 105) 3. ระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีและปรับไม่เกินห้าพันบาท (มาตรา 111)

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรอง ในการนำเข้าสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
				4. ระวังโทษปรับหนึ่งพันบาทถึง ห้าพันบาท (ม.114) 5. ระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 123)
26	พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 (มาตรา 15, 16, 20, 26)		คณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข	1. ระวังโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท (มาตรา 65) 2. ระวังโทษจำคุกตั้งแต่ยี่สิบปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท (มาตรา 68) 3. ระวังโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึง สามแสนบาท (มาตรา 70) 4. ระวังโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึง สองแสนบาท (มาตรา 73) 5. ระวังโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาท ถึงหนึ่งล้านห้าแสนบาท (มาตรา 75)
27	พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 (มาตรา 129)		กรมทรัพยากรธรณีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ระวังโทษจำคุกไม่เกินสิบปีหรือปรับ ตั้งแต่ห้าเท่าถึงสิบเท่าของมูลค่าแร่ (มาตรา 152)
28	พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 (มาตรา 31)	ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง การขออนุญาต การออกใบอนุญาต วิธีการนำเข้า ส่งออก นำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ พ.ศ.2558 ประกาศ ณ วันที่	กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ระวังโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับ ไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 68)

ของที่ต้องมีใบอนุญาตรับรอง ในการนำเข้าสินค้า				
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		ประกาศที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าของกฎหมาย	บทลงโทษ
		13 ตุลาคม 2558		
29	พระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ.2545 (มาตรา 4)		กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับ ไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งริบ (มาตรา 17)
30	พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิต และประสาท พ.ศ. 2518 (มาตรา 16, 40)	1. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 97 (พ.ศ.2539) เรื่อง ระบุชื่อและจัดประเภทวัตถุออกฤทธิ์ตามความในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518 2. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อและจัดแบ่งประเภทวัตถุออกฤทธิ์ (เพิ่มเติม) พ.ศ. 2559	คณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข	1. ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีและปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท (มาตรา 90) 2. ระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ (มาตรา 102)

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากกรมศุลกากร (2562)

1.4) สินค้าที่ต้องห้ามนำผ่านราชอาณาจักร

ประเทศไทยได้ออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง สินค้าต้องห้ามผ่านราชอาณาจักร พ.ศ. 2559 กำหนดสินค้าที่ถือเป็นสินค้าต้องห้ามผ่านราชอาณาจักร ไม่สามารถส่งออกได้ ได้แก่

1. สินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น (ตามชนิดประเภทของสินค้า)
2. สินค้าแถบบันทึกเสียง (เทปเพลง) แผ่นบันทึกเสียง (คอมแพ็กดิสก์) แถบบันทึกภาพ (วิดีโอเทป) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หนังสือหรือสินค้าอื่นใดที่ทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่น (ตามชนิดประเภทของสินค้า)
3. บารากูและบารากูไฟฟ้า หรือบุหรี่ยาไฟฟ้า
4. เครื่องเล่นเกมทั้งที่เป็นเครื่องครบชุดสมบูรณ์หรือมีลักษณะอันเป็นสาระสำคัญที่ทำให้เห็นได้ว่าเป็นเครื่องครบชุดสมบูรณ์หรือแต่บางส่วน
5. โบราณวัตถุที่มีแหล่งกำเนิดในต่างประเทศ (ตามชนิดประเภทสินค้า)
6. สารกาเฟอีน

2) ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับพิธีการนำเข้าทางบกดังต่อไปนี้

นอกจากข้อจำกัดทางกฎหมายในการนำเข้าสินค้าของประเทศไทยที่พิจารณาจากสินค้าข้างต้นแล้ว ในการนำเข้าสินค้าของประเทศไทย ผู้นำเข้าจะต้องปฏิบัติตามระเบียบในการนำเข้าสินค้า อันมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ใบขนสินค้าขาเข้าและเอกสารอื่นที่ใช้แทนใบขนสินค้าขาเข้า

กรณีที่มีการขนส่งสินค้าขาเข้าประเทศไทย จะต้องทำตามกฎหมายและระเบียบของการนำเข้าสินค้า โดยกรมศุลกากรกำหนดให้ผู้นำเข้า ใช้แบบพิมพ์สำหรับพิธีการศุลกากร ดังนี้

- 1) ใบขนสินค้าขาเข้าพร้อมแบบแสดงรายการภาษีสรรพสามิตและภาษีมูลค่าเพิ่ม (กศก. 99/1) สำหรับการนำเข้าสินค้าทั่วไปทุกประเภท ยกเว้นสินค้าที่กรมศุลกากรกำหนดให้ใช้ใบขนฯ ประเภทอื่น
- 2) คำร้องขอผ่อนผันรับของ/ส่งของออกไปก่อน (กศก. 103) ใช้สำหรับการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าก่อนปฏิบัติพิธีการครบถ้วนตามที่กรมศุลกากรกำหนด
- 3) แบบ A.T.A. Carnet ใบขนสินค้าสำหรับนำของเข้าหรือส่งของออกชั่วคราว ใช้สำหรับการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าชั่วคราวประเภทต่าง ๆ ตามที่ระบุในอนุสัญญา
- 4) แบบ JDA (Joint Development Area) ใบขนสินค้าสำหรับพื้นที่พัฒนา

ร่วมไทย-มาเลเซีย ใช้สำหรับการนำเข้าสินค้าในเขตพื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย

5) ใบขนสินค้าถ่ายลำ (ใบแนบ 9) (แบบที่ 379) ใช้สำหรับพิธีการศุลกากรสินค้าถ่ายลำ

6) ใบขนสินค้าผ่านแดน (แบบที่ 448) ใช้สำหรับพิธีการศุลกากรสินค้าผ่านแดนตามความตกลงที่ประเทศไทยทำไว้กับประเทศต่าง ๆ

7) ใบขนสินค้าพิเศษสำหรับรถยนต์และจักรยานยนต์นำเข้าหรือส่งออกชั่วคราว ใช้สำหรับการนำรถยนต์และจักรยานยนต์เข้ามาในประเทศหรือส่งออกชั่วคราว

8) ใบขนสินค้าพิเศษสำหรับเรือสำราญและกีฬาที่นำเข้าหรือส่งออกชั่วคราว ใช้สำหรับการนำเรือสำราญและกีฬาเข้ามาในประเทศหรือส่งออกชั่วคราว

2.2 เอกสารที่ใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำใบขนสินค้าขาเข้า

1) ใบตราส่งสินค้า (Bill of Lading: B/L หรือ Air Waybill: AWB)

2) บัญชีราคาสินค้า (Invoice)

3) เอกสารอย่างอื่น หมายถึง เอกสารหรือคำสำคัญเกี่ยวกับการนำเข้าหรือการซื้อขายซึ่งผู้ขายหรือผู้ส่งของที่อยู่ต่างประเทศทำขึ้นและส่งมาให้หรือซึ่งสำแดงการเสนอและสนองในการซื้อขายของหรือเอกสารการติดต่อระหว่างผู้ส่งของและผู้นำของเข้าหรือของผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำของเข้า เช่น ผู้รับบรรจุ ผู้รับประกันภัยธนาคาร เป็นต้น

4) ใบอนุญาตนำเข้าหรือเอกสารอื่นใด กรณีที่ของนำเข้านั้นเป็นของต้องจำกัดตามเงื่อนไขของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

5) กรณีนำเข้าเภสัชเคมีภัณฑ์ เภสัชเคมีภัณฑ์กึ่งสำเร็จรูป เคมีภัณฑ์ และสินค้าที่ไม่สามารถแยกชนิดและคุณภาพได้โดยง่าย ควรมีเอกสารใบรับรองการวิเคราะห์ของผู้ผลิตสินค้า (Certificate of Analysis) หรือเอกสาร รายละเอียดของสินค้า (Specification) หรือเอกสารข้อมูลความปลอดภัย (Material Safety Data Sheet)

2.3 การส่งข้อมูลเข้าสู่ระบบเพื่อปฏิบัติพิธีการนำเข้าสินค้า

1) การปฏิบัติพิธีการศุลกากร ผู้ได้รับอนุมัติให้ลงทะเบียนเป็นผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากรหรือดำเนินการในกระบวนการทางศุลกากรโดยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ สามารถปฏิบัติพิธีการได้โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้เอกสาร (Paperless) โดยส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์พร้อมลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Digital Signature) ของเจ้าของลายมือชื่อผ่านบุคคลที่เป็นสื่อกลางผู้ให้บริการรับส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรฐานที่ศุลกากรกำหนด (EbXML/XML Format) แทนการจัดทำ ยื่น ส่ง รับ และการลงลายมือชื่อในรูปแบบเอกสาร

2) การยื่นใบขนสินค้าขาเข้า เมื่อผู้นำของเข้าจัดทำข้อมูลใบขนสินค้าขาเข้าตามมาตรฐานที่ศุลกากรกำหนด และเป็นผู้ส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบ

คอมพิวเตอร์ของศุลกากร เมื่อระบบคอมพิวเตอร์ของศุลกากรได้ตอบรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นในการปฏิบัติพิธีการ ถือเป็นการยื่นเอกสารนั้นๆ ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศุลกากรแล้ว

3) วิธีการส่งข้อมูลใบขนสินค้าขาเข้า การส่งข้อมูลใบขนสินค้าขาเข้ากระทำได้ 4 ช่องทาง ดังนี้

ก. ผู้นำของเข้าส่งข้อมูลใบขนสินค้าขาเข้าด้วยตนเอง
 ข. ผู้นำของเข้ามอบหมายให้ตัวแทนออกของ (Customs Broker) เป็นผู้ส่งข้อมูลแทน

ค. ผู้นำของเข้าให้เคาน์เตอร์บริการ (Service Counter) เป็นผู้ส่งข้อมูล

ง. ผู้นำของเข้ายื่นใบขนสินค้าขาเข้าในรูปแบบเอกสาร พร้อมเอกสารประกอบและแบบรายละเอียดข้อมูลใบขนสินค้าขาเข้า (ใบนำคีย์) และชำระค่าธรรมเนียมกับเจ้าหน้าที่ศุลกากร ณ ท่าหรือที่ที่ผู้นำของเข้าโดยผู้นำของเข้าต้องลงลายมือชื่อไว้ทุกฉบับ ซึ่งประกอบด้วย

- ใบขนสินค้าขาเข้าพร้อมฉบับ 1 ฉบับ
- แบบรายละเอียดข้อมูลใบขนสินค้าขาเข้า (ใบนำคีย์)
- สำเนาใบตราส่งสินค้า (Bill of Lading หรือ Air Waybill)
- สำเนาบัญชีราคาสินค้า (Invoice)
- บัญชีรายละเอียดบรรจุหีบห่อ (Packing List) (ถ้ามี)
- ใบแจ้งยอดเบี้ยประกัน (Insurance Premium Invoice) (ถ้ามี)
- ใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตสำหรับของควบคุมการนำเข้า (ถ้ามี)
- ใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Certificate of Origin) (กรณีขอลดอัตราอากร)
- เอกสารที่จำเป็นอื่นๆ เช่น เอกสารแสดงส่วนผสม

คุณลักษณะ การใช้งานของสินค้า Catalogue

2.4 การชำระภาษีอากร

1) ชำระโดยผ่านธนาคารทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วยวิธีตัดบัญชีธนาคาร (Electronic Funds Transfer : EFT)

2) ชำระที่หน่วยงานบัญชีและอากรของสำนักงานศุลกากรหรือด่านศุลกากร

2.5 การนำเข้าสินค้าทางบก ณ ด้านพรมแดน หรือด่านตรวจ

1) ผู้นำเข้า/ตัวแทนออกของยื่นบัญชีสินค้าทางบก Car Manifest (แบบ ศ.บ.1) ให้เจ้าหน้าที่ศุลกากร ประจำด่านพรมแดน เพื่อดำเนินการตรวจสอบสินค้า และทะเบียนรถยนต์

2) เจ้าหน้าที่ศุลกากรบันทึกข้อมูลรายละเอียด แบบ ศ.บ. 1 ลงในระบบคอมพิวเตอร์ (Car Manifest) และดำเนินการควบคุมยานพาหนะที่บรรทุกสินค้าเข้ามายังด่านศุลกากร

3) ผู้นำเข้าหรือตัวแทน จัดทำและส่งข้อมูลใบขนสินค้าขาเข้าเข้าระบบคอมพิวเตอร์ของกรมศุลกากร ระบบจะตรวจสอบข้อมูลสินค้าและตัดบัญชีกับ Car Manifest

4) ผู้นำเข้าหรือตัวแทน ชำระค่าภาษีอากร (กรณีสินค้าต้องชำระภาษีอากร) ที่หน่วยงานบัญชีและอากรของด่านศุลกากร

5) ชำระค่าภาษีแล้วระบบคอมพิวเตอร์จะกำหนดเงื่อนไขการตรวจปล่อย ชื่อเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ตรวจปล่อย

ก. กรณียกเว้นการตรวจ (Green Line) ผู้นำเข้าหรือตัวแทนออกของสามารถรับสินค้าไปจากอารักขาศุลกากร

ข. กรณีสั่งการเปิดตรวจ (Red Line) เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของสินค้ากับข้อมูลใบขนสินค้าในระบบคอมพิวเตอร์ ถ้าถูกต้องตามสำแดงจะส่งมอบสินค้าให้ผู้นำเข้าหรือตัวแทนรับสินค้าไปจากอารักขาศุลกากร

4.3) ข้อสรุปโอกาสการนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านสวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา

การวิจัยเพื่อหาโอกาสการนำเข้า-ส่งออกสินค้าภาคเหนือผ่านด่านบ้านสวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา เพื่อยกระดับสู่เมืองเศรษฐกิจชายแดน ได้ทำการศึกษาทั้งจากข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ สถิติการนำเข้า-ส่งออกสินค้าการค้าระหว่างประเทศ และการค้าชายแดน ของไทย และ สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ย้อนหลัง 3 ปี (พ.ศ.2559-2562) และทำการเปรียบเทียบ ส่วนแบ่งการตลาดการส่งออกสินค้ากล่าวผ่านด่านที่สำคัญในภาคเหนือ ได้แก่ ด่านแม่สาย ด่านเชียงของ ด่านเชียงแสน ด่านห้วยโก๋น และด่านบ้านสวก เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพของด่านบ้านสวกในการส่งออกสินค้าไปยัง สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ และได้ทำการศึกษา ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเพื่อการส่งออกใน 8 จังหวัด และสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวกับด้านการค้าและพาณิชย์ใน สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ถึงความต้องการในการนำเข้าสินค้าจากไทย การสังเกตพฤติกรรม การบริโภคของทั้ง 3 ประเทศ และนำข้อมูลทั้ง ทุติยภูมิและปฐมภูมิมาวิเคราะห์เพื่อทราบ

โอกาสในการนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ได้ผลสรุปของการศึกษาดังนี้

4.3.1 การนำเข้า-ส่งออกสินค้า ณ ด่านบ้านฮวก ในอดีต - ปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2559-2561)

จากการศึกษามูลค่าการค้าชายแดนของด่านบ้านฮวก พบว่า มีมูลค่าลดลงทุกปี สาเหตุของการลดลงมาจากจีนผูกขาดการค้าในพื้นที่ชายแดนลาวโดยการมาเช่าที่ปลูกยางพารา ตั้งโรงงานต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยมีระเบียบกีดกันสินค้าด้านการเกษตรทั้งการนำเข้าและส่งออกที่มีขั้นตอนเป็นอุปสรรคต่อการค้า รวมไปถึงด่านบ้านฮวกยังไม่ได้เปิดเป็นด่านถาวร โดยในปี พ.ศ.2561 มีมูลค่าการค้าทั้งสิ้น 127.56 ล้านบาท ลดลงจากปี 2560 ร้อยละ 42.37 มูลค่าการค้าชายแดนด่านศุลกากรบ้านฮวก คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.009 ของมูลค่าการค้าชายแดนทั้งหมด

ตาราง 4-36 สถานการณ์การค้าชายแดนด่านบ้านฮวก 3 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ.2559-2561)

ปี	มูลค่า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วนการค้าชายแดนด่านบ้านฮวกต่อการค้าชายแดน (ร้อยละ)		
	2559	2560	2561	60/59	61/60	2559	2560	2561
การส่งออก	273.40	177.57	85.37	-35.05	-51.92	0.040	0.023	0.011
การนำเข้า	22.73	43.76	42.19	92.55	-3.60	0.004	0.008	0.007
มูลค่าการค้า	296.13	221.33	127.56	-25.26	-42.37	0.025	0.017	0.009
ดุลการค้า	250.67	133.80	43.19	-46.62	-67.72			

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากด่านศุลกากรเชียงของ จังหวัดเชียงราย (2561)

4.3.1.1 การส่งออกสินค้า ณ ด่านบ้านฮวก ในอดีต - ปัจจุบัน (ปีพ.ศ. 2559-2561)

ในปัจจุบัน สินค้าที่ส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกมากที่สุด ได้แก่ วัสดุก่อสร้างมีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 62.76 ล้านบาท ส่งออกเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 3.33 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 73.51 ของมูลค่าการส่งออกด่านบ้านฮวกทั้งหมด รองลงมาพลังงานไฟฟ้า มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 18.68 ล้านบาท ส่งออกเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 7.20 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 21.88 ของมูลค่าการส่งออกด่านบ้านฮวกทั้งหมด สินค้าเบ็ดเตล็ด (กศก.153) มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 2.27 ล้านบาท ส่งออกลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 44.99 คิดเป็น

สัดส่วน 2.66 ของมูลค่าการส่งออกด้านบ้าน สวกทั้งหมด น้ำมันหล่อลื่น มีมูลค่าการส่งออก การส่งออกเท่ากับ 0.60 ล้านบาท ส่งออกลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 74.65 คิดเป็นสัดส่วน 0.70 ของมูลค่าการส่งออกด้านบ้านสวกทั้งหมด เครื่องอุปโภคบริโภคมีมูลค่าการส่งออก เท่ากับ 0.45 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 0.53 ของมูลค่าการส่งออกด้านบ้านสวกทั้งหมด ส่งออกลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 71.71 ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 4-37

ตาราง 4-37 สถานการณ์การส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านสวกในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559-2561)

รายการส่งออก	มูลค่าการค้า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วนการส่งออก (ร้อยละ)		
	2559	2560	2561	60/59	61/60	2559	2560	2561
วัสดุก่อสร้าง	52.40	60.74	62.76	15.91	3.33	19.17	34.21	73.51
พลังงานไฟฟ้า	28.34	17.43	18.68	-38.52	7.20	10.37	9.81	21.88
สินค้าเบ็ดเตล็ด (กศก.153)	18.58	4.12	2.27	-77.81	-44.99	6.80	2.32	2.66
น้ำมันหล่อลื่น	0.19	2.35	0.60	1,164.66	-74.65	0.07	1.32	0.70
เครื่องอุปโภคบริโภค	-	1.60	0.45	-	-71.71	-	0.90	0.53
เหล็กเส้น,เหล็กต่าง ๆ	17.49	0.46	0.39	-97.36	-16.16	6.40	0.26	0.45
สุกร	0.50	0.76	0.20	52.72	-	0.18	0.43	0.23
เป็ด	-	-	0.03	-	-	-	-	0.04
สินค้าอื่น ๆ	155.90	90.11	-	-42.20	-	57.02	50.75	-
รวม	273.40	177.57	85.37	-35.05	-51.92	100.00	100.00	100.00

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากด้านศุลกากรเชียงใหม่ของ จังหวัดเชียงราย (2561)

เมื่อศึกษาถึงศักยภาพการแข่งขันด้านการส่งออกของด่านบ้านสวก (ปีพ.ศ. 2561) กับด้านการค้าสำคัญในภาคเหนือ พบว่า ณ ปัจจุบัน ด่านบ้านสวกศักยภาพการแข่งขันน้อยมาก เมื่อมองจากสัดส่วนมูลค่าการส่งออก โดยจะเห็นว่า วัสดุก่อสร้างมีสัดส่วนการส่งออกมากที่สุด คือ ร้อยละ 3.63 ดังแสดงในตาราง 4-38

ตาราง 4-38 การเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกของด่านบ้านสวก กับด่านชายแดนสำคัญในภาคเหนือ (ปีพ.ศ.2561)

หมวดสินค้า	มูลค่าการส่งออกรายด้าน (ล้านบาท)					สัดส่วนการส่งออก
	ด่านห้วยโก๋น	ด่านแม่สาย	ด่านเชียงของ	ด่านเชียงแสน	ด่านบ้านสวก	
หมวด 1 (01, 03) สิ่งมีชีวิต และผลิตภัณฑ์จากสัตว์	N/A	N/A	1,906.38	5,135.3	0.23	0.0033
หมวด 5 (25): วัสดุก่อสร้าง	172.56	556.953	938.05	N/A	62.76	3.63
หมวด 5 (27): เชื้อเพลิง	2,396.33	2600	1,026.59	3,334.91	19.28	0.21
หมวด 6 (30, 33, 34): เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภค บริโภค	N/A	367.65	1,712.39	N/A	2.27	0.11
หมวด 15 (72): เหล็ก เหล็กกล้า	135.41	325.518	N/A	N/A	0.39	0.085

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

4.3.1.2 การนำเข้าสินค้า ณ ด่านบ้านสวก ในอดีต - ปัจจุบัน (ปี 2559-2561)

ในปัจจุบันมูลค่าการนำเข้าสินค้าจากด่านบ้านสวกในปี 2561 มีมูลค่าการนำเข้าการนำเข้าเท่ากับ 42.19 ล้านบาท ลดลงจากปี 2560 ร้อยละ 3.60 สินค้าที่นำเข้ามามากที่สุดในปี 2561 ได้แก่ หินปูนบด มีมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ 35.80 ล้านบาท นำเข้าเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 103.04 คิดเป็นสัดส่วน 84.86 ของมูลค่าการนำเข้าด่านบ้านสวกทั้งหมด ดังแสดงในตาราง 4-39

ตาราง 4-39 สถานการณ์การนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ.
2559-2561)

รายการนำเข้า	มูลค่าการค้า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วนการนำเข้า (ร้อยละ)		
	2559	2560	2561	60/59	61/60	2559	2560	2561
หินปูนบด	2.43	17.63	35.80	626.47	103.04	10.68	40.29	84.86
ลูกเดือย	8.07	22.10	5.65	173.88	-74.42	35.50	50.50	13.40
ถั่วลิสงทั้งเปลือก	-	0.35	0.55	-	59.16	-	0.79	1.30
สินแร่ฟลูออไรด์								
ยังไม่ได้คัดแยก	-	0.67	0.19	-	-72.57	-	1.54	0.44
ข้าวโพดเลี้ยง								
สัตว์	12.18	2.80491	-	-76.97	-	53.59	6.41	-
เสื้อผ้าเก่า	0.05	0.09	-	70.29	-	0.23	0.20	-
สินค้าอื่น ๆ	-	0.12	-	-	-	-	0.27	-
รวม	22.73	43.76	42.19	92.55	-3.60	100.00	100.00	100.00

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากด่านศุลกากรเชียงของ จังหวัดเชียงราย (2561)

เมื่อศึกษาถึงศักยภาพการแข่งขันด้านการนำเข้าของด่านบ้านฮวก (ปี พ.ศ.2561) กับด้านการค้าสำคัญในภาคเหนือ พบว่า ด่านบ้านฮวกมีสินค้าเพียง 3 หมวด ได้แก่ หมวด 2 (10, 12): เมล็ดธัญพืช หมวด 5 (25) เกลือ กำมะถัน ดิน และหิน วัตถุจำพวกพลาสติก ปูนขาว และซีเมนต์ และหมวด 5 (26) สินแร่ ตะกั่วและถ่านหินที่นำเข้าผ่านด่านบ้านฮวก ดังแสดงในตาราง 4-40

ตาราง 4-40 การเปรียบเทียบมูลค่าการนำเข้าผ่านด่านบ้านฮวกกับด่านชายแดนสำคัญในภาคเหนือ (ปีพ.ศ.2561)

หมวดสินค้า	มูลค่าการส่งออกรายด่าน (ล้านบาท)					สัดส่วนการนำเข้า
	ด่านห้วยโก๋น	ด่านแม่สาย	ด่านเชียงของ	ด่านเชียงแสน	ด่านบ้านฮวก	
หมวด 2 (10, 12): ัญพืชและเมล็ด ัญพืช	16.78	N/A	24.55	151.19	6.2	0.031
หมวด 5 (25): เกลือ กำมะถัน ดิน และ หิน วัตถุจำพวกพลาสติก ปูนขาว และ ซีเมนต์	172.56	N/A	N/A	11.15	35.80	0.16
หมวด 5 (26): สินแร่ ตะกรั้มและถั่ว	N/A	90.64	257.21	N/A	0.19	0.001

จากตาราง 4-40 แสดงให้เห็นถึงมีมูลค่าการนำเข้าของด่านบ้านฮวกที่มีสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับด่านชายแดนสำคัญในภาคเหนือ ซึ่งอาจจะมองไม่เห็นโอกาสในการแข่งขันการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกได้เลยแต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า ในอีก 5 ปี ข้างหน้า (พ.ศ.2562-2567) จะเกิดสถานการณ์ที่ต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยให้ด่านบ้านฮวกสามารถนำเข้า-ส่งออกสินค้าได้มากขึ้น ดังจะนำเสนอในหัวข้อต่อไป

4.3.2 โอกาสการนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 5 ปี (ปีพ.ศ. 2562-2567)

ในปีพ.ศ.2567 จะเกิดสถานการณ์ที่ต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยให้ด่านบ้านฮวกสามารถนำเข้า-ส่งออกสินค้าได้มากขึ้น ได้แก่ 1.การเปิดด่านปางมอญ เมืองคอบ แขวงไชยบุรี สปป.ลาว 2. โครงการก่อสร้างถนนสาย จ1 และ จ2 พังเมืองรวมเมืองพะเยา และสาย ค พังเมืองรวมชุมชน มหาวิทยาลัยพะเยา และถนนส่วนต่อเชื่อมทางเลี่ยงเมือง จ.พะเยา 3.ศูนย์ผู้สูงอายุ และศูนย์การแพทย์ครบวงจร มหาวิทยาลัยพะเยา 4. โครงการก่อสร้างรถไฟลาว-จีน (ช่วงบ่อเต็น-เวียงจันทน์) และ 5. โครงการเส้นทางรถไฟรางคู่สายเด่นชัย-เชียงราย-เชียงของ 3. อาคารถาวรด่านชายแดนบ้านฮวกแล้วเสร็จ สถานการณ์ดังกล่าว จะส่งผลให้ด่านบ้านฮวกสามารถนำเข้า-ส่งออกสินค้าได้เพิ่มขึ้น ดังนี้

4.3.2.1 แนวโน้มการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 5 ปี (พ.ศ.

2562 – 2567)

ผลการศึกษาการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกของปีพ.ศ.2561 พบว่ามีการส่งออกสินค้าทั้งหมด 5 กลุ่ม ได้แก่ หมวด 1 (01, 03) สิ่งมีชีวิต และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ หมวด 5 (25) วัสดุก่อสร้าง หมวด 5 (27) เชื้อเพลิง หมวด 6 (30, 33, 34) เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภค บริโภค และ หมวด 15 (72) เหล็ก เหล็กกล้า มีมูลค่าการส่งออก รวม 85.37 ล้านบาท จากการพยากรณ์โอกาสในการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกพบโอกาสในการส่งออก 4 รูปแบบ ดังนี้

1. สินค้าที่การส่งออกในปัจจุบันและมีศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก พร้อมทั้งมีความต้องการในประเทศปลายทางในปีพ.ศ.2567 ได้แก่ หมวด 1 (01, 03) สิ่งมีชีวิต และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ และ หมวด 6 (30, 33, 34) เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภค บริโภค
2. สินค้าที่ไม่พบการส่งออกในปัจจุบัน แต่มีศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก พร้อมทั้งมีความต้องการในประเทศปลายทางในปี 2567 ได้แก่ หมวด 2 (07, 08) ผัก และผลไม้ทุกชนิด หมวด 2 (10) ข้าวสาร หมวด 4 (16) อาหาร หมวด 4 (22) เครื่องดื่ม
3. สินค้าที่การส่งออกในปัจจุบัน ไม่ได้ผลิตในภาคเหนือของประเทศไทย แต่มีความต้องการในประเทศปลายทางในปี 2567 ได้แก่ หมวด 5 (25) วัสดุก่อสร้าง และ หมวด 5 (27) : เชื้อเพลิง (ไฟฟ้า) และ หมวด 15 (72) เหล็ก เหล็กกล้า ซึ่งคาดว่าสินค้ากลุ่มนี้จะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 3-5 ของมูลค่าการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกในปี 2561
4. สินค้าที่ไม่พบการส่งออกในปัจจุบันและไม่ได้ผลิตในภาคเหนือ แต่มีความต้องการในประเทศปลายทางในปี 2567 ได้แก่ หมวด 6 (28, 29 และ 31) เคมีภัณฑ์อินทรีย์ปุ๋ย และเคมีเกษตร หมวด 7 (39) พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก หมวด 7 (40) ยาง และของที่ทำด้วยยาง หมวด 16 (84) เครื่องจักรเครื่องกลและส่วนประกอบ หมวด 16 (85) เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า ส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว หมวด 17 (87) รถยนต์และส่วนประกอบ ส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบ

รูปแบบที่ 1 สินค้าที่การส่งออกในปัจจุบัน และมีศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก พร้อมทั้งมีความต้องการในประเทศปลายทางในปีพ.ศ.2567 ได้แก่ หมวด 1 (01, 03) สิ่งมีชีวิต และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ และ หมวด 6 (30, 33, 34) เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภค บริโภค

นอกจากสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในปีพ.ศ.2567 ที่จะเอื้ออำนวยให้ด่านบ้านฮวกสามารถ ส่งออกสินค้าได้มากขึ้นแล้ว นักธุรกิจไทยที่มีประสบการณ์ทำธุรกิจในมณฑลยูนนาน

กว่า 20 ปี และผู้บริหารบริษัท มูนไลท์เทรดดิ้ง จำกัด ผู้นำเข้าสินค้าระดับพรีเมียมของไทย ยังระบุถึงโอกาสที่ดีสำหรับสินค้าไทยที่จะส่งออกไปยังมณฑลยูนนาน เนื่องจากสินค้าไทยได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคจีนเรื่องคุณภาพดี มาตรฐานการผลิตสูง และราคาคุ้มค่า โดยผู้บริโภคจีนมีความต้องการนำเข้า อาหาร สินค้าแม่และเด็ก และเครื่องสำอาง เช่น น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น นมผง ผ้าอ้อมเด็ก หมอนยางพารา ผลิตภัณฑ์สปา และเครื่องสำอางสำหรับแต่งหน้า ดังนั้น คาดว่าสินค้ากลุ่มนี้จะมีการส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 3-5 จากปี 2561 ดังแสดงในตาราง 4-41

ตาราง 4-41 การพยากรณ์มูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในปีพ.ศ. 2567 รูปแบบที่ 1

กลุ่มสินค้าที่มีการส่งออกในปัจจุบัน (2561)	กลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออกในปี 2567	ความต้องการสินค้าไทยในประเทศปลายทาง ในปี 2567	การพยากรณ์มูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกปี 2567 (ล้านบาท)	
			+ 3 %	+ 5 %
หมวด 1 (01, 03) สิ่งมีชีวิตและผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ได้แก่ สุนัข และเป็ด	หมวด 1 (01, 02 และ 04) ได้แก่ โคขุน โคเนื้อ โค กระบือ น้ำผึ้งและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากน้ำผึ้ง	หมวด 1 (01, 03) สิ่งมีชีวิต และผลิตภัณฑ์จากสัตว์	0.2369	0.345
หมวด 6 (30, 33, 34) เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภค บริโภค	หมวด 6 (30, 33 และ 34) ได้แก่ เครื่องสำอาง ยา สมุนไพร เวชสำอาง	หมวด 6 (30, 33, 34) เครื่องสำอาง สบู่ ผลิตภัณฑ์รักษาผิว และผงซักฟอก	2.3381	2.3381

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

รูปแบบที่ 2 มีการส่งออกผ่านด่านชายแดนในภาคเหนือ แต่ยังไม่พบการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกในปัจจุบัน แต่มีศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก พร้อมทั้งมีความต้องการในประเทศปลายทางในปี 2567 ได้แก่ หมวด 2 (07, 08) ผักและผลไม้ทุกชนิด หมวด 2 (10) ข้าวสาร หมวด 4 (16) อาหาร หมวด 4 (22) เครื่องดื่ม

เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกผ่านด่านสำคัญ 5 ด่านในภาคเหนือ พบว่า สินค้าหมวดดังกล่าวส่งออกผ่านด่านเชียงของเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากการสำรวจ

พฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้าหมวดดังกล่าว พบว่า สปป.ลาว มีการนำเข้าผักและผลไม้จากไทย มากกว่าร้อยละ 70% โดยส่วนใหญ่จะนำเข้าผ่านด่านประเพณีของ สปป.ลาว หรือด่านผ่อนปรนของไทย อีกทั้งบทความวิเคราะห์เรื่อง “Growing Markets for U.S. Agricultural Export: Vietnam, Thailand and Burma” จัดทำโดยกระทรวงเกษตรสหรัฐ (United States Department of Agriculture: USDA) พบว่า สินค้าไทยที่ควรส่งเสริมการส่งออกไปยังประเทศเวียดนาม ยังคงเป็นสินค้าประเภท ผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง โดยเฉพาะ ลิ้นจี่ และลำไย เนื่องจากมีรสชาติที่อร่อยกว่าที่ปลูกในเวียดนามและจีนเอง อาหารปรุงแต่งและเครื่องดื่ม ไม้เนื้อแข็งและไม้แปรรูป และสิ่งทอ สำหรับสินค้าไทยที่ควรส่งเสริมการส่งออกไปยังประเทศจีน ยังคงเป็นสินค้าประเภทอาหาร

ดังนั้นคาดว่าสินค้าในกลุ่มดังกล่าวจะมีโอกาสการส่งออกผ่านด่านชายแดนในภาคเหนือตอนบนเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ในปี 2567 และด่านบ้านฮวกอาจมีความสามารถในการแข่งขันกับด่านที่อื่นๆในภาคเหนือตอนบนอย่างน้อยร้อยละ 3-5 ดังแสดงในตาราง 4-42

ตาราง 4-42 การพยากรณ์มูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในปี 2567 รูปแบบที่ 2

กลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออก	ความต้องการสินค้าไทยในประเทศปลายทาง	มูลค่าการส่งออกชายแดนภาคเหนือ (ล้านบาท)	ส่วนแบ่งมูลค่าการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก จากมูลค่าการส่งออกชายแดนในภาคเหนือ (ล้านบาท)	
		+ 5 %	+ 3 %	+ 5 %
หมวด 2 (08, 09) ได้แก่ แก้วมังกร ออบแห้ง สับปะรด (สดและแปรรูป) ลิ้นจี่ ลำไย (สดและแปรรูป) มะม่วง (สดและแปรรูป) ชาและใบชา	หมวด 2 (07, 08) ผักและผลไม้ทุกชนิด	7852.541	235.5762	392.627
หมวด 2 (10) ได้แก่ ข้าวสาร	หมวด 2 (10) ข้าวสาร	869.169	26.07507	43.45845
หมวด 4 (16, 19) ได้แก่ หมูทุบ หมูแผ่น ผลิตภัณฑ์จากปลานิล ข้าวแต๋น	หมวด 4 (16) : อาหารสด อาหารแห้ง ปลาแห้ง ปลา ร้า	253.0605	7.591815	12.65303
หมวด 4 (22) ได้แก่ สุรากลั่นพื้นบ้าน	หมวด 4 (22) : เครื่องดื่มและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์	1589.312	47.67935	79.46558

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

รูปแบบที่ 3 สินค้าที่การส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกในปัจจุบันและมีความต้องการในประเทศปลายทางในปี 2567 แต่ไม่พบการผลิตในภาคเหนือของประเทศไทย

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน ไทย- สปป.ลาว ในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า ในช่วง 22 ที่ผ่านมา (พ.ศ.2538- 2561) การค้าชายแดนไทยและ สปป.ลาว ยังคงมีการส่งออกสินค้าในหมวดอาหาร หมวดเชื้อเพลิงและสิ่งก่อสร้าง และสินค้าอุปโภคบริโภคที่ใช้ในชีวิตประจำวัน (กาญจนา โชคถาวร, 2544; ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2554; กรมการค้าต่างประเทศ, 2562) ประกอบกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปีพ.ศ.2567 ตามที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้สามารถคาดการณ์ได้ว่าสินค้าหมวด 5 (25) วัสดุก่อสร้าง หมวด 5 (27) เชื้อเพลิง (ไฟฟ้า) และหมวด 15 (72) เหล็ก เหล็กกล้า จะยังคงเป็นที่ต้องการใน สปป.ลาว และทำให้มีการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3-5 ดังแสดงในตาราง 4-43

ตาราง 4-43 การพยากรณ์มูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในปี พ.ศ.2567 รูปแบบที่ 3

กลุ่มสินค้าที่มีการส่งออกในปัจจุบัน (2561)	ความต้องการสินค้าไทยในประเทศปลายทาง	มูลค่าการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกปี 2561 (ล้านบาท)	การพยากรณ์มูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก (ปี 2567)	
			+ 3 %	+ 5 %
หมวด 5 (25) วัสดุก่อสร้าง	หมวด 5 (25) วัสดุก่อสร้าง	62.76	64.6428	94.14
หมวด 5 (27) เชื้อเพลิง (ไฟฟ้า)	หมวด 5 (27) น้ำมันสำเร็จรูป และน้ำมัน	19.28	19.8584	28.92
หมวด 15 (72) เหล็ก เหล็กกล้า	หมวด 15 (72) เหล็ก เหล็กกล้า	0.39	0.4017	0.585

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

รูปแบบที่ 4 สินค้าที่ไม่พบการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกในปัจจุบัน และไม่ได้ผลิตในภาคเหนือ แต่มีความต้องการในประเทศปลายทางในปี 2567

ผลการศึกษา พบว่า ในอนาคต 5 ปี (2567) ด่านบ้านฮวกจะมีโอกาสส่งออกสินค้าหมวด 6 (28, 29 และ 31) เคมีภัณฑ์อินทรีย์ ปุ๋ย และเคมีเกษตร หมวด 7 (40) ยาง และของที่

ทำด้วยยาง หมวด 16 (84) เครื่องจักรเครื่องกลและส่วนประกอบ หมวด 16 (85) เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า ส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว และ หมวด 17 (87) รถยนต์และส่วนประกอบ ส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบ ซึ่งเป็นสินค้าที่ไม่ปรากฏข้อมูลทางสถิติว่ามี การส่งออกผ่านด่านบ้านสวกในปัจจุบัน และไม่ได้เป็นสินค้าที่ผลิตเองในภาคเหนือของประเทศไทย แต่กลับพบว่ามีความต้องการในสปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ และจากการทบทวนมูลค่าการส่งออกของด่านบ้านสวก เปรียบเทียบกับการค้าชายแดนทั้งประเทศ พบว่า ด่านบ้านสวกมีส่วนแบ่งการส่งออกอยู่ที่ ร้อยละ 0.01 (ดูเพิ่มเติมในตาราง 2-25) ดังนั้น หากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ดำเนินการแล้วเสร็จ คาดว่าสินค้ากลุ่มนี้จะได้รับส่วนแบ่งการส่งออกจากมูลค่าการส่งออกชายแดนทั้งประเทศไปยังอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ร้อยละ 0.01- 0.03 ในปีพ.ศ.2567 ดังแสดงในตาราง 4-44

ตาราง 4-44 การพยากรณ์มูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านสวกในปี พ.ศ.2567 รูปแบบที่ 4

ความต้องการสินค้าไทยในประเทศ ปลายทาง (2567)	มูลค่าการส่งออก ชายแดนทั้งประเทศไป ยังอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำ โขง (ล้านบาท)	การพยากรณ์มูลค่าการ ส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านส วก (ล้านบาท)	
		+ 0.01 %	+ 0.03 %
หมวด 6 (28, 29 และ 31) เคมีภัณฑ์ อินทรีย์ ปุ๋ย และเคมีเกษตร	2,838.66	28.3866	85.1598
หมวด 7 (40) ยาง และของที่ทำได้ด้วยยาง	579.47	5.7947	17.3841
หมวด 16 (84) เครื่องจักรเครื่องกลและ ส่วนประกอบ	253.33	2.5333	7.5999
หมวด 16 (85) เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่อง อุปกรณ์ไฟฟ้า ส่วนประกอบของเครื่อง ดังกล่าว	28,933.52	289.3352	868.0056
หมวด 17 (87) รถยนต์และ ส่วนประกอบ ส่วนประกอบและอุปกรณ์ ประกอบ	848.74	8.4874	25.4622

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

4.3.1.2 แนวโน้มการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2562 – 2567)

จากการศึกษาถึงสถานการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในอีก 5 ปี พบว่า 1. ด่านปางมอญ เมืองคอบ แขวงไชยบุรี สปป.ลาว จะเปิดเป็นด่านสากล 2. ศูนย์ผู้สูงอายุและศูนย์การแพทย์ครบวงจร มหาวิทยาลัยพะเยาจะก่อสร้างสำเร็จพร้อมให้บริการ 3. โครงการก่อสร้างรถไฟลาว-จีน (ช่วงบ่อเต็น-เวียงจันทน์) และ 4. โครงการเส้นทางรถไฟรางคู่สายเด่นชัย-เชียงราย-เชียงของ 5. อาคารถาวรด่านชายแดนบ้านฮวกแล้วเสร็จ ผนวกกับการศึกษาความต้องการนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ พบว่า ภาคเหนือของไทยต้องการนำเข้าสินค้าทั้งหมด 15 หมวด ดังนั้นคาดว่าความต้องการสินค้านี้จะเพิ่มสูงขึ้นตามอย่างน้อยร้อยละ 5 จากปีปัจจุบัน (พ.ศ.2561) ดังแสดงในตาราง 4-45

ตาราง 4-45 การพยากรณ์ความต้องการนำเข้าสินค้าจากอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงปี พ.ศ. 2567

ความต้องการสินค้าในประเทศ ภาคเหนือ(2567)	มูลค่าการนำเข้าผ่าน ชายแดนในภาคเหนือ ปี 2561 (ล้านบาท)	การพยากรณ์ความต้องการ นำเข้า (ล้านบาท)	
		+ 3 %	+ 5 %
หมวด 1 (03) อาหารทะเลสดและแช่แข็ง	539.39	555.579	566.36
หมวด 2 กลุ่ม (06, 07,08,09,10) พืชผัก ผลไม้ ธัญพืช กาแฟ ชา และเครื่องเทศ	6204.99	6391.14	6515.23
หมวด 5 (25) หินบด	183.9	189.42	193.10
หมวด 5 (26) สินแร่ ตะกรั้มและเถ้า	383.65	395.16	402.83
หมวด 5 (27) เชื้อเพลิง	3069.703	3161.79	3223.19
หมวด 6 (28, 29 และ31) เคมีภัณฑ์เกษตร	4996.33	5146.22	5246.15
หมวด 6 (30, 33, 34) เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับ การอุปโภค บริโภค	367.65	378.68	386.03
หมวด 7 (39) พลาสติก	1533.47	1579.47	1610.14
หมวด 10 (48) กระดาษและกระดาษแข็ง	34.99	36.04	36.74
หมวด 11 สิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ	10.81	11.13	11.35
หมวด 15 (72) เหล็กและเหล็กกล้า	168.41	173.46	176.83

ความต้องการสินค้าในประเทศ ภาคเหนือ(2567)	มูลค่าการนำเข้าผ่าน ชายแดนในภาคเหนือ ปี 2561 (ล้านบาท)	การพยากรณ์ความต้องการ นำเข้า (ล้านบาท)	
		+ 3 %	+ 5 %
หมวด 12 (64) รองเท้า	427.16	439.97	448.52
หมวด 16 (84) เครื่องจักร เครื่องใช้กล	290.88	299.61	305.42
หมวด 16 (85) เครื่องจักรไฟฟ้า	42.69	43.97	44.82
หมวด 17 (87) รถยนต์และ ส่วนประกอบ	9.27	9.55	9.73
หมวด 18 (90) คอนแทคเลนส์	108.49	111.74	113.91

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

หมายเหตุ * สินค้าหมวด 1 (03) อาหารทะเลไม่ทราบข้อมูลการนำเข้าผ่านด่านชายแดนภาคเหนือจึงได้ใช้ข้อมูลการนำเข้าทั้งประเทศและสัดส่วนประชากรของ 8 จังหวัดภาคเหนือต่อประชากรทั้งหมดของประเทศในการคำนวณ เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์การนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกย้อนหลัง พบว่า ด่านบ้านฮวกมีการนำเข้าสินค้าเพียง 3 หมวด (ตาราง 4-38) จาก 15 หมวด (ตาราง 4-45) แสดงให้เห็นถึงโอกาสในการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกใน 2 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 สินค้าที่เคยนำเข้าผ่านด่านบ้านฮวก และพบความต้องการนำเข้าในอีก 5 ปีข้างหน้า แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการนำเข้าเพิ่มขึ้น ซึ่งคาดว่าจะหลังจากที่ ด่านปางมอญ เมืองคอบ แขวงไชยบุรี สปป.ลาว จะเปิดเป็นด่านสากล ศูนย์ผู้สูงอายุและศูนย์การแพทย์ครบวงจร มหาวิทยาลัยพะเยาจะก่อสร้างสำเร็จพร้อมให้บริการ โครงการก่อสร้างรถไฟลาว-จีน (ช่วงบ่อเต็น-เวียงจันทน์) และ โครงการเส้นทางรถไฟรางคู่สายเด่นชัย-เชียงราย-เชียงของ ด่านบ้านฮวกจะได้ส่วนแบ่งการนำเข้าจากด่านอื่น ๆ ในภาคเหนือเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1-3 (จากที่ผ่านมามีได้รับส่วนแบ่งไม่ถึงร้อยละ 3) ดังแสดงในตาราง 4-46

ตาราง 4-46 การพยากรณ์ความต้องการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านสวกปี พ.ศ.2567
รูปแบบที่ 1

หมวดสินค้า	การพยากรณ์มูลค่านำเข้า ผ่านด่านชายแดนภาคเหนือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ปี 2567 (ล้านบาท)	การพยากรณ์มูลค่าส่วนแบ่ง นำเข้าผ่านบ้านสวกปี 2567 (ล้านบาท)	
		1 %	3 %
หมวด 2 (06, 07,08,09,10) พืชผัก ผลไม้ ธัญพืช กาแฟ ชา และ เครื่องเทศ	6515.23	65.15	195.46
หมวด 5 (25) หินปูนบด	193.10	1.93	5.79
หมวด 5 (26) สินแร่ ตะกรั้มและเถ้า	402.83	4.03	12.08

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

รูปแบบที่ 2 สินค้าที่ไม่เคยนำเข้าผ่านด่านบ้านสวก และพบความต้องการนำเข้าในอีก
5 ปีข้างหน้า คาดการณ์ว่าด่านบ้านสวกจะได้ส่วนแบ่งการนำเข้าจากด่านอื่น ๆ ในภาคเหนือไม่
น้อยกว่าร้อยละ 1-3

ตาราง 4-47 การพยากรณ์ความต้องการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านสวกปี พ.ศ.2567
รูปแบบที่ 2

ความต้องการสินค้าในประเทศ ภาคเหนือ(2567)	การพยากรณ์มูลค่า นำเข้าผ่านด่าน ชายแดนภาคเหนือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ปี 2567 (ล้านบาท)	การพยากรณ์ความต้องการ นำเข้าผ่านบ้านสวกปี 2567 (ล้านบาท)	
		1%	3 %
หมวด 1 (03) อาหารทะเลสดและแช่แข็ง	566.35	5.66	16.99
หมวด 5 (27) เชื้อเพลิง	3223.19	32.23	96.70
หมวด 6 (28, 29, 31) เคมีภัณฑ์เกษตร	5246.15	52.46	157.38
หมวด 6 (30, 33, 34) เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับ การอุปโภค บริโภค	386.03	3.86	11.58
หมวด 7 (39) พลาสติก	1610.14	16.10	48.30
หมวด 10 (48) กระดาษและกระดาษแข็ง	36.74	0.37	1.10

ความต้องการสินค้าในประเทศ ภาคเหนือ(2567)	การพยากรณ์มูลค่า นำเข้าผ่านด่าน ชายแดนภาคเหนือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ปี 2567 (ล้านบาท)	การพยากรณ์ความต้องการ นำเข้าผ่านบ้านฮวกปี 2567 (ล้านบาท)	
		1%	3 %
หมวด 11 สิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ	11.35	0.11	0.34
หมวด 15 (72) เหล็กและเหล็กกล้า	176.83	1.77	5.30
หมวด 12 (64) รองเท้า	448.52	4.49	13.46
หมวด 16 (84) เครื่องจักร เครื่องใช้กล	305.42	3.05	9.16
หมวด 16 (85) เครื่องจักรไฟฟ้า	44.82	0.45	1.34
หมวด 17(87) รถยนต์และ ส่วนประกอบ	9.73	0.10	0.29
หมวด 18(90) คอนแทคเลนส์	113.91	1.14	3.42

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

4.3.3 โอกาสการนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 10 ปี (ปี พ.ศ.2562-2572)

สำหรับโอกาสการนำเข้าและส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 10 ปี นั้น คณะวิจัย ได้ศึกษาเอกสารวิชาการในภาพรวมของการขยายตัวทางการค้า และข้อมูลในระดับนโยบาย ด้านการค้าการลงทุนของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ตลอดจนการศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับการพยากรณ์แนวโน้มความต้องการสินค้านำเข้าในประเทศ และความต้องการสินค้า นำเข้าจากไทยของประเทศลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ปรากฏผลการคาดการณ์การส่งออก และนำเข้าได้ดังนี้

4.3.3.1 แนวโน้มการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 10 ปี (ปีพ.ศ.2562-2572)

จากการพยากรณ์แนวโน้มการส่งออกของสินค้าเกษตรไทยไปยังตลาดโลก ของอนุชา ภูริพันธุ์ภิญโญ (2560) พบว่าในอีก 20 ปีข้างหน้า (พ.ศ.2560 – 2579) มูลค่าการส่งออก สินค้าเกษตรของไทยไปยังตลาดโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.126 ต่อปี โดยเฉพาะการ ส่งออกผลไม้ที่แปรรูปแล้ว เนื่องจากมีการพัฒนาและการต่อยอดนวัตกรรมการแปรรูปผลไม้ใน ประเทศไทยที่ทันสมัยขึ้น ดังนั้นจึงคาดว่า สินค้าประเภทผัก ผลไม้ โดยเฉพาะการแปรรูปจะ ยังคงเป็นที่ต้องการในจีน ลาว และเวียดนาม ซึ่งถึงแม้ว่าจีนและเวียดนาม จะสามารถปลูกและ

แปรรูปผลไม้เองได้แต่ปริมาณการผลิตในประเทศจีนเองยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชากร ส่วนเวียดนามนั้นก็มีแนวโน้มความต้องการที่เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวของเศรษฐกิจประเทศเช่นกัน

สำหรับสินค้าที่คาดว่าจะมีแนวโน้มการส่งออกภายนอกบ้านฮวกในระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2562-2572) คือ ผลิตภัณฑ์การแปรรูปจากสัตว์ เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากโคขุน เป็นเนื้อเต็กโคขุนกึ่งสำเร็จรูป และอื่นๆ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีการวิจัยและพัฒนาในเรื่องนี้ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคของผู้บริโภคในสังคมโลกอนาคตที่เข้าสู่การเป็นสังคมเมือง ด้วยเหตุนี้พฤติกรรมผู้บริโภคสินค้า ประเภทอาหารจึงเปลี่ยนไป ผู้บริโภคส่วนใหญ่นิยมบริโภคสินค้าอาหารแบบสำเร็จรูปในเวลาในการปรุงน้อย และหมวดสินค้าที่คาดว่าจะยังคงเป็นที่ต้องการของ สปป.ลาว เวียดนามและจีนในปีพ.ศ.2572 คือ สินค้าหมวด 6 (30, 33 และ34) ได้แก่ เครื่องสำอาง ยาสมุนไพร เวชสำอาง ซึ่งมีคุณภาพที่ดีและได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับจากทั้ง 3 ประเทศ

ถึงแม้ว่า โครงการจัดตั้งสนามบินจังหวัดพะเยาจะแล้วเสร็จในอีก 10 ปีข้างหน้า สินค้าที่กล่าวมา ได้แก่ สินค้าเกษตรแปรรูป อาหารแปรรูป ก็ยังคงมีแนวโน้มส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกได้ เนื่องจากเหตุผลด้าน 1) ต้นทุนการขนส่งทางบกที่ถูกกว่าทางอากาศ 2) ปริมาณการขนส่งทางบกที่สามารถขนส่งได้มากกว่าทางอากาศ และ 3) การขนส่งทางบกผ่านด่านบ้านฮวกไปยังสปป.ลาวจะสะดวกกว่าทางอากาศ เป็นต้น ดังนั้นคาดว่าจะในอีก 10 ปีข้างหน้า จะมีสินค้าดังกล่าวจะมีแนวโน้มความต้องการในสปป.ลาว เวียดนาม และจีน โดยคาดว่าจะมีมูลค่าการส่งออกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 -10จากปี 2567 (ตาราง 4-48)

ตาราง 4-48 การพยากรณ์แนวโน้มการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 10 ปี (ปี พ.ศ. 2562-2572)

ความต้องการสินค้าไทยในประเทศ ปลายทาง (2572)	พยากรณ์มูลค่าการ ส่งออกผ่านด่านบ้านฮ วกปี 2567 (ล้านบาท)	พยากรณ์มูลค่าการส่งออก ผ่านด่านบ้านฮวกปี 2572 (ล้านบาท)	
		+ 5 %	+ 10 %
หมวด 1 (01, 03) ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	0.345	0.36	0.38
หมวด 2 : (07, 08) ผัก และผลไม้ทุกชนิด	392.63	412.25	431.88
หมวด 2 (10) ข้าวสาร	43.45	45.63	47.80
หมวด 4 (16) : อาหารสด อาหารแห้ง อาหารแปรรูป กึ่งสำเร็จรูป	12.65	13.28	13.91
หมวด 6 (30, 33 และ 34) ได้แก่ เครื่องสำอาง ยาสมุนไพร เวชสำอาง	2.33	2.46	2.58
หมวด 7 (40) ยาง และของที่ทำได้ด้วยยาง	17.35	18.22	19.10

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

4.3.3.2 แนวโน้มการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 10 ปี (พ.ศ.2562-2572)

ถึงแม้ว่าในอีก 10 ปีข้างหน้าจะเกิดสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก เช่น จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ผสมกับการศึกษาความต้องการนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ พบว่า ภาคเหนือของไทยต้องการนำเข้าสินค้าทั้งหมด 15 หมวด ดังนั้นคาดว่าความต้องการสินค้านี้จะเพิ่มสูงขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการบริหารนโยบายการนำเข้า มีการกำหนดมาตรการนำเข้าสินค้า 8 รายการ ได้แก่ 1) ผักและผลไม้สดแช่เย็นแช่แข็ง 2) เครื่องใช้ไฟฟ้า 3) เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ 4) เครื่องรับโทรทัศน์ 5) เครื่องสำอาง/เครื่องหอมและสบู 6) เสื้อผ้าสำเร็จรูป 7) สุรา ไวน์และเบียร์ 8) เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้แล้ว นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาสินค้านำเข้าทั้งสินค้าฟุ่มเฟือย สินค้าทุน วัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป เช่น รถยนต์และชิ้นส่วนประกอบ สัตว์น้ำสดแช่เย็นและแช่แข็ง เพื่อกำหนดมาตรการการนำเข้าที่เหมาะสมสำหรับชะลอการนำเข้าเพื่อดูแลการนำเข้าให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ดังนั้น จึงคาดว่าในอีก 10 ข้างหน้าด่านบ้านฮวกจะมีการนำเข้าสินค้าเพิ่มขึ้นจากปีพ.ศ.2567 ร้อยละ 5-10 ดังแสดงในตาราง 4- 46

ตาราง 4-49 การพยากรณ์ความต้องการนำเข้าสินค้าจากอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงปีพ.ศ.2572

ความต้องการสินค้าในประเทศ ภาคเหนือ(2567)	การพยากรณ์ความ ต้องการนำเข้าผ่าน ด่านบ้านสวกปี 2567 (ล้านบาท)	การพยากรณ์ความต้องการ นำเข้าผ่านด่านบ้านสวกปี 2572 (ล้านบาท)	
		5%	10%
หมวด 1(03) อาหารทะเลสดและแช่แข็ง	16.99	17.84	18.69
หมวด 2 (06, 07,08,09,10) พืชผัก ผลไม้ ธัญพืช กาแฟ ชา และเครื่องเทศ	195.46	205.23	215.01
หมวด 5 (25) หินปูนบด	5.79	6.08	6.37
หมวด 5 (26) สลิ่มแร่ ตะกรั้มและเถ้า	12.08	12.68	13.29
หมวด 5 (27) เชื้อเพลิง	96.70	101.54	106.37
หมวด 6 (28, 29, 31) เคมีภัณฑ์เกษตร	157.38	165.25	173.12
หมวด 6 (30, 33, 34) เคมีภัณฑ์ที่ เกี่ยวกับการอุปโภค บริโภค	11.58	12.16	12.74
หมวด 7(39) พลาสติก	48.30	50.72	53.13
หมวด 10 (48) กระดาษและกระดาษแข็ง	1.10	1.16	1.21
หมวด 11 สิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ	0.34	0.36	0.37
หมวด 15 (72) เหล็กและเหล็กกล้า	5.30	5.57	5.83
หมวด 12 (64) รองเท้า	13.46	14.13	14.81
หมวด 16 (84) เครื่องจักร เครื่องใช้กล	9.16	9.62	10.08
หมวด 16 (85) เครื่องจักรไฟฟ้า	1.34	1.41	1.47
หมวด 17 (87) รถยนต์และ ส่วนประกอบ	0.29	0.30	0.32
หมวด 18 (90) คอนแทคเลนส์	3.42	3.59	3.76

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

ทั้งนี้ จากการศึกษายังพบศักยภาพของสินค้าหลายรายการที่สามารถพัฒนาเพื่อการส่งออกได้และส่งผลให้ด่านชายแดนบ้านสวกมีมูลค่าการส่งออกที่มากขึ้น แต่ยังพบข้อจำกัดที่ยังไม่สามารถทำการส่งออกได้ ซึ่งได้มีการเสนอแนะให้บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

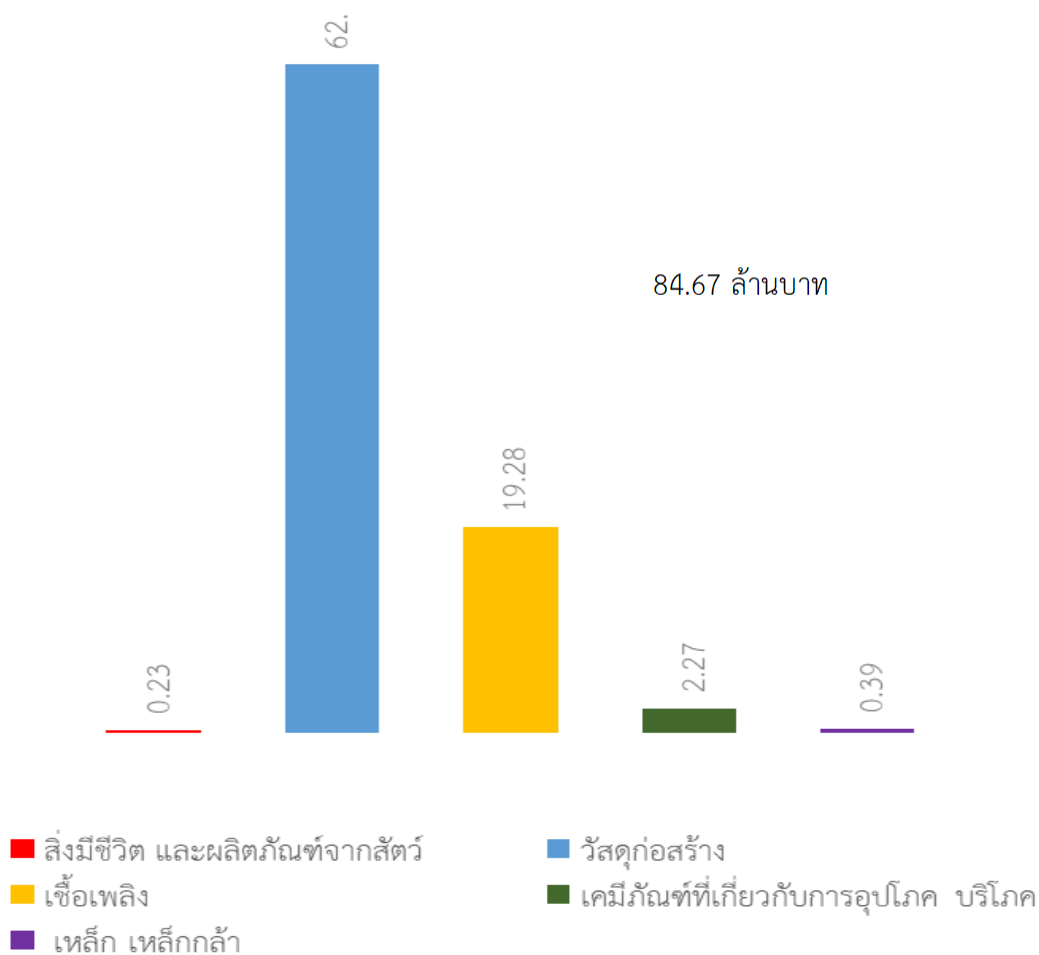
การวิจัยเพื่อหาโอกาสการนำเข้า-ส่งออกสินค้าภาคเหนือผ่านด่านบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา เพื่อยกระดับสู่เมืองเศรษฐกิจชายแดน ได้ทำการศึกษาทั้งจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ สถิติการนำเข้า-ส่งออกสินค้าการค้าระหว่างประเทศ และการค้าชายแดนระหว่างไทย และสปป.ลาว, เวียดนาม, และจีนตอนใต้ ย้อนหลัง 3 ปี (2559-2561) และทำการเปรียบเทียบส่วนแบ่งการตลาดการส่งออกสินค้าผ่านด่านที่สำคัญในภาคเหนือ ได้แก่ ด่านแม่สาย ด่านเชียงของ ด่านเชียงแสน ด่านห้วยโก๋น และด่านบ้านฮวก เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพของด่านบ้านฮวกในการนำเข้า-ส่งออกสินค้าไปยัง สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ และได้ทำการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเพื่อการส่งออกใน 8 จังหวัด และสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวกับด้านการค้าและพาณิชย์ใน สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ถึงความต้องการในการนำเข้าสินค้าจากไทย การสังเกตพฤติกรรมกรรมการบริโภคของทั้ง 3 ประเทศ และนำข้อมูลทั้งทุติยภูมิ และปฐมภูมิมารวบรวมเพื่อทราบโอกาสในการนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ได้ผลสรุปของการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กิจกรรมการค้าชายแดน คือ 1) การส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก และ 2) การนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก โดยในแต่ละกิจกรรมจะนำเสนอเป็นช่วงเวลา (Time series) ดังนี้

1. การนำเข้า-ส่งออกสินค้าจากด่านบ้านฮวกจากอดีต-ปัจจุบัน (ปี 2559-2561)
2. การนำเข้า-ส่งออกสินค้าจากด่านบ้านฮวกในอนาคต 5 ปี (ปี 2562-2567)
3. การนำเข้า-ส่งออกสินค้าจากด่านบ้านฮวกในอนาคต 10 ปี (ปี 2562-2572)

5.1 การส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก

5.1.1 การส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกจากอดีต - ปัจจุบัน (ปี 2559-2561)

การศึกษา พบว่า ณ ปัจจุบัน ด่านบ้านฮวกมีศักยภาพการแข่งขันกับด่านอื่นๆ ในภาคเหนือ น้อยมาก โดยมีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 0.01 ของการส่งออกผ่านชายแดนภาคเหนือ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากด่านชายแดนบ้านฮวกยังไม่ได้ยกระดับเป็นด่านถาวรทำให้มีข้อจำกัดด้านศุลกากร ผนวกกับระบบโลจิสติกส์ที่ยังไม่เอื้ออำนวยให้เกิดการค้าและการลงทุนในพื้นที่ด่านบ้านฮวก ทำให้การส่งออก ณ ปัจจุบัน เป็นการส่งออกไปยัง 2 แขวงในสปป.ลาว เท่านั้น เมื่อพิจารณาสินค้าและมูลค่าของการส่งออก พบว่า ด่านบ้านฮวกส่งออกสินค้าทั้งสิ้น 5 หมวด มีมูลค่าการส่งออกรวม 84.67 ล้านบาท และวัสดุก่อสร้างมีการส่งออกมากที่สุด มูลค่า 62.76 ล้านบาท (ดังแสดงในภาพ 5-1) ทั้งนี้เนื่องจากสปป.ลาว ไม่สามารถผลิตวัสดุก่อสร้างเองได้ จึงมีการนำเข้าจากไทยมากกว่าร้อยละ 80 ในทางตรงกันข้าม พบว่า สิ่งมีชีวิต ได้แก่ โค กระบือ สุกร และไก่ มีมูลค่าการส่งออกน้อยที่สุด ทั้งนี้ สินค้าดังกล่าวมีการส่งออกผ่านด่านห้วยไค้นเป็นหลัก และมีการส่งออกตามด่านประเพณี จึงไม่สามารถเก็บสถิติการส่งออกได้จริง

ภาพ 5-1 รายการสินค้าและมูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก ปี 2561 (ล้านบาท)

ที่มา: คณะวิจัย (2562)

5.1.2 แนวโน้มการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 5 ปี (2562–2567)

จากการศึกษาโอกาสในการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 5 ปี (2562–2567) พบว่า โอกาสการส่งออกสินค้าใน 4 รูปแบบ ดังนี้

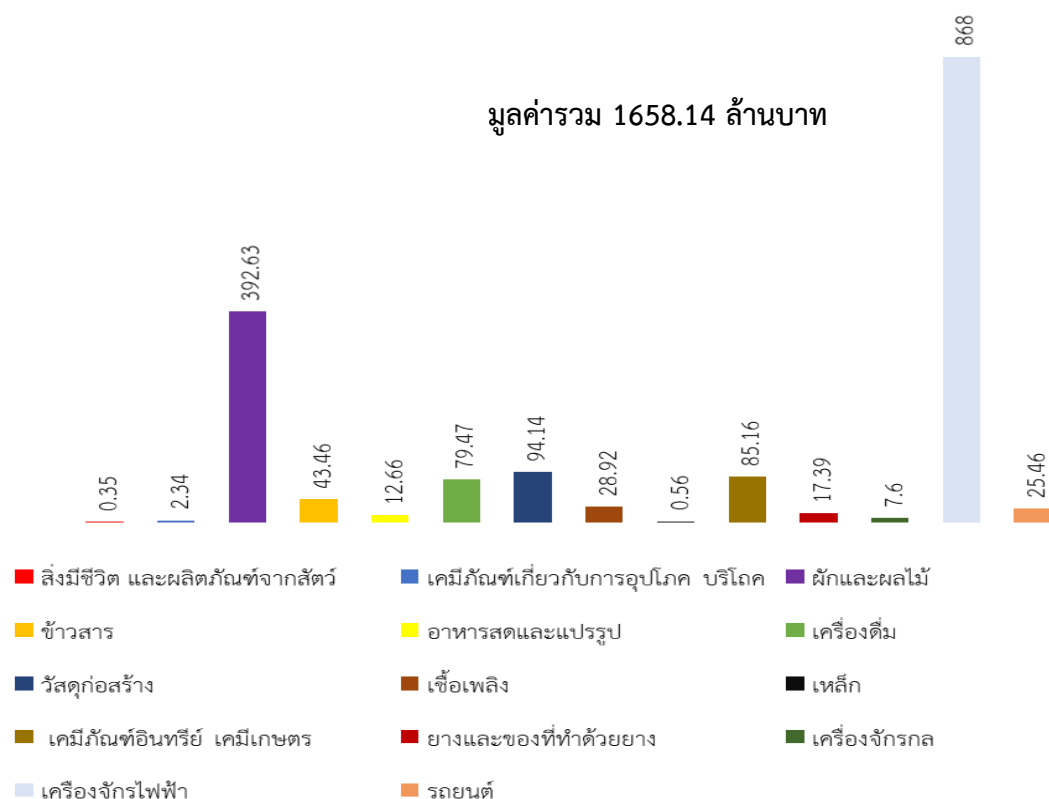
รูปแบบที่ 1 สินค้าที่การส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกในปัจจุบัน และมีศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก พร้อมทั้งมีความต้องการในประเทศปลายทางในปี 2567

รูปแบบที่ 2 มีการส่งออกผ่านด่านชายแดนในภาคเหนือ แต่ยังไม่พบการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกในปัจจุบัน แต่มีศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก พร้อมทั้งมีความต้องการในประเทศปลายทางในปี 2567

รูปแบบที่ 3 สินค้าที่การส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกในปัจจุบัน และมีความต้องการในประเทศปลายทางในปี 2567 แต่ไม่พบการผลิตในภาคเหนือของประเทศไทย

รูปแบบที่ 4 สินค้าที่ไม่พบการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกในปัจจุบัน และไม่ได้ผลิตในภาคเหนือ แต่มีความต้องการในประเทศปลายทางในปี 2567

จากการโอกาสการส่งออกที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีรายการสินค้าและมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 5 หมวด เป็น 14 หมวด และมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 84.67 ล้านบาท เป็น 1658.14 ล้านบาท ดังแสดงในภาพ 5-2

ภาพ 5-2 รายการสินค้าและมูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก ปี 2567

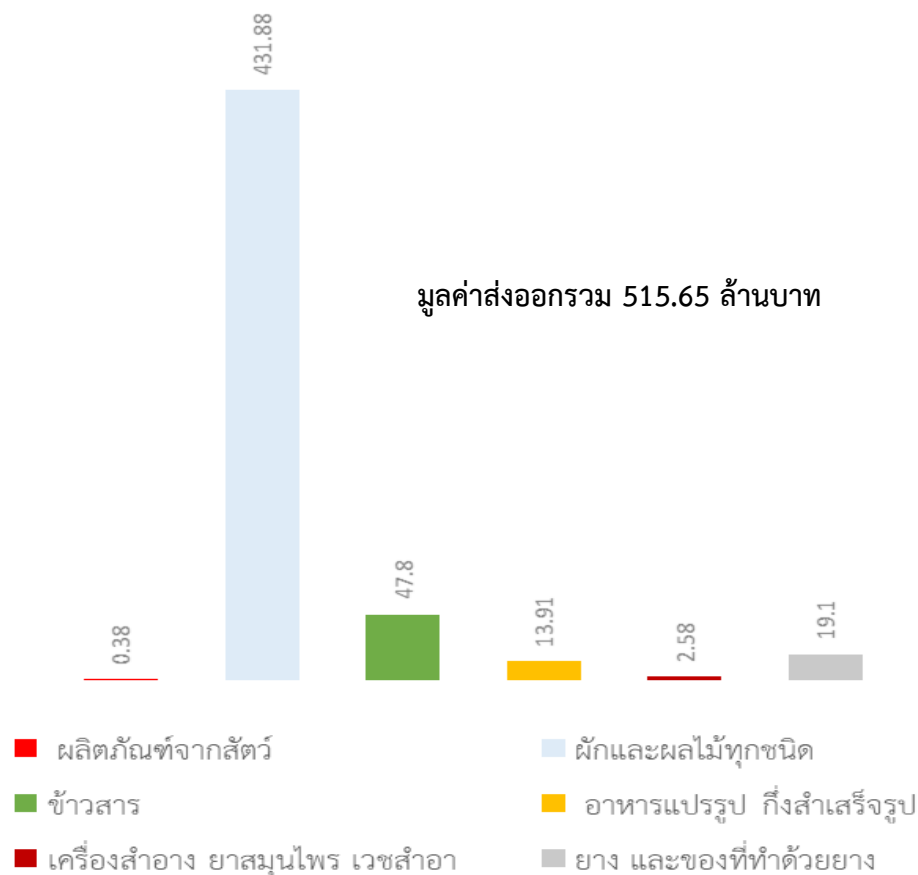
(ล้านบาท)

ที่มา : คณะวิจัย (2562)

5.1.3 แนวโน้มการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 10 ปี (ปี 2562-2572)

จากการพยากรณ์แนวโน้มการส่งออกสินค้าเกษตรไทยไปยังตลาดโลก ของ อนุชา ภูริพันธ์ ภิญโญ (2560) พบว่าในอีก 20 ปีข้างหน้า (2560 – 2579) มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตร และอาหาร โดยเฉพาะการแปรรูปจะยังคงเป็นที่ต้องการในจีน ลาว และเวียดนาม อีกทั้งสินค้าที่คาดว่าจะยังคงเป็นที่ต้องการของ สปป.ลาว เวียดนามและจีนในปี 2572 คือ สินค้าหมวด 6 (30, 33 และ 34) ได้แก่ เครื่องสำอาง ยาสมุนไพร เวชสำอาง ซึ่งมีคุณภาพที่ดีและได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับจากทั้ง 3 ประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรี เตชะวาริ และคณะ(2553) ที่ระบุว่า ถึงแม้ไทยและจีนจะมีศักยภาพการแข่งขันในตลาดของกันและกันอยู่แต่ศักยภาพการแข่งขันของผลไม้สดไทยที่ส่งออกไปตลาดจีนดูจะมีแนวโน้มที่สดใสมากกว่าผลไม้สดของจีนที่ส่งออกมาไทย

ในทางกลับกันพบว่า สินค้ากลุ่มเครื่องจักรกล เครื่องจักรไฟฟ้า และรถยนต์จะมีแนวโน้มลดลง เนื่องจาก โครงการก่อสร้างต่างๆในสปป.ลาว จะดำเนินการแล้วเสร็จจึงทำให้การนำเข้าสินค้านี้ลดลง ส่งผลให้มีรายการสินค้าและมูลค่าการส่งออกลดลงจากปี 2567 เหลือเพียง 6 หมวด และมีมูลค่าการส่งออกลดลงเหลือ 515.65 ล้านบาท ดังแสดงในภาพ 5-3

ภาพ 5-3 รายการสินค้าและมูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก ปี 2572 (ล้านบาท)

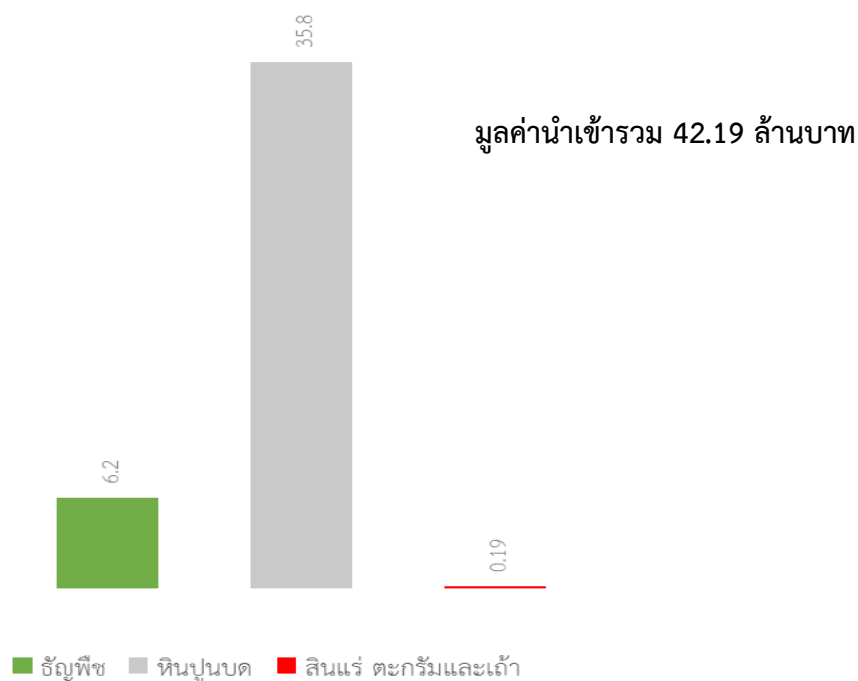
ที่มา: คณะวิจัย (2562)

5.2 การนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก

5.2.1 การนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกจากอดีต - ปัจจุบัน (ปี 2559-2561)

ในปัจจุบันการนำเข้าสินค้าจากด่านบ้านฮวกในปี 2561 มีมูลค่าเท่ากับ 42.19 ล้านบาท ลดลงจากปี 2560 ร้อยละ 3.60 ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยมีการกำหนดมาตรการการนำเข้าสินค้า ลดการนำเข้าสินค้าเกษตร อีกทั้งจุดผ่อนปรนของประเทศลาว (เมืองคอบ) และด่านบ้านฮวก มีการขนส่งสินค้าที่ถือว่าเป็นสินค้านำเข้าระดับชาวบ้าน และยังขาดการพัฒนาในหลายๆ ด้าน เช่น ระบบโลจิสติกส์ มาตรฐานของด่านศุลกากร เพราะฉะนั้น การขนส่งสินค้าที่ต้องผ่านด่านบ้านฮวก

จึงไม่ตอบโจทย์สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจใหญ่ๆ ที่ต้องการส่งสินค้าในปริมาณที่มาก อีกทั้งสินค้าที่นำเข้าส่วนใหญ่ที่เป็นผลผลิตทางการเกษตรผ่านด่านเชียงของและเชียงแสนเป็นหลักทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เป็นด่านที่เปิดมานานแล้ว และมีการนำเข้า-ส่งออกประจำ ส่วนโอกาสในการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก เป็นประเภทสินค้าเกษตรเช่นเดียวกับด่านอื่นๆ แต่ปริมาณยังไม่มากและยังถือว่าเป็นสินค้านระดับชาวบ้าน ส่งผลถึงศักยภาพการแข่งขันด้านการนำเข้าของด่านบ้านฮวก (ปี 2561) กับด่านการค้าสำคัญในภาคเหนือมีน้อยมาก และพบว่า ด่านบ้านฮวกมีสินค้าเพียง 3 หมวด ดังแสดงในภาพ 5-4

ภาพ 5-4 รายการสินค้าและมูลค่าการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก ปี 2561(ล้านบาท)

ที่มา : คณะวิจัย (2562)

5.2.2 แนวโน้มการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 5 ปี (2562 – 2567)

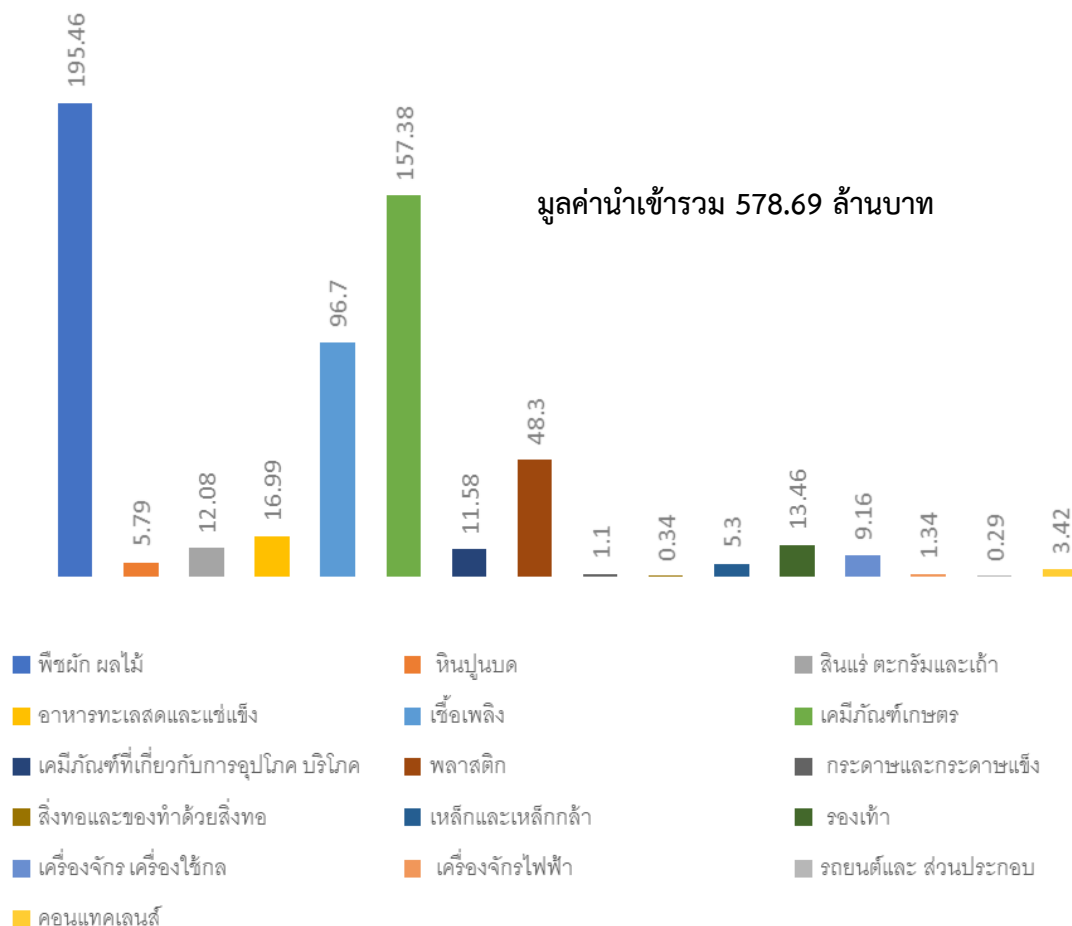
จากการศึกษาสถานการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในอีก 5 ปี พบว่า ด่านปางมอญ เมืองคอบ แขวงไชยบุรี สปป.ลาว จะเปิดเป็นด่านสากล ศูนย์ผู้สูงอายุและศูนย์การแพทย์ครบวงจร มหาวิทยาลัยพะเยาจะก่อสร้างสำเร็จพร้อมให้บริการ โครงการก่อสร้าง

รถไฟลาว-จีน (ช่วงบ่อเต็น-เวียงจันทน์) โครงการเส้นทางรถไฟรางคู่สายเด่นชัย-เชียงใหม่-เชียงใหม่
ของ อาคารถาวรด้านชายแดนบ้านฮวกแล้วเสร็จ ผนวกกับการศึกษาความต้องการนำเข้าสินค้า
จาก สปป.ลาว, เวียดนาม, และจีนตอนใต้ ทำให้พบโอกาสในการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกใน 2
รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 สินค้าที่เคยนำเข้าผ่านด่านบ้านฮวก และพบความต้องการนำเข้าในอีก 5 ปี
ข้างหน้า

รูปแบบที่ 2 สินค้าที่ไม่เคยนำเข้าผ่านด่านบ้านฮวก และพบความต้องการนำเข้าในอีก 5
ปีข้างหน้า

จากการโอกาสการนำเข้าที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีรายการสินค้าและมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้น
จาก 3 หมวด เป็น 16 หมวด และมีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นจาก 42.19 ล้านบาท เป็น 578.69 ล้าน
บาท ดังแสดงในภาพ 5-5

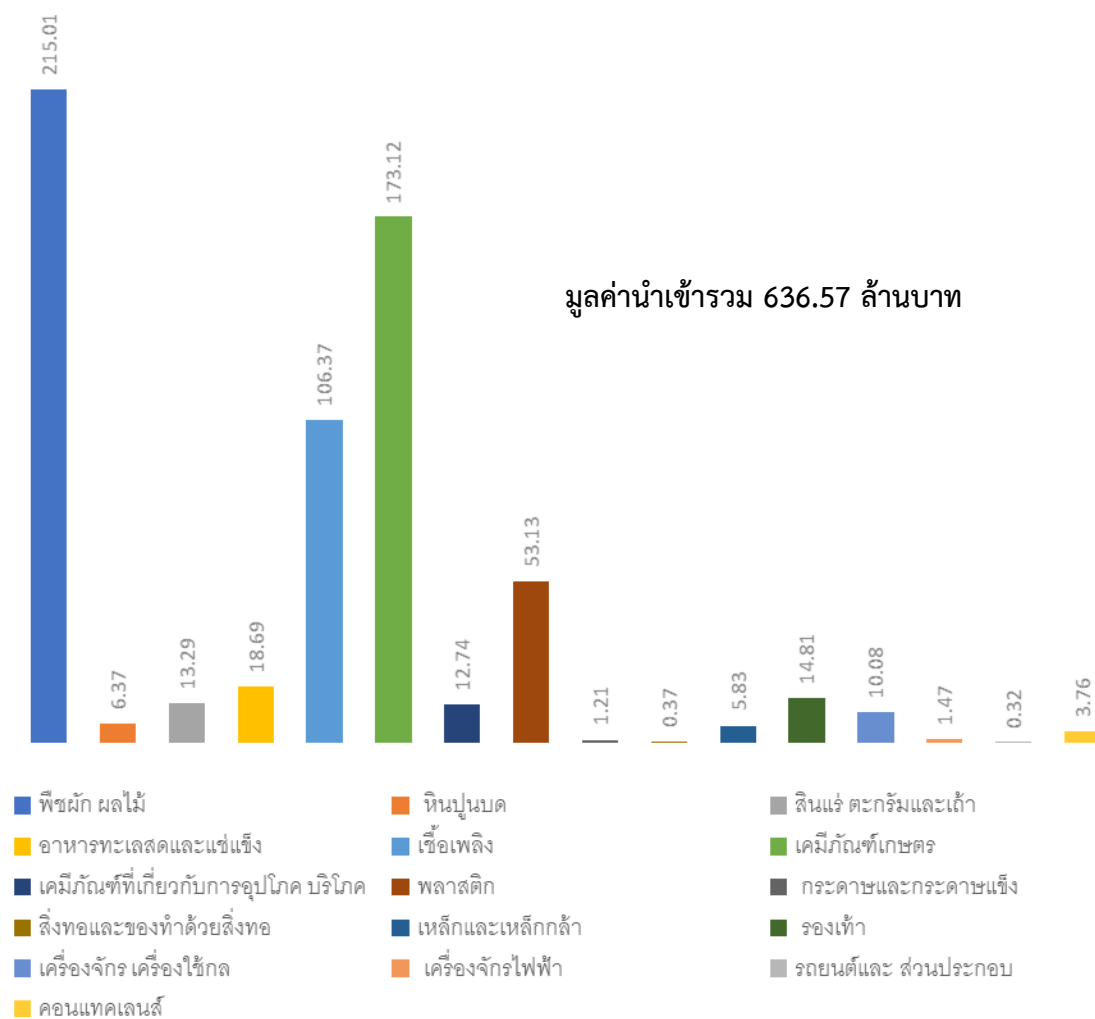
ภาพ 5-5 รายการสินค้าและมูลค่าการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก ปี 2567 (ล้านบาท)

ที่มา : คณะวิจัย (2562)

5.2.3 แนวโน้มการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกในระยะ 10 ปี (2562 – 2572)

ถึงแม้ว่าในอีก 10 ปีข้างหน้าจะเกิดสถานการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก เช่น จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ผนวกกับการศึกษาความต้องการนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาว, เวียดนาม, และจีนตอนใต้ พบว่า ภาคเหนือของไทยต้องการนำเข้าสินค้าทั้งหมด 16 หมวด ดังนั้นคาดว่าจะความต้องการสินค้านี้จะเพิ่มสูงขึ้น แต่อย่างไรก็ตามคณะกรรมการบริหารนโยบายการนำเข้า มีการกำหนดมาตรการนำเข้าสินค้าในระดับที่เหมาะสม ดังนั้น จึงคาดว่าในอีก 10 ข้างหน้าด่านบ้านฮวกจะรายการสินค้านำเข้าเท่าเดิม คือ 16 หมวด และมีอัตราการขยายตัว

ไม่สูงมากนักคาดว่าจะอยู่ที่ประมาณ ร้อยละ 1-3 และมีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นจาก 578.69 ล้านบาท เป็น 636.57 ล้านบาท ดังแสดงในภาพ 5-6

ภาพ 5-6 รายการสินค้าและมูลค่าการนำเข้าสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก ปี 2572 (ล้านบาท)

ที่มา : คณะวิจัย (2562)

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการส่งเสริมการนำเข้า-ส่งออกสินค้าในระยะ 5 ปี

- จากการศึกษาค้นคว้าความต้องการสินค้าจากประเทศไทยในประเทศอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง พบว่า สินค้า หมวด 2 (7, 8) ผัก และผลไม้ทุกชนิด มีความต้องการในทั้ง 3 ประเทศ โดยเฉพาะใน จีน(ตอนใต้)มีความต้องการผลไม้สดและแปรรูปจากประเทศไทยในปี 2567 แสดงให้เห็นถึงโอกาสในการส่งออกสินค้าหมวดดังกล่าวที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้จากการศึกษาศักยภาพและความพร้อมของ 8 จังหวัดภาคเหนือ ในการส่งออกสินค้าหมวด 2 (7, 8) พบว่า จังหวัดที่มีศักยภาพในการส่งออกผลไม้ทั้งผลไม้สดและแปรรูปได้แก่ ในจังหวัดแพร่ (แก้วมังกร) ลำปาง (สับประรด) เชียงราย (สับประรดและส้มโอ) ลำพูน (ลำไย) และเชียงใหม่ (ลำไย และมะม่วง) นอกจากนี้ ยังมีผลไม้อีกหลายชนิด จาก 8 จังหวัดภาคเหนือที่เกษตรกร และผู้ประกอบการมีความต้องการส่งออก แต่มีข้อจำกัดในการส่งออก คือ เกษตรกรไม่สามารถขอมาตรฐาน GI ได้ กล่าวคือ กลุ่มเกษตรกรหลายกลุ่ม เช่น ผู้ปลูกมะม่วงอำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย มีการวางแผนจะขยายตลาดไปยังต่างประเทศในอีก 3 ปีข้างหน้า ทั้งนี้มีหน่วยงานต่างๆ เช่น กรมการค้าภายใน หอการค้าพาณิชย์จังหวัด ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์และกรมส่งเสริมการเกษตรพร้อมให้การสนับสนุน แต่อย่างไรก็ตาม อุปสรรคของการส่งออกมะม่วง คือ สินค้ายังไม่สามารถของ GI ได้ จึงไม่สามารถส่งออกได้ ทั้งนี้เป็นเพราะ มากกว่า 80 % ของพื้นที่เพาะปลูกเป็นพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ (สำนักงานเกษตร เชียงราย,2562) ในเบื้องต้นสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการรับรองโดยส่งเสริมให้มีการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ร่วมกับคณะทำงานจากส่วนราชการ เอกชน สถาบันการศึกษา และภาคประชาสังคมแทน

- จากการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการมีข้อจำกัดด้านการผลิต คือ ไม่สามารถผลิตให้ได้มาตรฐานด้านความปลอดภัยและมาตรฐานสินค้าเพื่อการส่งออก โดยเฉพาะสินค้าหมวดหมวด 6 (30, 33, 34): เครื่องสำอาง สบู่ ผลิตภัณฑ์รักษาผิว และเวชสำอาง ที่การผลิตไม่ได้มาตรฐานอาหารและยา ตัวแทนจากพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย และสำนักงานพาณิชย์จังหวัด ให้ข้อมูลตรงกันว่า ปัจจุบัน สปป.ลาวนิยมสินค้าประเภท ยาสมุนไพร และเวชสำอางจากประเทศไทย เนื่องจากมาตรฐานการผลิตและคุณภาพที่น่าเชื่อถือกว่าในสปป.ลาว กรอบกับข้อมูลมูลค่าการส่งออกสินค้าหมวดดังกล่าวเพิ่มสูงขึ้นทุกปี แต่ยังคงพบว่ามีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหลายกลุ่มที่ยังไม่สามารถผลิตสินค้าประเภทยาสมุนไพรและเวชสำอางได้ ให้ได้ตามมาตรฐาน

อาหารและยา ซึ่งเป็นข้อจำกัดสำคัญของการส่งออก ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าไปดูแลให้ความรู้และยกระดับผลิตภัณฑจากกลุ่มวิสาหกิจเหล่านี้ให้สามารถผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐานอาหารและยาเพื่อพัฒนาสินค้าให้สามารถส่งออกได้

- ผลการศึกษา พบว่า ข้อจำกัดด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการในการส่งออก ผลการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการบางรายมีความสามารถและศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออก อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการในรูปแบบกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าครุอาร์รี่ และ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมอนตะแลง และวิสาหกิจชุมชนต้นบุญ ถึงแม้จะมีความต้องการในการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านสวก แต่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการส่งออกสินค้า อีกทั้งยังไม่เคยส่งออกผ่านทางด่านบ้านสวก ไปยังประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง นอกจากนี้จากการศึกษา ยังพบว่า ผู้ประกอบการหลายรายมีข้อจำกัดด้านการขนส่ง กล่าวคือ ผู้ประกอบการยังมีข้อจำกัดด้านความพร้อมที่จะส่งออกทางช่องทางด่านบ้านสวก ด้วยตนเอง หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดตั้ง Shipping agent หรือ ตัวกลางให้ความช่วยเหลือในการส่งออกผ่านด่านบ้านสวก โดยมีการให้ความช่วยเหลือ เช่น การจัดหารถขนส่ง การจัดทำเอกสารทางด้านศุลกากร และการปฏิบัติตามขั้นตอนของกรมศุลกากร เป็นต้น อาจส่งผลให้ผู้ประกอบการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านสวกมากยิ่งขึ้น

- สินค้าหมวด 2(10) ธัญพืช ได้แก่ ลูกเดือย ลูกตำลึง ดอกไม้กวาด แต่ทั้งนี้ มีการนำเข้าในปริมาณที่ลดลง เนื่องจากปัญหานี้สินที่ผู้ประกอบการในไทยไม่จ่ายตามกำหนดเวลา และในบางรายเกิดภาวะหนี้สูญ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหการนำเข้าสินค้าในหมวดดังกล่าวผ่านด่านบ้านสวก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศของทั้ง 2 ประเทศควรร่วมกันหามาตรการในการแก้ไขปัญหา เช่น การทำทะเบียนผู้ประกอบการของทั้ง 2 ประเทศ และมีการตรวจสอบประวัติของผู้ค้าทั้ง 2 ฝ่าย รวมทั้งการค้าระหว่าง 2 ประเทศต้องมีการรายงานให้หน่วยงานด้านการปกครอง หรือการค้า ทราบ เพื่อจะสามารถช่วยเหลือติดตามหนี้ หรือ เอาผิดทางกฎหมายได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการส่งเสริมการนำเข้า-ส่งออกสินค้าในระยะ 10 ปี

- จากการศึกษาความต้องการนำเข้าสินค้าในประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง พบว่า สินค้าที่มีความต้องการนำเข้าที่โดดเด่น ได้แก่ ยางพารา ซึ่งจะเห็นได้จากในปี 2561

เวียดนาม มีความต้องการนำเข้ายางพารา และผลิตภัณฑ์ยาง มีมูลค่าสูงถึง 10,704.70 ล้านบาท ซึ่งมีอัตราการนำเข้าที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2560 ร้อยละ 3.88 และเมื่อพิจารณาความต้องการนำเข้ายางพาราของประเทศไทย(ตอนใต้) ถึงแม้ว่าจะมีการนำเข้า ผลิตภัณฑ์ยาง จากประเทศไทยในอัตราที่ลดลง แต่ยังคงมีการนำเข้าในมูลค่าที่สูงเป็นอันดับ 2 จาก 10 อันดับสินค้านำเข้าจากไทย โดยมีมูลค่าเท่ากับ 90,989.40 ล้านบาท ผลการศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงโอกาสของกลุ่มผู้ปลูกยางพาราในภาคเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดแพร่ พะเยา เชียงราย ในการส่งออกยางพาราและผลิตภัณฑ์จากยางพาราไปยังเวียดนาม และจีนในอนาคต จากการเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยาง และยางพาราผ่านด่านทั้ง 5 ในภาคเหนือ พบว่า ในปัจจุบันยางพารา โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นแหล่งผลิตที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ มีการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางและยางพาราผ่านพ่อค้าคนกลางไปยัง จีนและเวียดนาม โดยผ่านด่านในจังหวัดเชียงราย ได้แก่ ด่านเชียงแสน ด่านเชียงของ และด่านแม่สาย ดังนั้น เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสในการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางและยางพาราผ่านด่านบ้านฮวกมากขึ้น จังหวัดพะเยาเองซึ่งเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีการปลูกยางพาราเช่นกัน จึงควรศึกษาแนวทางในการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางและยางพาราไปขายยังประเทศเวียดนามและจีนผ่านด่านบ้านฮวก นอกจากนี้ควรมีการผลักดันให้มีศูนย์การแปรรูปยางพาราในจังหวัดพะเยาและจังหวัดใกล้เคียงแล้ว โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีบทบาทในการให้ความรู้ แก่เกษตรกรที่ปลูกยางพาราในจังหวัดพะเยาในการพัฒนาผลผลิตและยกระดับไปสู่การส่งออกยางพาราและการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางผ่านด่านบ้านฮวก ไปยังแขวงอุดมไซ หลวงพระบาง สานอย และจีนตอนใต้ต่อไป

- สินค้าแปรรูปมีแนวโน้มในการส่งออกมากขึ้นในอีก 10 หากจังหวัดพะเยาสามารถสร้างมีโรงงานแปรรูปสินค้านี้เองได้ จะส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจของพะเยาดีขึ้น ผ่านการจ้างแรงงาน และการผลิตวัตถุดิบเพื่อการแปรรูป เป็นต้น

- ประเทศไทยจะมีการนำเข้าสินค้าสินค้าหมวด 16 (85) เครื่องใช้ไฟฟ้ายี่ห้อ SAMSUNG หมวด 11 เสื้อผ้า รองเท้า และหมวด 18 (90) คอนเทเลนส์ ซึ่งสินค้าในหมวดดังกล่าวมีฐานการผลิตในเวียดนามและส่งกลับมาขายในประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าผ่านด่านชายแดนนครพนม และมุกดาหารผ่านบริษัทนำเข้าที่เป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าจากประเทศไทย แล้วกระจายไปยังภูมิภาคต่างๆ ของไทย จึงไม่พบสินค้าจากเวียดนามมีศักยภาพและความสามารถในการส่งออกมายังประเทศผ่านด่านบ้านฮวก อย่างไรก็ตาม หากต้องการนำเข้าสินค้าจาก

เวียดนามผ่านด่านบ้านฮวก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งพัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้สามารถรองรับการค้าระหว่างภาคเหนือของไทย และภาคเหนือของเวียดนามได้

- สินค้าที่มีศักยภาพและความสามารถในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก ได้แก่ สินค้าหมวด 2 (8) ผัก ผลไม้ ผลไม้เมืองหนาว หรือของสด และกระจายไปในจังหวัดพะเยาเอง ซึ่งปัจจุบันสินค้าในหมวดดังกล่าวมีการนำเข้าผ่านด่านเชียงแสน และเชียงของ ทั้งนี้ หากด่านบ้านฮวกสามารถพัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้สามารถดำเนินการได้อย่างสมบูรณ์ ด่านบ้านฮวกจะเป็นอีก 1 ช่องทางในการนำเข้าผัก และผลไม้สดจากจีนตอนใต้ ด้วยระยะทางที่สั้นกว่าเส้นทางเชียงของ และเชียงแสน ส่งผลต่อต้นทุนด้านขนส่งที่ลดลง

บรรณานุกรม

- กรรณิกา พิมพ์ศรี และอดิสร เรือลม. (2556). ศักยภาพทางการท่องเที่ยวเมืองชายแดนภู
ซาง จังหวัดพะเยา ในการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำ
โขง. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต. 1(2), 7-19.
- กงศุลใหญ่ ณ นครหนานหนิง. (2562). แผนอพยพเมื่อเกิดสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อ
คนไทยในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2562 จาก
<http://www.thaiembassy.org/nanning/th/thai-people>.
- กรมการค้าต่างประเทศ. (2560). การค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน. สืบค้นเมื่อ 9
มกราคม 2562. จาก <http://web.dft.go.th/>.
- กรมการค้าต่างประเทศ. (2560). ดันการค้าชายแดนในสวนทางการค้าโลก. สืบค้นเมื่อวันที่
12 มกราคม 2560. จาก http://www.ditp.go.th/contents_attach/160212/160212.pdf.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. คู่มือการลงทุนอาเซียน 10 ประเทศ.
(2558). คู่มือการลงทุนอาเซียน 10 ประเทศ. นนทบุรี.
- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์.(2560). Fact Sheet – ลาว Aug
2017. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2562 จาก https://www.ditp.go.th/ditp_web61/.
- กรมเอเชียตะวันออกกระทรวงการต่างประเทศ. (2019). ไทย – เวียดนาม : หุ่นส่วน
ยุทธศาสตร์ที่เข้มแข็ง. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2562 จาก
<http://www.eastasiawatch.in.th/th/newshilight/765/>.
- กฤษณะ สุกันตพงศ์. (2561). “สัตว์น้ำสดแช่เย็น” ในนครหนานหนิงกับโอกาสผู้ส่งออก
ไทย. ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน สถานกงสุลใหญ่ ณ นครหนานหนิง. สืบค้น
เมื่อ 15 มีนาคม 2562 จาก [http://www.thaiembbeij.org/thaibizchina/th/business-](http://www.thaiembbeij.org/thaibizchina/th/business-opportunity)
[opportunity](http://www.thaiembbeij.org/thaibizchina/th/business-opportunity).
- กาญจนา โชคถาวร. (2544). ปัญหาการค้าชายแดนไทย-ลาว ในเขตภาคเหนือตอนบน.
วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 5(3).
- โกสินทร์ บุญวัฒน์โนภาส. (2019). วิวัฒนาการ ‘พฤติกรรมผู้บริโภคคนจีน’ ชี้ชัด สินค้า
ส่งออกไทยกลุ่มไหน มีสิทธิผองาได้ในตลาดแดนมังกร. สืบค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม
2561 จาก [https://www.salika.co/2019/11/06/chinese-consumer-behavior-thai-](https://www.salika.co/2019/11/06/chinese-consumer-behavior-thai-exporter/)
[exporter/](https://www.salika.co/2019/11/06/chinese-consumer-behavior-thai-exporter/).

คณะนักวิจัยโอเบลส์.(2562). **CHINA THE SERIES: ติดตามสถานการณ์การค้าชายแดน**

ไทย-จีน. (สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2562, จาก <http://rs.mfu.ac.th/obels/?p=1581>).

จักรี เตชะวารี, ปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์, กันต์สินี กันทะวงศ์วาร และวรินทร์ ชัยวิจิตร (2553). **การ**

วิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันในตลาดผลไม้ไทย-จีน. สืบค้นเมื่อ 11

ธันวาคม 2562. จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/CMJE/article/view/61530/50694>.

ชาคริต ศิริรัตน์, มิ่งสรรพ ขาวสะอาด, คมสัน สุริยะ และปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์ (2548).

ความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรส่งออกของไทยไปยังประเทศจีน.

วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ฉบับที่ 11 หน้า 1-3.

ฐานเศรษฐกิจ THANSETTAKIJ MULTIMEDIA. (2561,ธันวาคม). **ค้าชายแดนเชียงใหม่**

เฉียด 2.5 หมื่นล้าน R3a บুমสินค้าเกษตรไทย-จีน. หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ. ปีที่ 38 ฉบับที่ 3,423 หน้า 21.

ด่านศุลกากรทุ่งช้าง. (2016). **ประวัติด่านศุลกากรทุ่งช้าง.** สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2562, จาก <https://thungchangcustoms.com/story.php>.

ด่านศุลกากรแม่สาย (2562). **ประวัติด่านศุลกากรแม่สาย.** สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2562 จาก <http://www.maesaicustoms.com/index.php?lay=show&ac=article&id=53937981>.

ดุสิตา วรชาติเดชชัย. (2562). **โอกาสลงทุนเวียดนาม.** สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2562, จาก <https://www.posttoday.com/aec/news/581661>.

เถลิงศักดิ์ อังกรเศรษฐี. (2560). **ศักยภาพทางการค้าและโอกาสการส่งออกอุตสาหกรรมโคเนื้อของประเทศไทยในตลาดสาธารณรัฐประชาชนจีน (มณฑลยูนนาน)** สืบค้น 2 เมษายน 2562 จาก <http://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/12232/1/422664.pdf>

เทพรักษ์ สุริฝาย. ปี 2561. **บทบาทการค้าชายแดนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย จังหวัดนครพนมและจังหวัดมุกดาหาร.** วารสารการเมืองการปกครอง, 8(1), 153.

ชนวัต ลิ้มป้าณิกกุล และคณะ. (2558). **แนวทางการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนบ้านฮวก เพื่อรองรับการท่องเที่ยวข้ามพรมแดน .** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.).

ธนิภา เนาวรัตน์. (2561) **กรม. มีมติเห็นชอบ อนุมัติเปิดด่านบ้านฮวก จังหวัดพะเยา เป็นจุดผ่านแดนถาวร 8 ส.ค.นี้.** จาก สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดพะเยา.

- ธนาคารโลก. (2018). **ธนาคารโลกลดเป้าเศรษฐกิจไทย เหตุส่งออก-ท่องเที่ยวทรุด-การเมืองซ้ำ**. สืบค้น 12 มีนาคม 2562, จาก <https://www.thairath.co.th/news/business>.
- ธุรกิจกรุงเทพ. (2560). **ส่งออกไทยไปเวียดนามจ่อขึ้นอันดับหนึ่งอาเซียน**. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2562 จาก [HTTPS://WWW.BANGKOKBIZNEWS.COM/NEWS/DETAIL/74377](https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/74377).
- นพรัตน์ วงศ์วิทยาพาณิชย์และคณะ. (2554). **การพัฒนาตลาดการค้าชายแดนไทย กรณีศึกษาตลาดโรงเกลือ จังหวัดสระแก้ว**. เชียงใหม่: สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2553).
- นิลวรรณ นิยม. (2561). **ผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียนต่อการส่งออกเครื่องประดับเงินแท้ไทยไปยังอาเซียน**. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. 13(1)
- ประชาชาติธุรกิจ. (2018). **ค้าชายแดนหนองคาย สูญพันล้าน สินค้าจีน-เวียดนามถล่มตลาด**. สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2562 จาก <https://www.prachachat.net/local-economy/news-146911>.
- ฝ่ายวิจัยธุรกิจ. (2556). **AEC in Focus เปิดประตูส่งออกสินค้าไทยที่มีศักยภาพสู่สปป.ลาว**. ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://exim.go.th/doc/newsCenter/42530.pdf>.
- พรธกัญจน์ เจียมสุขน. (2018). **เวียดนามเร่งลดขาดดุลการค้าไทย**. สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2562, จาก <https://www.prachachat.net/economy/news-202718>
- วชิระ เรืองพรวิสุทธิ. (2019). **อุตสาหกรรมภาคเหนือ ปี 62 แนวโน้มสดใส**. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2562, จาก <http://xn12cgl6di4bs2eta0ct6bd3j.com/2019/02/17/>.
- วิมล ปันคง. (2557). **โอกาสการค้าชายแดนไทย**. หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ Section : ธุรกิจ-ตลาด/ประชาคมอาเซียน. 12 (4334), 16.
- วีรวิทย์ ปิยนนทศิลป์. **การพัฒนาพื้นที่ชายแดน เพื่อการค้าการลงทุนและการยกระดับคุณภาพชีวิต ของวารสารมหาวิทยาลัยพายัพ** 27(2)
- วรวิภา เรือนคำ (2561) **“ด่านชายแดนบ้านฮวก” ก่อนและหลังการเปิดด่านผ่านแดนถาวร**. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2562, จาก <http://rs.mfu.ac.th/obels/?p=1683>.
- ศูนย์ข้อมูลข่าวอาเซียน กรมประชาสัมพันธ์. (2018). **ไทย-เวียดนาม พร้อมกระชับความสัมพันธ์เป็นหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์**. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2562, จาก http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=7941&filename=index.

- ศูนย์ธุรกิจสัมพันธ์กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ สถานกงสุลใหญ่
ณ นครหนานหนิง. (2017). **หนานหนิงกับขั้นตอนประกอบธุรกิจนำเข้า-ส่งออก
เม็กซิกัน (ตอนที่1)**. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2562, จาก
https://globthailand.com/china_0023/.
- ศูนย์บริการข้อมูลการค้าและการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน กองความร่วมมือการค้าและการ
ลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. **สถิติการค้าชายแดนและการค้า
ผ่านแดนของประเทศไทย ปี 2560-2562 (มกราคม-กุมภาพันธ์)**.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2554). **พฤติกรรมผู้บริโภคในอาเซียน...ตัวแปรสำคัญที่ SMEs ไทย
ควรรู้ก่อนก้าวสู่ AEC**. สืบค้น 2 เมษายน 2562, จาก
[http://www.ksmecare.com/Article/82/24740/พฤติกรรมผู้บริโภคในอาเซียนตัวแปร
สำคัญที่-SME-ไทยควรรู้ก่อนก้าวสู่-AEC](http://www.ksmecare.com/Article/82/24740/พฤติกรรมผู้บริโภคในอาเซียนตัวแปรสำคัญที่-SME-ไทยควรรู้ก่อนก้าวสู่-AEC)
- ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์. (2018). **ศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทยและสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาวในสินค้าเกษตรที่มีผลต่อการลงทุนของนักลงทุน
มองผ่านจุดผ่อนปรนชายแดนบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา**. วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 9(1).
- สถาบันพัฒนาและสนับสนุนผู้ประกอบการ SME. (2018). **10 สินค้าส่งออกลาวไทยเงินล้าน**.
สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2562, จาก <https://taokaemai.com/>.
- สำนักงานขนส่งสินค้า กรมการขนส่งทางบก (2562). **ศักยภาพและโอกาสการขนส่งไทยใน
อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) เพื่อการขับเคลื่อนความร่วมมือด้านโลจิสติกส์
ของ 6 ประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง**. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2562, จาก
<https://www.thaitruckcenter.com>.
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.(2562). **โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจใน
อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง**. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2562, จาก <http://www.jpp.moi.go.th>
- สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาพื้นที่ (2559). **นิยามที่เกี่ยวข้องกับการค้า
ชายแดน**. สืบค้น เมื่อ 4 พฤษภาคม 2562, จาก <http://www.nesdb.go.th/> -.
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย (2553). **นิยามที่เกี่ยวข้องกับการค้า
ชายแดน**. สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2562, จาก. <http://www.nesdb.go.th>.
- เรวดี แก้วมณี. (2556). **แนวโน้มการค้าชายแดนสดใส โอกาสของภาคอุตสาหกรรม
ภายใต้ยุคค่าเงินบาทผันผวน**. วารสารเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. 9(33), 15-18.

- อนุชา มีเกียรติชัยกุล ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงใหม่. (2562). AEC10NEWS. (2559). **สินค้าของเวียดนามกำลังเผชิญกับการแข่งขันที่ดุเดือดจากสินค้านำเข้าจากประเทศไทย เนื่องจากบริษัทของไทยเปิดแนวรุกอย่างจริงจัง**. สืบค้นเมื่อ 6 มีนาคม 2562, จาก [HTTP://WWW.AEC10NEWS.COM/](http://WWW.AEC10NEWS.COM/).
- AEC Business Advisory. (2019). **4 เคล็ดลับสินค้าไทยบุกตลาดเวียดนามอย่างไรให้ปัง**. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2562, จาก <https://www.kasikornbank.com/internationalbusiness/th/AEC/>.
- Balassa, B. (1965). **Trade Liberalization and ‘Revealed’ Comparative Advantage**, The Manchester School, New York, 33, 99–123.
- BRYMAN, A. (2016). **QUANTITY AND QUALITY IN SOCIAL RESEARCH**. [Place of publication not identified]: TAYLOR & FRANCIS.
- CHIANGSAEN IMMIGRATION. (2561). **ประวัติความเป็นมาของด่านตรวจคนเข้าเมืองเชียงแสน**. ที่ทำการด่านตรวจคนเข้าเมืองเชียงแสน. สืบค้นเมื่อ 8 เมษายน 2562, จาก <http://chiangsaen.immigration.go.th/index.php/th-th/2016-07-02-05-42-16/2016-07-02-05-42-22>.
- Creswell, J., W. (2007), **Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches**, 2nd ed. Sage Publications, Inc: USA.
- Easterby-Smith, M., Thorpe, R. and Jackson, P. (2015) **Management and business research**. 5th edn. Los Angeles: SAGE.
- Hanson & Xiang (2004). **THE HOME MARKET EFFECT AND BILATERAL TRADE PATTERNS**. <https://www.nber.org/papers/w9076.pdf>.
- Krugman (1980). **Scale Economies, product Differentiation, and the Pattern of Trade**. https://www.princeton.edu/~pkrugman/scale_econ.pdf.
- LOGISTICS MAX. (2016). **“ด่านพรมแดนห้วยโก๋น” ประตูกู้การค้าสู่ AEC**. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2562, จาก <http://www.freightmaxad.com/magazine/?p=9717>.
- Ohlin (1933). **Interregional and international trade**. 9999. Harvard University
- Saunders, M., Lewis, P. and Thornhill, A. (2012). **Research Methods for business students**. 6th edn England: Pearson education Limited.
- Smart SME. (2561). **รวมสินค้าส่งออกไทยยอดนิยมใน เวียดนาม ช่วง 6 เดือนแรกปี61**. สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2562, จาก <https://www.smartsme.co.th/content/101470>.

Tinbergen (1962). **Shaping the world economy; suggestions for an international economic policy.** file:///C:/Users/MIW%20MILLY/Downloads/Appendices.pdf.

Tshikta, Y., (1999). Valentine, N. and Krasnik, G. (2000). And Edwards, L. Schoer. V., (2001). **Trade and the structure of South African production, 1984–97.** Development Southern Africa, forthcoming in October edition.

Winston Set Aung (2009). **The Role of Informal Cross-border Trade in Myanmar.** http://isdpc.eu/content/uploads/publications/2009_set-aung_the-role-of-informal-cross-border-trade.pdf.

Yin, R. K. (2014) **Case Study Research: design and methods.** London: Sage.

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1 หมวดสินค้า ตามพิกัดกรมศุลกากร

หมวดสินค้า	กลุ่มสินค้า
หมวด 1: สัตว์มีชีวิต ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	01. สัตว์มีชีวิต
	02. เนื้อสัตว์และส่วนอื่นของสัตว์ที่บริโภคได้
	03. ปลา สัตว์น้ำจำพวกครัสตาเซีย โมลลัสก์ และสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่นๆ
	04. ผลิตภัณฑ์นม ไข่สัตว์ปีก น้ำผึ้งธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่บริโภคได้ ซึ่งไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น
	05. ผลิตภัณฑ์จากสัตว์จากสัตว์ที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น
หมวด 2: ผลิตภัณฑ์จากพืช	06. ต้นไม้และพืชอื่นๆ ที่มีชีวิต หัว รากและสิ่งที่คล้ายกัน ดอกไม้และใบไม้ที่ใช้ประดับ
	07. พืชผักรวมทั้งรากและหัวบางชนิดที่บริโภคได้
	08. ผลไม้และลูกนัตที่บริโภคได้ เปลือกผลไม้จำพวกส้มหรือเปลือกแต่ง
	09. กาแฟ ชา ชามาเต้ และเครื่องเทศ
	10. ธัญพืช
	11. ผลิตภัณฑ์ของอุตสาหกรรมโมลิเมิลด์ธัญพืช มอลต์ สตาร์ช อินูลิน และกลูเทนจากข้าวสาลี
	12. เมล็ดพืชและผลไม้ ที่มีน้ำมัน เมล็ดธัญพืช เมล็ดพืชและผลไม้เบ็ดเตล็ดพืชที่ใช้ในอุตสาหกรรมหรือใช้เป็นยา พางและหญ้าแห้งที่ใช้เป็นอาหารสัตว์
	13. ครั่ง รวมทั้งกัม เรซิน น้ำเลี้ยง (แซป) และสิ่งสกัดอื่น ๆ จากพืช
	14. วัตถุจากพืชที่ใช้ถักสาน ผลิตภัณฑ์จากพืชที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น
หมวด 3: ไขมันและน้ำมันที่ได้จากสัตว์หรือ	15. ไขมันและน้ำมันที่ได้จากสัตว์หรือพืช และผลิตภัณฑ์ที่แยกได้จากไขมัน

หมวดสินค้า	กลุ่มสินค้า
พืช และผลิตภัณฑ์ที่แยกได้จากไขมันและน้ำมันดังกล่าว ไขมันที่บริโภคได้ซึ่งจัดทำแล้ว ไขมันที่ได้จากสัตว์หรือพืช	
หมวด 4: อาหารปรุงแต่ง เครื่องดื่ม สุรา และน้ำผสมยาสูบ ยาสูบ และผลิตภัณฑ์ที่ใช้แทนยาสูบ	16. ของปรุงแต่งจากเนื้อสัตว์ ปลา หรือสัตว์น้ำจำพวกครัสตาเซีย โมลลัสก์ หรือจากสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่นๆ
	17. น้ำตาลและขนมทำจากน้ำตาล (ซูการ์คอนเฟกชันเนอร์)
	18. โกโก้และของปรุงแต่งที่ทำจากโกโก้
	19. ของปรุงแต่งจากธัญพืช แป้ง สตาร์ช หรือนม ผลิตภัณฑ์อาหารจำพวกเพสเทรี
	20. ของปรุงแต่งทำจากพืชผัก ผลไม้ ลูกนัต หรือจากส่วนอื่นของพืช
	21. ของปรุงแต่งเบ็ดเตล็ดที่บริโภคได้
	22. เครื่องดื่ม สุรา น้ำผสมยาสูบ
	23. ปากและเศษที่เหลือจากอุตสาหกรรมผลิตอาหาร อาหารที่จัดทำไว้สำหรับเลี้ยงสัตว์
	24. ยาสูบและผลิตภัณฑ์ที่ใช้แทนยาสูบ
หมวด 5: ผลิตภัณฑ์แร่	25. เกลือ กำมะถัน ดิน และหิน วัตถุจำพวกพลาสติก ปูน ขาว และซีเมนต์
	26. สินแร่ ตะกรั้มและเถ้า
	27. เชื้อเพลิงที่ได้จากแร่ น้ำมันแร่ และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นสิ่งดังกล่าวสารปิโตรมิเนส ไขมันที่ได้จากแร่
หมวด 6: ผลิตภัณฑ์ของอุตสาหกรรมทางเคมี	28. เคมีภัณฑ์อินทรีย์ สารประกอบอินทรีย์หรือสารประกอบอนินทรีย์ ของโลหะมีค่า ของโลหะจำพวกแรร์เอิร์ทของธาตุ กัมมันตรังสีหรือของไอโซโทป
	29. เคมีภัณฑ์อนินทรีย์

หมวดสินค้า	กลุ่มสินค้า
หรืออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกัน	30. ผลิตภัณฑ์ทางเภสัชกรรม
	31. ปู่ย
	32. สิ่งสกัดที่ใช้ฟอกหนังหรือย้อมสี แทนนินและอนุพันธ์ของแทนนิน สีย้อมสารสี (พิกเมนต์) และวัตถุแต่งสีอื่นๆ สีทา และวาร์นิช พัตตีและมาสติกอื่นๆ รวมทั้งหมึก
	33. เอสเซนเซีย ลอยล์ และเรซินอยด์ เครื่องหอม เครื่องสำอางหรือสิ่งปรุงแต่ง สำหรับประพินร่างกาย หรือประเทืองโฉม (ทอยเล็ตเพรพาเรชัน)
	34. สบู่ สารอินทรีย์ที่เป็นตัวลดแรงตึงผิว สิ่งปรุงแต่งที่ใช้ซักล้าง สิ่งปรุงแต่งที่ใช้หล่อลื่น ไซเทียม ไซปรุงแต่ง สิ่งปรุงแต่ง ที่ใช้ขัดเงา หรือขัดถู เทียนไข และของที่คล้ายกัน เพสต์สำหรับทำแบบ "ไขที่ใช้ทางทันตกรรม" สิ่งปรุงแต่งทาง ทันตกรรม
	35. สารแอลบูมินอยด์ โมติไฟด์สตาร์ช กาว เอนไซม์
	36. วัตถุระเบิด ผลิตภัณฑ์จำพวกดอกไม้เพลิง ไม้ขีดไฟ แอลลอยที่ทำให้เกิดประกายไฟ สิ่งปรุงแต่งที่สันดาปได้บางชนิด
	37. ของที่ใช้ในการถ่ายรูปหรือถ่ายภาพยนตร์
	38. เคมีภัณฑ์เบ็ดเตล็ด
หมวด 7: พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก ยางและของที่ทำด้วยยาง	39. พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก
	40. ยางและของทำด้วยยาง
หมวด 8: หนังดิบ หนังฟอก หนังเฟอร์และของที่ทำด้วยหนังดังกล่าว เครื่องอาน และเครื่องเทียมลาก เครื่องใช้สำหรับเดินทาง กระเป๋าถือและภาชนะที่คล้ายกัน ของที่ทำด้วยไส้สัตว์ (นอกจากไส้ตัวไหม)	41. หนังดิบ (นอกจากหนังเฟอร์) และหนังฟอก
	42. เครื่องหนัง เครื่องอานและเครื่องเทียมลาก เครื่องใช้สำหรับเดินทาง กระเป๋าถือและภาชนะที่คล้ายกัน ของที่ทำด้วยไส้สัตว์ (นอกจากไส้ตัวไหม)
	43. หนังเฟอร์ เฟอร์เทียม และผลิตภัณฑ์ของของดังกล่าว

หมวดสินค้า	กลุ่มสินค้า
ถัสด และภาชนะที่คล้ายกัน ของทำด้วยสัสด (นอกจากสัสดว้ใหม่)	
หมวด 9: ไม้และของทำด้วยไม้ ถ่านไม้ ไม้ก๊อกและของทำด้วยไม้ก๊อก ผลิตภัณฑ์ทำด้วยฟาง ทำด้วยเอสพาร์โต หรือวัตถุถักสานอื่นๆ เครื่องจักสานและเครื่องสาน	44. ไม้และของทำด้วยไม้ ถ่านไม้
	45. ไม้ก๊อกและของทำด้วยไม้ก๊อก
	46 ผลิตภัณฑ์ทำด้วยฟาง ทำด้วยเอสพาร์โตหรือวัตถุถักสานอื่นๆ เครื่องจักสานและเครื่องสาน
หมวด 10: เยื่อไม้หรือเยื่อที่ได้จากวัตถุจำพวกเส้นใยเซลลูโลสอื่นๆ กระดาษหรือกระดาษแข็งที่นำกลับคืนมาใช้ได้อีก (เศษและของที่ใช้ไม่ได้) กระดาษและกระดาษแข็ง และของที่ทำด้วยกระดาษหรือกระดาษแข็ง	47. เยื่อไม้หรือเยื่อที่ได้จากวัตถุจำพวกเส้นใยเซลลูโลสอื่นๆ กระดาษหรือ กระดาษแข็งที่นำกลับมาใช้ได้ (เศษและของที่ใช้ไม่ได้)
	48. กระดาษและกระดาษแข็ง ของทำด้วยเยื่อกระดาษ หรือทำด้วยกระดาษหรือกระดาษแข็ง
	49. หนังสือที่พิมพ์เป็นเล่ม หนังสือพิมพ์ รูปภาพ และผลิตภัณฑ์อื่นๆ ของอุตสาหกรรมการพิมพ์ ต้นฉบับที่เขียนหรือ ตีพิมพ์ และแปลน
หมวด 11: สิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ	50. ไหม
	51. ขนแกะ ขนละเอียดหรือขนหยาบของสัตว์ ด้ายขนม้า และผ้าทอ
	52. ผ้าย
	53. เส้นใยสิ่งทอจากพืชอื่นๆ ด้ายกระดาษ และผ้าทอจากด้ายกระดาษ
	54. ไยยาวประดิษฐ์
	55. เส้นใยสั้นประดิษฐ์
	56. แวดดิ่ง ลักหลาดและผ้าไม่ทอ ด้ายชนิดพิเศษ เชือกชนิดท

หมวดสินค้า	กลุ่มสินค้า
	ไวน์ ชนิดคอร์เตจ ชนิดโรปและเคเบิล และของทำด้วย สิ่ง ดังกล่าว
	57. พรหมและสิ่งทอปูพื้นอื่นๆ
	58. ผ้าทอชนิดพิเศษ ผ้าสิ่งทอที่ทำปูแบบทพัตต์ ผ้าลูกไม้ ผ้า เทเพสทรี ผ้าที่ใช้ตกแต่ง ผ้าปัก
	59. ผ้าสิ่งทอ ที่อาบซึม เคลือบ หุ้มหรืออัดเป็นชั้น ของทำด้วย สิ่งทอชนิดที่เหมาะสมสำหรับใช้ในอุตสาหกรรม
	60. ผ้าถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์
	61. เครื่องแต่งกายและของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกาย ถัก แบบนิตหรือแบบโครเชต์
	62. แต่งกายและของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกายที่ไม่ได้ถัก แบบนิตหรือแบบโครเชต์
	63. ของทำด้วยสิ่งทอที่จัดทำแล้วอื่นๆ ของเป็นชุด เสื้อผ้าที่ใช้ แล้ว และของที่ใช้แล้วทำด้วยสิ่งทอ ผ้าชีวีว
หมวด 12: รองเท้า เครื่องสวมศีรษะ ร่ม ร่ม ปักกันแดด ไม้เท้า ไม้เท้าที่เป็นที่ นั่ง แล้ (วิป) แล้ขีม้า และ ส่วนประกอบของของดังกล่าว ขน สัตว์ปีกที่จัดเตรียมแล้ว และของ ทำด้วยขนดังกล่าว ดอกไม้เทียม รวมทั้งของทำด้วยผมนคน	64. รองเท้า สนับแข้งและของที่คล้ายกัน รวมทั้งส่วนประกอบ ของของดังกล่าว
	65. เครื่องสวมศีรษะ และส่วนประกอบของเครื่องสวมศีรษะ
	66. ร่ม ร่มปักกันแดด ไม้เท้า ไม้เท้าที่เป็นที่นั่ง แล้ (วิป) แล้ ขีม้าและส่วนประกอบของของดังกล่าว
	67. ขนแข้งและขนอ่อนของสัตว์ปีกที่จัดเตรียมแล้ว และของ ทำด้วยขนดังกล่าว ดอกไม้เทียม ของทำด้วยผมนคน
หมวด 13: ของทำด้วยหิน พลาสติก ซีเมนต์ แอสเบสทอส ไมกา หรือ วัตถุที่คล้ายกัน ผลิตภัณฑ์เซรามิก	68. ของทำด้วยหิน พลาสติก ซีเมนต์ แอสเบสทอส ไมกา หรือวัตถุที่คล้ายกัน
	69. ผลิตภัณฑ์เซรามิก
	70. แก้วและเครื่องแก้ว

หมวดสินค้า	กลุ่มสินค้า
มิก รวมทั้งแก้ว และเครื่องแก้ว	
หมวด 14: ไข่มุกธรรมชาติหรือไข่มุกเลี้ยง รัตนชาติหรือกึ่งรัตนชาติ โลหะมี ค่า โลหะที่หุ้มติดด้วยโลหะมีค่า และของที่ทำด้วยของดังกล่าว เครื่องเพชรพลอยและรูปพรรณที่เป็นของเทียม เหรียญกษาปณ์	71. ไข่มุกธรรมชาติหรือไข่มุกเลี้ยง รัตนชาติหรือกึ่งรัตนชาติ โลหะมีค่า โลหะที่หุ้มติดด้วยโลหะมีค่า และของที่ทำด้วย ของ ดังกล่าว เครื่องเพชรพลอยและรูปพรรณที่เป็นของเทียม เหรียญกษาปณ์
หมวด 15: โลหะสามัญและของทำด้วยโลหะ สามัญ	72. เหล็กและเหล็กกล้า
	73. ของทำด้วยเหล็กหรือเหล็กกล้า
	74. ทองแดงและของทำด้วยทองแดง
	75. นิกเกิลและของทำด้วยนิกเกิล
	76. อะลูมิเนียมและของทำด้วยอะลูมิเนียม
	78. ตะกั่วและของทำด้วยตะกั่ว
	79. สังกะสีและของทำด้วยสังกะสี
	80. ดีบุกและของทำด้วยดีบุก
	81. โลหะสามัญชนิดอื่น เซอร์เมต และของทำด้วยของ ดังกล่าว
หมวด 16: เครื่องจักรและ เครื่องกล เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า ส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว เครื่องบันทึกเสียงและเครื่องถอด เสียง เครื่องบันทึก และเครื่อง	82. เครื่องมือ เครื่องใช้ ของใช้ชนิดมีคม ช้อนและส้อม ทำด้วย โลหะสามัญ ส่วนประกอบของของดังกล่าว ทำด้วยโลหะ สามัญ 83. ของเบ็ดเตล็ดทำด้วยโลหะสามัญ
	84. เครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ บอยเลอร์ เครื่องจักร เครื่องใช้ กล และ ส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว
	85. เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบ ของเครื่องดังกล่าว เครื่องบันทึกเสียงและเครื่องถอดเสียง เครื่องบันทึกและเครื่องถอดภาพและเสียงทางโทรทัศน์

หมวดสินค้า	กลุ่มสินค้า
ถอดภาพ และเสียงทางโทรทัศน์ ส่วนประกอบ และอุปกรณ์ ประกอบของเครื่องดังกล่าว	รวมทั้งส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของเครื่องดังกล่าว
หมวด 17: ยานบก อากาศยาน ยานน้ำ และ เครื่องอุปกรณ์การขนส่งที่ เกี่ยวข้อง	86. หัวรถจักรของรถไฟหรือรถราง รถที่เดินบนรางและ ส่วนประกอบของของดังกล่าว สิ่งติดตั้งถาวรและอุปกรณ์ ติดตั้ง สำหรับรางรถไฟหรือรถรางและส่วนประกอบของสิ่ง ดังกล่าว เครื่องอุปกรณ์กล (รวมถึงที่เป็นเครื่องกลไฟฟ้า สำหรับ ใช้สัญญาณทางจราจรทุกชนิด
	87. ยานบกนอกจากรถที่เดินบนรางรถไฟหรือรางรถราง ส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของดังกล่าว
	88. อากาศยาน ยานอวกาศ และส่วนประกอบของยาน ดังกล่าว
	89. เรือและสิ่งก่อสร้างลอยน้ำ
หมวด 18: อุปกรณ์และเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ ในทางทัศนศาสตร์ การถ่ายรูป การถ่ายทำภาพยนตร์ การวัด การตรวจสอบ การวัดความเที่ยง การแพทย์ หรือศัลยกรรม นาฬิกาชนิดคล็อก และชนิดวอตซ์ เครื่องดนตรี รวมทั้งส่วนประกอบ และอุปกรณ์ประกอบของของ ดังกล่าว	90. อุปกรณ์และเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ การ ถ่ายรูป การถ่ายทำภาพยนตร์ การวัด การตรวจสอบ การวัด ความเที่ยง การแพทย์หรือ ศัลยกรรม รวมทั้งส่วนประกอบ และอุปกรณ์ประกอบของของดังกล่าว
	91. นาฬิกาชนิดคล็อกและชนิดวอตซ์ และส่วนประกอบของ นาฬิกาดังกล่าว
	92. เครื่องดนตรี รวมทั้งส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบ ของเครื่องดนตรี
หมวด 19: อาวุธและกระสุน รวมทั้ง ส่วนประกอบ และอุปกรณ์	93. อาวุธและกระสุน รวมทั้งส่วนประกอบ และอุปกรณ์ ประกอบของของดังกล่าว

หมวดสินค้า	กลุ่มสินค้า
ประกอบของของดังกล่าว	
หมวด 20: ผลิตภัณฑ์ เบ็ดเตล็ด	94. เฟอร์นิเจอร์ เครื่องเตรียง พูก ฐานรองพูก เบาะและสิ่ง ตกแต่งยัดไส้ที่คล้ายกัน เครื่องประทีปโคมไฟที่ไม่ได้ระบุ หรือ รวมไว้ในที่อื่นเครื่องหมายที่มีแสงสว่าง แผ่นป้ายชื่อที่มีแสง สว่างและของคล้ายกันรวมทั้งอาคารสำเร็จรูป
	95. ของเล่น ของเล่นเกม และของใช้ที่จำเป็นในการเล่นกีฬา ส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของของดังกล่าว
	96. ผลิตภัณฑ์เบ็ดเตล็ด
หมวด 21: ศิลปกรรม ของที่นักสะสม รวบรวม และโบราณวัตถุ	97. ศิลปกรรม ของที่นักสะสมรวบรวม และโบราณวัตถุ

ที่มา : พิกัดกรมศุลกากร (2562)

ภาคผนวกที่ 2 บทความวิจัย

โอกาสการส่งออกสินค้าภาคเหนือสู่อนุภูมิภาคแม่น้ำโขงผ่านด่านชายแดนบ้านฮวก
จังหวัดพะเยา

The Opportunities of Northern Thai Goods exporting to the Greater Mekong
Subregion through Baan Huak Border in Phayao Province

นิรมล พรหมนิล¹ จิตติมา สกุลเจียมใจ² ฌปภา สุวรรณรงค์³ นริศรา ประสิทธิ์พานวัง⁴

^{1, 2, 3} คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

⁴ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโอกาสการส่งออกสินค้าของภาคเหนือตอนบนสู่อนุภูมิภาคแม่น้ำโขงผ่านด่านชายแดนบ้านฮวก ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสินค้าเพื่อการส่งออก ผู้ประกอบการใน 8 จังหวัดภาคเหนือของไทย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศใน สปป.ลาว เวียดนาม และ จีน รวมทั้งสิ้น 83 ราย ตลอดจนการสำรวจพฤติกรรมผู้บริโภคของประชากรของทั้ง 3 ประเทศ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สปป.ลาว เวียดนาม และจีน (ตอนใต้) มีความต้องการนำเข้าสินค้าจากประเทศไทยผ่านด่านบ้านฮวก ทั้งหมด 19 หมวด แต่ผู้ประกอบการจาก 8 จังหวัดภาคเหนือมีศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกเพียง 7 หมวด โดยที่ สปป.ลาว มีความต้องการสินค้าจากไทยสูงที่สุด รองลงมาคือ สาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐเวียดนาม ตามลำดับ ทั้งนี้บทความนี้ได้เสนอแนะแนวทางส่งเสริมในการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวกสู่ประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงต่อไป

คำสำคัญ : การส่งออกสินค้า, สินค้าในภาคเหนือ, ด่านชายแดนบ้านฮวก, อนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

Abstract

This research aims to study the opportunities of northern Thai goods exporting to the Greater Mekong Subregion [GMS] through Baan Huak Border in Phayao Province. This is a qualitative research. The data were collected by interviewing 83 informants: Thai public agencies, the entrepreneurs, the international trade agencies in Laos PDR, Vietnam, and Southern China, as well as the observation of the consumers' behavior from 3 countries. By using content analysis, this research reveals that there are 19 categories of Thai products demanded in the 3 GMS member countries, while only 7 categories have potential to export. The Laos PDR's has highly demanded on Thai goods, followed by southern China and Vietnam respectively. This article has therefore contained the guidelines for the promotion of the export of products via the Baan Huak Checkpoint to the GMS Region.

Keywords : *Goods exporting, Northern Thai goods, Baan Huak Border, the Greater Mekong Subregion*

บทนำ

จุดผ่อนปรนบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ได้รับการยกระดับให้เป็นจุดผ่านแดนถาวร เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2561 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2561 ในเวลาต่อมา กลายเป็นจุดผ่านแดนถาวรที่ใหม่ที่สุดในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาจากข้อมูลสถิติการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนของประเทศไทย กับประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ในปี 2560 – 2562 พบว่าการค้าผ่านแดนระหว่างประเทศไทยกับจีนตอนใต้มีมูลค่าสูงสุด โดยผ่านทางด้านการค้าที่สำคัญ ได้แก่ ด้านมุกดาหาร ด้านเชียงของ และด้านนครพนม รองลงมา คือ การค้าผ่านแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม โดยผ่านทางด้านการค้าที่สำคัญ ได้แก่ ด้านนครพนม ด้านมุกดาหาร ด้านสระแก้ว และลำดับสุดท้ายการค้าผ่านแดนระหว่างประเทศไทยกับลาว โดยผ่านทางด้านการค้าที่สำคัญ ได้แก่ ด้านหนองคาย ด้านมุกดาหาร และด้านน่าน (กองความร่วมมือการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ, 2562)

แม้จะเห็นได้ว่า การค้าผ่านแดนของประเทศไทยที่ผ่านมา ไม่มีด่านถาวรบ้านฮวก เป็นด้านการค้าที่สำคัญกับประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้) ก็ตาม ทั้งนี้ เนื่องจากด่านบ้านฮวกเพิ่งได้รับการยกระดับให้เป็นด่านถาวรได้ไม่นาน แต่หลังจากที่มีการยกระดับให้เป็นด่านถาวรแล้ว เมื่อพิจารณาพบว่าด่านถาวรบ้านฮวกมีข้อได้เปรียบด้านที่ตั้งของด่าน ที่มีเส้นทางเชื่อมโยสู่ประเทศภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregion : GMS) โดยเฉพาะ ลาว เวียดนามตอนบนและจีนตอนใต้ กอปรกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของจีน "One belt, One road" ที่ต้องการเชื่อมต่อโครงสร้างพื้นฐานกระจายทั่วเอเชีย จีนจึงได้มีโครงการก่อสร้างทางรถไฟความเร็วสูง เรียกว่าทางรถไฟ "คุนหมิง - สิงคโปร์" และมีสถานีย่อย 28 แห่ง และสถานีใหญ่ 5 แห่ง และ 1 ใน 5 สถานีใหญ่ตั้งอยู่ที่แขวงอุดมไซ สปป. ลาว ซึ่งมีระยะทางห่างจากด่านถาวรบ้านฮวก ประมาณ 265 กิโลเมตร นอกจากนี้เมื่อพิจารณามูลค่าการค้าชายแดนผ่านด่านถาวรบ้านฮวกก่อนที่จะยกระดับเป็นด่านถาวร มีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 30 ล้านบาท ต่อเดือน เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 350 ล้านบาท ต่อปี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี (ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์, 2561) ดังนั้นจากกล่าวได้ว่า ด่านถาวรบ้านฮวก มีโอกาสในการพัฒนาให้เป็นประตูการค้าไป GMS และสามารถพัฒนาเป็นด้านการค้าที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของไทยได้เช่นกัน

ข้อมูลสถิติการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนของประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาค (ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้) ปี 2560 – 2562 ในเดือนกุมภาพันธ์ 2562 โดย กรมการค้าต่างประเทศ (2562) ยังระบุถึงสินค้าส่งออกไปยัง สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ที่เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ส่วนใหญ่เป็นสินค้าบริโภค โดยเฉพาะผลไม้สดและแปรรูป และสินค้าปศุสัตว์ ส่วนในสปป.ลาว นิยมสินค้าประเภท เครื่องสำอาง เครื่องหอมและสบู่ (+36.3896) มากขึ้น (กรมการค้าต่างประเทศ, 2562) เห็นได้ว่าสินค้าส่งออกที่สำคัญและมีอัตราเพิ่มขึ้นจากปี 2561 เป็นสินค้าที่อยู่ในกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีความโดดเด่น ที่สามารถพัฒนาและส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จและสร้างประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้กับประชาชนในจังหวัดได้เป็นอย่างดี หรือเรียกว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพ หรือ Product champion ของ 8 จังหวัดภาคเหนือ พ.ศ. 2561- 2564 ข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงการขยายตัวและโอกาสในการส่งออกสินค้าของภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัดสู่ สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้

ย่อมเป็นโอกาสอันดีที่จะพัฒนาและผลักดันให้มีการส่งออกสินค้าที่อยู่ในกลุ่มสินค้ามีศักยภาพ (Product champion : PC) ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดของ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบนของไทยผ่านทางด่านถาวรบ้านฮวก ไปสู่ประเทศในภูมิภาค (ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้) ต่อไป

อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ด่านถาวรบ้านฮวกที่ผ่านมาเป็นการศึกษาด้านการท่องเที่ยวข้ามพรมแดน เพื่อสนับสนุนนโยบายการเปิดด่านถาวรบ้านฮวก (ธนวัต ลิ้มปัทมาวิชกุล และคณะ, 2558) โดยงานวิจัยดังกล่าว ยังขาดการศึกษาถึงโอกาสการส่งออกสินค้าของภาคเหนือตอนบนผ่านด่านถาวรบ้านฮวก เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด่านถาวรบ้านฮวกสู่เมืองเมืองเศรษฐกิจชายแดน นำมาสู่การศึกษานี้ในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษากลุ่มสินค้าภาคเหนือของไทยที่มีศักยภาพในการส่งออกสินค้าสู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงผ่านด่านถาวรบ้านฮวก
2. เพื่อศึกษาความต้องการนำเข้าสินค้าภาคเหนือของไทยจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง
3. เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมการส่งออกสินค้าผ่านด่านถาวรบ้านฮวกสู่ประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

การทบทวนวรรณกรรม

1. การค้าระหว่างประเทศ การค้าชายแดน และการค้าผ่านแดน

นักเศรษฐศาสตร์ ได้พยายามอธิบายถึงสาเหตุของการเกิดการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์มองคล้ายกันว่า การค้าระหว่างประเทศ เกิดจากความแตกต่างของทรัพยากรระหว่าง 2 ประเทศ เช่น Ohlin (1933) มีมุมมองว่าประเทศส่งออกสินค้าที่ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเข้มข้นและนำเข้าสินค้าที่ขาดแคลนปัจจัยการผลิต ขณะที่ Krugman (1980) อ้างถึงแนวโน้มของประเทศที่มีขนาดใหญ่จะเป็นประเทศผู้ส่งออกสินค้าหลักที่มีค่าขนส่งค่อนข้างสูงและมีฐานการผลิตที่แข็งแกร่งกว่าประเทศที่มีขนาดเล็ก ส่วน Hanson และ Xiang (2004) ได้ศึกษาเชิงประจักษ์เกี่ยวกับผลกระทบของตลาดในประเทศ และรูปแบบการค้าทวิภาคี อุตสาหกรรมที่มีค่าขนส่งสินค้าสูงมาก ขนาดของตลาดภายในประเทศจะเป็นตัวกำหนดการส่งออกของประเทศ สำหรับอุตสาหกรรมที่มีค่าขนส่งสินค้าสูงระดับปานกลาง ขนาดของตลาด ในประเทศเพื่อนบ้านมีความสำคัญต่อการส่งออก ในกรณีนี้ตลาดภายในประเทศบวกกับขนาดของตลาด ในประเทศใกล้เคียงเป็นตัวกำหนดการส่งออกของประเทศ สำหรับนักวิชาการไทย เช่น นพรัตน์ วงศ์วิทยาพาณิชย์และคณะ (2554) อธิบายสาเหตุการค้าชายแดนเกิดจากความแตกต่างของราคาสินค้าของ 2 ประเทศ โดยธรรมชาติหากราคาสินค้าในประเทศหนึ่งราคาถูกกว่าอีกประเทศหนึ่ง สินค้าจะเกิดการไหลไปประเทศที่มีสินค้านั้นแพงกว่า ที่มีพรมแดนติดต่อกัน

จะเห็นว่า การค้าระหว่างประเทศเกิดจากการที่ 2 ประเทศมีทรัพยากรที่แตกต่างกัน เช่น ปัจจัยการผลิต (Ohlin, 1993; Krugman; 1980) ขนาดของตลาดในประเทศ และต่างประเทศ (Hanson และ Xiang, 2004) และ ราคาสินค้า (นพรัตน์ วงศ์วิทยาพาณิชย์และคณะ, 2554) ซึ่งจากนิยมของการค้าระหว่างประเทศนั้น สามารถเป็นได้ทั้งการค้าชายแดน และการค้าผ่านแดน โดย

สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาพื้นที่ (2559) ได้ทำสรุปความต่างของการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนดังนี้

การค้าชายแดน หมายถึง การค้ากับประเทศเพื่อนบ้านโดยการส่งออกและนำเข้าผ่านทางจุดผ่านแดนที่จัดตั้งขึ้นบริเวณชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเป็นทางการตามประกาศกระทรวงมหาดไทยภายใต้พระราชบัญญัติการตรวจคนเข้าเมือง ได้แก่ จุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรน

การค้าผ่านแดน หมายถึง การขนส่งสินค้าผ่านเข้า-ออกไทย ผ่านประเทศเพื่อนบ้านประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นการนำไปขนส่งต่อหรือใช้อุปโภคบริโภคในประเทศเองได้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงโอกาสของการส่งออกสินค้าภาคเหนือของไทยผ่านด่านบ้านฮวก ไปยัง สปป.ลาว เวียดนามและจีนตอนใต้ ซึ่งจากนิยามของคำว่า “การค้าชายแดน” และ “การค้าผ่านแดน” ที่กล่าวมาข้างต้น การศึกษาครั้งนี้จึงอยู่ในขอบเขตของการศึกษาเกี่ยวกับการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทย และสปป.ลาวซึ่งมีชายแดนติดต่อกัน และ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการค้าผ่านแดนของสินค้าไทย ผ่านสปป.ลาว ไปยังเวียดนาม และจีนตอนใต้

2. กลุ่มสินค้าที่มีโอกาสในการส่งออกสู่ประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

อัครพงศ์ อันทอง (2551) ได้ทำการศึกษา กลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพและโอกาสในการทำตลาด ในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง พบว่า สินค้าไทยที่มีศักยภาพในตลาด สปป. ลาว กัมพูชา และพม่า เป็นสินค้าประเภทอุปโภคบริโภคพื้นฐาน เช่น ปูนซีเมนต์ น้ำมันสำเร็จรูป รถยนต์นั่ง รถจักรยานยนต์ เป็นต้น ในขณะที่ ตลาดเวียดนามและจีน สินค้าประเภทวัตถุดิบพื้นฐานที่ใช้ในอุตสาหกรรม เช่น แผ่นเหล็ก เม็ดพลาสติก มันสำปะหลัง เป็นต้น จะเป็นสินค้าที่มีศักยภาพในการแข่งขันสูงกว่าสินค้าอื่น

2.1 กลุ่มสินค้าที่มีโอกาสในการส่งออกสู่สปป. ลาว

การศึกษาการค้าชายแดน ไทย- สปป.ลาว ในเขตภาคเหนือตอนบน ของ กาญจนา โชคถาวร (2544) พบว่า กลุ่มสินค้าที่มีการส่งออกไปยังสปป.ลาว ในพ.ศ. 2538-2541 คือสินค้าหมวดยานพาหนะ, หมวดอาหาร, น้ำมันเชื้อเพลิง และสิ่งก่อสร้าง และสินค้าอุปโภคบริโภคอื่นที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ตามลำดับ ในปี 2554 ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคของชาวลาว พบว่า ส่วนใหญ่ชาวลาวนิยมใช้สินค้าไทยและมีการรับรู้ตราสินค้า (Brand recognition) ของไทยค่อนข้างสูง เนื่องจากมองว่าเป็นสินค้าที่มีคุณภาพดีกว่าประเทศจีนและเวียดนาม อีกทั้งชาวลาวที่มีความต้องการสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เนื่องจาก สปป.ลาวยังขาดเทคโนโลยีและเงินทุนในการผลิตสินค้าเอง ประกอบกับสปป.ลาวมีประชากรน้อย การลงทุนในการผลิตสินค้าเองจึงไม่คุ้มค่า สินค้าที่เป็นที่นิยมและต้องการในสปป.ลาว ได้แก่ สินค้าประเภทอาหาร อาหารแปรรูปและขนมขบเคี้ยวต่างๆ สอดคล้องกับการทบทวนสถิติการส่งออกชายแดนไทย ไปยังสปป.ลาวในปี 2561 พบว่า สินค้ากลุ่มปศุสัตว์ เช่น โค กระบือ สุกร ไก่ มีมูลค่าการส่งออกอยู่ที่อันดับ 4 และมีอัตราการขยายตัวจากปี 2560 ถึงร้อยละ 38.26 แสดงให้เห็นถึง โอกาสและแนวโน้มการส่งออกสินค้ากลุ่มอาหารสดของไทย ไปยังสปป.ลาว

จากการทบทวนสถิติการส่งออกชายแดนไทย และสปป.ลาวย้อนหลัง ปี 2557-2561 พบว่า กลุ่มพลังงานเชื้อเพลิง ได้แก่ น้ำมันดีเซล และน้ำมันสำเร็จรูปอื่นๆ มีมูลค่าการส่งออกสูงที่สุดในทุกปี แต่กลับมีอัตราการขยายตัวจากปี 2557 ถึง 2559 ลดลงร้อยละ 23.46 และกลับมาเพิ่มขึ้น

ในปี 2560 ถึง 2561 ร้อยละ 28.47 (กรมการค้าต่างประเทศ, 2562) ซึ่งจะเห็นได้ว่า สินค้ากลุ่มพลังงานยังแนวโน้มการส่งออกไปยังสปป.ลาวได้ในอนาคต

อาจกล่าวได้ว่า ในช่วง 20 ที่ผ่านมา การค้าชายแดนไทยและสปป.ลาว ยังคงมีการส่งออกสินค้าในหมวดอาหาร หมวดเชื้อเพลิง และสินค้าอุปโภคบริโภคอื่นที่ใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม การทบทวนสถิติการส่งออกสินค้าไทยไปยังสปป.ลาว ย้อนหลังในปี 2557-2561 พบข้อมูลที่น่าสนใจ กล่าวคือ สินค้ากลุ่มเครื่องสำอาง เครื่องหอม และสบู่ เป็นที่นิยมของชาวสปป.ลาว มากขึ้น โดยพบว่าสินค้าดังกล่าวมีมูลค่าส่งออกเพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยในปี 2557 มีมูลค่าการส่งออก 1,905.70 ล้านบาท และในปี 2561 มีมูลค่าส่งออกสูงถึง 3,398.38 ล้านบาท (กรมการค้าต่างประเทศ, 2562)

2.2 กลุ่มสินค้าที่มีโอกาสในการส่งออกสู่เวียดนาม

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2558) ได้ทำการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริโภคของชาวเวียดนาม พบว่า ชาวเวียดนามมักนิยมสินค้าแฟชั่น สินค้าไอที และการสื่อสารที่ทันสมัย ส่วนสินค้าในหมวดอาหาร พบว่า ชาวเวียดนามนิยมอาหารสดแช่เย็นแช่แข็ง โดยเฉพาะอาหารฟาสต์ฟู้ดที่เข้ามาในรูปแบบธุรกิจเฟรนไชส์ นอกจากนี้ ชาวเวียดนามยังมีความนิยมอาหารสด ผักสดเป็นหลัก พฤติกรรมการบริโภคดังกล่าวสอดคล้องกับมูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านแดนไทย ไปยังเวียดนาม ปี 2562 (เดือนพฤษภาคม) สินค้าส่งออกสำคัญ 5 อันดับแรก ได้แก่ ผลไม้สดแช่เย็น แช่แข็งและแห้ง (+43.55%) เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์(+0.84%) ลำไย แห้ง (+25.11%) อุปกรณ์กึ่งตัวนำ ทรานซิสเตอร์และไดโอด(-3.97%) หม้อแบตเตอรี่และส่วนประกอบ (+43.40%) (กรมการค้าต่างประเทศ, 2562)

นิลวรรณ นิยม (2561) ได้ทำการศึกษาผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียนต่อการส่งออกเครื่องประดับเงินแท้ไทยไปยังอาเซียน พบว่าประเทศที่มีแนวโน้มการนำเข้าเครื่องประดับเงินแท้จากไทยสูงขึ้น ได้แก่ เวียดนามและฟิลิปปินส์ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศในอาเซียน CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม) มีเวียดนามเพียงประเทศเดียวที่มีมูลค่าส่งออกโดดเด่นกว่า 3 ประเทศที่กล่าวมาและมีแนวโน้มที่จะสามารถส่งออกได้สูงขึ้นในอนาคตหลังจากมีการปรับลดอัตราภาษีนำเข้าเครื่องประดับเงินจากประเทศสมาชิกอาเซียนในปี พ.ศ. 2555 เป็นร้อยละ 5 ทำให้มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับเงินแท้ของไทยไปยังเวียดนามสูงขึ้นจากเดิม

2.3 กลุ่มสินค้าที่มีโอกาสในการส่งออกสู่จีนตอนใต้

การศึกษาความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรส่งออกของไทยไปยังประเทศจีนของ ชาศริต ศิริรัตน์ และคณะ (2548) พบว่า สินค้าที่มีความสำคัญต่อการค้าระหว่างไทย กับจีน คือ สินค้าเกษตร ได้แก่ ยางพารา ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ข้าวผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็งและแห้งตามลำดับ เนื่องมาจากจีนเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่มีความต้องการบริโภคมากแม้ว่าจีนจะสามารถผลิตสินค้าเกษตรได้ แต่ก็ไม่เพียงพอกับความต้องการของคนในประเทศ

เถลิงศักดิ์ อังกุลเศรษฐ์ (2560) ได้ศึกษาศึกษาภาพทางการค้าและโอกาสการส่งออกอุตสาหกรรมโคเนื้อของประเทศไทยในตลาดสาธารณรัฐประชาชนจีน (มณฑลยูนนาน) พบว่า จีนมีความต้องการโคเนื้อมีชีวิตตลอดทั้งปี โดยไทยมีการส่งออกโคเนื้อไปยังสปป.ลาว เพื่อส่งต่อไปยังจีนร้อยละ 93 รองลงมาคือ เวียดนาม ร้อยละ 5 โดยการส่งออกชายแดน 2 เส้นทางหลักคือ ทางน้ำ ผ่านด่านเชียงแสน สู่สหภาพพม่า และเข้าสู่จีน ร้อยละ 70 และทางบก ผ่านด่านเชียงของในเส้นทาง R3A ผ่านสปป.ลาว สู่มณฑลยูนนานร้อยละ 30

การทบทวนสถิติสินค้าส่งออก 10 อันดับแรกของประเทศไทยที่ส่งออกไปยังประเทศจีน ปี 2557-2561 จะเห็นได้ว่าสินค้าเม็ดพลาสติก มีการส่งออกมากที่สุด รองลงมา ผลิตภัณฑ์ยาง, เคมีภัณฑ์, เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ, ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง, ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้, ผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง, รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ, แผงวงจรไฟฟ้า ตามลำดับ (กรมการค้าต่างประเทศ, 2562).

จะเห็นว่า ในระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมาสินค้าที่มีศักยภาพและโอกาสในการส่งออกสู่จีนตอนใต้ คือ กลุ่มสินค้าเกษตร โดยเฉพาะยางพารา ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ผลไม้ทั้งสดและแปรรูป และโคเนื้อมีชีวิต

3. สินค้าศักยภาพของภาคเหนือตอนบน

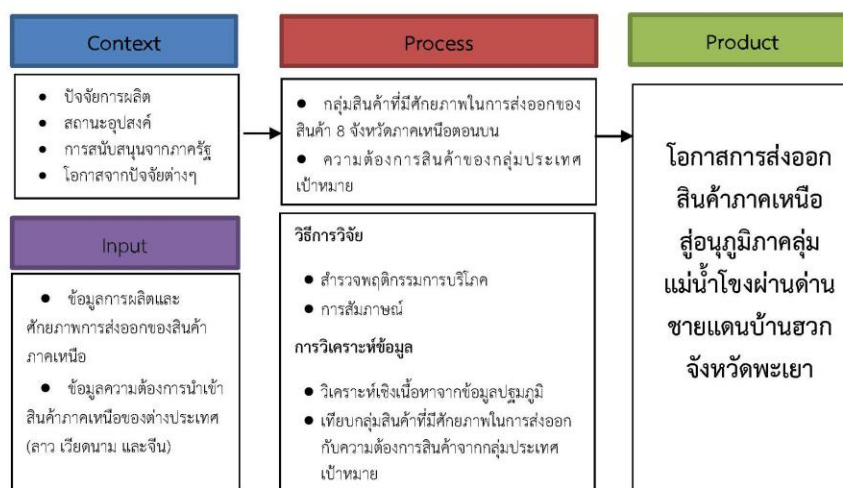
จากการทบทวนแผนพัฒนาจังหวัดของ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน และแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือ 2 (เชียงใหม่ พะเยา แพร่ น่าน) พ.ศ. 2561- 2564 ต่างกำหนดให้มีการพัฒนาขีดความสามารถ ในการแข่งขัน ด้านการค้า การลงทุนและบริการโลจิสติกส์เชื่อมโยงกลุ่มจังหวัด กลุ่มอาเซียน+6 และ GMS เป็นยุทธศาสตร์ของการพัฒนา และให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน พบว่า ทั้ง 8 จังหวัด สินค้ากลุ่มสินค้าเกษตร ได้รับการกำหนดให้เป็นสินค้าที่มีศักยภาพ (Product champion : PC) เช่นข้าวหอมมะลิ มีเพียงจังหวัดน่านเท่านั้น ที่กำหนดให้สินค้าประเภทหัตถกรรมและเครื่องประดับเป็นสินค้าที่มีศักยภาพสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดภาคเหนือ 2 (เชียงใหม่ พะเยา แพร่และน่าน) กำหนดให้ ข้าว ลำไย สมุนไพร และโคเนื้อ พร้อมกับการพัฒนาสินค้าชุมชนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งทอ สินค้าเกษตรเป็นสินค้าที่มีศักยภาพ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สินค้าที่มีศักยภาพและสินค้าเศรษฐกิจของภาคเหนือตอนบน

จังหวัด	สินค้าที่มีศักยภาพ	สินค้าเศรษฐกิจ/พืชเศรษฐกิจของจังหวัด
เชียงใหม่	กลุ่มอาหารและสินค้าเพื่อสุขภาพ กลุ่มบริการทางการแพทย์และสุขภาพ กลุ่มผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์	การแปรรูปพืชผัก ผลไม้ สมุนไพร
เชียงใหม่	ข้าวหอมมะลิปลอดภัย GAP ชา กาแฟ ลิ้นจี่ ลำไย	ชา กาแฟ สับปะรด ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง ลำไย ลิ้นจี่ ยางพารา
พะเยา	ข้าวหอมมะลิปลอดภัย GAP สมุนไพร ข้าว ยางพารา	ข้าว ยางพารา ลำไย ลิ้นจี่ พืชไร่ และโคเนื้อ
แพร่	สินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย	ผลิตภัณฑ์ไม้สัก ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลังถั่วเหลือง ยางพารา พริกยักษ์ โคเนื้อ กระบือเลี้ยงสุกร ไก่เนื้อ ไก่ไข่
น่าน	ผ้าซิ่น และเครื่องเงิน	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าว ลิ้นจี่ สุก
ลำพูน	ลำไยแปรรูป ผ้าฝ้ายทอผ้าไหมยกดอก ไม้แกะสลัก สินค้า OTOP	ลำไย หอมแดงกระเทียม มะม่วง พืชผัก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โคนม โคเนื้อ สุก การผลิตอาหารสัตว์การแปรรูปพืชผัก ผลไม้ สมุนไพร
ลำปาง	สินค้าเซรามิค	ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง สับปะรดลำไย การแปรรูปพืชผัก ผลไม้ สมุนไพร
แม่ฮ่องสอน	สินค้าเกษตร	กระเทียม ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กระหล่ำปลี การเลี้ยงสัตว์ กาแฟ ส้ม

ที่มา: รวบรวมและเรียบเรียงจากแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน และแผนพัฒนาภาคเหนือ ในช่วง พ.ศ. 2561-2564. (2562).

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวที่ผ่านมาพบว่า แม้เกือบทุกจังหวัดใน 8 จังหวัดภาคเหนือ ต่างมีแผนการพัฒนากิจการการค้าการลงทุนไปยังประเทศลุ่มน้ำโขงเพื่อเพิ่มปริมาณการค้าขายแดนให้มากขึ้นคล้ายกัน แต่เมื่อพิจารณากลุ่มสินค้าที่มีโอกาสในการส่งออกสู่ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง พบว่าเป็นสินค้าตามศักยภาพของแต่ละจังหวัดที่พื้นที่สามารถผลิตได้เอง ดังนั้นจึงน่าสนใจว่าภายใต้แผนการพัฒนาของแต่ละจังหวัดและกลุ่มภาคเหนือตอนบน จะสามารถเพิ่มการส่งออกไปยังประเทศลุ่มน้ำโขงได้มากน้อยแค่ไหน สินค้าใดจะสามารถพัฒนาไปสู่สินค้าเพื่อการส่งออกได้อย่างแท้จริง และจะมีแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพของสินค้าใน 8 จังหวัดภาคเหนืออย่างไร ให้เป็นที่ต้องการของตลาดเป้าหมาย ตามกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ โดยวิธีการสัมภาษณ์ (Interviews) ใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview schedules) และการสังเกตพฤติกรรมผู้บริโภคสินค้าไทยของประชากรในสาธารณรัฐประชาชนจีน (เมืองหนานหนิง) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (เมืองฮานอย) และสปป.ลาว (แขวงไชยบุรีและแขวงอุดมไซ) โดยใช้เครื่องมือการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participated observation schedule) การวิจัยนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่างอย่างง่ายเพื่อการสัมภาษณ์ เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

ประชากรกลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าทั้งในภาคการผลิต และการตลาด เพื่อการค้นหากลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออกจากผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ หัวหน้าหรือตัวแทนจากสำนักงานพาณิชย์จังหวัด ตัวแทนสำนักงานเกษตรจังหวัด ตัวแทนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และตัวแทนจากหอการค้าของทั้ง 8 จังหวัด จำนวนทั้งสิ้น 32 คน

ประชากรกลุ่มที่ 2 ผู้ประกอบการ (เจ้าของบริษัทหรือประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน) ที่ผลิตและจำหน่ายสินค้าตามคำแนะนำจากหน่วยงานภาครัฐ เพื่อการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มสินค้าที่ได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานภาครัฐมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น จำนวน 1 ผู้ประกอบการ ต่อ 1 กลุ่มสินค้า ใน 8 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 40 คน

ประชากรกลุ่มที่ 3 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนกับไทย และ ตัวแทนผู้ประกอบการในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 3 ประเทศ 4 เมือง) เพื่อค้นหาความต้องการและแนวโน้มความต้องการการนำเข้าสินค้าภาคเหนือของประเทศปลายทาง ประกอบด้วย 1) หัวหน้าหอการค้า เมืองหนานหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีน 2) ตัวแทนหอการค้าฮานอย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และ 3) รองเจ้าแขวง ประธานสภากิจการและป่าไม้ ประธานอุตสาหกรรมและส่งออกแขวงไชยบุรี และหอการค้า แขวงอุดมไซ รวมทั้งสิ้น 6 คน

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำโดยการติดต่อทางโทรศัพท์เบื้องต้นกับกลุ่มประชากรเป้าหมายกลุ่มที่ 1 และ 2 เพื่อขออนุญาตในการสัมภาษณ์ และให้ข้อมูลโดยสังเขปกับประชากรเป้าหมายเกี่ยวกับโครงการวิจัย ทั้งนี้หากประชากรเป้าหมายมีความสนใจให้สัมภาษณ์ คณะผู้จัดทำได้จัดส่งจดหมายแนะนำโครงการทางอีเมลแก่ผู้จะให้สัมภาษณ์ ตลอดจนกำหนด วัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ และข้อมูลการติดต่อ แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ทราบ คณะวิจัยได้แจ้งและขออนุญาตในการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ทราบและอนุญาตก่อนเริ่มการสัมภาษณ์ ระหว่างการสัมภาษณ์ ตลอดจนจดบันทึกการสัมภาษณ์ ในแบบสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับประชากรกลุ่มที่ 3 ทีมวิจัยได้ส่งหนังสือขอเก็บข้อมูล และสัมภาษณ์ของทั้ง 3 ประเทศผ่านกระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงการต่างประเทศส่งหนังสือต่อไปยังสถานทูตไทย ณ ประเทศปลายทางทั้ง 3 เพื่อพิจารณาอนุญาตให้การดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูล โดยทางสถานทูตไทยประจำประเทศปลายทางเป็นคนนัดหมายหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนกับไทย และ ตัวแทนผู้ประกอบการในกลุ่มประเทศเป้าหมายมาให้การสัมภาษณ์

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative methods) คณะวิจัยเริ่มการวิเคราะห์ข้อมูลจากการถอดเทประหว่างการสัมภาษณ์ และทำให้รหัสข้อมูล (Coding) ด้วยตัวนักวิจัยเอง (Manually analysis) ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้ นักวิจัยมีความคุ้นเคยกับข้อมูลและเข้าใจข้อมูลอย่างทอ่งแท้ (Yin, 2014) และเลือกใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตภาคสนาม เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการส่งออกสินค้าจากประเทศไทย และความต้องการในการนำเข้าสินค้าของกลุ่มประเทศเป้าหมายนั้นได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์จากหน่วยงานทั้ง 4 หน่วยงาน ผู้ประกอบการในภาคเหนือตอนบน ตลอดจนผลการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการค้าใน 3 ประเทศ และการสังเกตพฤติกรรมผู้บริโภคของประเทศนั้นๆ มาเปรียบเทียบ และตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) ได้ผลการวิจัยดังแสดงในหัวข้อถัดไป

ผลการวิจัย และอภิปรายผล

1. กลุ่มสินค้าภาคเหนือที่มีศักยภาพในการส่งออกสู่ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก

จากการสัมภาษณ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม และพัฒนาสินค้าเพื่อการส่งออกใน 8 จังหวัด พร้อมทั้งผู้ประกอบการถึง ความต้องการและศักยภาพในการส่งออกสินค้า 8 จังหวัดภาคเหนือ ที่ผ่านด่านบ้านฮวกสู่ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง พบว่า มีสินค้าทั้งหมด 9 หมวด 15 กลุ่ม ที่ความต้องการ และมีศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก (ตารางที่ 2) ทั้งนี้จากการศึกษา ยังพบข้อจำกัดในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกของสินค้า 8 จังหวัดภาคเหนือ ดังนี้

1. ข้อจำกัดด้านการผลิต ข้อจำกัดด้านการผลิตส่วนใหญ่พบว่า เป็นสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่ผู้ประกอบการสามารถผลิตให้มีคุณภาพที่สามารถส่งออกได้ แต่มีข้อจำกัดด้านกำลังการผลิตที่สามารถผลิตจำหน่ายได้ในประเทศเท่านั้น หรือส่งออกได้แต่ในปริมาณที่จำกัด

ข้อจำกัดด้านการผลิตอีกหนึ่งประการ คือ การผลิตไม่ได้มาตรฐานอาหารและยา ตัวแทนจากพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย และสำนักงานพาณิชย์จังหวัด ให้ข้อมูลตรงกันว่า ปัจจุบัน สปป.ลาว นิยมสินค้าประเภท ยาสมุนไพร และเวชสำอางจากประเทศไทย เนื่องจากมาจากมาตรฐานการผลิต และคุณภาพที่น่าเชื่อถือกว่าในสปป.ลาว แต่ยังพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนหลายกลุ่มไม่สามารถผลิตสินค้าประเภทยาสมุนไพรและเวชสำอางได้ ให้ได้ตามมาตรฐานอาหารและยา ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการส่งออก

2. ข้อจำกัดด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการในการส่งออกผลการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการบางรายมีความสามารถและศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออก อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการในรูปแบบกลุ่มอาชีพ และวิสาหกิจชุมชนที่มีความต้องการในการส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก แต่ยังคงขาดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการส่งออกสินค้า

3. ระยะทางในการขนส่งสินค้ายังด่านบ้านฮวก ผลการศึกษาระบุว่า ผู้ประกอบการในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีศักยภาพทั้งด้านการผลิตและความรู้ด้านการส่งออก กลับไม่มีความต้องการที่จะส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก ถ้าต้องขนส่งเองแล้ว ผู้ประกอบการยังไม่พร้อมที่จะส่งออกทางช่องทางด่านบ้านฮวก

ตารางที่ 2 ความต้องการและศักยภาพในการส่งออกสินค้าไทยที่ผ่านด่านบ้านฮวกสู่ประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง

หมวดสินค้า	กลุ่มสินค้า	รายการสินค้า	แหล่งผลิต
หมวด 1 : สิ่งมีชีวิตและผลิตภัณฑ์จากสัตว์	กลุ่ม 1 : สิ่งมีชีวิต	โค กระบือ และ ไก่ขุน	พะเยา และน่าน
	กลุ่ม 2 : เนื้อสัตว์และส่วนอื่นๆของเนื้อสัตว์	เนื้อโคขุน	พะเยา
	กลุ่ม 4 : ผลิตภัณฑ์นม โยเกิร์ตพิกและน้ำผึ้งธรรมชาติ	น้ำผึ้ง และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากน้ำผึ้ง	ลำพูน
	กลุ่ม 8 : ผลไม้และผักชนิดที่บริโภคได้ เบรียกผลไม้จำพวกส้มหรือเปลือกแข็ง	แก้วมังกรอบแห้ง สับปะรด (สดและแปรรูป) ส้มโอ	แพร่ ลำปาง เชียงราย ลำพูน เชียงใหม่
หมวด 2 : ผลิตภัณฑ์จากพืช	กลุ่ม 9 : ชา กาแฟ เครื่องเทศ	ลำไย (สดและแปรรูป) มะม่วง (สดและแปรรูป)	เชียงราย พะเยา
	กลุ่ม 10 : ธัญพืช	ข้าวสาร	เชียงราย พะเยา
	กลุ่ม 16 : ของปรุงแต่งจากเนื้อสัตว์	หมูทุบ หมูแผ่น ผลิตภัณฑ์จากปลาตาก	แพร่ พะเยา
	กลุ่ม 19 : ของปรุงแต่งที่ทำจากธัญพืช	ข้าวแต๋น	ลำปาง
หมวด 4 : อาหารปรุงแต่ง เครื่องดื่ม สุรา และน้ำดื่ม ยาสูบ และผลิตภัณฑ์ที่ใช้แทนยาสูบ	กลุ่ม 22 : เครื่องดื่ม สุรา น้ำดื่มยาสูบ	สุรากลั่น	แพร่ เชียงใหม่
	กลุ่ม 26 : สีสันและหัวแว่นของโลหะมีค่า	เครื่องประดับเงิน	น่าน
	กลุ่ม 30,33 และ 34 : เคมีภัณฑ์สำหรับการอุปโภค บริโภค	เครื่องสำอาง และยาสมุนไพร สมุนไพรกลุ่ม สกินแคร์ วิตามิน	ลำปาง ลำพูน น่าน
	กลุ่ม 46 : ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากฟางหรือวัสดุจากสานอื่นๆ	ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา	พะเยา
หมวด 9 : ไม้และของทำด้วยไม้		ผ้าไหมยกดอก , ผ้าทอมัดมัดหมี่	ลำพูน เชียงใหม่
หมวด 11 : สิ่งทอและเครื่องทำจากสิ่งทอ		เครื่องถ้วยเซรามิก	ลำปาง
หมวด 13	กลุ่ม 69 : ผลิตภัณฑ์เซรามิก	เฟอร์นิเจอร์ไม้ และของใช้ในบ้าน	แพร่
หมวด 20 : ผลิตภัณฑ์พลาสติก	กลุ่ม 94 : เฟอร์นิเจอร์		

ที่มา: คณะวิจัย. (2562)

2. ความต้องการและแนวโน้มความต้องการการนำเข้าสินค้าภาคเหนือของประเทศ

ปลายทาง

จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิการส่งออกสินค้าไปยังประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง และการเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าและการนำเข้าสินค้าตลอดจนการสังเกตพฤติกรรมกรรมการบริโภคในแขวงไซยบุรี และแขวงอุดมไซ สปป.ลาว, เมืองฮานอย สาธารณรัฐเวียดนาม และหนานหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้) พบว่า ประเทศที่มีความต้องการสินค้าไทยมากที่สุดคือ สปป.ลาว โดยมีการนำเข้าทั้งสินจำนวน 7 หมวด 10 กลุ่ม รองลงมาคือ สาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้) มีความต้องการสินค้าไทยจำนวน 5 หมวด 7 กลุ่ม และ สาธารณรัฐเวียดนาม มีความต้องการนำเข้าสินค้าจากไทยน้อยที่สุด จำนวน 3 หมวด 4 กลุ่ม และพบว่า ทั้ง 3 ประเทศมีความต้องการสินค้าไทยตรงกัน จำนวน 2 หมวด ได้แก่ หมวด 2(07, 08) ได้แก่ พืช ผักและผลไม้ และหมวด 7(39) : พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความต้องการสินค้าของไทยในประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง

สปป.ลาว	เวียดนาม	จีน (ตอนใต้)
หมวด 1(01) : สินค้าปศุสัตว์	N/A	หมวด 1(03) : สัตว์น้ำสด และแช่เย็น
หมวด 2(07, 08) : ผัก และผลไม้ทุกชนิด	หมวด 2 (08) : ผลไม้	หมวด 2(08) : ผลไม้ ได้แก่ มังคุด ลิ้นจี่ ลำไยทุเรียน
หมวด 2(10) : ข้าวสารเหนียว ข้าวสารเจ้า	N/A	หมวด 2(10) : ข้าวหอมมะลิ และข้าวฟักอบแห้ง
หมวด 4(16) : อาหารสด อาหารแห้ง ปลาแห้ง ปลาร้า	N/A	หมวด 4(16) : อาหารอบแห้ง
หมวด 4(22) : เครื่องดื่ม และเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์	หมวด 4 (22) : เครื่องดื่ม สุรา และน้ำสมสายชู	N/A
หมวด 5(25) : วัสดุก่อสร้าง	N/A	N/A
หมวด 6(28, 29, 31) : เคมีภัณฑ์อินทรีย์และปุ๋ย	N/A	N/A
หมวด 6(30, 33, และ 34) : เครื่องสำอาง สบู่ ผลิตภัณฑ์รักษาผิว และผงซักฟอก	หมวด 6(30, 33, และ 34) : สินค้าอุปโภค บริโภค เครื่องสำอาง ครีมนวดผม	N/A
หมวด 7(39) : พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก	หมวด 7(39) : พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก	หมวด 7(39) : พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก
N/A	หมวด 7(40) : ยาง และของที่ทำด้วยยาง	หมวด 7(40) : ยางและของที่ทำด้วยยาง
N/A	N/A	หมวด 9(44) : ไม้และของทำด้วยไม้ ถ่านไม้
หมวด 16(85) : อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และวงจรพิมพ์	N/A	N/A

ที่มา: จัดทำโดยคณะวิจัย. (2562).

3. ข้อสรุปโอกาสในการส่งออกสินค้าภาคเหนือสู่ประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงผ่านด่านบ้านฮวก

ประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ได้แก่ สปป.ลาว, เวียดนาม และจีน (ตอนใต้) มีความต้องการนำเข้าสินค้าจากประเทศไทย ทั้งหมด 19 หมวด เมื่อถึงศักยภาพและความพร้อมในการส่งออกสินค้าจาก 8 จังหวัดภาคเหนือผ่านด่านบ้านฮวก พบว่า มีสินค้าเพียง 7 หมวดจาก 19 หมวด มีศักยภาพในการผลิต และพร้อมจะส่งออกจาก 8 จังหวัดภาคเหนือ ผ่านด่านบ้านฮวก (ดังแสดงในตารางที่ 4) ส่วนสินค้าอีก 12 หมวด เป็นสินค้าที่มีแหล่งผลิตนอกพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือ เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง รถยนต์และชิ้นส่วนประกอบ เครื่องจักรกล เป็นต้น

ตารางที่ 4 ความต้องการสินค้าไทยในประเทศ GMS และศักยภาพในการส่งออกสินค้าจาก 8 จังหวัด

ความต้องการสินค้า ในประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง		ศักยภาพในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก	
หมวดสินค้า	ประเทศปลายทาง	หมวดสินค้า	จังหวัดที่ผลิต
หมวด 1(01, 03) สิ่งมีชีวิต และผลิตภัณฑ์จากสัตว์	สปป.ลาว จีนตอนใต้	หมวด 1(01, 02 และ 04) ได้แก่ โคขุน โคเนื้อ โคกระบือ น้ำผึ้งและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากน้ำผึ้ง	พะเยา น่าน ลำพูน
หมวด 2(07, 08) ผัก และผลไม้ทุกชนิด	สปป.ลาว เวียดนาม จีนตอนใต้	หมวด 2(08, 09) ได้แก่ แก้วมังกร อบแห้ง สับปะรด (สดและแปรรูป) ส้มโอ ลำไย (สดและแปรรูป) มะม่วง (สดและแปรรูป) ชาและใบชา	แพร่ ลำปาง เชียงราย ลำพูน เชียงใหม่
หมวด 2(10) ธัญพืชและข้าว	สปป.ลาว จีนตอนใต้	หมวด 2(10) ได้แก่ ข้าวสาร	เชียงราย พะเยา
หมวด 4(16) : อาหารสด อาหารแห้ง ปลาแห้ง ปลาร้า	สปป.ลาว จีนตอนใต้	หมวด 4(16, 19) ได้แก่ หมูทุบ หมูแผ่น	แพร่ พะเยา
หมวด 4(22) : เครื่องดื่ม และเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์	สปป.ลาว เวียดนาม	หมวด 4(22) ได้แก่ สุรากลั่นพื้นบ้าน	ลำปาง แพร่ เชียงใหม่
หมวด 6(30, 33, 34) : เครื่องสำอาง สบู่ ผลิตภัณฑ์รักษาผิว และผงซักฟอก	สปป.ลาว เวียดนาม	หมวด 6(30, 33 และ 34) ได้แก่ เครื่องสำอาง ยาสมุนไพร เวชสำอาง	ลำปาง ลำพูน น่าน
หมวด 9(44) : ไม้และของทำด้วยไม้	จีนตอนใต้	หมวด 9(44) : เฟอร์นิเจอร์ไม้	แพร่

ที่มา: คณะวิจัย. (2562).

จากตารางแสดงให้เห็นว่า สปป. ลาว มีความต้องการสินค้าไทยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สปป.ลาว เป็นประเทศที่มีพื้นที่ติดกับประเทศไทย และมีระยะทางขนส่งสินค้าที่ใกล้ที่สุด จึงมีความต้องการสินค้าไทยมากที่สุด เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ เรวดี แก้วมณี (2556) ที่กล่าวว่า ประเทศไทยมีความได้เปรียบด้านภูมิศาสตร์ที่เชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้มีต้นทุนค่าขนส่งต่ำ และยังเป็นแหล่งระบายสินค้าที่ล้นตลาดของไทย และสอดคล้องกับ Krugman (1980) ที่กล่าวว่า

ประเทศที่มีขนาดใหญ่จะเป็นประเทศผู้ส่งออกสินค้าหลักที่มีค่าขนส่งค่อนข้างสูงและมีฐานการผลิตที่แข็งแกร่งกว่าประเทศที่มีขนาดเล็ก อีกทั้งยังเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

นอกจากนี้ ยังพบว่าทั้ง 3 ประเทศมีความต้องการสินค้าไทยตรงกัน คือ หมวด 2 (07, 08) ผักและผลไม้ (ทั้งสด และแปรรูป) โดยพบว่า สปป.ลาวนำเข้าผลไม้ไทย เพื่อการบริโภคในประเทศ เนื่องจาก ชาวสปป.ลาว ขาดความรู้ในการผลิตสินค้าเกษตร โดยเฉพาะผลไม้ ส่วนเวียดนาม นิยมนำเข้าผลไม้แช่แข็งจากไทย เพื่อการบริโภคในประเทศเอง และแปรรูปส่งขายยัง จีนตอนใต้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรี เตชะวารี และคณะ (2553) ที่ระบุว่า ถึงแม้ไทยและจีนจะมีศักยภาพการแข่งขันใน ตลาดของกันและกันอยู่แต่ศักยภาพการแข่งขันของผลไม้สดไทยที่ส่งออกไปตลาดจีนดูจะมีแนวโน้มที่สดใสมากกว่าผลไม้สดของจีนที่ส่งออกมาไทย สำหรับผลไม้แห้ง และแปรรูป นั้น พบว่า ไทยยังมีคู่แข่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดต่อกับจีนโดยตรงกับจีน นั่นคือ เวียดนาม

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การศึกษาครั้งนี้ พบข้อจำกัดในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกของสินค้า 8 จังหวัดภาคเหนือ 2 ประการใหญ่ๆ ดังนี้

ข้อจำกัดด้านการผลิต คือ ไม่สามารถผลิตให้ได้มาตรฐานด้านความปลอดภัยและมาตรฐานสินค้าเพื่อการส่งออก โดยเฉพาะสินค้าหมวด 6(30, 33, 34) : เครื่องสำอาง สบู่ ผลิตภัณฑ์รักษาผิว และเวชสำอาง ที่การผลิตไม่ได้มาตรฐานอาหารและยา ซึ่งเป็นกลุ่มสินค้าที่มีโอกาสในการส่งออก สู่ สปป.ลาว และเวียดนาม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าไปดูแลให้ความรู้และยกระดับผลิตภัณฑ์จากกลุ่มวิสาหกิจเหล่านี้ให้สามารถผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐานอาหารและยาเพื่อพัฒนาสินค้าให้สามารถส่งออกได้

ข้อจำกัดด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการในการส่งออก ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดตั้ง Shipping agent หรือ ตัวกลางให้ความช่วยเหลือในการส่งออกผ่านด่านบ้านฮวก โดยมีการให้ความช่วยเหลือ เช่น การจัดการขนส่ง การจัดทำเอกสารทางด้านศุลกากร และการปฏิบัติตามขั้นตอนของกรมศุลกากร เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research approach) เพื่อค้นหาโอกาสในการส่งออกสินค้าภาคเหนือสู่ประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งการเลือกใช้วิธีการวิจัยดังกล่าว สามารถทำให้ทราบถึงเหตุผลของความต้องการและศักยภาพในการส่งออกได้ในระดับหนึ่ง หากมีการประยุกต์ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research approach) โดยเฉพาะการวิเคราะห์สถิติเพื่อทราบแนวโน้ม และปริมาณความต้องการสินค้าส่งออกผ่านด่านบ้านฮวกได้ จะทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สทว.)

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา โชคถาวร. (2544). ปัญหาการค้าชายแดนไทย-ลาว ในเขตภาคเหนือตอนบน. *วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. 5(3).
- กรมการค้าต่างประเทศ. (2562). *สถานการณ์การค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน*. สืบค้น วันที่ 5 เมษายน 2562, จาก <http://www.dft.go.th/bts/trade-statistics/cid/153/-4>.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2558). *คู่มือการลงทุนอาเซียน 10 ประเทศ*. นนทบุรี: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์.
- กองความร่วมมือการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ. (2562). *ธุรกิจโลจิสติกส์กับการค้าชายแดนประเทศไทย*. สืบค้น วันที่ 5 เมษายน 2562, จาก <http://www.tradelogistics.go.th/>.
- จักรี เตชะวารี, ปิยลักษณ์ พุทวงศ์, กันต์สินี กันทะวงศ์วาร และวรินทร์ ชัยวิจิตร. (2553). *การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันในตลาดผลไม้ไทย-จีน*. สืบค้น วันที่ 11 ธันวาคม 2562, จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/CMJE/article/view/61530/50694>.
- ชาคริต ศิริรัตน์, มิ่งสรรพ ขาวสอาด, คมสัน สุริยะ และปิยะลักษณ์ พุทวงศ์ (2548). ความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรส่งออกของไทยไปยังประเทศจีน. *วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. 11(1-3).
- นพรัตน์ วงศ์วิทยาพาณิชย์ และคณะ. (2554). *การพัฒนาตลาดการค้าชายแดนไทย กรณีศึกษาตลาดโรงเกลือ จังหวัดสระแก้ว*. เชียงใหม่ : สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิลวรรณ นิยม. (2561). ผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียนต่อการส่งออกเครื่องประดับเงินแท้ไทยไปยังอาเซียน. *วารสารวิจัยและพัฒนาโลจิสติกส์ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 13(1).
- เถลิงศักดิ์ อังกุลเศรษฐ. (2560). *ศักยภาพทางการค้าและโอกาสการส่งออกอุตสาหกรรมโคเนื้อของประเทศไทยในตลาดสาธารณรัฐประชาชนจีน (มณฑลยูนนาน)*. สืบค้น 2 เมษายน 2562. จาก <http://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/12232/1/422664.pdf>.
- ธนวัต ลิ้มปานิษฐกุล และคณะ. (2558). *แนวทางการพัฒนาพื้นที่ด่านชายแดนบ้านฮวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวข้ามพรมแดน (รายงานผลการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สทว.).
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2554). *พฤติกรรมผู้บริโภคในอาเซียน...ตัวแปรสำคัญที่ SMEs ไทยควรรู้จักก่อนก้าวสู่ AEC* สืบค้น วันที่ 2 เมษายน 2562, จาก <http://www.ksmcare.com/Article/82/24740/>.
- ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์. (2561). ศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนลาวในสินค้าเกษตรที่มีผลต่อการลงทุนของนักลงทุน มองผ่านจุดผ่อนปรนชายแดนบ้านฮวก อำเภอกุฉา จังหวัดพะเยา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. 9(1).

- สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาพื้นที่. (2559). นิยามที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน. สืบค้นวันที่ 4 พฤษภาคม 2562, จาก <http://www.nesdb.go.th/>.
- เรวดี แก้วมณี. (2556). แนวโน้มการค้าชายแดนสดใส โอกาสของภาคอุตสาหกรรมภายใต้มูลค่าเงินบาทผันผวน. *วารสารเศรษฐกิจอุตสาหกรรม*. 9(33), 15-18.
- อักรพงศ์ อันทอง. (2551). ศักยภาพสินค้าส่งออกไทยในตลาดกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง. *วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. 12(3).
- Hanson & Xiang. (2004). *THE HOME MARKET EFFECT AND BILATERAL TRADE PATTERNS*. opportunities. Retrieved 20 June 20019, from <https://www.nber.org/papers/w9076.pdf>.
- Krugman. (1980). *Scale Economies, product Differentiation, and the Pattern of Trade*. opportunities. Retrieved 10 June 2019, https://www.princeton.edu/~pkrugman/scale_econ.pdf.
- Ohlin. (1933). *Interregional and international trade*, Harvard University.
- Yin, R, K. (2014). *Case Study Research: design and methods*, London: Sage.

ภาคผนวกที่ 3 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการไปใช้ประโยชน์

1. เข้าร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการการส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้า การลงทุน และเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการค้าชายแดน จังหวัดพะเยา-แขวงไชยะบุรี และแขวงอุดมไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอผลการวิจัยในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้า การลงทุน และเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดพะเยา แขวงไชยะบุรี และแขวงอุดมไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และศึกษาดูงานตามโครงการส่งเสริมความสัมพันธ์ และขยายตลาดการค้าการลงทุนในกลุ่มประเทศ GMS อาเซียน และประเทศคู่ค้า เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2562 ณ โรงแรม เกียรติเวย์ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

2. เข้าร่วมการประชุมสัมมนาการขับเคลื่อนการพัฒนาเขต พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษข้ามแดน เชื่อมโยงการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ตามเส้นทาง R3A รองรับ ยุทธศาสตร์การพัฒนา ระบบโลจิสติกส์แห่งอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงฯ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอผลการวิจัย ใน ระหว่างวันที่ 27 – 30 มิถุนายน 2562 ณ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

3. งานการสัมมนาหัวข้อ “การค้าข้ามแดน: โอกาส และความท้าทายของจังหวัดพะเยา”

ภาคผนวกที่ 4 ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ และผลที่ได้รับตลอดโครงการ

วัตถุประสงค์	เดือน ที่	กิจกรรมที่วางแผนไว้	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ	ผลสำเร็จ (%)
1. เพื่อศึกษากลุ่ม สินค้าภาคเหนือที่มี ศักยภาพ และ ความสามารถใน การส่งออกสู่ ประเทศปลายทาง ในกลุ่มประเทศอนุ ภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ผ่านด่านถาวรบ้านฮ วก	1-2	1. ทบทวนวรรณกรรมเอกสาร วิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาศึกษาระบบโลจิสติกส์ด้านการขนส่งสินค้าในพื้นที่ ภาคเหนือผ่านด่านบ้านฮวก จ. พะเยา สู่กลุ่มประเทศอนุภาคกลุ่ม แม่น้ำโขง เพื่อยกระดับให้เป็นเมือง เศรษฐกิจชายแดน 2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3. วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 และ 2 4. จัดทำรายงานความก้าวหน้ารอบ 2 เดือน	1. เอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องที่ถูกต้องตามหลัก วิชาการ 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3. แผนการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัย 4. รายงานความก้าวหน้ารอบ 2 เดือน	100%
2. เพื่อศึกษาความ ต้องการและ แนวโน้มความ ต้องการการนำเข้า สินค้าภาคเหนือของ	3-7	1. เก็บรวบรวมข้อมูลตาม วัตถุประสงค์ที่ 1 และ 2 ทั้งข้อมูล	1. ข้อมูลการวิจัยตาม วัตถุประสงค์ที่ 1 และ 2	100%

วัตถุประสงค์	เดือน ที่	กิจกรรมที่วางแผนไว้	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ	ผลสำเร็จ (%)
ประเทศปลายทาง ในกลุ่มประเทศอนุ ภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ผ่านด่านถาวรบ้านฮ วก		ปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ดังนี้ การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยการศึกษาเอกสารข้อมูลทางสถิติย้อนหลัง 3-5 ปี ของชุดข้อมูลดังต่อไปนี้ - ข้อมูลรายการและมูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออกระหว่างประเทศไทยและประเทศคู่ค้าในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้) - ข้อมูลรายการและมูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออกชายแดนประเทศไทยและประเทศคู่ค้าในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้) - ข้อมูลรายการและมูลค่าสินค้าทั้งนำเข้า-ส่งออกผ่านแดนใน	2. รายงานความก้าวหน้ารอบ 6 เดือน	

วัตถุประสงค์	เดือน ที่	กิจกรรมที่วางแผนไว้	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ	ผลสำเร็จ (%)
		ภาคเหนือตอนบน 5 ด้าน (บ้านฮวก แม่สาย เชียงของ เชียงแสน และ ห้วยโก๋น) การเก็บข้อมูลข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative methods) โดยใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้ - การสัมภาษณ์ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเพื่อการส่งออกในประเด็นสถานการณ์การนำเข้า-ส่งออกสินค้าระหว่าง 8 จังหวัดภาคเหนือ ประเทศไทยกับ สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ได้แก่ หน่วยงานจาก 8 จังหวัด		

วัตถุประสงค์	เดือน ที่	กิจกรรมที่วางแผนไว้	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ	ผลสำเร็จ (%)
		ภาคเหนือ ประกอบด้วย 1) หอการค้า 2)สำนักงานพาณิชย์ จังหวัด 3)สำนักงานเกษตรจังหวัด และ 4)สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัด และ หน่วยงานด้านพาณิชย์ และการค้าของ สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ - การสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนกับไทย และ ตัวแทนผู้ประกอบการในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 3 ประเทศ 4 เมืองเพื่อศึกษาความต้องการและแนวโน้มความต้องการนำเข้าสินค้าภาคเหนือของประเทศไทย		

วัตถุประสงค์	เดือน ที่	กิจกรรมที่วางแผนไว้	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ	ผลสำเร็จ (%)
		- การสังเกตการณ์ ลักษณะ และพฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้า นำเข้าจาก ประเทศไทยของตลาด ใน 3 ประเทศเป้าหมาย 2. จัดทำรายงานความก้าวหน้ารอบ 6 เดือน		
3. เพื่อศึกษาข้อจำกัด และข้อสนับสนุนทางกฎหมายของการค้าชายแดนไทยไปยังกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 4. เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการ	7-12	1. เก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 1 และ 3 (ต่ออีก 2 เดือน) ดังนี้ - การสัมภาษณ์ตัวแทนผู้ประกอบการจาก 8 จังหวัดภาคเหนือของไทย ในประเด็นความต้องการและศักยภาพในการนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก - การสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่	1. ข้อมูลการวิจัย 2. ผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล หรือผลลัพธ์ที่ได้รับจากข้อมูลการวิจัย 3. ส่งผลวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล หรือผลลัพธ์ที่ได้รับข้อมูลการวิจัยให้กับแผนงานวิจัย 4. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ 5. การเผยแพร่ผลงานการวิจัย	100%

วัตถุประสงค์	เดือน ที่	กิจกรรมที่วางแผนไว้	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ	ผลสำเร็จ (%)
ส่งออกสินค้าภาคเหนือเพื่อรองรับระบบโลจิสติกส์สู่ประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง		ศุลกากร ณ ด่านบ้านฮวก ในประเด็นด้านกฎหมาย และกฎระเบียบ ตลอดจนวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการนำเข้า – ส่งออกสินค้าผ่านด่านบ้านฮวก 2. วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลหรือผลลัพธ์ที่ได้รับจากข้อมูลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 และ 2 และศึกษาข้อจำกัดและข้อสนับสนุนทางกฎหมายของการค้าชายแดนไทยไปยังกลุ่มประเทศ อนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 วิเคราะห์และเสนอแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการส่งออกสินค้าภาคเหนือเพื่อรองรับระบบโลจิสติกส์สู่ประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง ตามวัตถุประสงค์	ให้กับกลุ่มผู้ได้รับประโยชน์ 6. ร่างคู่มือการส่งเสริมการส่งออกสินค้าสู่ประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง	

วัตถุประสงค์	เดือน ที่	กิจกรรมที่วางแผนไว้	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ	ผลสำเร็จ (%)
		ข้อที่ 4 3. ส่งข้อมูลให้กับแผนงานวิจัย 4. จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอสู่แผนโครงการ 5. เผยแพร่ผลงานการวิจัยให้กับกลุ่มผู้ได้รับประโยชน์		